

Holy Bible

Aionian Edition®

an Bibl
Breton Gospels

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®
an Bibl
Breton Gospels

Creative Commons Attribution-No Derivatives 4.0, 2018-2021

Text source: eBible.org
Source copyright: Public Domain
Jean-François le Gonidec, 1827

Formatted by Speedata Publisher version 4.3.16 on 4/24/2021

100% Free to Copy and Print
<http://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<http://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Brezhoneg at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a lexicon. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the afterlife destinies of mankind and fallen angels.

This *un-translation* helps us to see these ten underlying words in context. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org and with the Android App. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matthieu	11
Marc	29
Luc	41
Jean	61

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Jeuz a lavare: *Tad, pardon dezho, rak n'ouzont ket ar pezh a reont.*

Neuze e lodennjont e zilhad, ouzh o zeurel d'ar sord.

Luc 23:34

Matthieu

1 Levr lignez Jezuz-Krist, Mab David, Mab Abraham. **2** Abraham a voe tad da Izaak. Izaak a voe tad da Jakob. Jakob a voe tad da Juda ha d'e vreudeur. **3** Juda, eus Tamar, a voe tad da Farez ha Zara. Farez a voe tad da Ezrom. Ezrom a voe tad da Aram. **4** Aram a voe tad da Aminadab. Aminadab a voe tad da Naason. Naason a voe tad da Salmon. **5** Salmon, eus Rahab, a voe tad da Vooz. Booz, eus Rut, a voe tad da Obed. Obed a voe tad da Jese. **6** Jese a voe tad d'ar roue David. Ar roue David a voe tad da Salomon, eus an hini a oa bet gwreg da Uri. **7** Salomon a voe tad da Roboam. Roboam a voe tad da Abia. Abia a voe tad da Asa. **8** Asa a voe tad da Jozafat. Jozafat a voe tad da Joram. Joram a voe tad da Ozia. **9** Ozia a voe tad da Joatam. Joatam a voe tad da Achaz. Achaz a voe tad da Ezequia. **10** Ezequia a voe tad da Vanase. Manase a voe tad da Amon. Amon a voe tad da Jozia. **11** Jozia a voe tad da Jekonia ha d'e vreudeur, da vare an ermaesiadeg e Babilon. **12** Ha goude ma voent bet kaset da Vabilon, Jekonia a voe tad da Salatiel. Salatiel a voe tad da Zorobabel. **13** Zorobabel a voe tad da Abiud. Abiud a voe tad da Eliakim. Eliakim a voe tad da Azor. **14** Azor a voe tad da Sadok. Sadok a voe tad da Achim. Achim a voe tad da Eliud. **15** Eliud a voe tad da Eleazar. Eleazar a voe tad da Vatan. Vatan a voe tad da Jakob. **16** Jakob a voe tad da Jozef, pried Mari, ma'z eo bet ganet anezhi Jezuz, galvet Krist. **17** Bez' ez eus eta en holl: eus Abraham betek David, pevarzek rummad; eus David betek an ermaesiadeg e Babilon, pevarzek rummad; hag eus an ermaesiadeg e Babilon betek ar C'christ, pevarzek rummad. **18** Setu, ganedigezh Jezuz-Krist a c'hoarvezas evel-henn. Goude ma oa prometet Mari, e vamm, da Jozef, a-raok ma oant asambles, hi en em gavas brazez dre ar Spered-Santel. **19** Jozef, he fried, a oa un den reizh ha ne felle ket dezhañ he mezhekaat; c'hoantaat a reas he c'has kuit e-kuzh. **20** Evel ma soñje kement-se, setu, un ael eus an Aotrou en em ziskouezas dezhañ, dre e gousk, o lavarout: Jozef, mab David, na'z pez ket aon da gemer ganet Mari, da wreg, rak ar pezh a zo koñsiveut enni a zo eus ar Spered-Santel, **21** hag e c'hano ur mab, hag e roi dezhañ Jezuz da anv, rak eñ a saveteo e bobl eus e bec'hedou. **22** Kement-se holl a c'hoarvezas, evit ma vije peurc'hraet ar pezh a oa bet lavaret gant an Aotrou dre gomz ar profed: **23** Setu, ar wer'hez a vo brazez, hag a c'hano ur mab a vo galvet Emmanuel, da lavarout eo: Doue ganeomp. **24** Jozef, o vezañ dihunet eus e gousk, a reas ar pezh en devoa ael an Aotrou gourc'hennet dezhañ, hag e kemeras e wreg gantañ. **25** Hogen n'anavezas ket anezhi betek ma voe gwilioudet eus he mab [kentañ-ganet], hag e roas dezhañ Jezuz da anv.

2 Jezuz o vezañ bet ganet e Betlehem Judea, en amzer ar roue Herodez, setu e teuas majed eus ar sav-heol da Jeruzalem, en ur lavarout: **2** Pelec'h emañ an hini a zo ganet da roue d'ar Yuzevien? Rak gwelet hon eus e steredenn er sav-heol, ha deuet omp d'e azeuliñ. **3** Pa glevas ar roue Herodez kement-se, e voe trubuilhet, hag holl Jeruzalem gantañ. **4** O vezañ dastumet an holl veleien vras ha skribed ar bobl, e c'houlennas diganto pelec'h e tlee bezhañ ganet ar C'christ. **5** Int a lavaras dezhañ: E Betlehem Judea; rak evel-henn eo bet skrivet gant ar profed: **6** Ha te, Betlehem, douar Judea, n'out

ket an disterañ e-touez kêriou pennañ Judea; rak ac'hanout eo, e teuio ur penn a reno va fobl Israel. **7** Neuze Herodez, o vezañ galvet ar majed e-kuzh, a c'houlennas gant preder diganto e pe amzer e oa en em ziskouezat ar steredenn dezho. **8** Hag, o kas anezho da Vettehem, e lavaras: It, ha goulennit gant preder pelec'h emañ ar bugel bihan-se; ha pa ho po e gavet, roit din da anavezout, evit ma'z in me iveau d'e azeuliñ. **9** Ar re-mañ, goude bezhañ kleetv ar roue, a yeas kuit; ha setu, ar steredenn o devoa gwelet er sav-heol, a yae en o raok, betek ma teuas ha ma chomas a-us d'ul lec'h ma oa ar bugel bihan. **10** Pa weljont ar steredenn, e voe karget o c'halonou gant levenez. **11** O vezañ aet en ti, e kavjont ar bugel gant Mari e vamm, hag, oc'h en em stouïñ d'an douar, ec'h azeuljont anezhañ; ha goude bezhañ digoret o zeñzorioù, e kinnigjont dezhañ profou: aour, ezañs ha mir. **12** O vezañ bet aliet gant Doue, dre un huñvire, ne zistrojont ket da gavout Herodez; mont a rejont d'o bro dre un hent all. **13** Goude ma oant aet kuit, setu, un ael eus an Aotrou en em ziskouezas da Jozef, dre un huñvire, en ur lavarout: Sav, kemer ar bugel hag e vamm, tec'h en Ejipt, ha chom eno betek e lavarin dit; rak Herodez a glasko ar bugel evit e lakaat d'ar marv. **14** Eñ, o vezañ savet, a gemeras ar bugel bihan hag e vamm e-pad an noz, hag en em dennas en Ejipt. **15** Hag e chomas eno betek ma varvas Herodez, evit ma vije peurc'hraet ar pezh en devoa an Aotrou lavaret dre ar profed: Galvet em eus va mab eus Ejipt. **16** Neuze Herodez, o welout o devoa ar majed graet goap anezhañ, a voe en ur gounnar vras, hag a gasas da lazhañ an holl vugale a zaou vloaz ha yaouankoc'h, e Betlehem hag en e vro a-bezh, hervez an amzer en devoa goulenet gant preder digant ar vajed. **17** Neuze e voe peurc'hraet ar pezh a oa bet lavaret gant ar profed Jeremia: **18** Garmou a zo bet kleetv e Rama, hirvoudou, gouelvan ha klemmvanou bras: Rachel o ouelañ he bugale; ne fellas ket dezhi bezhañ dic'hlaç'haret, abalamour n'emaint mui. **19** Goude marv Herodez, setu, un ael eus an Aotrou en em ziskouezas da Jozef en Ejipt, dre un huñvire, o lavarout: **20** Sav, kemer ar bugel bihan hag e vamm, ha distro da vro-Israel, rak ar re a glaske ar bugel evit e lazhañ, a zo marv. **21** Hemañ, o vezañ savet, a gemeras ar bugel hag e vamm, hag a zeuas e bro-Israel. **22** Met, pa glevas e rene Arkelauz e Judea e-lec'h e dad Herodez, en devoe aon da vont di; o vezañ bet aliet gant Doue dre un huñvire, en em dennas e kosteziou Galilea. **23** Chom a reas en ur gêr anvet Nazared, evit ma vije peurc'hraet ar pezh a oa bet lavaret gant ar brofed: Galvet e vo Nazaredad.

3 En deizioù-se, e teuas Yann-Vadezour o prezeg e lec'h distro Judea, hag o lavarout: **2** Ho pet keuz, rak rouantelez an neñvou a zo tost. **3** Anezhañ eo en deus komzet ar profed Izaia, o lavarout: Mouezh an hini a gri el lec'h distro a lavar: Kempennit hent an Aotrou, plaenit e wenodennou. **4** Yann a zouge ur sae a vlev kañval hag ur gouriz lîr en-dro d'e groazzell; e voued a oa kilheien-raden ha mel gouez. **5** An dud eus Jeruzalem, eus an holl Judea hag eus an holl vro war-dro ar Jordan, a yae d'e gavout, **6** hag, oc'h anzav o fec'chedou, e oant badezet gantañ er stêr Jordan. **7** Eñ eta, o welout kalz a farizianed hag a sadukeiz o tont d'e vadeziant, a lavaras dezho: Lignez a naered-gwiber, piv en deus desket deoc'h tec'hel diouzh ar gounnar da zont? **8** Dougit eta frouezh dereat d'ar geuzidigezh, **9** ha na lavarit ket ennec'h hoc'h-unan: Ni hon eus evit tad Abraham;

vak me a lavar deoch'h, e c'hell Doue ober genel eus ar vein-se bugale da Abraham. 10 Ar vouc'hal a zo a-vremañ lakaet ouzh gwirziou ar gwez. Pep gwezenn eta na ro ket frouezh mat a ya da vezañ troc'het ha taolet en tan. 11 Me ho padez en dour, evit ar geuzidigezh; met unan all a zeu, galloudusoc'h egedon, ha n'on ket dellezek da zougen e votou. Eñ ho padezo er Spered-Santel hag en tan. 12 E grouer a zo en e zaouarn, naetaat a raio mat e leur, hag e tastumo ar gwinizh en e solier, met ar pell a zevo en tan na varv ket. 13 Neuze, Jezuz a zeuas eus Galilea d'ar Jordan, da gavout Yann, evit bezañ badezet gantañ. 14 Met Yann ne felle ket dezhañ e ober, o lavarout: Me am eus ezhomm da vezañ badezet ganit, hag e teuez da'm ch'avour? 15 Jezuz, en ur respont, a lavaras dezhañ: Na harz ket-se bremañ; rak evel-se eo e tere ouzhimp peurober pep reizhder. Neuze eñ a lezas d'ober. 16 Ha goude ma oa bet badezet Jezuz, e savas raktal eus an dour; ha setu, an neñvoù a oa digoret a-us dezhañ, hag e welas Spered Doue, e doare ur goulm, o tiskenn warnañ. 17 Ha setu, ur vouvezh eus an neñvoù a lavare: Hemañ eo va Mab karet-mat, ennañ em eus lakaet va holl levenez.

4 Neuze Jezuz a voe kaset gant ar Spered el lec'h distro, evit bezañ temptet gant an diaoul. 2 Goude m'en devoe yunet daou-ugent devezh ha daou-ugent novezh, en devoe naon. 3 An tempter, o vezañ tostaet outañ, a lavaras dezhañ: Mar dout Mab Doue, gourc'hennem d'ar mein-se dont da vezñañ bara. 4 Met eñ a respontas: Skrivet eo: An den ne vevo ket a vara hepken, met gant pep ger a zeu eus genou Doue. 5 Neuze an diaoul en kasas er gêr santel, a lakaas anezhañ war lein an templ, 6 hag a lavaras dezhañ: Mar dout Mab Doue, en em daol d'an traoñ, rak skrivet eo: Gourc'hennem a rajo d'e aeed kaout evezh ouzhit, ha: dougen a raint ach'anout etre o daouarn, gant aon na stokfe da droad ouzh ur maen bennak. 7 Jezuz a respontas dezhañ: Skrivet eo iveau: Na dempti ket an Aotrou da Zoue. 8 An diaoul en kasas c'hoazh war ur menez uhel meurbet, a ziskouezas dezhañ holl rouantelezhioù ar bed hag o gloar, 9 hag a lavaras dezhañ: An holl draoù-se a roindit, mar daoulinez da'm azeuliñ. 10 Jezuz a respontas dezhañ: A-dreñv din, Satan! Rak skrivet eo: Azeuliñ a ri an Aotrou da Zoue, ha ne serviji nemetañ. 11 Neuze an diaoul en lezas; ha setu, aeed a zeuas hag a servijas anezhañ. 12 Met pa glevas Jezuz e oa bet lakaet Yann er prizon, en em dennas e Galilea. 13 O vezañ kuitaet Nazared, e teuas da chom e Kafarnaoum, kér arvorek, war harzou Zabulon ha Neftali, 14 evit ma vije peurc'hraet ar pezh a oa bet lavaret gant ar profed Izaia: 15 Douar Zabulon ha douar Neftali, ar vro a zo war hent ar mor, en tu all d'ar Jordan, Galilea ar baganed, 16 ar bobl a oa azezet en deñvalijenn, he deus gwelet ur sklérrijenn vras; hag ar sklérrijenn a zo savet war ar re a oa azezet e bro hag e skeud ar marv. 17 Adalek neuze, Jezuz en em lakaas da brezeg, ha da lavarout: Ho pet keuz rak rouantelezh an neñvoù a zo tost. 18 Hag, evit ma valee a-hed mor Galilea, e welas daou vreur, Simon a c'halver Pêr, hag Andrev e vreur, o teurel o roued er mor, rak pesketaerien e oant. 19 Lavarout a reas dezho: Heuilhit ac'hanoù, ha me ho raio pesketaerien dud. 20 Kerkent, o lezel o rouedoù, e heuilhjont anezhañ. 21 Hag ac'hano, o vont un tamm a-raokoc'h, e welas daou vreur all, Jakez mab Zebedea, ha Yann e vreur, a oa en ur vag gant Zebedea o zad, o fichañ o rouedoù. Gervel a reas anezho. 22 Int, raktal, o lezel o bag hag

o zad, a heulias anezhañ. 23 Jezuz a valeas dre holl C'halilea, o kelenn en o sinagogennou, o prezeg keloù mat ar rouantelezh, hag o yac'haat kement kleñved ha kement mac'hagn a oa e-touez ar bobl. 24 Ar vrud anezhañ en em skuilhe dre holl Siria, hag e tegasant dezhañ an holl re glařv, re dalc'het gant meur a boan ha gant meur a zroug, re dalc'het gant diaoulien, re loariek, re seiset, hag eñ a yac'hæ anezho. 25 Ul lod bras a dud a heulie anezhañ eus Galilea, eus Dekapoliz, eus Jeruzalem, eus Judea, hag eus an tu all d'ar Jordan.

5 O welout ar bobl-se, Jezuz a bignas war ur menez, hag,

o vezañ azezet, e ziskibien a dostaas outañ. 2 O tigeriñ e c'henou, e kelenne anezho, en ur lavarout: 3 Eürus ar re baour er spered, rak rouantelezh an neñvoù a zo dezho! 4 Eürus ar re a zo er glac'har, rak int a vo frealzet! 5 Eürus ar re a zo hegarat, rak int a resevo an douar da hêrezh! 6 Eürus ar re o deus naon ha sec'had eus ar reizhder, rak int o devo o gwalch! 7 Eürus ar re drugarezus, rak int a gavo trugarez! 8 Eürus ar re o deus ur galon glan, rak int a welo Doue! 9 Eürus ar re a zegas ar peoc'h, rak int a vo galvet bugale Doue! 10 Eürus ar re a zo gwallgaset abalamour d'ar reizhder, rak rouantelezh an neñvoù a zo dezho! 11 Eürus e viot, pa zeuio an dud d'ho tismegañsiñ, d'ho kwallgas, ha da lavarout dre c'haou pep seurt droug a-enep deoc'h abalamour din. 12 En em laouenait, ha tridit gant levenez, rak ho kopra vo bras en neñvoù; rak evel-se eo bet gwallgaset ar brofed hag a zo bet araozoc'h. 13 C'hwi a zo holen an douar; met mar koll an holen e vlaz, gant petra e vo e roet en-dro dezhañ? N'eo mui mat, nemet da vezañ taolet ermaez, ha da vezañ mac'hett gant treid an dud. 14 C'hwi a zo sklérrijenn ar bed; ur gêr savet war ur menez ne c'hell ket bezañ kuzhet; 15 ha ne vez ket enaouet ur c'houlaouenn evit he lakaat dindan ar boezell, met evit he lakaat war ur c'chantor, hag e sklérrijenn holl dud an ti. 16 Ra lugerno evel-se ho sklérrijenn dirak an dud, evit ma welint ho madoberou, ha ma teuint da reñ gloar d'ho Tad a zo en neñvoù. 17 Na soñjt ket e vefen deuet evit diskar al lezenn pe ar brofed; n'on ket deuet evit diskar, met evit peurober. 18 Rak, me a lavar deoc'h e gwirionez, betek ma tremeno an neñv hag an douar, ne dremeno ket eus al lezenn, nag un iota, nag ur poentig a lizherenn, ken na vo peurc'hraet holl. 19 Piv bennak eta a dorro an disterañ eus ar gourc'hemennou-mañ, hag a zesko evel-se d'an dud, a vo galvet ar bihanañ e rouantelezh an neñvoù; met piv bennak o miro hag o desko d'ar re all, hennezh a vo galvet bras e rouantelezh an neñvoù. 20 Rak, me a lavar deoc'h, ma ne da ket ho reizhder dreist hini ar skribed hag ar farizianed, n'antreot ket e rouantelezh an neñvoù. 21 Klevet hoc'h eus penaos eo bet lavaret d'ar re gozh: Ne lazhi ket; rak piv bennak a lazho, a vo dleet dezhañ ar varnedigezh. 22 Met me a lavar deoc'h penaos piv bennak a fuloro ouzh e vre [hep abeg], a vo dleet dezhañ ar varnedigezh; an hini a lavar d'e vre: Raka! a zo dleet dezhañ bezañ kastizet gant ar sanedrin; hag an hini a lavar d'e vre: Diskiant! a zo dleet dezhañ bezañ kastizet gant tan ar gehenn. (**Geenna g1067**) 23 Mar degasez eta da brof d'an aoter, hag e teu soñjt dit eno en deus da vreur un dra bennak en da enep, 24 lez eno da brof dirak an aoter, ha kae da gentañ d'en em unvaniñ gant da vreur; ha, goude-se, deus, ha kinnig da brof. 25 En em laka a-unvan hep dale gant da enebour, e-pad ma'z emaout en hent gantañ, gant aon na lakafe ac'hantout

etre daouarn ar barner, ha na rafe ar barner da reiñ da ofiser ar justis, ha na vefes lakaet er prizon. **26** E gwirionez, me a lavar dit, ne zeui ket er-maez ac'hano, ken na vo paet ganit an diwezhañ liard. **27** Klevet hoc'h eus penaos eo bet lavaret [d'ar re gozh]: Ne ri ket avoultriezh. **28** Met me a lavar deoc'h penaos piv bennak a sell ouzh ur vaouez gant c'hoantegezh anezhi, en deus dija graet avoultriezh ganti en e galon. **29** Ma ra da lagad dehou lakaat ac'hanout da gouezhañ, diframm anezhañ, ha taol anezhañ pell diouzhit; rak gwelloc'h eo dit koll unan eus da izili, eget na vo taolet da holl gorf er gehenn. (**Geenna g1067**) **30** Ha ma ra da zorn dehou lakaat ac'hanout da gouezhañ, troc'h anezhañ, ha taol anezhañ pell diouzhit; rak gwelloc'h eo dit koll unan eus da izili, eget na vo taolet da holl gorf er gehenn. (**Geenna g1067**) **31** Lavaret eo bet iveau: Piv bennak a gaso kuit e wreg, ra roio dezhi ur skrid a dorr-dimeziñ. **32** Met me a lavar deoc'h, piv bennak a gas kuit e wreg, nemet evit difealdead, a laka anezhi da vezañ avoultrerez, ha piv bennak a zimez d'ur wreg a zo bet kaset kuit, a ra avoultriezh. **33** Klevet hoc'h eus c'hoazh penaos eo bet lavaret d'ar re gozh: Ne doui ket e gaou, met mirout a ri al leou az po graet da Zoue. **34** Met me a lavar deoc'h: Na douit ket a-grenn, na dre an neñv, rak tron Doue eo, **35** na dre an douar, rak skabell e dreid eo, na dre Jeruzalem, rak kér ar Roue bras eo. **36** Na dou ket kennebeut dre da benn, rak ne c'hellez ket ober da ur vlevenn bezañ gwenn pe du. **37** Met ra vo ho komz, ya, ya, nann, nann; ar pezh a laverer ouzhpenn a zeu eus an droug. **38** Klevet hoc'h eus c'hoazh penaos eo bet lavaret d'ar re gozh: Lagad evit lagad, ha dant evit dant. **39** Met me a lavar deoc'h: Na enebit ket ouzh an hini drouk; d'an hini a sko ac'hanout war ar jod dehou, tro eben outañ. **40** Mar fell da unan bennak prosezañ ouzhit ha kemer da vantell, laosk iveau gantañ da doneg. **41** Mar fell da unan bennak ober dit mont gantañ e-pad ur mil, gra daou vil gantañ. **42** Ro d'an neb a c'houlenn ouzhit, ha na zistro ket diouzh an hini a fell dezhañ amprestañ diganit. **43** Klevet hoc'h eus penaos eo bet lavaret: Karout a ri da nesañ, hag e kasai da enebour. **44** Met me a lavar deoc'h-hu: Karit hoc'h enebourien, bennigat ar re a villig ac'hanoc'h, grit vad d'ar re a gasa ac'hanoc'h, ha pedit evit ar re ho kwallgas hag hoc'h heskin, **45** evit ma viot bugale ho Tad a zo en neñvoù; rak eñ a ra d'e heol sevel war ar re fall ha war ar re vat, hag a laka ar glav da gouezhañ war ar re reizh ha war ar re direizh. **46** Rak ma ne garit nemet ar re ho kar, peseurt goapr ho po? Ha ne ra ket memes ar bublikaned kement-se? **47** Ha ma ne saludit nemet ho preudeur, petra a rit dreist ar re all? Ha ne ra ket memes ar bublikaned kement-se? **48** Bezit eta parfet, evel ma'z eo parfet ho Tad a zo en neñvoù.

6 Lakait evezh na rafec'h ho madoberoù dirak an dud, evit bezañ gwelet ganto; rak n'ho po ket a c'hopr digant ho Tad a zo en neñvoù. **2** Pa ri eta aluzen, na son ket an drompiñ a-raok ac'hanout, evel ma ra ar bilpouzed er sinagogennou hag er straedou, evit bezañ meulet gant an dud. Me a lavar deoc'h e gwirionez, o deus o goapr. **3** Met pa rez aluzen, gra na ouezo ket da zorn kleiz ar pezh a ra da zorn dehou, **4** evit ma vo da aluzen graet e-kuzh; da Dad a wel e-kuzh hag en rento dit [dirak an holl]. **5** Pa bedit, na vezit ket evel ar bilpouzed; rak int a gar pediñ en o sav er sinagogennou hag e korniou ar straedou, evit bezañ gwelet gant an dud. Me a lavar deoc'h e gwirionez, o deus o goapr. **6** Met te, pa bedez, kae ez kambr, hag, o vezañ

serret an nor, ped da Dad a zo e-kuzh; da Dad a wel e-kuzh hag en rento dit [dirak an holl]. **7** Pa bedit, n'en em servijit ket a adlavarioù ven, evel ar baganed; rak krediñ a reont ez eo dre galz a gomzoù e vint selaouet. **8** Na vezit ket eta heñvel outo; rak ho Tad a oar petra hoc'h eus ezhomm, a-raok ma c'houlennit digantañ. **9** C'hwi eta, pedit evel-henn: Hon Tad hag a zo en neñv, ra vo santelaet da anv, **10** ra zeui da rouantelez, ra vo graet da volonte war an douar evel en neñv, **11** ro deomp hiziv hor bara pemdeziek, **12** pardon deomp hor pec'hedou evel ma pardonomp iveau d'ar re o deus manket ouzhimp, **13** ha n'hon lez ket da gouezhañ en temptadur, met hon diwall diouzh an droug, rak dit eo ar ren, ar galloud hag ar gloar evit kantvedou ar c'hantvedou. Amen! **14** Rak, mar pardonit d'an dud o mankou, ho Tad neñvel a bardono iveau deoc'h. **15** Met ma ne bardonit ket d'an dud o mankou, ho Tad ne bardono ket kennebeut deoc'h ho re. **16** Pa yunit, na gemerit ket ur min trist, evel ar bilpouzed; rak dispenn a reont o dremm, evit diskouez d'an dud e yunont. Me a lavar deoc'h e gwirionez, o deus o goapr. **17** Met te, pa yunez, laka c'hwez-vat war da benn, ha gwalc'h da zremm, **18** evit na vo ket gwelet gant an dud e yunez, met hepken gant da'z Tad a zo e-kuzh; da Dad a wel e-kuzh hag en rento dit [dirak an holl]. **19** Na zastumit ket teñzoriou deoc'h war an douar, e-lec'h ma'z int distrijet gant ar preñved ha gant ar mergl, hag e-lec'h ma toull al laeron ha ma skrapont; **20** met dastumit teñzoriou evidoc'h en neñv, e-lec'h n'int distrijet na gant ar mergl na gant ar preñved, hag e-lec'h na doull ket al laeron, ha na skrapont ket. **21** Rak el lec'h ma'z emañ da deñzor, eno iveau e vo da galon. **22** Al lagad eo lamp ar c'horf; mar deo eta da lagad yac'h, da holl gorf a vo sklérijennet; **23** met mar deo fall da lagad, da holl gorf a vo en défivalijenn. Mar deo eta tefival ar sklérijenn a zo ennout, pegen bras e vo an défivalijenn-se! **24** Den ebet ne c'hell servijañ daou vestr; rak, pe e kasaio unan hag e karo egile, pe en em stag ouzh unan hag e tisprizo egile. Ne c'hellit ket servijañ Doue ha Mammon. **25** Abalamour da-se e lavarant deoc'h: Na vezit ket nec'het evit ho puhez, petra a zebrot ha petra a evot, nag evit ho korf, gant petra e viot gwisket. Ar vuhez, ha n'eo ket muioc'h eget ar boued, hag ar c'horf, muioc'h eget an dilhad? **26** Sellit ouzh laboused an neñv: ne hadont ha ne vedont ket, ne zastumont netra er solieroù, hag ho Tad neñvel a vag anezho. Ha ne dalvezit ket kalz muioc'h egeto? **27** Piv ac'hanoc'h a c'hell, gant e holl enkreñ, astenn e vuhez eus un ilinad? **28** Perak iveau oc'h nec'het diwar-benn ho dilhad? Sellit penaos e kresk lili ar parkeier: ne labouront ket, ne nezont ket; **29** koulskoude, e lavarant deoc'h, Salomon memes en e holl ch'laor n'eo ket bet gwisket evel unan anezho. **30** Mar gwisk et a Doue evel-se geot ar parkeier, a zo hiziv hag a vo warc'hoazh taolet er forn, pegement muioc'h e wisko ac'hanoc'h, tud a nebeud a feiz? **31** Na vezit ket nec'het, o lavarout: Petra a zebrimp? Petra a evimp? Gant petra en em wiskimp? **32** Rak ar baganed eo ar re a glask an holl draou-se. Ho Tad neñvel a oar hoc'h eus ezhomm anezho. **33** Klaskit kentoc'h rouantelez Doue hag e reizhder, hag an holl draou-se a vo roet deoc'h ouzhpenn. **34** Na vezit ket eta nec'het gant an deiz war-lerc'h; an deiz war-lerc'h a gemero preder anezhañ e-unan. Da bep devezh eo a-walc'h e boan.

7 Na varnit ket, evit na viot ket barnet; **2** rak barnet e viot hervez m'ho po barnet, hag hervez ar muzul a vuzuliot, e vo

muzuliet deoc'h. 3 Perak e sellez ouzh ar blouzenn a zo e lagad da vreur, ha ne welez ket an treust a zo ez lagad da-unan? 4 Pe, penaos e c'hellez lavarout da'z preur: Va lez da zilemel ar blouzenn a zo e-barzh da lagad, pa'z ac'h eus un treust ez hini? 5 Pilpous, lam da gentañ an treust eus da lagad, ha neuze e weli penaos e lami ar blouzenn eus lagad da vreur. 6 Na roit ket an traoȗ santeł d'ar chas, ha na daolit ket ho perlez dirak ar moc'h, gant aon n'o mac'hfent, hag, o tistreiñ, na ziskolpent ac'hanc'h. 7 Goulennit, hag e vo roet deoc'h; klaskit, hag e kavot; skoit, hag e vo digoret deoc'h. 8 Rak an neb a c'houllenn, a resev; an neb a glask, a gav; hag an neb a sko, e vez digoret dezañ. 9 Piv ac'hanc'h a roio ur maen d'e vab, pa c'houllenn digantañ bara? 10 Pe, mar goulenn ur pesk, a roio dezañ un naer? 11 Mar gouzoc'h eta, ha c'hwi fall, reiñ traoȗ mat d'ho pugale, pegement muioch' ho Tad a zo en neñv a roio traoȗ mat d'ar re o goulenn digantañ! 12 Kement tra a fell deoc'h e rafe an dud deoc'h, grit iveau anezhañ dezh; rak-se eo al lezenn hag ar brofedet. 13 It e-barzh dre an nor strizh. Rak ledan eo an nor ha frank eo an hent a gas d'ar gollidigezh, ha kalz a dud a dremen dre eno; 14 met strizh eo an nor hag enk eo an hent a gas d'ar vuhez, hag ez eus nebeut a dud hag a dremen drezo. 15 Diwallit diouzh ar fals-profeted, a zeu d'ho kavout gwisket e deñved, hag a zo en diabarzh nemet bleizi skraperen. 16 O anavezout a reot diouzh o frouezh. Ha dastum a reer rezin diwar spern, pe fiez diwar askol? 17 Evel-se, pep gwezenn vat a zoug frouezh mat, ha pep gwezenn fall a zoug frouezh fall. 18 Ur wezenn vat ne c'hell ket dougen frouezh fall, hag ur wezenn fall ne c'hell ket dougen frouezh mat. 19 Pep gwezenn na zoug ket frouezh mat, a zo troc'het ha taolet en tan. 20 O anavezout a reot eta diouzh o frouezh. 21 Kement hini a lavar din: Aotrou, Aotrou, n'aio ket e rouantelez an nefivoù, met ar re a ra bolontez va Zad a zo en nefivoù. 22 Meur a hini a lavar din en deiz-se: Aotrou, Aotrou, ha n'hon eus ket profeted ez an? Ha n'hon eus ket kaset kuit an diaoulien ez an? Ha n'hon eus ket graet kalz a virakloȗ ez an? 23 Neuze, me a lavar sklaer dezhzo: Biskoazh ne'm eus hoc'h anavezet; en em dennit diouzhin, c'hwi en em ro d'ar fallentez. 24 An hini eta a glev ar c'homzoȗ-mañ a lavar, hag a sent outo, a vo hefvel ouzh un den fur en deus savet e di war ar roc'h. 25 Kouezhet eo ar glav, deuet eo ar stêrioȗ, ha c'hwezhet o deus an avelioȗ hag en em roet o deus a-enep an ti-se; n'eo ket kouezhet, abalamour ma oa diazezet war ar roc'h. 26 Met an hini a glev ar c'homzoȗ-mañ a lavar, ha ne sent ket outo, a zo heñvel ouzh un den diskiant en deus savet e di war an traezh. 27 Kouezhet eo ar glav, deuet eo ar stêrioȗ, ha c'hwezhet o deus an avelioȗ hag en em roet o deus a-enep an ti-se; kouezhet eo, ha bras eo bet e ziskar. 28 P'en devoe Jezuz peuvlarearet ar c'homzoȗ-mañ, ar bobl a oa souezhet gant e gellennadurezh, 29 rak o deskirñ a rae evel unan a oa galloud gantañ, ha neket evel ar skribed.

8 Pa voe diskennet eus ar menez, ul lod bras a dud a heuliañ anezhañ. 2 Ha setu, un den lovr a zeuas hag en em stouas dirazañ, en ur lavarout: Aotrou, mar fell dit, e c'hellez va glanaat. 3 Jezuz a astennas e zorn, en stokas, hag a lavaras dezañ: Fellout a ra din, bez glanaet. Ha diouzhu, e lorgnez a voe glanaet. 4 Neuze Jezuz a lavaras dezañ: Kemer evezh na lavari an dra-mañ da zen; met kae hag en em ziskouez d'ar beleg, ha kinnig ar prof en deus Moizez gourc'hemennet, evit

ma servijo-se da desteni dezho. 5 Pa voe antreet Jezuz e Kafarnaoum, ur c'hantener a zeuas d'e gavout, 6 ouzh e bediñ, hag o lavarout: Aotrou, va mevel a zo gourvezet klapañ em zi, seizet, hag emañ e gwall boan. 7 Jezuz a lavaras dezañ: Mont a rin, hag e yac'hain anezhañ. 8 Ar c'hantener a respontas: Aotrou, n'on ket din e teufes dindan va zoenn; met lavar ur ger hepken, ha va mevel a vo yac'haet. 9 Rak me va-unan a zo un den lakaet dindan galloud re all, met dindanon em eus soudarded, hag e lavaran da unan: Kae! hag ez a, d'egile: Deus! Hag e teu, ha da'm mevel: Gra kement-mañ! Hag en gra. 10 Jezuz, pa glevas kement-a, a voe souezhet, hag a lavaras d'ar re en heulie: Me a lavar deoc'h e gwirionez, ne'm eus ket kavet ur feiz ken bras, zoken en Israel. 11 Evel-se e lavaran deoc'h penaos e tevio meur a hini eus ar sav-heol hag eus ar c'huzh-heol, hag a vo ouzh taol e rouantelez an nefivoù, gant Abraham, Izaak ha Jakob, 12 met bugale ar rouantelez a vo taolet e deñvalijenn an diavaez, e-lec'h ma vo goueladegoù ha grigoñsadegoù-dent. 13 Neuze Jezuz a lavaras d'ar c'hantener: Kae, ha ra vo graet dit hervez da feiz. Hag en eur-se memes, e vevet a voe yac'haet. 14 Jezuz, o vezañ deuet da di Pêr, a welas mamm-gaer Pêr en he gwele, klapañ gant an derzhien. 15 O vezañ stoket ouzh he dorm, raktal an derzhien a yeas kuit diouti; hi a savas hag a servijas anezho. 16 An abardaez o vezañ deuet, e voe degaset dezañ meur a hini dalc'het gant diaoulien. Eñ a gasas kuit ar speredoù dre e c'her hag a yac'haas an holl re a oa klapañ, 17 evit ma vije peurc'hraet ar pezh a oa bet laveret gant Izaia ar profed: Kemeret en deus e-unan hor mac'hagnoù, ha douget en deus hor c'hleñvedoȗ. 18 Met Jezuz, o welout kalz a dud war e dro, a c'hourc'hemennas tremen en tu all. 19 Ur skrib a dostaas hag a lavaras dezañ: Va mestr, me a heulio ac'hantout e kement lec'h ma'z i. 20 Jezuz a lavaras dezañ: Al lern o deus touolloù, ha laboused an neñv neizhioù; met Mab an den n'en deus lec'h ebet evit harpañ e benn. 21 Unan all eus e ziskibien a lavaras dezañ: Aotrou, lez ac'hanon da vont da gentañ da sebeliañ va zad. 22 Jezuz a lavaras dezañ: Heul ac'hanon, ha lez ar re varv da sebeliañ o re varv. 23 Pignat a reas en ur vag, hag e ziskibien en heulias. 24 Neuze e savas ur barrad gwall-amzer bras war ar mor, en hevelep doare ma oa ar vag goloet gant ar c'hoummoù-mor. Hag eñ a gouske. 25 E ziskibien a zeuas, hag en dihunas o lavarout: Aotrou, savete ac'hantomp, mont a reomp da goll. 26 Neuze e lavaras dezhzo: Perak hoc'h eus aon, tud a nebeut a feiz? Neuze, o vezañ savet, e c'hourc'hemennas an avelioȗ hag ar mor, hag e voe ur shoulder bras. 27 An dud-se a voe souezhet, hag a lavare: Piv eo hemañ, ma sent memes an avelioȗ hag ar mor outañ? 28 Pa voe tremenet en tu all, e bro ar C'hergezeniz, daou zen dalc'het gant diaoulien, o tont eus ar bezioȗ, a zeuas d'e gavout. Ken dañjerus e oant, ma ne c'helle den tremen dre an hent-se. 29 Ha setu e krijont en ur lavarout: Petra a zo etre ni ha te, Jezuz, Mab Doue? Ha deuet out amañ evit hor poaniañ a-raok an amzer? 30 Bez' e oa, ur pennad diouzh eno, ur vandenn vras a voc'h o peuriñ. 31 Hag an diaoulien en pedas o lavarout: Mar kasez ac'hantomp kuit, lez ac'hantomp da vont er vandenn voc'h-se. 32 Eñ a lavaras dezhzo: Kit. Int, o vezañ aet er-maez, a yeas er moc'h; ha setu an holl vandenn en em daolzas eus al lec'h uhel-se er mor, hag e varvijont en doureier. 33 Ar re o mesae a dec'has kuit, hag, o vezañ deuet e kér, e lavarjont an holl draoù-se hag ar pezh a

oa c'hoarvezet gant ar re a oa dalc'hет gant an diaoulien. 34 Ha setu holl dud kér a yeas a-raok Jezuz; o vezañ e welet, e pedjont anezhañ da bellaat diouzh o bro.

9 Neuze, o vezañ aet en ur vag, e treuzas ar mor, hag e teus en e gêr. 2 Ha setu e tegasjont dezhañ un den sezet gourvezet war ur gwele. Jezuz, o welout o feiz, a lavaras d'an den sezet: Va mab, kemer fiziañs, da bec'hemdou a zo pardonet dit. 3 Neuze ur re eus ar skribed a soñje en o c'halonou: Hemañ a wallgomz. 4 Met Jezuz, oc'h anavezout a soñjezonou, a lavaras: Perak hoc'h eus soñjou fall en ho kalonoù? 5 Petra eo an aesc'h, lavarout: Da bec'hemdou a zo pardonet dit, pe lavarout: Sav ha bale? 6 Met evit ma ouiot penaos Mab an den en deus war an douar ar galloud da bardoniñ ar pec'hemdou, -e lavaras d'an den sezet: Sav, kemer da wele, ha kae da'z ti. 7 Hag e savas, hag ez eas d'e di. 8 Ar bobl, o vezañ gwelet kement-se, a vœe souezhet, hag a roas gloar da Zoue m'en devoa roet un hevelep galloud d'an dud. 9 Pa'z eas Jezuz ac'hane, e welas un den anvet Mazhev, azezet e ti ar gwirioù, hag e lavaras dezhaf: Deus war va lerc'h. Eñ, o vezañ savet, en heulias. 10 Jezuz o vezañ ouzh taol en ti, kalz a blikanek hag a dud a vuhez fall en em lakaas iveau ouzh taol gantañ ha gant e ziskibien. 11 Ar farzianed, o welout kement-se, a lavaras d'e ziskibien: Perak e tebr ho mestr gant ar blikanek ha gant an dud a vuhez fall? 12 Jezuz o vezañ klevet-se a lavaras dezh: N'eo ket ar re a zo yac'h o deus ezhomm a wedisin, met ar re a zo a klañv. 13 Met it, ha deskit ar pezh a zo lavaret gant ar c'homzou-mañ: Trugarez a fell din, ha neket aberzhou, rak n'on ket deuet evit gervel ar re reizh [d'ar geuzidigezh], met ar bec'herien. 14 Neuze diskibien Yann a zeugas d'e gavout, o lavarout: A-belec'h e teu, ma yun allies ar farzianed ha ni, ha da ziskibien-te ne yunont ket? 15 Jezuz a lavaras dezh: Mignoned ar pried, ha gallout a reont en em c'hlac'hariñ e-pad ma'z emañ ar pried ganto? Met deizioù a zeuio ma vo lamet ar pried diganto, ha neuze e yunint. 16 Den ne laka un tamm mezher nevez ouzh un dilhad kozh, rak diframmañ a rafe an dilhad, hag ar rog a vefe brasoc'h. 17 Ne lakaer ket kennebeut gwin nevez e seier-lér kozh, rak ar seier a ziframmfe, ar gwin en em skuilh, hag ar seier-lér a vefe kollet; met ar gwin nevez a zle bezañ lakaet e seier nevez, hag an daou en em vir a-unan. 18 Evel ma lavare dezh an traouù-se, setu ur penn a zeugas hag en em stouas dirazañ, en ur lavarout: Va merc'h a zo o paouez mervel; met deus da lakaat da zaouarn warni, hag e vevo 19 Jezuz a savas, hag a yeas war e lerc'h gant e ziskibien. 20 Setu ur wreg klañv, daouzek vloaz a oa, gant an diwadañ, a dostaas outañ a-ziadreñv, hag a stokas ouzh bevenn e zilhad. 21 Rak hi a lavare enni hec'h-unan: Mar gellan hepken stekiñ ouzh e zilhad, e vin yac'haet. 22 Jezuz, o vezañ distroet, hag o sellout outi, a lavaras: Va merc'h, kemer fiziañs, da feiz he deus da yac'haet. Ha raktal ar wreg a vœe yac'haet, adalek an eur-se. 23 Pa vœe erruet Jezuz e ti ar penn, ha pa welas ar fleütien hag un toullad dud oc'h ober trouz, 24 e lavaras dezh: It kuit, rak ar plac'h yaouank-mañ n'eo ket marv, met kousket a ra. Hag int a rae goap outañ 25 Goude ma vœe bet kaset an dud-se er-mæz, e kemeras dorn ar plac'h yaouank, hag hi a savas. 26 Ar vrud a gement-se a yeas dre an holl vro. 27 Evel ma'z ae Jezuz pelloc'h, daou zen dall en heulias, o krial hag o lavarout: Az pez truez ouzhimp, Mab David! 28 Pa vœe deuet en ti, an dud dall-

mañ a zeugas d'e gavout; eñ a lavaras dezh: Ha c'hwi a gred e c'hellfen ober kement-se? Ya, Aotrou! emezo. 29 Neuze e stokas ouzh o daoulagad, en ur lavarout: Ra vo graet deoc'h hervez ho feiz. 30 Hag o daoulagad a vœe digoret; Jezuz a reas dezh zo diffenn start-mañ: Diwallit na oueve den an dra-se. 31 Met int, o vezañ aet er-mæz, a gasas ar vrud anezhañ dre an holl vro. 32 Evel ma'z aent kuit, setu e vœe degaset dezhañ un den mut dalc'het gant un diaoul. 33 Pa vœe kaset an diaoul kuit, an den mut a gomzas; hag ar bobl souezhet a lavare: Biskoazh n'eo bet gwelet kement all en Israel. 34 Met ar farzianed a lavare: Kas a ra kuit an diaoulien dre briñs an diaoulien. 35 Jezuz a yae tro-war-dro er c'hélioù hag er bourc'hioù, o kelenn en o sinagogennou, o prezeg kelou mat ar rouantelez, hag o pareañ pep kleñved ha pep mac'hagn e-touez ar bobl. 36 O welout an holl dud-se, en devoe truez outo, abalamour ma oant skuizh ha dianket, evel deñved hep pastor. 37 Neuze e lavaras d'e ziskibien: An eost a zo bras, met nebeut a zo al labourerien. 38 Pedit eta Mestr an eost evit ma kaso labourerien en e eost.

10 Neuze e c'halvas e zaouzek diskibl, hag e roas dezh ar galloud da gas kuit ar speredoù hudur, ha da yac'haat pep kleñved ha pep mac'hagn. 2 Setu anviou a daouzek abostol: An hini kentañ, Simon anvet Pêr, hag Andrew e vreur; Jakez mab Zebedea, ha Yann e vreur; 3 Filip ha Bartolome; Tomaz ha Mazhev ar publikan; Jakez mab Alfe, ha Lebbe lesanvet Tadde; 4 Simon ar C'hananead, ha Judaz Iskariod, a oa an hini en gwerzhas. 5 Jezuz a gasas an daouzek den-se, goude bezañ roet dezh ar gourc'hennou war-lerc'h: N'it ket etrezek ar baganed, ha n'it ket e kériou ar Samaritaned; 6 met, it kentoc'h etrezek deñved kollet ti Israel. 7 En ur vont, prezegit ha lavarit: Rouantelez an neñvou a zo tost. 8 Pareit ar re glañv, glanait ar re lovr, adsavit ar re varv da vev, kasit kuit an diaoulien; resevet hoc'h eus evit netra, roit evit netra. 9 Na gemerit nag aour, nag arc'hant, na moneiz en ho kouriz, 10 na sac'h evit ar veaj, na daou wiskamant, na botoù, na bazh; rak al labourer a zo dilet dezhañ e vowed. 11 E peseur kér bennak pe Bourc'h bennak ma'z eot, goulennit piv a zo din d'ho tegemer, ha chomit eno betek ma'z eot kuit. 12 En ur vont e-barzh an ti, saludit-eñ, 13 ha, mar deo din an ti a gement-se, ra zeuio ho peoch' warnañ; met, ma n'eo ket din, ra zistroio ho peoch' deoc'h. 14 Ha p'en em gavo tud n'ho tegemerint ket, ha ne selauoint ket ho komzoù, pa'z eot kuit eus an ti-se pe eus ar gêr-se, hejir ar poultr eus ho treid. 15 Me a laver deoc'h, e gwirionez, penaos e vo dousoch da vro Sodom ha Gomora e deiz ar vam, eget d'ar gêr-se. 16 Setu, e kasan ac'hanc'h evel deñved e-touez ar bleizi, bezit eta evezhiel evel naered, ha euen evel koulmed. 17 Diwallit diouzh an dud, rak ho kas a raint dirak al leziou-barn hag e skourjezint ac'hanc'h en o sinagogennou; 18 Kaset e viot dirak gouarnierien ha dirak rouaned abalamour din, evit reñ testeni din dirazo ha dirak ar baganed. 19 Met pa viot lakaet etre o daouarn, n'en em lakait ket en poan eus an doare ma komzot, nag eus ar pezh a lavarot, rak roet e vo deoc'h en eur-se ar pezh ho po da lavarout. 20 Rak ne vo ket c'hwi a gomzo, met Spered ho Tad eo, a gomzo ennoc'h. 21 Ar breur a roio e vreur d'ar marv, hag an tad e vugel; ar vugale en em savo a-enep o zud, hag o lakaïnt d'ar marv. 22 Kasaet e viot gant an holl abalamour da'm anv, met an hini a gendalc'h betek ar fin, a vo salvet. 23 Pa viot gwallgaset en ur gêr, tec'hit d'un

all; me a lavar deoch'e gwirionez, n'ho po ket echuet da vont dre holl gêriou Israel, ma vo deuet Mab an den. **24** An diskibl n'eo ket uheloc'h eget e vestr, nag ar mevel uheloc'h eget e aotrou. **25** A-walc'h eo d'an diskibl bezañ evel e vestr, ha d'ar mevel bezañ evel e aotrou. Mar o deus galvet mestr an tiegezh Beelzebul, pegement muioc'h ne c'halvint ket tud e diegezh. **26** N'ho pet ket aon eta rak int, rak n'eus netra goleot na vo dizoloet, ha netra kuzhet na zle bezañ anavezet. **27** Ar pezh a lavaran deoc'h en deñvalijenn, lavarit-eñ er skléríjenn, hag ar pezh a lavaran deoc'h e pleg ho skouarn, prezegit-eñ war an toennou. **28** N'ho pet ket aon dirak ar re a lazh ar c'horf ha ne c'hellont ket lazhañ an ene; doujít kentoc'h an hini a c'hell lakaat an ene hag ar c'horf er gehenn. (*Geenna g1067*) **29** Ha ne werzher ket daou c'holvan evit ur gwenneg? Koulskoude, ne gouezh ket unan anezho war an douar hep bolontez ho Tad. **30** Ha zoken holl vlev ho penn a zo kontet. **31** N'ho pet ket aon eta, c'hwi a dalvez muioc'h eget kalz a c'holvanded. **32** Piv bennak eta a anzavo ac'hanon dirak an dud, ec'h anzavin iveau anezhañ dirak va Zad a zo en neñvoù; **33** met an hini a zinac'hо ac'hanon dirak an dud, e tinaç'hin iveau anezhañ dirak va Zad a zo en neñvoù. **34** Na soñjt ket e vefen deuet da zegas ar peoc'h war an douar; n'on ket deuet da zegas ar peoc'h, met ar c'heze. **35** Rak deuet on da lakaat an dizunvaniezh etre ar mab hag e dad, etre ar verc'h hag he mamm, etre ar verc'h-kaer hag he mamma-gaer, **36** hag an den en devo evit enebourien tud e diegezh. **37** An neb a gar e dad pe e vamm muioc'h egedor, n'eo ket din ac'hanon; hag an neb a gar e vab pe e verc'h muioc'h egedor, n'eo ket din ac'hanon; **38** an neb na gemer ket e groaz ha na'm heul ket, n'eo ket din ac'hanon. **39** An neb a viro e vuhez, he c'hollo, hag an neb a gallo he buhez abalamour din, he c'havo. **40** An neb ho tegemer, am degemer, hag an neb am degemer, a zegemer an hini en deus va c'haset. **41** An neb a zegemer ur profed en anv a brofed, en devo ur gopr a brofed; an neb a zegemer un den reizh en anv a zen reizh, en devo ur gopr a zen reizh. **42** Ha piv bennak a roio ur werennad dour fresk hepken da unan eus ar re vihan-se abalamour ma'z eo va diskibl, en lavaran deoc'h e gwirionez, ne gallo ket e c'hopr.

11 P'en devoe Jezuz echuet da reiñ e gemennou d'e zaouzek diskibl, ez eas ac'hane da gelenn ha da brezeg e kêriou ar vro. **2** Yann, o vezañ kleet en e brizon komz diwar-benn oberoù ar C'christ, a gasas [daou eus] e ziskibien da lavarout dezhañ: **3** Bez' out an hini a dle dont, pe e tleomp gortoz unan all? **4** Jezuz a respontas hag a lavaras dezho: It ha lavarit da Yann ar pezh a glevit hag ar pezh a welit: **5** ar re dall a wel, ar re gamm a gerzh, ar re lovr a zo glanaet, ar re vouzar a glev, ar re varv a adsav da vev, ar c'helou mat a zo prezegit d'ar beorien. **6** Eürus eo an neb ne gavo ket a skouer fall ennon. **7** Evel ma'z aent kuit, Jezuz en em lakaas da lavarout d'ar bobl diwar-benn Yann: Petra oc'h aet da welout el lec'h distro? Ur bennduenn hejet gant an avel? **8** Met petra oc'h aet da welout? Un den gwisket gant dilhad kaer? Setu, ar re a zo gwisket gant dilhad kaer a zo e tiez ar rouaned. **9** Met petra oc'h aet da welout? Ur profed? Ya a lavaran deoc'h, ha muioc'h eget ur profed. **10** Rak eñ eo an hini ma'z eo skrivet diwar e benn: Setu, e kasan va c'hannad dirak da zremm, hag a ficho an hent a-raok dit. **11** Me a lavar deoc'h e gwirionez, e-touez ar re a zo bet ganet gant gwragez, n'eus bet savet hini brasoc'h eget Yann-

Vadezour; ha koulskoude, ar bibanañ e rouantelez an neñvoù a zo brasoc'h egetañ. **12** Adalek amzer Yann betek vremañ, rouantelez an neñvoù a zo kemeret dre nerzh, hag ar re daer eo he c'hemer. **13** Rak an holl brofedet hag al lezenn o deus diouganet betek Yann; **14** ha mar fell deoc'h kompreñ, eñ eo an Elia a dlee dont. **15** Ra selaoù an neb en deus divskouarn da glevout. **16** Ouzh petra e keñverin ar rummad-mañ! Heñvel eo ouzh bugale azezet war al leurgêriou, hag a gri da vugale all, **17** o lavarout: Ni hon eus sonet deoc'h ar fleüt, ha n'hoc'h eus ket dañset; ni hon eus kanet hirvoudouù deoc'h, ha n'hoc'h eus ket douget kañv. **18** Rak Yann a zo deuet, hep debrñi nag evañ, hag e lavaront: Un diaoul a zo ennañ. **19** Mab an den a zo deuet, o tebriñ hag oc'h evañ, hag e lavaront: Setu un debrer hag un ever, ur mignon d'ar bublikanet hag d'an dud a vuhez fall. Met ar furnez a zo bet reishaeñ gant he bugale. **20** Neuze en em lakaas d'ober rebechoù d'ar c'hêriou en devoa graet enno an darn uiñañ eus e viraklou, abalamour ma n'o devoa ket bet keuz. **21** Gwalleur dit, Korazin! Gwalleur dit, Betsaida! Rak ma vije bet graet e Tir hag e Sidon ar miraklou a zo bet graet ennoc'h, pell zo e vijent kaout keuz, o kemer ar sac'h hag al ludu. **22** Setu perak, en lavaran deoc'h, e deiz ar varn, e vo dousoc'h da Dir ha da Sidon, eget deoc'h. **23** Ha te, Kafarnaoum, te a zo bet savet betek an neñv, izelaet e vi betek lec'h ar marv; rak mar vije bet graet e Sodom ar miraklou a zo bet graet ez kreiz, e vije c'hoazh hiziv en he sav. (*Hadès g86*) **24** Setu perak, en lavaran deoc'h, e deiz ar varn, e vo dousoc'h da Vro-Sodom, eget dit. **25** En amzer-se, Jezuz a gemeras ar gomz hag a lavaras: Da veuliñ a ran, o Tad, Aotrou an neñv hag an douar, ma ec'h eus kuzhet an traou-mañ ouzh ar re fur hag ouzh ar re skiantek, ha ma ec'h eus o diskuliet d'ar vugale! **26** Ya, o Tad, da veuliñ a ran dre ma ec'h eus c'hoantaet evel-se. **27** Pep tra a zo bet roet din gant va Zad, ha den ne oar piv eo ar Mab, nemet an Tad, na piv eo an Tad kennebeut, nemet ar Mab, hag an hini e fell d'ar Mab e ziskuliañ dezhañ. **28** Deuit da'm ch'avout, c'hwi holl a zo skuizh ha bec'hiet, ha me ho tiboanio. **29** Kemerit va yev warnoc'h ha deskit diganin, rak me a zo dous hag izelek a galon, hag e kavot diskuiñ d'hoc'h eneoù; **30** rak va yev a zo dous, ha va bec'h a zo skañv.

12 En amzer-se, Jezuz a dremen as dre barkeier ed un deiz sabad; e ziskibien, naon ganto, en em lakaas da ziframmañ tañvouezennou h d'o zebriñ. **2** Ar farizianed, o welout kement-se, a lavaras dezhañ: Setu, da ziskibien a ra ar pezh n'eo ket aotreet ober e-pad ar sabad? **3** Eñ a lavaras dezho: N'hoc'h eus ket lennet ar pezh a reas David, p'en devoa naon, eñ hag ar re a oa gantañ? **4** Penaos ez eas e ti Doue, hag e tebras baraoù a ginnig, a oa arabat dezhañ o debrñi, kennebeut d'ar re a oa gantañ, met d'ar velein hepken? **5** Pe, n'hoc'h eus ket lennet er lezenn penaos en deizioù sabad, ar velein a dorr ar sabad en templ, hag ez int divlam? **6** Met, me a lavar deoc'h, bez' eus amañ un dra bennak brasoc'h eget an templ. **7** Mar goufec'h ar pezh a daly kement-mañ! Kemer a ran plijadur en drugarez ha neket en aberzhou, n'ho pefe ket kondaonet tud didamall. **8** Rak Mab an den a zo mestr war ar sabad. **9** O vezañ aet ac'hane, Jezuz a yeas er sinagogenn. **10** Ha setu e oa eno un den en devoa un dorn disec'het. Gouleñ a rejont ouzh Jezuz, evit e damall: Hag aotreet eo yac'haaet e deizioù ar sabad? **11** Eñ a respontas dezho: Pehini ac'hanoc'h,

ma n'en deus nemet un dañvad, ha mar kouezh en ur poull e deiz ar sabad, ne zeufe ket d'e dennañ ha d'e sevel? **12** Pegeant e dalv muioc'h un den eget un dañvad! Dre-se, e c'heller ober vat e deizioù ar sabad. **13** Neuze e lavaras d'an den: Astenn da zorn. Hag ec'h astennas anezhañ, hag e teuas yac'h evel egile. **14** Ar farizianed, o vezañ aet er-maez, a zalc'has raktal kuzul a-enep dezhañ, evit e lakaat da verval. **15** Met Jezuz, o c'houzout kement-se, en em dennas ac'hane; kalz a dud a yeas war e lerc'h, hag eñ a yac'haas an holl re glaivi. **16** Gourc'hennem a rae start dezho na zisklérjent ket anezhañ, **17** evit ma vepe peurc'hraet a pezh a oa bet lavaret gant Izaia ar profed: **18** Setu va servijer am eus dibabet, va c'haret-mat, ennañ va ene en deus kemeret plijadur; lakaat a rin va Spered warnañ, hag ec'h embanno ar reizhder d'ar broadoù; **19** ne rioto ket, ne grio ket, ha den ne glevo e vouezh er straedou; **20** ne frigaso ket ar raoskenn dorret, ha ne vougo ket al lutigenn a zivoged c'hoazh, ken en devo lakaet ar reizhder da drech'hiñ; **21** hag ar broadoù a espero en e any. **22** Neuze e voe degaset dezhañ un den dalc'het gant un diaoul, dall ha mut, hag e yac'haas anezhañ, en hevelep doare ma komze ha ma wele. **23** An holl bobl, souezhet bras, a lavare: Ha n'eo ket hemañ Mab David? **24** Met ar farizianed, pa glevjont kement-se, a lavaras: Hennezh ne gas kuit an diaoulien nemet dre Veelzebul, priñs an diaoulien. **25** Jezuz, oc'h anavezout o soñjezonou, a lavaras dezho: Pep rouantelezh dizunanet ganti hec'h-unan a zeuio da netra, ha pep kér pe pep ti dizunanet gantañ e-unan ne c'hello ket padout. **26** Mar deu Satan da gas Satan kuit, emañ eta dizunanet gantañ e-unan; penaos e pado e rouantelez? **27** Mar kasan kuit an diaoulien dre Veelzebul, dre biv o c'has kuit ho mibien? Dre-se e vint ho parnerien. **28** Met mar kasan kuit an diaoulien dre Spered Doue, eo eta gwir penaos eo rouantelez Doue deuet betek ennoch. **29** Pe, penaos e c'hell unan bennak mont e ti un den kreñv ha preizhañ e vadoù, nemet en defe da gentañ erreet an den kreñv-se; neuze hepken e preizho e di. **30** An hini n'emañ ket ganin a zo a-enep din, hag an hini na zastum ket ganin a stlabez. **31** Rak-se, me a lavar deoc'h, pep pec'hed ha pep gwallgomz a vo pardonet d'an dud, met ar gwallgomz a-enep ar Spered-Santel, ne vo ket pardonet dezho. **32** Piv bennak a gomzo a-enep Mab an den, e vo pardonet dezhañ; met piv bennak a gomzo a-enep ar Spered-Santel, ne vo ket pardonet dezhañ, nag er c'hantved-mañ, nag er c'hantved da zont. (aiōn g165) **33** Pe lavarit eo mat ar wezenn hag eo mat he frouezh, pe lavarit eo fall ar wezenn hag eo fall he frouezh; rak anavezout a reer ur wezenn diouzh he frouezh. **34** Linez a naered-gwiber, penaos e c'hellfec'h lavarout traouù mat, fall evel mañ o'ch? Rak eus leunder ar galon e komz ar genoù. **35** An den mat a denn traouù mat eus e deñzor mat [en e galon], hag an den fall a denn traouù fall eus e deñzor fall [en e galon]. **36** Me a lavar deoc'h, e deiz ar varn, an dud a rento kont eus pep ger didalvez o devo lavaret; **37** rak, diwar da gomzoù e vi reishaet, ha diwar da gomzoù e vi kondaonet. **38** Neuze ur re bennak eus ar skribed hag eus ar farizianed a gemeras ar gomz hag a lavaras: Mestr, ni hor befe c'hoant da welout ur mirakl graet ganit. **39** Eñ a respontas dezho: Ur rummad fall hag avoultr a c'houlenn ur mirakl; ne vo roet mirakl ebet dezhañ, nemet hini ar profed Jona. **40** Rak evel ma voe Jona tri devezh ha teir nozvezh e kof ur pesk bras, evel-se e vo Mab an den tri devezh ha teir nozvezh e kalon an douar. **41** Tud Niniv a savo e

deiz ar varn gant tud ar rummad-mañ, hag a gondaono anezho, abalamour m'o deus keuz dre brezegenn Jona, ha setu ez eus amañ brasoc'h eget Jona. **42** Rouanez ar C'hreisteiz a savo e deiz ar varn gant tud ar rummad-mañ, hag a gondaono anezho, abalamour ma teuas eus pelleder an douar evit klevout furnez Salomon, ha setu ez eus amañ brasoc'h eget Salomon. **43** Pa vez aet kuit ur spered huder eus un den, ez a dre lec'hioù sec'h da glask diskuizh, ha ne gav ket; **44** neuze e lavar: Distreiñ a rin da'm zi a-belec'h on deuet; pa zeu, e kav anezhañ goullo, skubet ha kempennet. **45** Neuze ez a, e kemer gantañ seizh spered all gwashoc'h egetañ, hag eñ eont hag e chomont ennañ; ha stad diwezhañ an den-se a zeu gwashoc'h eget an hini gentañ. Evel-se e c'hoarvezo gant ar rummad fall-mañ. **46** Evel ma komze c'hoazh ouzh ar bobl, setu, e vamm hag e vreudeur, chomet er-maez, a glaske komz outañ. **47** Unan bennak a lavaras dezhañ: Da vamm ha da vreudeur a zo aze er-maez, hag a glask komz ouzhit. **48** Met Jezuz a respontas d'an hini en devoa lavaret-se dezhañ: Piv eo va mamm, piv eo va breudeur? **49** Hag, oc'h astenn e zorn war e ziskibien, e lavaras: Setu va mamm ha va breudeur. **50** Rak piv bennak a ra bolonteze va Zad a zo en neñvou, hennezh eo va breur ha va c'hoar ha va mamm.

13 An devezh-se, Jezuz, o vezañ aet er-maez eus an ti, a azezas e-tal ar mor. **2** Ur bobl vrás o vezañ en em zastumet en e gichen, e pignas en ur vag hag ec'h azezas; an holl bobl a chomas war an aod. **3** Komz a reas dezho dre barabolennoù war galz a draoù, hag e lavaras: **4** Setu, un hader a yeas er-maez da hadañ; hag evel ma hade, ul lodenn eus an had a gouezhas a-hed an hent, hag al laboused a zeuas hag he debras holl. **5** Ul lodenn all a gouezhas war ul lec'h meinek, e-lec'h ma oa nebeut a zouar; ha kerkent e savas, abalamour ne oa ket aet don en douar; **6** met pa zeuas an heol, e vœ devet, ha dre ma ne oa ket a wrizienn, e sec'has. **7** Ul lodenn all a gouezhas e-touez ar spern; hag ar spern a greskas hag he mougas. **8** Ul lodenn all a gouezhas en douar mat hag e roas frouezh, ur c'hreunenn kant, unan all tri-ugent, hag unan all tregon. **9** Ra selaoou, an neb en deus divskouarn da glevont. **10** E ziskibien a dostaas, hag a lavaras dezhañ: Perak e kombez outo dre barabolennoù? **11** Jezuz a respontas dezho: Dre ma'z eo roet deoc'h-hu da anavezout traouù kuzhet rouantelez an neñvou, ha ma n'eo ket roet kement-se dezho. **12** Rak roet e vo d'an neb en deus, hag en devo a-fonn; met an hini n'en deus ket, e vo lamet digantañ memes ar pezh en deus. **13** Rak-se e komzan dezho dre barabolennoù, abalamour o welout ne welont ket, hag o klevout ne glevont ha ne gomprent ket. **14** Evito eo peurc'hraet an diougan-mañ lavaret gant Izaia: C'hwi a glev gant ho tivskouarn, ha ne gomprent ket. C'hwi a sello gant ho taoulagad, ha ne welot ket. **15** Rak kalon ar bobl-mañ a zo deuet digizidik; pouunnerglevet o deus o divskouarn, ha serret o deus o daoulagad, gant aon na zeufe o daoulagad da welout, o divskouarn da glevout, o c'halon da gomprent, ha na yac'hafen anezho. **16** Eürus eo ho taoulagad, abalamour ma welont, hag ho tivskouarn, abalamour ma klevont. **17** Rak, me a lavar deoc'h e gwirionez, kalz a brofedet hag a dud reizh o deus c'hoantaet gwelout ar pezh a welit, ha n'o deus ket e welet, ha klevout ar pezh a glevit, ha n'o deus ket e glevet. **18** Selaouit eta ar pezh a dalv parabolenn an hader. **19** Pa selaou un den ger ar rouantelezhañ ha pa ne gomprent ket anezhañ, an

hini fall a zeu hag a skrap ar pezh a zo bet hadet en e galon: hennez eo an hini en deus degemeret an had a-hed an hent. **20** An hini en deus degemeret an had lec'hioù meinek, eo an hini a glev ar ger hag e zegemer kerkent gant joa; **21** met n'en deus ket a wrizienn ennañ e-unan, ha ne bad nemet ur pennad; dre-se, pa zeu ar glac'har pe an heskinerez abalamour d'ar ger, e kav kerkent skouer fall. **22** An hini en deus degemeret an had e-touez an drein, eo an hini a glev ar ger; met prederiou ar bed-mañ h a trompelrezh ar pinvidigezhioù, a voug ar ger, hag e laka difrouezh. (**aiōn g165**) **23** An hini en deus degemeret an had en douar mat, eo an hini a glev ar ger hag en kompreñ; dougen a ra frouezh, ur c'hreunenn a ro kant, unan all tri-ugent, hag unan all tregon. **24** Kinnig a reas dezho ur barabolenn all, hag e lavaras: Rouantelez an neñvoù a zo heñvel ouzh un den en deus hadet had mat en e bark. **25** Met, e-pad ma oa kousket an dud, e nebeour a zeuas, a hadas dreog e-touez an ed, hag a yeas kuit. **26** Pa voe kresket ar geot, ha deuet e frouezh, neuze en em ziskouezas iveau an dreog. **27** Mevelien mestr an ti a zeuas da lavarout dezhañ: Aotrou, ha ne'lch eus ket hadet had mat ez park? Penaos eta ez eus dreog ennañ? **28** Eñ a respontas dezho: Un nebeour din en deus graet kement-se. Ar vevelien a lavaras dezhañ: Fellout a ra dit ec'h afemp d'e dennañ? **29** Nann, emezañ dezho, gant aon o tennañ an dreog, na ziwrizienflec'h iveau an ed. **30** Lezit o-daou da greskiñ betek an eost; ha da amzer an eost, e lavarin d'ar vederien: Tennit da gentañ an dreog hag en endrammit evit e zeviñ, met dastumit an ed em solier. **31** Kinnig a reas dezho ur barabolenn all, hag e lavaras: Rouantelez an neñvoù a zo heñvel ouzh ur c'hreunenn sezo a gemer un den hag a had en e bark; **32** ar bihanañ eus an holl hadoù eo, met pa'z eo kresket, ez eo brasoc'h eget al louzoù hag e teu da vezañ ur wezenn, en hevelep doare ma teu laboused an neñv da chom en he brankoù. **33** Lavarout a reas dezho ar barabolenn all-mañ: Rouantelez a neñvoù a zo heñvel ouzh ur goell a gemer ur wreg, hag a laka e tri muziliad bleud, betek ma vo an toaz goet holl. **34** Jezuz a lavaras an holl draou-se d'ar bobl e parabolennou, ha ne gomze ket outo hep parabolenn, **35** evit ma vije peurc'hraet ar pezh a oa bet lavaret gant ar profed: Digeriñ a rin va genou gant parabolennou, diskleriañ a rin traou kuzhet abaoe krouidigezh ar bed. **36** Neuze Jezuz, o vezañ kaset kuit ar bobl, a zeuas en ti. E ziskibien a dostaas outañ, o lavarout: Displeg deomp parabolenn dreog ar park. **37** Eñ a respontas dezho: An hini a had an had mat, eo Mab an den; **38** ar park eo ar bed; an had mat eo bugale ar rouantelez; an dreog eo bugale ar droug; **39** an nebeour en deus e hadet, eo an diaoul; an eost, eo fin ar bed; ar vederien, eo an aeled (**aiōn g165**) **40** Evel ma tennen an dreog, ha ma e daoler en tan, evel-se e c'hoarvez e fin ar bed. (**aiōn g165**) **41** Mab an den a gaso e aeled da dennañ eus e rouantelez an holl skouerioù fall hag ar re a ra an droug. **42** hag e taolint anezho en ur fornidan, e-lec'h ma vo goueladegoù ha grigoñsadegoù-dent. **43** Neuze an dud reizh a lugerno evel an heol e rouantelez o Zad. Ra selaoou, an neb en deus divskouarn da glevout. **44** Rouantelez an neñvoù a zo c'hoazh heñvel ouzh un teñzor kuzhet en ur park. Pa gav un den anezhañ, en kuzh; hag en e laouenañ, ez a da werzhañ kement en deus, hag e pren ar park-se. **45** Rouantelez an neñvoù a zo c'hoazh heñvel ouzh ur marc'hadour a glask perlez kaer. **46** Kavet en deus ur berlezenn

brizius-meurbet; mont a reas da werzhañ kement en devoa, hag en deus he frenet. **47** Rouantelez an neñvoù a zo c'hoazh heñvel ouzh ur roued taolet er mor, hag a zastum pesked a beg seurt. **48** Pa'z eo leun, e tenner anezhi war an aod; goude bezañ azezet, e lakaont ar re vat e listri, hag e taolont kuit ar re fall. **49** Evel-se e c'hoarvez e fin ar bed; an aeled a zeuio hag a zispartio ar re drouk eus a-douez ar re reizh, (**aiōn g165**) **50** hag e taolint anezho en ur forn-dan, e-lec'h ma vo goueladegoù ha grigoñsadegoù-dent. **51** Ha kompreñet mat hoc'h eus an holl draou-se? Ya, a respontjont. **52** Hag e lavaras dezho: Dre-se, kement skrib desket diwar-benn ar pezh a sell ouzh rouantelez an nefivoù, a zo heñvel ouzh ur penn-tiegezh a denn traou nevez ha traou kozh eus e deñzor. **53** Goude m'en devoe Jezuz peurlavaret ar barabolennou-se, ez eas kuit ac'hano. **54** O vezañ deuet en e vro, e kelenne anezho er sinagogenn, en hevelep doare ma oant souezhet ha ma lavarent: A belec'h e teu dezhañ ar furnez hag ar mirakloù-se? **55** Ha n'eo ket mab ar chalvez? Ha n'eo ket Mari eo e vamm? Jakez, Jozez, Simon ha Jud, ha n'int ket e vreudeur? **56** E c'hoarez, ha n'emaint ket holl en hon touez? A belec'h eta e teu dezhañ ar holl draou-se? **57** Hag e kavent tamall ennañ. Met Jezuz a lavaras dezho: Ur profed n'eo disprizet nemet en e vro hag en e di e-unan. **58** Ne reas ket kalz a viraklou e lec'h-se, abalamour d'o diskredoni.

14 En amzer-se, Herodez an tetrark, o vezañ kleet komz eus Jezuz, a lavaras d'e servijeren: **2** Yann-Vadezour eo! Adsavet eo a-douez ar re varv, ha dre-se eo en em ra miraklou drezañ. **3** Rak Herodez en devoa kaset da gemer Yann, hag en devoa e erreet ha lakaet er prizon, abalamour da Herodiaz, gwreg Filip e vreur, **4** rak Yann a lavare dezhañ: N'eo ket aotreet dit he c'haout evit gwreg. **5** C'hoant en devoa d'e lakaat da vervel, met aon en devoa rak ar bobl, dre ma oa kemeret Yann ganto evit ur profed. **6** Met da zeiz ganedigezh Herodez, merc'h Herodiaz a zañsas dirak an dud, hag a blijas da Herodez, **7** en hevelep doare ma roas e c'her dezhi gant le, penaos e roje dezhi ar pezh a c'houleñnj. **8** Aliet gant he mamm, e lavaras: Ro din amañ, war ur plad, penn Yann-Vadezour. **9** Ar roue a voe glac'haret; koulskoude, abalamour d'e le ha d'ar re a oa azezet gantañ, e c'hourc'hemennas e reñi dezhi, **10** hag e kasas da zibennañ Yann er prizon. **11** E benn a voe degaset war ur plad, ha roet d'ar plac'h yaouank, hag ar plac'h yaouank e roas d'he mamm. **12** Diskibien Yann a zeuas hag a gemeras e gorf, hag e sebeihjont anezhañ, hag ez ejont d'e lavarout da Jezuz. **13** Pa glevas Jezuz kement-se, ez eas kuit ac'hano en ur vag evit en em dennañ a-du en ul lec'h distro. Ar bobl o vezañ kleetse en heuliañ war droad adalek ar gériou. **14** Neuze Jezuz, o vezañ aet er-maez, a welas ul lod bras a dud; truez en devoe outo, hag e yac'haas o c'hlàñvourien. **15** An abardaez o vezañ deuet, e ziskibien a dostaas outañ hag a lavaras: Al lec'h-mañ a zo distro, ha diwezhat eo; kas kuit ar bobl, evit ma'z aint er bourc'hioù, da brenañ boued. **16** Jezuz a lavaras dezho: N'o deus ket ezhomm da vont kuit, roit hoc'h-unan da zebriñ dezho. **17** Lavarout a rejont dezhañ: N'hon eus amañ nemet pemp bara ha daou besk. **18** Eñ a lavaras: Degasit int din. **19** Ober a reas d'ar bobl azezañ war ar geot, kemer a reas ar pemp bara hag an daou besk, hag o sevel e zaoulagad etrezek an neñv, e rentas grasoù. Neuze e torras ar baraoù, hag e roas anezho d'e ziskibien, evit m'o rojent d'ar bobl. **20** Debrif a rejont holl hag o

devoa a-walc'h, hag e kasjont ganto daouzek panerad leun eus an nemorantou. 21 Ar re o devoa debret a oa war-dro pemp mil den, hep ar gwragez hag ar vugale. 22 Kerkent goude, e reas d'e ziskibien mont er vag, hag e ziaraogiñ en tu all, e-pad ma kasje kuit ar bobl. 23 P'en devoe kaset kuit ar bobl, e pignas war ar menez evit pediñ, a-du; an abardaez o vezañ deuet, e oa eno e-unan. 24 Ar vag a oa dija e-kreiz ar mor, gwallgaset gant ar gwagennou, rak an avel a oa en o enep. 25 D'ar bedervet beilhadenn eus an noz e teuas d'o ch'avout, o vale war ar mor. 26 Pa welas an diskibien anezhañ, o vale war ar mor, o devoa spont hag e lavarout: Un teuz eo! Hag e kriajont gant ar spont. 27 Kerkent Jezuz a lavaras dezho: Ho pet fiziañs, me eo, n'ho pet ket aon. 28 Pêr a respontas dezhañ: Aotrou, mar deo the, gourc'henn ac'hanoù da vont da'z kavout war an doureier. 29 Eñ a lavaras dezhañ: Deus! Pêr a ziskennas eus ar vag hag a gerzhas war an doureier, evit mont da gavout Jezuz. 30 Met, pa welas e oa kreñv an avel, en devoa aon; hag evel ma tonae en dour, e krias, o lavarout: Aotrou, va savete! 31 Raktal Jezuz, oc'h astenn e zorn, a grogas ennañ, hag a lavaras dezhañ: Den a nebeut a feiz, perak ac'h eus diskredet? 32 Hag e pignijont er vag, hag an avel a baouezas. 33 Ar re a oa er vag a zeuas hag a azeulas anezhañ, o lavarout: Te eo evit gwir Mab Doue. 34 P'o devoe treuzet ar mor, e teujont da vro C'henezared. 35 Tud al lec'h-mañ, o vezañ anavezet Jezuz, a gasas kannaded en holl vro tro-war-dro, hag e voe degaset dezhañ an holl dud klañv. 36 Pediñ a rejont anezhañ d'o lezel da stekiñ hepken ouzh bevenn e zilhad. Ha kement hini a stokas, a voe yac'haet.

15 Neuze skribed ha farizianed a zeuas eus Jeruzalem da gavout Jezuz, hag a lavaras dezhañ: 2 Perak e torr da ziskibien hengoun a re gozh? Rak ne walc'hont ket o daouarn pa zebront o fredou. 3 Eñ a respontas dezho: Ha c'hwi, perak e torrit gourc'henn Doue gant ho hengoun? 4 Rak Doue en deus lavaret: Enor da dad ha da vamm, ha: Piv bennak a villigo e dad pe e vamm a vo lakaet d'ar marv; 5 met c'hwi a lavar: An hini a lavaro d'e dad pe d'e vamm: Ar pezh am bije gallet reññ dit a zo ur prof da Zoue, 6 n'eo ket dalc'het da enoriñ e dad pe e vamm. C'hwi a gas da netra ger Doue gant ho hengoun. 7 Pilpouzed, Izaen en deus profeted mat diwar ho penn, p'en deus lavaret: 8 Ar bobl-mañ a enor ac'hanoù gant he muzellou, met o c'halonou a zo gwall bell diouzhin. 9 Met e ven eo ec'h enoront ac'hanoù, pa zeskont kredennou a zo gourc'hennou tud. 10 Neuze, o vezañ galvet ar bobl, e lavaras dezho: Selaouit, ha komprenit. 11 N'eo ket ar pezh a ya er genou a hudura an den, met ar pezh a zeu er-maez eus ar genou eo, a hudura an den. 12 Neuze e ziskibien a dostaas outañ hag a lavaras dezhañ: Gouzout a rez penaos ar farizianed, o klevout ar pezh ac'h eus lavaret, o deus kavet tamall ennañ? 13 Eñ a respontas: Pep plantenn n'eo ket bet plantet gant va Zad a zo en neñv, a vo diwriziennet. 14 Lezit int; tud dall int, o ren tud dall; mar ren un dall un dall all, e kouezhント o-daou er poull. 15 Pêr, o kemer ar gomz, a lavaras dezhañ: Displeg deomp ar barabolenn-se. 16 Ha Jezuz a lavaras: C'hwi ives, bez' oc'h c'hoazh hep skiant? 17 Ne gomprenit ket penaos kement a ya er genou, a ziskenn er c'hof, hag a vez taolet el lec'h distro? 18 Met ar pezh a zeu er-maez eus ar genou, a zeu eus ar galon; ha se eo ar pezh a hudura an den. 19 Rak eus ar galon e teu ar soñjou fall, al lazherezhioù, an avoultriezhioù, ar gastaouerezhioù, al

laeroñsioù, ar faltesteniou, an droukkomzoù. 20 Setu aze an traou à hudura an den; met debriñ hep bezañ gwalc'het an daouarn, an dra-se ne hudura ket an den. 21 Jezuz, o vezañ aet ac'hano, en em dennas da gostezioù Tir ha Sidon. 22 Setu, ur wreg kananeat deuet eus ar vro-se, a gris, o lavarout: Az pez truez ouzhin, Aotrou, Mab David! Va merc'h a zo gwallboanet gant an diaoul. 23 Eñ ne respontas ket ur ger dezhzi, hag e ziskibien a dostaas outañ, o lavarout: Kas anezhi kuit, rak krial a ra war hol lerc'h. 24 Respont a reas hag e lavaras: N'on bet kaset nemet etrezek an deñv kollet eus ti Israel. 25 Met hi a zeuas, hag en em stouas dirazañ, o lavarout: Aotrou, sikour ac'hano! 26 Respont a reas: N'eo ket mat kemer bara ar vugale, hag e deurel d'ar chas bihan. 27 Gwir eo Aotrou, emezi, met ar chas bihan a zebr ar bruzun a gouezh eus taol o mestrou. 28 Neuze Jezuz a lavaras dezho: Gwreg, da feiz a zo bras. Ra vo graet dit evel ma c'hoantaez. Hag en eurse memes, he merc'h a voe yac'haet. 29 Jezuz, o vezañ aet ac'hano, a zeuas tost da vor Galilea. O vezañ pignet war ur menez, ech'azezas eno. 30 Neuze ul lod bras a dud a dostaas outañ, ha ganto re gamm, re dall, re vut, re vac'hagnet, ha kalz a re glañv, hag e lakajont anezho ouzh e dreid; eñ o yac'haas, 31 en hevelep doare ma voe souezhet an dud pa weljont ar re vut o komz, ar re gamm o kerzhout, ar re dall o welout, ar re vac'hagnet yac'haet; hag e roent gloar da Zoue Israel. 32 Jezuz, o vezañ galvet e ziskibien, a lavaras: Truez am eus ouzh ar bobl-mañ; rak tri deiz a zo emaint em c'hichen, ha n'o deus netra da zebriñ. Ne fell ket din o c'has war yun, gant aon na vankfe o nerzh en hent. 33 An diskibien a lavaras: Penaos e c'hellfemp kavout, el lec'h distro-mañ, bara a-walc'h da bredañ kement a dud. 34 Jezuz a c'houennas outo: Pet bara hoc'h eus? Hag int a lavaras: Seizh, hag un nebeut peskedigoù. 35 Neuze e reas d'ar bobl azezañ war an douar; 36 hag o vezañ kemeret ar seizh bara hag ar pesked, ha trugarekaet, e torras anezho hag o roas d'e ziskibien, hag e ziskibien o roas d'ar bobl. 37 Hag e tebjont holl, hag o devoe a-walc'h, hag e tegasjont seizh panerad leun eus an tammoù a oa manet. 38 Ar re o devoa debret a oa war-dro pevar mil den, hep ar gwragez hag ar vugale. 39 Goude bezañ kaset kuit ar bobl, e pignas er vag, hag e teuas da vro Magadan.

16 Ar farizianed hag ar sadukeiz a dostaas ouzh Jezuz, hag, evit e demptañ, a c'houennjont outañ diskouez dezho ur mirakl eus an neñv. 2 Jezuz a respontas dezho: Diouzh an abardaez, e lavar: Brav e vo an amzer rak an oabl a zo ruz; 3 ha diouzh ar mintin: Arnev a vo rak an oabl a zo teñval-ruz. Pilpouzed, c'hwi a oar anavezout doare an oabl, ha ne c'hellit ket anavezout sinoù an amzerioù! 4 Ar rummad fall hag avoultriañ a c'houenn ur mirakl, ha ne vo roet dezhañ nemet hini Jona. Hag, o vezañ o lezet, ez eas kuit. 5 An diskibien, o tremen en tu all, o devoa ankounac'haet kemer bara ganto. 6 Jezuz a lavaras dezho: En em virit gant evezh eus goell ar farizianed hag ar sadukeiz. 7 An diskibien a sofje enno o-unan hag a lavare: Abalamour n'hon eus ket a vara eo. 8 Jezuz, o vezañ anavezet kement-se, a lavaras dezho: Perak e soñj evel-se etrezoc'h, tud a nebeut a feiz, ez eo dre n'hoc'h eus ket kemeret a vara ganeoc'h? 9 Bez' oc'h c'hoazh hep skiant, ha n'hoc'h eus ket soñj eus ar pemp bara hag ar pemp mil den, ha pet panerad ho poa kaset ganeoc'h, 10 nag eus ar seizh bara hag

ar pevar mil den, ha pet panerad ho poa kaset ganeoc'h? 11 Penaos eta ne gomprenit ket n'eo ket eus bara em eus komzet, pa em eus lavaret deoc'h: En em virit eus goell ar farizianed hag ar sadukeiz? 12 Neuze e komprenjont penaos n'en devoa ket lavaret: En em virit eus goell ar bara, met eus kelennadurezh ar farizianed hag ar sadukeiz. 13 Jezuz, o vezañ deuet e douar Kezarea-Filip, a c'houlennas ouzh e ziskibien: Piv a lavar an dud on, me, Mab an den? 14 Respong a rejont: Darn a lavar out Yann-Vadezour; darn all, Elia; darn all, Jeremia, pe unan ar brofedet. 15 Eñ a lavaras dezhzo: Ha c'hwi, piv a lavarit ez on-me? 16 Simon-Pêr a respongat: Te eo ar Christ, Mab an Doue bev. 17 Jezuz, oc'h adkemer ar gomz, a lavaras dezhzo: Eürus out, Simon, mab Jona, rak n'eo ket ar c'hig nag ar gwad o deus diskuliet kement-mañ dit, met va Zad a zo en neñvoù. 18 Ha me a lavar dit: Te a zo Pêr, ha war ar roc'h-mañ e savin va Iliz, ha dorioù lec'h ar marv ne drec'hint ket anezhi. (**Hadês g86**) 19 Reiñ a rin dit alc'houezioù rouantelezh an neñvoù: ar pezh a erei war an douar a vo erreet en neñvoù, hag ar pezh a zierei war an douar a vo dierreet en neñvoù. 20 Neuze e tifennas gwall start outo lavarout da zen e oa eñ ar C'hrist. 21 Adalek neuze, Jezuz en em lakaas da zisklêriañ d'e ziskibien e oa ret dezhzo mont da Jeruzalem, gouzañ kalz a draou a-berzh an henaurien, ar veleien vrás, ha ar skribed, bezañ lakaet d'ar marv, hag adsevel a varv d'an trede deiz. 22 Pêr, o vezañ e gemeret a-du, en em lakaas d'e repren, o lavarout: Doue ra viro, Aotrou! Kement-se ne c'hoarvezo ket ganit. 23 Met Jezuz, o tistreiñ, a lavaras da Bér: A-dreñv din, Satan! Ur skouer fall out din, rak da soñjezonou n'emaint ket war an traou a sell ouzh Doue, met war an traou a sell ouzh an dud. 24 Neuze Jezuz a lavaras d'e ziskibien: Mar fell da unan bennak dont war va lerc'h, ra raio dilez anezhañ e-unan, ra gemero e groaz, ha ra heulio ac'hanon. 25 Rak piv bennak a fello dezhzo saveteiñ e vuhez, he c'hollo; met piv bennak a gollo e vuhez abalamour din, he saveteo. 26 Rak petra a dalvfe da un den gounit ar bed holl, ma kollfe e ene? Pe petra a rofe an den e trok ouzh e ene? 27 Rak Mab an den a dle dont e gloar e Dad gant e aeled; ha neuze e roio da bep hini hervez e oberoù. 28 Me a lavar deoc'h e gwirionez, ez eus hiniennoù eus a-douez ar re a zo amañ, ha ne varvint ket, ken n'o devo gwelet Mab an den o tont en e rouantelezh.

17 Chwec'h devezh goude, Jezuz a gemeras gantañ Pêr, Jakez, ha Yann e vreur, hag o chasas a-du war ur menez uhel; 2 hag e vœu treuzneuziet dirazo; e zremm a lugernas evel an heol, hag e zilhad a zeugas gwenn evel ar goulou. 3 Ha setu, Moizez hag Elia en em ziskouezas dezhzo, o komz gantañ. 4 Pêr, o kemer ar gomz, a lavaras da Jezuz: Aotrou, mat eo deomp chom amañ; mar fell dit, e raimp amañ teir deltenn, unan evidout, unan evit Moizez, hag unan evit Elia. 5 Komz a rae c'hoazh, pa zeugas ur goabrenn lugernus d'o golo; ha setu, ur vouezh a zeugas eus ar goabrenn, hag a lavaras: Hemañ eo va Mab karet-mat, ennañ em eus lakaet va holl levenez. Selaouit eñ. 6 Pa glevjont ar vouezh-se, an diskibien a gouezhas war o genou, hag o devoe ur spont bras. 7 Met Jezuz, o tostaat, a stokas outo hag a lavaras dezhzo: Savit, n'ho pet ket aon! 8 Sevel a rejont o daoulagad, he ne weljont nemet Jezuz e-unan ganto. 9 Evel ma tiskennen eus ar menez, Jezuz a roas dezhzo ar gourc'henn-mañ: Na gomxit da zen eus ar welidigezh-

mañ, ken na vo adsavet Mab an den a-douez ar re varv. 10 An diskibien a reas ar gouenn-mañ outañ: Perak eta e lavar ar skribed eo ret da Elia dont da gentañ? 11 Jezuz a respongat dezhzo: Gwir eo Elia a dle dont da gentañ hag adlakaat pep tra. 12 Met me a lavar deoc'h penaos Elia a zo dija deuet, ha n'o deus ket e anavezet, met o deus graet dezhzo kement o deus c'hoant. Evel-se iveau, e tle Mab an den gouzañ eus o ferzh. 13 Neuze an diskibien a gomprenas e komze outo diwar-benn Yann-Vadezour. 14 O vezañ deuet etrezek ar bobl, un den a dostaas outañ hag en em daolos d'an daoulin dirazañ, o lavarout: 15 Aotrou! Az pe truez ouzh va mab; loariek eo ha gwall boaniet; alies e ouezh en tan, hag alies en dour. 16 Degaset em eus anezhañ dañ tiskibien, ha n'o deus ket gallet e yac'haat. 17 O rummad diskredik ha fall, a respongat Jezuz, betek pegeit e vin ganeoc'h hag e c'houzañvin ac'hanoç'h? Degasit eñ amañ din. 18 Jezuz a c'hourdrouzas an diaoul, hag ez eas er-maez anezhañ; ar bugel a vœu yac'haet war an eur memes. 19 Neuze an diskibien a dostaas ouzh Jezuz hag a lavaras dezhzo a-du: Perak n'hon eus ket gallet kas kuit an diaoul-se? 20 Abalamour d'ho tiskredoni eo, a lavaras Jezuz dezhzo. Me a lavar deoc'h, e gwirionez, mar ho pije feiz kement hag ur c'hreunenn sezo, e lavarfec'h d'ar menez-se: Kae ac'hann aze, hag ez afe; netra ne vefe dibosupl deoc'h. 21 Met ar seurt diaoulien-se ne c'hellont mont kuit nemet dre ar bedenn hag ar yun. 22 E-pad ma'z aent dre C'halilea, Jezuz a lavaras dezhzo: Mab an den a zle bezañ lakaet etre daouarn an dud; 23 e lakaat a raint d'ar marv, ha d'an trede deiz ec'h adsavo a varv. Bez' e voent gwall c'hlac'haret a-se. 24 Pa erruont e Kafarnaoum, ar re a save an didrakm a dostaas ouzh Pêr hag a lavaras dezhzo: Ho mestr, ha ne bae ket an didrakm? 25 Ya, emezañ. Pa vœu aet en ti, Jezuz a ziarbennas anezhañ hag a lavaras: Petra a gav dit Simon? Digant piv e kemer, rouaned an douar, an truañou pe ar gwirioù? Digant o mibien, pe digant an diavaezidi? 26 Eñ a lavaras dezhzo: Digant an diavaezidi. Jezuz a lavaras dezhzo: Ar vugale eta, a zo diskarg diouto. 27 Met, evit na roimp ket ur skouer fall dezhzo, kae d'ar mor, taol an higenn, tenn ar c'hentañ pesk a zeuio, digor e c'henou, hag e kavi ur stater. Kemer anezhañ ha ro eñ dezhzo evidon hag evident.

18 D'an eur-se, an diskibien a dostaas ouzh Jezuz, hag a lavaras: Piv eta eo ar brasañ e rouantelezh an neñvoù? 2 Jezuz, o vezañ galvet ur bugel bihan, en lakaas en o c'hereiz, 3 hag a lavaras: Me a lavar deoc'h e gwirionez, penaos ma ne zistroit ket, ha ma ne zeuit ket heñvel ouzh bugale vihan, ne deot ket e rouantelezh an neñvoù. 4 Piv bennak eta en em izelao evel ar bugel bihan-se, a vo ar brasañ e rouantelezh an neñvoù. 5 Ha piv bennak a zegemer em anv ur bugel bihan evel hemañ, a zegemer ac'hanon. 6 Met piv bennak a roio skouer fall da unan eus ar re vihan-se a gred ennon, ez eo gwelloc'h dezhzo e vefe staget ouzh e c'houzoug ur maen milin, hag e vefe taolet e donder ar mor. 7 Gwalleur d'ar bed abalamour d'ar skouerioù fall! Rak ret eo e teufe skouerioù fall, met gwalleur d'an den ma teu drezañ ar skouer fall! 8 Ma ra da zorn pe da droad lakaat ac'hant da gouezhañ, troc'h anezhañ, ha taol anezhañ pell diouzhit; rak gwelloc'h eo dit mont er vuhez moñs pe gamm, eget kaout daou dorn pe daou droad ha bezañ taolet en tan peurbadus. (**aiñios g166**) 9 Ha ma ra da lagad lakaat ac'hant da gouezhañ, diframm anezhañ, ha taol anezhañ pell

diouzhit; gwelloc'h eo dit mont er vuhez born, eget kaout da zaoulagad ha bezañ taolet e tan ar gehenn. (**Geenna g1067**) **10** Diwallit da zisprizañ nikun eus ar vugaligou-mař, rak me a lavar deoc'h penaos a aeled en neñvoù a wel dalc'hmat dremm va Zad a zo en neñvoù. **11** Rak Mab an den a zo deuet da saveteiñ ar re a oa kollet. **12** Petra a soñj deoc'h? Mar en deus un den kant dañvad, hag e teufe unan anezho da vezañ dianket, ha ne lez ket an naontek ha pevar-ugent all war ar meneziù, evit mont da glask an hini a zo dianket? **13** Ha mar kav anezhañ, me a lavar deoc'h e gwirionez, bez' en deus muioch'a levenez diwar-benn hemañ eget diwar-benn an naontek ha pevar-ugent ha n'int ket bet dianket. **14** Evel-se, n'eo ket bolonitez ho Tad a zo en neñvoù, en em golfe unan eus ar re vihan-mař. **15** Mar en deus pec'het da vreur a-enep dit, kae ha tamall anezhañ etre te hag eñi e-unan; mar selaou ac'hanout, ez po gounezet da vreur. **16** Ma ne selaou ket ac'hanout, kemer ganit un den pe zaou, evit ma vo an holl dra reizhet war gomz daou pe dri dest. **17** Ma ne selaou ket anezho, lavar d'an Iiz, ha ma ne selaou ket kennebeut an Iiz, ra vo evidout evel ur pagan hag ur publikan. **18** Me a lavar deoc'h e gwirionez, ar pezh a ereot war an douar a vo ereet en neñv, hag ar pezh a ziereoet war an douar a vo dierreet en neñv. **19** Me a lavar c'hoazh deoc'h: mar en em laka daou ac'hanoç'h a-unvan war an douar evit goulenn un dra bennak, e vo roet dezho gant va Zad a zo en neñvoù. **20** Rak e-lec'h ma ez eus daou pe dri dastumet em anv, emaoñ eno en o c'hreiz. **21** Neuze Pêr a dostaas outañ hag a lavaras: Aotrou, pet gwech e pardonin da'm breur pa bec'ho em enep? Bez' e vo betek seizh gwech? **22** Jezuz a lavaras dezhañ: Ne lavaran ket dit betek seizh gwech, met betek seizh gwech dek ha tri-ugent. **23** Dre-se, rouantelezh an neñvoù a zo heñvel ouzh ur roue a fellas dezhañ ober rentañ kont d'e servijeren. **24** P'en em lakaas da gontañ, e voe degaset dezhañ unan a dlee dek mil talant. **25** Dre ma n'en devoa ket peadra da baeañ, e vestr a roas urzh d'e werzhañ, eñi, e wreg, e vugale, ha kement en devoa, evit paeañ e zle. **26** Ar servijer, oc'h en em strinkañ d'e dreid, a bede anezhañ, o lavarout: Aotrou, ro amzer din hag e paein dit va holl zle. **27** O kaout truez outañ, mestr ar servijer-se, en lezas da vont, hag a bardonas dezhañ e zle. **28** Goude ma voe aet kuit, ar servijer-mař a gavas unan eus e genvreudeur a dlee dezhañ kant diner; hag, o kregiñ ennañ, e waske e c'houzoug en ur lavarout: pae ar pezh a dleez din. **29** E genvreuer, oc'h en em deurel d'e dreid, a bede anezhañ en ur lavarout: Ro amzer din hag e paein dit. **30** Met hemañ ne fellas ket dezhañ; mont a reas d'e deurel er prizon, betek m'en devoa paeet ar pezh a dlee. **31** E genvreudeur, o welout ar pezh en devoa graet, a voe glac'haret bras; mont a rejont da gontañ d'e aotrou kement a oa c'hoarvezet. **32** Neuze ar mestr a reas gervel ar servijer-se hag a lavaras dezhañ: Servijer drouk, pardonet em boa dit da holl zle dre ma ez poa va fedet; **33** ha ne dlees ket kaout truez iveauz ouzh da genvreuer, evel ma em boa bet truez ouzhit? **34** Hag e vestr, o kaout droug ennañ, en roas d'ar vourevien, betek m'en devoa paeet kement a dlee. **35** Evel-se e raio deoc'h va Zad a zo en neñvoù, ma ne bardon ket pep hini ac'hanoç'h, a-greiz e galon, d'e vreur.

19 P'en devoe Jezuz peurlavaret ar c'homzoù-se, ez eas kuit eus Galilea, hag e teuas e kostezioù Judea, en tu all d'ar Jordan. **2** Ur bobl vras a heulias anezhañ, hag eno e yac'haas

ar re glañv. **3** Ar farizianed a zeus hag a lavarjont dezhañ evit e demptañ: Hag e c'hell un den kas e wreg kuit, n'eus forzh evit peseurt abeg? **4** Eñ a respondas: Ha n'hoc'h eus ket lennet penaos ar C'houser, er penn-kentañ, a reas gwaz ha plac'h, **5** ha penaos en deus lavaret: Setu perak ar gwaz a guitaro e dad hag e vamm, hag en em unano d'e wreg, hag e vint ur c'hig hepken? **6** Evel-se, ne dint mui daou, met ur c'hig hepken. Arabat eo d'an den disrannañ ar pezh a zo bet unanet gant Doue. **7** Int a lavaras dezhañ: Perak eta en deus Moizez lezet reñiñ d'ar wreg ur skrid a dorr-dimeziñ hag he c'has kuit? **8** Jezuz a respondas dezho: Abalamour da galetter ho kalon eo, en deus Moizez roet galloud deoc'h da gas kuit ho kwragez; er penn-kentañ, ne oa ket evel-se. **9** Met me a lavar deoc'h, piv bennak a gas kuit e wreg, nemet evit difealdeid, hag a zimez da unan all, a ra avoultriezh, [ha piv bennak a zimez d'ur wreg a zo bet kaset kuit, a ra avoultriezh]. **10** E ziskibien a lavaras dezhañ: Mar deo evel-se doare an den gant e wreg, n'eo ket talvoudus dimeziñ. **11** Eñ a respondas dezho: An holl ne gomprent ket ar gomz-se, met hepken ar re a zo bet roet dezho. **12** Rak bez' eus eunuked a zo bet ganet evel-se a gof o mamm, reoù all a zo bet graet eunuked gant an dud, hag ez eus reoù all a zo en em rentet oc'h-unan eunuked, abalamour da rouantelezh an neñvoù. Ra gompreno kement-mař, an neb a c'hell komprend. **13** Neuze e voe dégaset dezhañ bugale vihan, evit ma lakaje e zaouarn warno, ha ma pedje evito. Met an diskibien o fellae. **14** Ha Jezuz a lavaras: Lezit ar vugale vihan, ha na zifennit ket outo dont davedon; rak rouantelezh an neñvoù a zo d'an nep a zo heñvel outo. **15** Lakaat a reas e zaouarn warno, hag ez eas kuit ac'hano. **16** Ha setu, un den a dostaas hag a lavaras da Jezuz: Mestr, peseurt mad a dlean d'ober evit kaout ar vuhez peurbadus? (**aiōnios g166**) **17** Eñ a respondas dezhañ: Perak e c'houlennez ouzhin diwar-benn ar mad? Unan hepken a zo mat, [Doue]. Mar fell dit mont er vuhez, mir ar gourc'hemennoù. Pere? emezañ. **18** Jezuz a respondas: Ne lazhi ket; Ne ri ket avoultriezh; Ne laeri ket; Ne lavari ket a faltesteni; **19** Enor da dad ha da vamm; ha: Karout a ri da nesañ eveldout da-unan. **20** An den yaouank a lavaras dezhañ: Miret em eus an holl draouëse [adalek va yaouankiz]; petra a vank din c'hoazh? **21** Jezuz a lavaras dezhañ: Mar fell dit bezañ parfet, kae, gwerzh kement ac'h eus, en ro d'ar beorien, hag ez po un teñzor en neñv; goude-se deus hag heul ac'hanon. **22** Goude bezañ klevet ar c'homzoù-se, an den yaouank a yeas gwall-drist, rak madoù bras en devoa. **23** Jezuz a lavaras d'e ziskibien: Me a lavar deoc'h e gwirionez, diaes eo d'un den pinvidik mont e-barzh rouantelezh an neñvoù. **24** En lavarout a ran deoc'h c'hoazh, aesoc'h eo d'ur c'hañval tremen dre groaenn un nadoz eget d'un den pinvidik mont e-barzh rouantelezh Doue. **25** An diskibien o vezañ klevet-se, a voe souezhet bras, hag a lavaras: Ha piv eta a c'hell bezañ salvet? **26** Jezuz o sellout outo, a lavaras: Dibosupl eo-se d'an dud, met pep tra a zo posupl da Zoue. **27** Pêr, o kemer ar gomz, a lavaras: Setu, ni hon eus dilezet pep tra, hag hon eus da heuliet; petra a vo evidomp? **28** Jezuz a respondas dezho: Me a lavar deoc'h e gwirionez penaos, c'hwi hag hoc'h eus va heuliet, en eil c'hinivelez, pa vo Mab an den azezet war dron e c'hoar, e viot iveauz azezet war daouzek tron, hag e varnot daouzek meuriad Israel. **29** Ha piv bennak en devo kuitaet abalamour da'm anv, breudeur, pe c'hoarez, pe dad, pe vamm, pe wreg, pe vugale, pe zouaroù, pe diez, a resevo

kant kement all, hag a herito ar vuhez peurbadus. (aiōnios g166)
30 Met kalz a zo ar re gentañ a vo ar re ziwezhañ, ha kalz a zo
ar re ziwezhañ a vo ar re gentañ.

20 Rak rouantelezh an neñvou a zo heñvel ouzh un den
penn-tiegezh a yeas er-maez beure mat, da c'hoprañ
labourerien evit e winieg. 2 Ober a reas marc'had ganto eus un
diner dre zevezh, hag o c'hasas d'e winieg. 3 Mont a reas er-
maez war-dro an deirvet eur, hag e welas re all a oa war ar
blasenn, hep ober netra. 4 Lavarout a reas dezho: It ivez da'm
gwinieg, hag e roin deoc'h ar pezh a zo reizh. Hag ez ejont. 5
Mont a reas adarre er-maez war-dro ar c'hweç'hvet ha war-dro
an navet eur, hag e reas ar memes tra. 6 O vezañ aet er-maez
war-dro an unnekvet eur, e kavas re all a oa dilabour war ar
blasenn, hag e lavaras dezho: Perak en em zalc'hit amañ a-
hed an deiz hep ober netra? 7 Respont a rejont dezhañ: Dre
n'en deus den ebet gopret ac'hantomp. It ivez da'm gwinieg,
emezañ, hag e roin deoc'h ar pezh a zo reizh. 8 Pa voe deuet
an abardaez, mestr ar winieg a lavaras d'e verour: Galv al
labourerien ha ro dezho o gopr, en ur vont eus ar re ziwezhañ
d'ar re gentañ. 9 Re an unnekvet eur, o vezañ deuet, o devoe
pep a ziner. 10 Ar re gentañ a soñje dezho o divije ouzhPenn;
met pep a ziner a reresvas ivez ar re-mañ. 11 Ouzh e gemer,
e c'hrzmolent a-enep ar penn-tiegezh, 12 o lavarout. Ar re
ziwezhañ-se n'o deus labouret nemet un eurvezh, hag ec'h
eus o lakaet keit ha ni hor eus douget pouez an deiz hag an
tommder. 13 Eñ a respontas da unan anezho: Va mignon, ne
ran gaou ebet ouzhit; ne'h eus ket graet marc'had ganin evit un
diner? 14 Kemer eta ar pezh a zo dit, ha kae kuit; c'hoantaat a
ran reñ d'an hini diwezhañ-mañ kement ha dit. 15 Ha ne c'hellan
ket ober ar pezh a fell din eus va madoù? Pe daoust ha da lagad
a zo fall abalamour ma'z on mat? 16 Evel-se, ar re ziwezhañ a
vo ar re gentañ, hag ar re gentañ a vo ar re ziwezhañ. [Rak
kalz a zo galvet, met nebeud a zo dibabet.] 17 E-pad ma pigne
Jezuz da Jeruzalem, e kemeras a-du an daouzek diskibl, hag e
lavaras dezho en hent: 18 Setu, e pignomp da Jeruzalem, ha
Mab an den a vo lakaet etre daouarn ar veleien vras ha re ar
skribed, hag e kondaonint anezhañ d'ar marv, 19 hag e lakaint
anezhañ etre daouarn ar baganed, evit ober goap anezhañ, evit
e skourjezañ, hag e groazstagañ, met ec'h adsavo a varv d'an
trede deiz. 20 Neuze mamm mibien Zebedea a dostaas ouzh
Jezuz [gant he mibien], hag en em stouas evit ober ur gouleññ
digantañ. 21 Eñ a lavaras dezhi: Petra a fell dit? Gra, emezi,
ma vo va daou vab a zo amañ, azezet ez rouantelezh unan a-
zehou hag egile a-gleiz dit. 22 Jezuz a respontas: N'ouzoch'k
ket ar pezh a c'houllennit. Ha gallout e ch'hellit evañ an hanaf a
dlean evañ [ha bezañ badezet eus ar vadeziant ma tlean bezañ
badezet ganti]? Int a lavaras dezhañ: Ni a c'hell. 23 Lavarout a
reas dezho: Gwir eo ec'h evot va hanaf [hag e viot badezet
eus ar vadeziant am eus da vezañ badezet ganti]; met bezañ
azezet a-zehou pe a-gleiz din, n'eo ket din da reñ; roet e vo d'ar
re ma'z eo bet kempennet evito gant va Zad. 24 An dek all o
vezañ klevet kement-se, a yeas droug enno a-enep an daou
vreur. 25 Jezuz o galvas hag a lavaras: Gouzout a rit penaos
pennoù ar pobloù a vestroni anezho, ha penaos ar re vras a
ziskouez o galloud warno. 26 Ne vo ket evel-se en ho touez;
met piv bennak a fello dezhañ bezañ bras en ho touez, a vo ho
servijer. 27 Ha piv bennak a fello dezhañ bezañ ar c'hentañ en

ho touez, a vo ho mevel. 28 Evel-se eo deuet Mab an den,
neket evit bezañ servijet, met evit servijañ hag evit reñ e vuhez
e daspres evit kalz. 29 Pa'z ejont kuit eus Jeriko, ez eas kalz a
dud war e lerc'h. 30 Ha setu, daou zen dall, azezet war gostez
an hent, a glevas e oa Jezuz o tremen, hag e krijont: Aotrou,
Mab David, az pez truez ouzhimp! 31 Ar bobl o gourdrouze, evit
ober dezho tevel; met int a grie kreñvoc'h: Mab David, az pez
truez ouzhimp! 32 Jezuz, o chom a sav, o galvas, hag a lavaras:
Petra a fell deoc'h e rafen evidoc'h? 33 Hag e lavarjont dezhañ:
Aotrou, ma tigoro hon daoulagad. 34 O kaout truez outo, Jezuz
a stokas ouzh o daoulagad, ha raktal e kavjont ar gwaled, hag e
heuilhjont anezhañ.

21 Evel ma tostaent ouzh Jeruzalem, ha ma voent e Betfage,
tost da Venez an Olived, Jezuz a gasas daou eus e
ziskibien, 2 o lavarout dezho: It d'ar vourc'h a zo dirazoc'h;
kavout a reot kerkent un azenez stag hag un azen yaouank
ganti; distagit int, ha degasit int din. 3 Mar lavar unan bennak
un dra bennak deoc'h, respontit: An Aotrou en deus ezhomm
anezho. Ha raktal o lezo da vont. 4 Kement-se a c'hoarvezas
evit ma vije peurc'hraet ar pezh a oa bet lavaret gant ar profed:
5 Lavarit da verc'h Sion: Setu, da roue a zeu da'z kavout, leun
a zouster, ha pignet war un azen, war un azenig, ebeul un
azenez. 6 An diskibien a yeas hag a reas ar pezh en devoa
Jezuz gourc'hennet dezho. 7 Degas a rejont an azenez hag
an azenig da Jezuz, e lakajont o dillhad warno, hag e rejont
dezhañ azezañ warno. 8 An darn vuiñañ eus an dud a astennas
o dillhad war an hent, ha re all a droc'he brankouñ gwez, hag
a c'holoas ganto an hent. 9 Ar re a valee a-raok, hag ar re
a heulie Jezuz, a grie: Hozanna da Vab David! Benniget ra
vo an hini a zeu en anv an Aotrou! Hozanna el lec'hioù uhel
meurbet! 10 Pa voe aet e Jeruzalem, holl gér a voe mantrët,
hag e larent: Piv eo hemañ? 11 Ar bobl a respontas: Jezuz
eo, ar profed eus Nazared e Galilea. 12 Jezuz, o vezañ aet e
templ Doue, a gasas kuit an holl re a werzhe hag a brene en
templ; hag e tiskaras taoliou an drokerien-arch'ant, ha kadoriou
ar varc'hadourien goulmed. 13 Lavarout a reas dezho: Skrivet
eo: Va zi a vo galvet un ti a bedenn. Met c'hwi hoc'h eus graet
anezhañ ur c'havam laeron. 14 Tud dall ha tud kamm a dostaas
outañ en templ, hag o ya'haas. 15 Met ar veleien vras hag ar
skribed, droug enno o welout ar burzhudoù a rae ha bugale
a grie en templ: Hozanna da Vab David, 16 a lavaras dezhañ:
Ha klevout a rez ar pezh a laveront? Ya, a respontas Jezuz
dezho, ha n'hoc'h eus biskoazh lennet ar c'homzouñ-mañ: Tennen
ec'h eus meuleudi eus genou ar vulage hag ar re a zo ouzh ar
vroneñ? 17 Hag, o vezañ o lezet, ez eas kuit eus kér, evit mont
da Vetania, e-lec'h ma tremenas an noz. 18 Da vintin, evel ma
tistroe e kér, en devoe naon. 19 O welout ur wezenn-fiez war an
hent, e tostaas outi; met ne gavas enni nemet delioù, hag e
lavaras dezhi: Ra ne zeuio biken frouezh ac'hantou! Raktal,
ar wezenn-fiez a sec'has. (aiōn g165) 20 An diskibien a welas
kement-se, hag a voe souezhet, o lavarout: Penaos eo deuet ar
wezenn-fiez-se da vezañ sec'h raktal? 21 Jezuz a respontas
dezho: Me a lavar deoc'h e gwirionez, mar ho pije feiz ha ma
ne ziskredjeñ ket, n'eo ket hepken ar pezh a zo bet graet
d'ar wezenn-fiez e rajec'h, met pa lavarjec'h d'ar menez-se:
Sav alese hag en em daol er mor, kement-se en em raje. 22
Kement a c'houllennot gant feiz dre ar bedenn, a vo roet deoc'h.

23 Jezuz a yeas en templ, hag e-pad ma kelenne, ar veleien vras hag henaourien ar bobl a zeus da lavarout dezhañ: Dre beseurt galloud e rez an traou-se, ha piv en deus roet dit ar galloud-se? **24** Jezuz a respontas dezho: Me a c'houlenno iveau un dra ouzhoc'h, ha, mar respontit, e lavarin deoc'h dre beseurt galloud e ran an traou-se. **25** Badeziant Yann, a-belec'h e teue? Eus an neñv, pe eus an dud? Int a soñje enno oc'h-unan, o lavarout: Mar lavaromp: Eus an neñv, e lavaro: Perak eta n'hoc'h eus ket kredet ennañ? **26** Ha mar lavaromp: Eus an dud, e tleomp doujañ ar bobl, rak an holl a gred e oa Yann ur profed. **27** Neuze e respontjont da Jezuz: N'ouzomp ket. Hag eñ a lavaras dezho d'e dro: Ha me kennebeut, ne lavarin ket deoc'h dre beseurt galloud e ran an traou-se. **28** Petra a soñjit? Un den en devoa daou vab; o vont etrezek an hini kentañ, e lavaras dezhañ: Va mab, kae hiziv da labourat em gwiniieg. **29** Eñ a respontas: Ne din ket. Goude-se, e teuas keuz dezhañ, hag ez eas. **30** Dont a reas iveau etrezek egile, hag e lavaras dezhañ ar memes tra. Hag hemañ a respontas: Mont a ran, aotrou; met ne deas ket. **31** Pehini anezho o-daou en deus graet bolonbez e dad? Int a lavaras dezhañ: An hini kentañ. Jezuz a lavaras dezho: Me a laval deoc'h e gwirionez, penaos ar bublikanet hag ar merc'hed a vuhez fall ho tiaraogo e rouantelezh Doue. **32** Rak Yann a zo deuet d'ho kavout dre hent ar reizhder, ha n'hoc'h eus ket kredet ennañ. Met ar bublikanet hag ar merc'hed a vuhez fall o deus kredet ennañ. Ha c'hwi, goude bezañ gwelet kement-se, n'hoc'h eus ket bet keuz evit krediñ ennañ. **33** Selaouit ur barabolenn all. Bez' e oa un den penn-tiegezh hag a blantas ur winieg, a reas ur c'harzh en-dro dezhi, a gleuzias enni ur wask, hag a savas enni un tour; neuze e feurmas anezhi da winierien, hag ez eas en ur vro all. **34** Da amzer ar frouezh e kasas e servijeren etrezek ar winierien, evit resev frouezh e winieg. **35** Met ar winierien, o vezañ kroget er servijeren, a gannas unan, a lazhas egile, hag a veinatas an trede. **36** Kas a reas adarre servijeren all, kalz muioc'h eget ar re gentañ, hag e rejont dezho ar memes tra. **37** Da ziwezhañ, e kasas dezho e vab, o lavarout: Doujañ a raint va mab. **38** Met ar winierien, pa weljont ar mab, a lavaras etrezo: Setu an heritor; deuit, lazhomp eñ, ha kemeromp e heritaj. **39** Hag o vezañ kroget ennañ, e taoljont anezhañ er-maez eus ar winieg, hag en lazhjont. **40** Bremañ, pa zeuio mestr ar winieg, petra a raio d'ar winierien-se? **41** Respont a rejont dezhañ: Distrujañ a raio en un doare reuzeudik an dud drouk-se, hag e feurmo e winieg da winierien all a roio dezañ hag e frouezh en o amzer. **42** Jezuz a lavaras dezho: Ha n'hoc'h eus biskoazh lennet er Skrituriòù: Ar maen talet kuit gant ar re a vañsone, a zo deuet da vezañ penn ar c'horn. Kement-se a zo bet graet gant an Aotrou, hag un dra marzhus eo d'hon daoulagad? **43** Setu perak e lavaran deoc'h, penaos rouantelezh Doue a vo lamet diganeoc'h, ha roet d'ur bobl a roio ar frouezh anezhi. **44** An hini a gouezho war ar maen-se a vo brevet, ha fastret e vo an hini ma kouezho warnañ. **45** Goude bezañ klevet e barabolennou, ar veleien vras hag ar farizianed a anavezas mat e oa anezho eo e komze Jezuz, **46** hag e klaskjont kregiñ ennañ, met aon o devoa rak ar bobl a gemere anezhañ evit ur profed.

22 Jezuz o komz, a lavaras a-nevez dezho dre barabolennou: **2** Rouantelezh an neñvou a zo heñvel ouzh ur roue hag a reas ur goan-eured evit e vab. **3** Kas a reas e vevelien da

c'hervel ar re a oa bet pedet d'an eured; met ne felle ket dezho dont. **4** Kas a reas adarre mevelien all, en ur lavarout: Lavarit d'ar re a zo bet pedet: Setu, va lein am eus fichez, lazhet em eus va ejened ha va loened lard, pep tra a zo prest, deuit d'an eured. **5** Met ne rejont of ebet ouzh kement-se, hag ez ejont, unan d'e bark, unan all d'e genwerzh, **6** ha re all a grogas en e vevelien, o gwallgasas hag o lazhas. **7** Ar roue a yeas droug ennañ, hag o vezañ kaset e soudarded, e lakaas da verval al lazherien-se, hag e tevas o c'hêr. **8** Neuze e lavaras d'e vevelien: An eured a zo prest, met ar re a oa bet pedet dezhi ne oant ket din anezhi. **9** It eta er c'hoazhentoù, ha galvit d'an eured an holl re a gavot. **10** E vevelien, o vezañ aet dre an hentoù, a zastumas kement a gavjont, mat ha fall, ha sal an eured a voe leuniet gant tud ouzh taol. **11** Ar roue, o vezañ deuet evit gwelout ar re a oa ouzh taol, a welas eno un den n'en devoa ket gwisket un dilhad eured. **12** Lavarout a reas dezhañ: Va mignon, penaos out deuet amañ hep kaout un dilhad eured? Eñ a chomas mut. **13** Neuze ar roue a lavaras d'ar vevelien: Ereit e zaouarn hag e dreid, ha taolit eñ en deñvalijenn a-ziavaez, e-lec'h ma vo goueladegoù ha grigoñsadegoù-dent. **14** Rak kalz a zo galvet, met nebeut a zo dibabet. **15** Neuze ar farizianed a yeas d'en em guzuliañ war an doare d'e dapout en e gomzou. **16** Kas a rejont d'e gavout o diskibien gant an herodianed, da lavarout dezhañ: Mestr, gouzout a reomp penaos out gwirion ha penaos e kelennez hent Doue hervez ar gwirionez, hep ober van eus den ebet, rak ne sellez ket ouzh diaavaez an dud. **17** Lavar deomp eta petra a soñjez: Ha dleet eo paeañ ar gwir da Gezar, pe n'eo ket? **18** Met Jezuz, oc'h anavezout o fallentez, a lavaras dezho: Perak e temptit ac'hahan, pilpouzed? **19** Diskouezit din ar moneiz ma vez paeet ar gwir gantañ. Hag e rojont dezhañ un diner. **20** Goulenn a reas outo: Eus piv eo ar skeud hag ar skridmañ? **21** Int a lavaras dezhañ: Eus Kezar. Neuze e lavaras dezho: Roit eta da Gezar ar pezh a zo da Gezar, ha da Zoue ar pezh a zo da Zoue. **22** Souezhet eus ar pezh a glevjont, e lezjont anezhañ hag ez ejont kuit. **23** An hevelep devezh, ar sadukeiz, hag a lavar n'eus ket a adsavidigezh a varv, a zeus da gavout Jezuz, hag a reas outañ ar gouleñn-mañ: **24** Mestr, Moizez en deus laveret: Mar marv unan bennak hep bugale, e vreur a zimezo d'e intarivez, evit sevel lignez d'e vreur. **25** Bez' e oa en hon touez seizh breur. An hini kentañ a zimezas hag a varvas; hag evel n'en devoa ket a vugale, e lezas e wreg d'e vreur. **26** En hevelep doare e c'hoarvezas gant an eil, an trede, betek ar seizhvet. **27** Ha d'an diwezhañ-holl, ar wreg a varvas iveau. **28** Da behini ar seizh-se e vo gwreg, en adsavidigezh a varv? Rak eo bet dezho holl. **29** Jezuz, a respontas dezho: En dallentez oc'h, dre n'anavezit ket ar Skrituriòù, na galloud Doue. **30** Rak en adsavidigezh a varv, ar wazed n'o devo ket a wragez, nag ar gwragez a ezhec'h, met bezez e vint evel aled Doue en neñv. **31** Met diwar-benn an adsavidigezh a varv, ha n'hoc'h eus ket lennet ar pezh en deus Doue laverat deoc'h: **32** Me eo Doue Abraham, Doue Izaak, ha Doue Jakob? Doue n'eо ket Doue ar re varv, met Doue ar re vev. **33** Ar bobl a selaoue, hag a voe souezhet gant kelennadurezh Jezuz. **34** Ar farizianed, o vezañ klevet penaos en devoa lakaet da devel ar sadukeiz, en em zastumas, **35** hag unan anezho, doktor eus al lezenn, a reas ar gouleñn-mañ outañ, evit e demptañ: **36** Mestr, pehini eo ar brasañ gourc'hemenn eus al lezenn? **37** Jezuz a respontas dezhañ: Karout a ri an Aotrou da Zoue, eus da

holl galon, eus da holl ene, hag eus da holl soñj. 38 Hennezh eo ar c'henetñ hag ar brasañ eus ar gourc'hemennou. 39 Ha setu an eil a zo heñvel outañ: Karout a ri da nesañ eveldout da-unan. 40 Eus an daou c'hourc'hennenn-se, e talc'h an holl lezenn hag ar brofeded. 41 Evel ma oa ar farizianed en em zastumet, Jezuz a reas ur goullenn outo, 42 o lavarout: Petra a soñjiet eus ar C'christ? Da biv eo mab? Int a lavaras dezhañ: Da Zavid. 43 Jezuz a lavaras dezh: Penaos eta e c'halv David anezhañ, dre ar Spered, e Aotrou, pa laval: 44 An Aotrou en deus lavaret da'm Aotrou: Azez a-zechou din, betek ma em bo graet eus da enebourien ur skabell dindan da dreid. 45 Mar galv eta David e-unan anezhañ Aotrou, penaos eo-eñ e vab? 46 Haden ne c'hellas respont ur ger dezhañ. Adalek an deiz-se, hini ne gredas mui ober goullenn ebet outañ.

23 Neuze Jezuz, o komz d'ar bobl ha d'e ziskibien, a lavaras:
2 Ar skribed hag ar farizianed a zo azezet war gador Moizez. 3 Grit eta ha mirit kement a lavaront deoc'h; met na rit ket hervez o oberoù. Rak e lavaront, met ne reont ket. 4 Eren a reont bec'hioù pouunner ha diaes da zougen, ha o lakaont war divskoaz an dud, met ne fell ket dezhio stekiñ outo gant o biz. 5 O holl oberoù a reont evit bezañ gwelet gant an dud. Evel-se eo, o deus fulakterioù ledan ha pemphiliou hir ouzh o diihad; 6 karout a reont ar plasou kentañ er festou, hag ar c'hadorioù kentañ er sinagogennou; 7 karout a reont bezañ saludet er marc'hallac'hou, ha bezañ galvet gant an dud: Mestr, Mestr. 8 Met c'hwi, na rit ket ho kervel mestr, rak unan hepken eo ho Mestr, [ar C'christ,] ha c'hwi holl a zo breudeur. 9 Na c'halvit den war an douar ho tad, rak unan hepken eo ho Tad, an hini a zo en nefivoù. 10 Na rit ket ho kervel renerien, rak unan hepken eo ho Rener, ar C'christ 11 An hini brasañ en ho touez a vo ho servijer. 12 Rak piv bennak en em uhela a vo izelaet, ha piv bennak en em izela a vo uhelaet. 13 Gwalleur deoc'h, skribed ha farizianed, pilpouzed! Abalamour ma serrat rouantelezh an neñvoù ouzh an dud, n'och' ket hoc'h-unan aet e-barzh, hag hoc'h eus c'hoazh harzet da vont e-barzh ar re a garje bezañ aet. 14 Gwalleur deoc'h, skribed ha farizianed, pilpouzed! Abalamour ma dismantrit tiez an intaivezed, hag e rit evit ar gweled pedennoù hir; abalamour da-se, e viot barnet garvoc'h. 15 Gwalleur deoc'h, skribed ha farizianed, pilpouzed! Rak redek a rit dre ar mor hag an douar evit ober ur prozelit, ha, pa hoc'h eus e c'hounezet, e rit anezhañ ur mab-ifern div wech gwashoc'h egedoc'h. (Geenna g1067) 16 Gwalleur deoc'h, renerien dall! Lavarout a rit: Mar tou unan bennak dre an templ, se n'eo netra; met mar tou unan bennak dre aour an templ, hennezh a dle derc'hel e gomz. 17 Tud diskiant ha dall! Pehini eo ar brasañ, an aour, pe an templ a santela an aour-se? 18 Lavarout a rit c'hoazh: Mar tou unan bennak dre an aoter, se n'eo netra; met mar tou unan bennak dre ar prof a zo war an aoter, hennezh a dle derc'hel e gomz. 19 Tud dall! Pehini eo ar brasañ, ar prof, pe an aoter a santela ar prof-se? 20 An neb a dou dre an aoter, a dou dre an aoter ha dre gement a zo warni; 21 an neb a dou dre an templ, a dou dre an templ ha dre an Hini a chom ennañ; 22 hag an neb a dou dre an neñv, a dou dre dron Doue ha dre an Hini a zo azezet warnañ. 23 Gwalleur deoc'h, skribed ha farizianed, pilpouzed! Abalamour ma paeit an deog war ar vent, war an aned, ha war ar c'houmin, hag e lezit a-gostez ar pezh a zo ar muiañ talvoudek el lezenn, ar

reizhder, an drugarez hag al lealded. Ar re-se a oa an traou a dleec'h d'ober, hep koulskoude dilezel ar re all. 24 Renerien dall! Silañ a rit ar fubuenn, hag e lonkit ar c'hañval. 25 Gwalleur deoc'h, skribed ha farizianed, pilpouzed! Abalamour ma naetait diavaez an hanaf hag ar plad, met en diabarzh oc'h leun a laeroñsi hag a zireizhder. 26 Farizian dall! Naeta da gentañ an diabarzh eus an hanaf hag eus ar plad, evit ma tevio iveau an diavaez da vezañ naet. 27 Gwalleur deoc'h, skribed ha farizianed, pilpouzed! Abalamour ma'z oc'h heñvel ouzh beziou gwennet, en em ziskouez kaer en diavaez, hag a zo leun a eskern tud varv hag a bap dic'hlanded en diabarzh. 28 Evel-se c'hwï iveau, en diavaez, en em ziskouez reizh d'an dud, met en diabarzh, oc'h leun a bilpouzerezh hag a zireizhder. 29 Gwalleur deoc'h, skribed ha farizianed, pilpouzed! Abalamour ma savit beziou d'ar brofeded ha ma vravait beziou an dud reizh, 30 en ur lavarout: Mar vijemp bet en amzer hon tadoù, ne vijemp ket en em unanet ganto da skuilh gwad ar brofeded. 31 Testiñ a rit evel-se, a-enep deoc'h hoc'h-unan, penaos oc'h mibien ar re o deus lazhet ar brofeded. 32 Leuniañ a rit eta muzul ho tadoù. 33 Naered, lignez a naered-gwiber, penaos e tec'h hot diouzh kastiz ar gehenn? (Geenna g1067) 34 Setu perak e kasan deoc'h profed, tud fur ha skribed; lazhañ hag stagañ ouzh ar groaz a reot darn, skourjeañ a reot darn all en ho sinagogennou, hag argas a reot anezho eus an eil kér d'eben, 35 evit ma kouezho warnoc'h an holl wad reizh a zo bet skuilhet war an douar, adalek gwad Abel, an hini reizh, betek gwad Zakaria, mab Barakia, hoc'h eus lazhet etre an templ hag an aoter. 36 Me a lavar deoc'h e gwirionez, kement-se holl a gouezho war ar rummad-mañ. 37 Jeruzalem, Jeruzalem, te hag a laz ar brofeded, hag a veinata ar re a zo kaset dit, pet gwech em eus c'hoantaet dastum da vugale, evel ma tastum ar yar he foñsined dindan he divaskell, ha n'eo ket bet fellet deoc'h! 38 Setu, ho ti a ya da chom hep den, 39 rak me a lavar deoc'h, ne'm gwellot mui pelloc'h, betek ma lavarot: Ra vo benniget an hini a zeu en anv an Aotrou.

24 Evel ma'z ae Jezuz kuit eus an templ, e ziskibien a dostaas outañ, evit diskouez dezhañ savadurioù bras an templ. 2 Met eñ a lavaras dezh: Ha gwelout a rit an holl draouëse? Me en lavar deoc'h e gwirionez, ne chomo ket anezho amañ maen war vaen na vo diskaret. 3 Hag evel ma oa azezet war Venez an Olived, an diskibien a dostaas outañ, a-du, o lavarout: Lavar deomp pegoulz e c'hoarvezo kement-se, ha pehini e vo ar sin eus da zonedigezh hag eus fir ar bed? (aiōn g165) 4 Jezuz a respontas dezh: Diwallit na dromplfe den ac'hanc'h. 5 Rak meur a hini a zeuioù dindan va anv, o lavarout: Me eo ar C'christ; hag e tromplint kalz a dud. 6 Klevout a reot komz eus brezelioù, ha brud eus brezelioù, lakait evezh na vefec'h spontet; rak ret eo e teufe an traouëse, met kement-se ne vo ket c'hoazh ar fin. 7 Rak ur bobl a savo a-enep ur bobl all, hag ur rouantelezh a-enep ur rouantelezh all; hag e vo e meur a lec'h, naonegezhiou, [bosenoñ] ha krenoù-douar; 8 an traouë-mañ ne vo nemet ar penn-kentañ eus ar gloaziou. 9 Neuze e roint ac'hanc'h evit bezañ poaniet, hag e lazhint ac'hanc'h, hag e viot kasaet gant an holl bobloù, abalamour da'm anv. 10 Neuze iveau, meur a hini a gouezho, en em drubardo, hag en em gasaio an eil egile. 11 Kalz a fals-profeted a savo, hag a dromplio kalz a dud. 12 Dre ma vo kresket an direizhder, karantez meur a hini a yenaio. 13

Met an hini a gendalc'ho betek ar fin, a vo salvet. **14** An Aviel-mañ eus ar rouantelez ar vo prezeget er bed a-bezh, evit reñ testeni d'an holl bobloù; neuze e teuio ar fin. **15** Dre-se, pa welot an euzhusted eus ar glac'har, m'en deus komzet ar profed Daniel anezhi, deuet el lec'h santel (ra gompreno ar neb a lenn), **16** neuze ar re a vo e Judea, ra dec'hint war ar meneziou, **17** an hini a vo war an doenn, ra ne ziskenno ket da gemer ar pezh a zo en e di, **18** hag an hini a vo er parkeier, ra ne zistroio ket a-dreñv da gemer e vantell. **19** Gwallleur d'ar gwragez brazez, ha d'ar magerezend en deizioù-se! **20** Pedit evit na erruo ket hotec'h er goaïv, nag e deiz ar sabad. **21** Rak bez' e ve neuze ur glac'har ken bras, evel n'eus ket bet adalek penn-kentañ ar bed betek vremañ, ha ne vo biken. **22** Ha ma ne vije ket bet berraet an deizioù-se, den ebet ne vije salvet; met abalamour d'ar re zibabet, an deizioù-se a vo berraet. **23** Neuze, mar lavar unan bennak deoc'h: Setu, ar C'hrist a zo amañ, pe aze, na credit ket. **24** Rak fals-kristed ha fals-profeded a savo; hag e raint sinoù ha burzhudoù da dromplañ, ma vije gallet, zoken ar re zibabet. **25** Setu, em eus e lavaret deoc'h a-raok. **26** Mar lavarer eta deoc'h: Setu, emañ el lec'h distro, n'it ket; setu, emañ er c'hambrou, na credit ket. **27** Rak, evel ma teu al luc'hedenn eus ar sav-heol ha ma he gweler betek ar c'huzh-heol, evel-se e vo donedigezh Mab an den. **28** E pep lec'h bennak ma vo ar c'horf marv, eno en em zastumo an erered. **29** Raktal goude an deizioù a c'hlac'har-mañ, an heol a vo teñvalaet, al loar ne roio ket he sklérijenn, ar stered a gouezho eus an oabl, ha galloudou an nefiv a vo brañsellet. **30** Neuze sin Mab an den en em ziskouezo en neñv, holl bobloù an douar a glemmo en ur skeiñ war boull o c'halon, hag e welint Mab an den o tont war goabr an nefiv, gant ur galloud hag ur gloar bras; **31** Eñ a gaso e aeled gant an trompilh tregerius, da zastum e re zibabet eus ar pevar avel, adalek ur penn eus an nefiv betek ur penn all. **32** Deskit dre barabolenn ar wezenn-fiez: pa zeu he brankou da vezañ tener hag he delioù da vountañ, ec'h anavezit eo tost an hañv; **33** evel-se iveau, pa welot kement-se oc'h erruout, gouezit Mab an den a zo tost, hag ouzh an nor. **34** Me a lavar deoc'h e gwirionez, penaos ar rummad-mañ ne dremeno ket, ken na vo c'hoarvezet an holl draouù-se. **35** An neñv hag an douar a dremeno, met va geriouù ne dremenint ket. **36** Evit ar pezh a sell ouzh an deiz hag an eur, den n'o anavez, nag aeled an neñv, nag ar Mab, met an Tad hepken. **37** Ar pezh a c'hoarvezas en amzer Noe, evel-se a c'hoarvezo iveau da zonedigezh Mab an den; **38** rak en deizioù a-raok an sour-beuz, an dud a zebre hag a eve, en em zimeze hag a zimeze o bugale, betek an deiz ma'z eas Noe en arc'h, **39** hag ne ouezjont netra ken a zeus an sour-beuz d'o c'has holl gantañ, evel-se e vo iveau da zonedigezh Mab an den. **40** Neuze, e vo daou zen en ur park, unan a vo kemeret hag egile lezet, **41** e vo div wreg o valañ en ur vilin, unan a vo kemeret hag eben lezet. **42** Chomit dihun eta, rak n'ouzoc'h ket da bet eur e teuio hoc'h Aotrou. **43** Gouezit mat, ma anavezfe mestr an ti da bet beihadenn eus an noz e tiefe ar laer dont, e chomfe dihun ha ne lezfe ket toullañ e di. **44** Dre-se, c'hwi iveau, en em zalc'hit prest, rak Mab an den a zeuio d'an eur na soñjet ket. **45** Piv eo eta ar mevel feal ha poellek a zo bet lakaet gant e aotrou war e dud, evit reñ dezho boued en amzer dereat? **46** Eürus ar mevel-se, pa zeuio en-dro e aotrou, mar bez kavet gantañ oc'h ober evel-se! **47** Me a lavar deoc'h e gwirionez, e lakaat a raio war e holl vadoù. **48** Met, mar deo

drouk ar mevel-se, ha ma lavar en e galon: Va aotrou a zale da zont en-dro, **49** ha ma teu da skeiñ gant e genseurte, ha da zebrifñ ha da evañ gant ar vezvierien, **50** aotrou ar mevel-se a zeuio d'an deiz na c'hortozo ket ha d'an eur ne ouezo ket, **51** hag e tispenno anezhañ, hag e roio dezhañ e lod gant ar bilpouez; eno eo, e vo goueladegoù ha grigoñsadegoù-dent.

25 Neuze, rouantelez ar neñvou a vo heñvel ouzh dek gwerc'hez a gemer o lampou ganto, hag a ya da ziaraogiñ ar pried. **2** Pemp anezho a oa diskiant, ha pemp a oa fur. **3** Ar re ziskiant, en ur gemer o lampou, ne gemerjont ket a eoul ganto. **4** Ar re fur a gemeras eoul en o fodoù, gant o lampou. **5** Evel ma talee ar pried da zont, e voredjont holl hag e kouskjont. **6** Met, war-dro hanternoz, e voe klevet ur griadenn: Setu ar pried a zeu, it en e raok! **7** Neuze an holl werc'hezed-se a savas hag a fichas o lampou. **8** Ar re ziskiant a lavaras d'ar re fur: Roit deomp eus hoc'h eoul, rak hol lampou a ya da vougañ. **9** Met ar re fur a respontas: Gant aon n'hor befe ket a-walc'h evidomp hag evidoc'h, it kentoc'h da gavout ar re a werzh, ha prenit evidoc'h. **10** E-pad ma'z aent da brenañ, e teuas ar pried; ar re a oa prest a zeus gantañ d'an eured, hag e voe serret an nor. **11** Goude-se e teuas iveau ar gwerc'hezed all, hag e lavarjont: Aotrou, aotrou, digor deomp! **12** Met eñ a respontas: Me a lavar deoch e gwirionez, n'anavezan ket ac'hanoch. **13** Chomit dihun eta, rak n'ouzoc'h nag an deiz nag an eur [ma teuio Mab an den en-dro]. **14** Rak heñvel eo ouzh un den a yeas en ur vro bell, a c'halvas e servijerien, hag a lakaas e vadoù etre o daouarn. **15** Reñ a reas pemp talant da unan, daou da unan all, unan da unan all, da bep hini hervez e c'halloud. **16** Neuze, an hini en devoa resevet ar pemp talant, a yeas hag o lakaas da dalvezout, hag a c'hounezas pemp talant all. **17** En hevelep doare, an hini en devoa resevet daou dalant, a c'hounezas daou all. **18** Met an hini en devoa resevet unan, a yeas d'ober un toull en douar hag a guzhas ar'chant e aotrou. **19** Pell amzer goude, mestr ar servijerien-mañ a zistroas, hag e reas o c'hont ganto. **20** An hini en devoa resevet pemp talant, a zeus hag a zegasas pemp talant all, en ur lavarout: Aotrou, pemp talant ac'h eus roet din, setu pemp talant all am eus gounezet ouzhPenn. **21** E vestr a lavaras dezhañ: Mat eo, servijer mat ha leal; dre ma'z out bet leal war nebeut a dra, da lakaat a rin war galz; kae e-barzh levenez da aotrou. **22** An hini en devoa resevet daou dalant a zeus iveau hag a lavaras: Aotrou, daou dalant ac'h eus roet din, setu daou dalant all am eus gounezet ouzhPenn. **23** E vestr a lavaras dezhañ: Mat eo, servijer mat ha leal; dre ma'z out bet leal war nebeut a dra, da lakaat a rin war galz; kae e-barzh levenez da aotrou. **24** An hini n'en devoa resevet nemet un talant, a zeus iveau hag a lavaras: Aotrou, gouzout a ran penaos out un den didruez, penaos e vedez e-lec'h na'c'h eus ket hadet, hag e tastumez e-lec'h na'c'h eus ket strewet; **25** hag e teuas aon din, hag on aet da guzhat da dalant en douar; setu, e roan dit ar pezh a zo dit. **26** Met e aotrou a respontas dezhañ: Servijer fall ha diegus, gouzout a ouies penaos e vedan e-lec'h na'm eus ket hadet, hag e tastuman e-lec'h na'm eus ket strewet; **27** dleout a rajes eta reñ va arc'hant d'ar vankerien, ha pa vijen deuet en-dro, em bije tennet va arc'hant gant ar c'hampi. **28** Lamit eta e dalant digantañ, hag roit eñ d'an hini en deus dek talant. **29** Rak roet e vo d'an neb en deus, hag en devoa fonn; met an hini n'en deus ket, e vo lamet digantañ

memes ar pezh en deus. 30 Ha taolit ar servijer didalvoudse en deñvalijenn a-ziavaez, e-lec'h ma vo goueladegoù ha grigoniadegou-dent. 31 Pa zeui Mab an den en e c'hoar, gant an holl aeled, ec'h azezo war dron e c'hoar. 32 An holl bobloù a vo dastumet dirazañ, hag e tispartio an eil diouzh egile, evel ma tisparti ar mesaer an deñved diouzh ar bouc'hed. 33 Lakaat a raio an deñved a-zehou dezhañ, hag ar bouc'hed a-gleiz. 34 Neuze ar Roue a lavarо d'ar re a vo a-zehou dezhañ: Deuit, c'hwi a zo benniget gant va Zad, bezit perc'henn war ar rouantelezh a zo bet kempennet evidoc'h adalek krouidigezh ar bed; 35 rak naon am eus bet, ha roet hoc'h eus din da zebriñ; sec'het am eus bet, ha roet hoc'h eus din da evañ; diavaeziad on bet, ha va degemeret hoc'h eus; 36 en noazh e oan, ha va gwisket hoc'h eus; klañv e oan, ha deuet oc'h dañm gwelout; er prizon e oan, ha deuet oc'h dañm c'havout. 37 Neuze ar re reizh a responto dezhañ, o lavarout: Aotrou, pegoulz hon eus da welet o kaout naon hag hon eus roet dit da zebriñ, pe o kaout sec'het hag hon eus roet dit da evañ? 38 Pegoulz hon eus da welet diavaeziad hag hon eus da zegemeret, pe en noazh hag hon eus da wisket? 39 Pegoulz hon eus da welet klañv, pe er prizon, hag hon eus deuet da'z kavout? 40 Hag ar Roue a responto dezho: Me a lavar deoç'h e gwirionez, bep gwech ma hoc'h eus graet kement-se e-keñver unan eus ar re zisterañ eus va breudeur, hoc'h eus graet an dra-se din. 41 Neuze e lavarо d'ar re a vo a-gleiz dezhañ: Tec'hit diouzhin, tud villiget, it en tan peurbadus a zo bet kempennet evit an diaoul hag e aeled; (aiōnios g166) 42 rak naon am eus bet, ha n'hoc'h eus ket roet din da zebriñ; sec'het am eus bet, ha n'hoc'h eus ket roet din da evañ; 43 diavaeziad on bet, ha n'hoc'h eus ket va degemeret; en noazh e oan, ha n'hoc'h eus ket va gwisket; klañv hag er prizon e oan, ha n'oc'h ket deuet dañm gwelout. 44 Neuze int a responto dezhañ, o lavarout: Aotrou, pegoulz hon eus da welet o kaout naon, pe sec'het, diavaeziad, pe en noazh, klañv, pe er prizon, ha n'hon eus ket da sikouret? 45 Hag e responto dezho: Me a lavar deoç'h e gwirionez, bep gwech ma n'hoc'h eus ket graet kement-se e-keñver unan eus ar re zisterañ-se, n'hoc'h eus ket graet an dra-se em c'heñver. 46 Hag ar re-mañ a yelo er c'hastiz peurbadus, met ar re reizh er vuhez peurbadus. (aiōnios g166)

26 Goude m'en devoe Jezuz peurlavaret an holl gomzoù-se, e lavaras d'e ziskibien: 2 Gouzout a rit emañ ar Pask a-benn daou zevezh, ha Mab an den a vo gwerzhet evit bezañ staget ouzh ar groaz. 3 Neuze ar veleien vras, ar skribed hag henaurien ar bobl en em zastumas e porzh ar beleg-meur, anvet Kaifaz, 4 hag en em guzuilhjont evit gouzout penaos kregiñ e Jezuz dre droidell hag e lakaat d'ar marv. 5 Met e lavarent: Arabat e vefe e-pad ar gouel, gant aon na savfe un drubuilh bennak e-touez ar bobl. 6 Jezuz, o vezañ e Betania e ti Simon al lorr, 7 ur wreg a zeuas d'e gavout gant ul lestr alabastr leun a c'hwezh-vat eus ur priz bras, hag e-pad ma oa ouzh taol, e skuilhas anezhi war e benn. 8 An diskibien, o welout-se, a oa droug enno, hag e lavarjont: Perak ar c'holle-se? 9 Rak gall et vije bet gwerzhañ ar c'hwezh-vat ker, ha reñ an arc'hant d'ar beorien. 10 Met Jezuz, o c'houzout kementse, a lavaras dezho: Perak e rit poan d'ar wreg-se? Un dra vat he deus graet em c'heñver. 11 Rak c'hwi ho po bepred peorien ganeoc'h, met n'ho po ket atav ac'hanon. 12 Rak, pa he

deus skuilhet ar c'hwezh-vat-se war va c'horf, he deus graet kement-se evit va beiadur. 13 Me a lavar deoç'h e gwirionez, penaos el lec'hioù ma vo an aviel-mañ prezeget dre ar bed holl, ar pezh he deus graet a vo izev lavaret en eñvor anezhi. 14 Neuze unan eus an daouzek, anvet Judaz Iskariod, a yeas da gavout ar veleien vras, 15 hag a lavaras: Petra a roit din, ha me en lakaio etre ho tauourn? Int a reas marc'h had gantañ eus tregonet pezh arc'hant. 16 Diwar neuze e klaskas an tu dereat d'e lakaat etre o daouarn. 17 Ar c'hentañ deiz eus ar bara hep goell, an diskibien a zeuas da gavout Jezuz hag a lavaras dezhañ: Pelec'h e c'hoantaez e kempennfemp dit evit debriñ ar Pask? 18 Eñ a lavaras: It e kér da gavout an den-mañ-n den, ha lavarit dezhañ: Ar Mestr a lavar: Va amzer a zo tost; ober a rin ar Pask ez ti gant va diskibien. 19 An diskibien a reas evel m'en devoe Jezuz gourc'hennet dezho, hag e fichjont ar Pask. 20 Pa voe deuet an abardaez, en em lakaas ouzh taol gant an daouzek. 21 E-pad ma tebrent, e lavaras dezho: Me a lavar deoç'h e gwirionez, unan ac'hanc'h am gwerzho. 22 Gwall-c'hlaç'haret e oant, ha pep hini anezho en em lakaas da lavarout dezhañ: Aotrou, ha me eo? 23 Eñ a respontas dezho: An hini en deus lakaet e zorn ganin er plad, hennezh eo am gwerzho. 24 Mab an den, evit gwir, a ya hervez ar pezh a zo skrivet anezhañ; met gwalleur d'an den ma vo gwerzhet gantañ; gwell e vije d'an den-se, ne vije biken bet ganet. 25 Judaz, an hini en gwerzhe, o komz, a lavaras: Ha me eo, Mestr? Eñ a lavaras dezhañ: Lavaret ec'h eus. 26 Evel ma tebrent, Jezuz a gemeras bara ha, goude bezañ trugarekaet, e torras anezhañ, hag en roas d'an diskibien, o lavarout: Kemerit, debrit, hemañ eo va c'horf. 27 Kemer a reas izev an hanaf ha, goude bezañ trugarekaet, en roas dezho, o lavarout: Evit holl dioutañ, 28 rak hemañ eo va gwad, ar gwad eus an emglev [nevez], skuilhet evit kalz, evit pardon ar pec'hedoù. 29 Me a lavar deoç'h, n'evin mui eus ar frouezh-se eus ar gwini, betek an deiz ma'c'h evin anezhañ nevez ganeoc'h e rouantelezh va Zad. 30 Goude m'o devoe kanet ar c'hantikou, ez ejont da Venez an Olived. 31 Neuze Jezuz a lavaras dezho: Me a vo evidoc'h holl en noz-mañ un abeg da gouezhañ, rak skrivet eo: skeiñ a rin ar pastor, ha deñved ar bagad a vo stlabet. 32 Met goude ma vin adsavet a varv, ho tiaraogin e Galilea. 33 Pér, o kemer ar gomz, a lavaras dezhañ: Pa vefes un abeg da gouezhañ evit an holl, evidon-me ne vi biken. 34 Jezuz a lavaras dezhañ: Me a lavar dit e gwirionez, penaos en noz-mañ memes, a-raok ma kano ar c'hilhog, te az po va dinac'het teir gwech. 35 Pér a respontas dezhañ: Ha pa vefe ret din mervel ganit, ne zinac'hin ket ac'hanout. Hag an holl ziskibien a lavare ar memes tra. 36 Neuze Jezuz a zeuas ganto en ul lec'h galvet Getsemene, hag e lavaras d'e ziskibien: Azezit amañ e-pad ma'z in da bediñ ahont. 37 Kemer a reas gantañ Pér ha daou vab Zebedea, hag e voe leuniet a dristidigezh hag a anken. 38 Neuze e lavaras dezho: Trist eo va ene betek ar marv; chomit amañ ha beilhit ganin. 39 O vont un tammoù a-raokoc'h, en em daolos war e c'henou d'an douar, hag e pedas o lavarout: Va Zad, ma pellaio an hanaf-se diouzhin, mar gell-se bezañ! Koulskoude neket evel ma fell din, met evel ma fell dit. 40 Hag e tistroas da gavout e ziskibien, o chavas kousket, hag e lavaras da Bér: Ha n'hoc'h eus ket gall et beilhañ un eur ganin? 41 Beilhit ha pedit evit na gouezhot ket en temptadur; ar spered a zo buan, met ar c'high a zo dinerzh. 42 Mont a reas adarre un eil gwech, hag e pedas

o lavarout: Va Zad, ma ne c'hell ket an hanaf-se mont e-biou din hep ma'l'h evin anezhañ, ra vo graet da volontez! **43** O vezañ distroet, o ch'ervas adarre kousket, rak o daoulagad a oa pounneraet. **44** O chuitaat a reas adarre, hag e pedas evit an trede gwech, o lavarout ar memes komzou. **45** Neuze e tistroas da gavout e ziskibien hag e lavaras dezhio: Kouskit bremañ ha diskuihibit! Setu, an eur a zo tost ha Mab an den a zo lakaet etre daouarn ar bec'herien. **46** Savit, ha deomp, setu, an hini am gwerzh a dosta. **47** Evel ma komze c'hoazh, setu Judaz, unan eus an daouzek, a zeuas, ha gantañ ur vandenn vras a dud gant klezeier ha gant bizhier, a-barzh ar veleien vras hag henaurien ar bobl. **48** An hini en gwerzhe en devoa roet ar sin-mañ: An hini a bokin dezhañ, hennezh eo, krogit ennañ. **49** Raktal e tostaas ouzh Jezuz, hag e lavaras dezhañ: Salud, Mestr! Hag e pokas dezhañ. **50** Jezuz a lavaras dezhañ: Va mignon, evit petra out amañ? Neuze e tostajont, e lakajont o daouarn war Jezuz, hag e krogjont ennañ. **51** Ha setu, unan eus ar re a oa gant Jezuz a astennas e zorn, a dennas e gleze, a skoas servijer ar beleg-meur, hag a droc'has e skouarn dezhañ. **52** Neuze Jezuz a lavaras dezhañ: Laka da gleze en e lec'h; rak an holl re a gemero ar c'hlaze, a varvo dre ar c'hlaze. **53** Ha soñjal a rez na c'hellfen ket pediñ va Zad, hag e rofe din raktal ouzhpenn daouzek lejion aeled? **54** Penaos eta e veje peurc'hraet ar Skriturioù a lavar e tle an traou c'hoarvezout evel-se? **55** D'an ampoent-se, Jezuz a lavaras d'ar vandenn-se: Deuet oc'h er-maez evel war-lerc'h ul laer, gant klezeier ha gant bizhier, evit kregiñ ennon. Bemdez e oan azezet en ho touez, o kelenn en templ, ha n'hoc'h eus ket va c'hemeret. **56** Met kement-se a zo c'hoarvezet evit ma vo peurc'hraet ar pezh a zo bet skrivet gant ar brofeded. Neuze e holl ziskibien, o vezañ e zilezet, a dec'has kuit. **57** Ar re o devoa kemeret Jezuz, a gasas anezhañ da di Kaifaz, ar beleg-meur, e-lec'h ma oa en em zastumet ar skribed hag an henaurien. **58** Pêr a heulias anezhañ a-bell betek porzh ar beleg-meur. Hag, o vezañ aet e-barzh, ec'h azezas gant ar vevelien, evit gwelout penaos ec'h echufe kement-se. **59** Neuze, ar veleien vras, [an henaurien,] hag an holl sanedrin a glaske ur faltesteni bennak a-enep Jezuz, evit e lakaat d'ar marv. **60** Hogen ne gavent ket, petra bennak ma teuas meur a fals-test. En diwezh, e teuas daou fals-test, hag a lavaras: **61** Hemañ en deus lavaret: Me a c'hell diskar templ Doue, hag en adsevel e tri devezh. **62** Ar beleg-meur a savas hag a lavaras dezhañ: Ha ne respontezez netra? Petra a dest an dud-se en da enep? **63** Met Jezuz a davas. Ar beleg-meur a lavaras dezhañ: Da bediñ a ran, en anv an Doue bev, da lavarout deomp mar dout ar C'hrist, Mab Doue. **64** Jezuz a lavaras dezhañ: E lavaret ec'h eus; ouzhpenn, e lavaran deoc'h, e welot hiviziken Mab an den azezet a-zehou da c'halloud Doue, hag o tont war goabr an neñv. **65** Neuze ar beleg-meur a rogas e zilhad, en ur lavarout: Touet en deus! Da betra hon eus mui ezhomm a destou? Klevet hoc'h eus e ledoued; **66** petra a soñjit a-se? Respont a rejont: Din eo da verval. **67** Neuze e krañchjont ouzh e zremm hag e rojont dezhañ karvanadoù ha jodadoù, **68** o lavarout: Diougan deomp, Krist, piv eo an hini en deus skoet ganit? **69** Koulskoude, Pêr a oa azezet en diavaez, er porzh; ur vatezh a dostaost outañ en ur lavarout: Te iveau, te a oa gant Jezuz ar Galilead. **70** Met eñ a nac'has dirak an holl, o lavarout: N'ouzon ket petra a lavarez; **71** Evel ma'z a etrezek an nor, ur vatezh all a welas anezhañ,

hag a lavaras d'ar re a oa eno: Hemañ a oa iveau gant Jezuz a Nazared. **72** Eñ a nac'has adarre gant ul ledoued: N'anavezan ket an den-se. **73** Ur pennad goude, ar re a oa eno a dostaas hag a lavaras da Bêr: Evit gwir te a zo eus ar dud-se, rak da anavezout a reer diouzh da yezh. **74** Neuze en em lakaas da zroukpediñ ha da douïñ, o lavarout: N'anavezan ket an den-se. Raktal ar c'hlhog a ganas; **75** ha Pêr en devoe soñj eus ar gomz en devoa Jezuz lavaret: A-raok ma kano ar c'hlhog, ez po va dinac'het teir gwech. Hag o vezañ aet er-maez, e ouelas gant c'hwerver.

27 Pa voe deuet ar mintin, an holl veleien vras hag henaurien ar bobl en em guzulias a-enep Jezuz evit e lakaat d'ar marv. **2** O vezañ e erreet, en degasjont hag en lakajont etre daouarn Poñs-Pilat, ar gouarnour. **3** Neuze, Judaz, an hini en devoa e werzhet, o welout penaos e oa kondaonet, a zeuas morc'hed dezhañ, hag e tegasas an tregonet pezh arc'hant d'ar veleien vras ha d'an henaurien, **4** o lavarout: Pec'het em eus o werzhañ ar gwad didamall. Met int a lavaras dezhañ: Petra a ra-se deomp? An dra-se a sell ouzhit. **5** Goude m'en devoe taolet ar pezhioù arc'hant en templ, ez eas kuit, hag en em grougas. **6** Ar veleien vras o dastumas hag a lavaras: N'eo ket aotreet o lakaat en teñzor, dre ma'z int priz ar gwad. **7** Hag, o vezañ en em guzuliet, e prenjon park ar poder, evit beziañ an diavaezidi. **8** Setu perak eo galvet ar park-se, Park ar Gwad, betek hiziv. **9** Neuze e voe peurc'hraet ar pezh a oa bet lavaret gant Jeremia, ar profed: Kemeret o deus an tregonet pezh arc'hant, gwerzh an hini a zo bet lakaet e briz, eus an hini a zo bet lakaet e briz gant bugale Israel, **10** hog a rojont evit park ar poder, evel m'en deus an Atroour urzhiet din. **11** Jezuz a voe lakaat dirak ar gouarnour; ar gouarnour a reas ar goullenn-mañ outañ: Bez' out-te roue ar Yuzeviñ? Jezuz a respontas dezhañ: Te en lavar. **12** Met pa voe tamallet gant ar veleien vras ha gant an henaurien, ne respontas netra. **13** Neuze Pilat a lavaras dezhañ: Ha neglevez ket pegement a draou a damallont dit? **14** Met eñ ne respontas ket ur ger dezhañ, en hevelep doare ma oa ar gouarnour souezhet- meurbet. **15** Ar gouarnour en devoa ar c'hz, da bep gouel, da leuskel d'ar bobl an hini eus ar brizonidi a c'houlennent. **16** Bez' e oa neuze ur prizoniad brudet-bras, a c'halved Barabbaz. **17** Evel ma oant dastumet, Pilat a lavaras dezhio: Pehini a fell deoc'h e laosken deoc'h, Barabbaz, pe Jezuz a c'halver Krist? **18** Rak anavezout a rae e oa dre avi o devoa e lakaet etre e zaouarn. **19** E-pad ma oa azezet war e gador-varn, e wreg a gasas da lavarout dezhañ: Ra ne vo netra etre an den reizh-se ha te; rak gwali-boanet on bet hiziv, dre un hunvre, abalamour dezhañ. **20** Met ar veleien vras hag an henaurien a alias ar bobl da c'houlenn Barabbaz, ha da lakaat koll Jezuz. **21** Ar gouarnour, o kemer ar gomz, a lavaras dezhio: Pehini an daou a fell deoc'h e laosken deoc'h? Int a lavaras: Barabbaz. **22** Pilat a lavaras dezhio: Petra a rin eta eus Jezuz a c'halver Krist? Holl a laverjont: Ra vo staget ouzh ar groaz! **23** Ar gouarnour a lavaras: Peseurt droug en deus graet? Hag e krient kreñvoc'h, o lavarout: Ra vo staget ouzh ar groaz! **24** Pilat, o welout penaos ne c'houneze netra, met e kreske an drubuilh, a gemeras dour hag a wal'has e daouarn dirak ar bobl, o lavarout: Didamall on eus gwad an den reizh-mañ; soñjit-se. **25** Hag an holl bobl a respontas: Ra gouezho e wad warnomp ha war hor bugale! **26** Neuze e laoskas dezhio

Barrabaz; ha goude bezañ lakaet skourjezañ Jezuz, en lakaas etre o daouarn evit bezañ staget ouzh ar groaz. **27** Neuze soudarded ar gouarnour a zegasas Jezuz er pretordi, hag e tastumjont en-dro dezhañ an holl strollad. **28** O vezañ e ziwisket, e lakajont warnaři ur vantell ruz-skarlek. **29** O vezañ gweet ur gurunenn spern, e lakajont anezhi war e benn, gant ur gorzenn en e zorn dehou, hag o plegañ o glin dirazañ, e raent goap anezhañ, o lavarout: Me a salud ac'hanout, roue ar Yuzevien. **30** Hag o vezañ krañchet outaň, e kemerjont ar gorzenn hag e skojont ganti war e benn. **31** Goude bezañ graet goap anezhañ, e lamjont ar vantell diwarnař, e wiskont dezhañ e zilhad en-dro, hag e kasjont anezhañ evit e lakaat ouzh ar groaz. **32** Evel ma teuent er-maez, e kavjont un den eus Siren, anvet Simon, hag e lakajont anezhañ da zougen kroaz Jezuz. **33** O vezañ erruet en ul lec'h anvet Golgota, da lavarout eo lec'h ar ch'lopenn, **34** e rojont dezhañ da evaň gwinegr mesket gant besti; ha p'en devoe e dañvaet, ne fellas ket dezhañ evaň. **35** Goude bezañ e staget ouzh ar groaz, e lodennjont e zilhad, ouzh o zeurel d'ar sord, evit ma vije peur'hraet ar pezh a oa bet lavaret gant ar profed: Lodennet o deus va diihad, ha taolet o deus va sae d'ar sord. **36** Hag, o vezañ azezet, e tiwalljont anezhañ. **37** Lakaat a rejont a-us d'e benn abeg e gondaonidigezh, dre ar skrid: HEMAÑ EO JEZUZ ROUE AR YUZEVIEN. **38** Neuze e voe kroazstaget gantañ daou laer, unan a-zehou, hag egile a-gleiz dezhañ. **39** Ar re a dremene dre eno a lavare dismägeñsoudezhañ, o hejañ o fenn, **40** hag o lavarout: He! Te, an hini a ziskar an templ hag en adsav e tri devezh, en em savete da-unan! Mar dout Mab Doue, diskenn eus ar groaz! **41** Evel-se iveau, ar veleien vras, gant ar skribed hag an henaourien, a lavare, en ur c'hoapaat: **42** Saveteet en deus ar re all, ha ne c'hell ket en em saveteiñ e-unan! Mar deo roue Israel, ra ziskenno bremañ eus ar groaz, hag e kredimp ennañ! **43** En em fiziot a rae e Doue, ra zieubo Doue anezhañ bremañ, mar en em blij ennañ; rak lavaret en deus: Mab Doue on! **44** Al laeron iveau, a oa kroazstaget gantañ, a rae dezhañ an hevelep rebechou. **45** Adalek ar ch'hwec'hvet eur betek an navet, e voe teñivalijenn war an douar holl. **46** Ha war-dro an navet eur, Jezuz a grias gant ur vouezh kreñv: Eli, Eli, lama sabaktani? Da lavarout eo: Va Doue, va Doue, perak ec'h eus va dilezet? **47** Hiniennoù eus ar re a oa eno, o vezañ e glevet, a lavare: Setu e c'halv Elia. **48** Ha raktal, unan anezho a redas, a gemeras ur spouceenn, hag o vezañ he leuniet a winegr, he lakaas e penn ur gorzenn, hag he roas dezhañ da evaň. **49** Met ar re all a lavare: Lez; gwelomp hag-eñ e teuio Elia d'e saveteiñ. **50** Neuze Jezuz, o vezañ taiolet adarre ur griadenn vras, a rentas e spered. **51** Ha setu, gouel an templ a rogas e div, adalek krec'h betek traõñ, an douar a grenas, ar reier a fraillais, **52** ar beziou a zigoras, ha meur a gorf ar sent a oa marv, a adsavas a varv; **53** hag, o vezañ aet er-maez eus o beziou goude adsavidigezh Jezuz a varv, ez ejont er gêr sanctel hag en em ziskouezjont da galz. **54** Neuze, ar c'hantener hag ar re a oa gantañ da ziwall Jezuz, o welout ar ch'ren-douar ha kement a oa c'hoarvezet, a voe spontet bras hag a lavaras: Hemañ, evit gwir, a oa Mab Doue. **55** Bez' e oa iveau meur a wreg a selle a-bell; heuliet o devoa Jezuz adalek Galilea, ouzh e servijañ. **56** En o-zouez e oa Mari a Vagdala, Mari mamm da Jakez ha da Jozef, ha mamm mibien Zebedea. **57** Diouzh an abardaez, e teuas un den pinvidik eus Arimatea, anvet Jozef, un den a oa iveau diskibl da Jezuz. **58** Mont a reas da gavout

Pilat, hag e c'houlennas digantañ korf Jezuz. Neuze Pilat a ch'ourc'hemennas reiñ ar c'horf. **59** Jozef a gemeras ar c'horf, en goloas gant ul liennenn gwenn, **60** hag a lakaas anezhañ en e vez nevez e-unan en devoa toulet er roc'h; ha goude bezañ ruilhet ur maen bras ouzh dor ar bez, ez eas kuit. **61** Mari a Vagdala hag ar Vari all, a oa azezet eno, e-tal ar bez. **62** An deiz war-lerc'h a oa deiz goude ar c'hempennadur; ar veleien vras hag ar farizianen en em zastumas hag a yeas da gavout Pilat, **63** hag e lavarjont dezhañ: Aotrou, deuet eo da soñj deomp, penaos an trompler-se a lavare pa oa bev: A-benn tri devezh, ec'h adsav a varv. **64** Gourc'hemenn eta ma vo diwallet ar bez betek an trede deiz, gant aon na zeufe e ziskibien [en noz] d'e laerezh ha da lavarout d'ar bobl: Savet eo a-douez ar re varv. An tromperezh diwezhañ-se a vefe gwashoc'h eget an hini kentañ. **65** Pilat a lavaras dezho: Gwarded hoc'h eus, it ha diwallit eñi evel ma karot. **66** Mont a rejont eta kuit, hag e lakajont e surentez ar bez, en ur siellañ ar maen, hag o lakaat gwarded war e dro.

28 Pa voe tremenet ar sabad, da darzh an deiz kentañ eus ar sizhun, e teuas Mari a Vagdala hag ar Vari all da welout ar bez. **2** Ha setu e c'hoarvezas ur c'hren-douar, rak un ael eus an Aotrou a ziskennas eus an neñv, a zeus da ruilhañ ar maen [a zirak ar bez], hag a azezas warnaň. **3** E neuz a oa evel ul luc'hedenn hag e zilhad gwenn evel an erc'h. **4** Ar warded a grene gant ar spont razaañ, hag e teujont evel tud varv. **5** Met an ael a lavaras d'ar gwragez: Evidoc'h-hu, n'ho pet ket aon, rak gouzout a ran e klaskit Jezuz, an hini a zo bet staget ouzh ar groaz. **6** N'emañ ket amaň, rak adsavet eo a varv, hervez m'en devoa lavaret. Deuit ha gwelit al lec'h ma oa bet lakaet an Aotrou; **7** it raktal, ha lavarit d'e ziskibien penaos eo adsavet a-douez ar re varv; ha setu, ho tiaraogo e Galilea, eno en gwelot; setu, em eus e lavaret deoc'h. **8** Mont a rejont raktal er-maez eus ar bez, gant spont ha levenez vras, hag e redjont da zisklêriañ kement-maň d'an diskibien. **9** Ha setu, Jezuz a zeus a ziarbenn dezho, hag a lavaras: Salud deoc'h. Hag int, o tostaat, a bokas d'e dreid hag en em stouas dirazañ. **10** Neuze Jezuz a lavaras dezho: N'ho pet ket aon; it ha lavarat da'm breudeur mont e Galilea, eno eo e welint ac'hanon. **11** Pa voent aet kuit, setu, lod eus ar warded a zeus e kér hag a zisklêrias d'ar veleien vras kement a oa c'hoarvezet. **12** Ar re maň o vezañ en em zastumet gant an henaourien, ha goude bezañ en em guzuliet, a roas kalz a arc'hant d'ar soudarded, **13** o lavarout: Lavarit: Deuet eo e ziskibien e-pad an noz ha laeret o deus e gorf e-keit ha ma oamp kousket. **14** Mar deu ar gouarnour da glevout kement-se, ni a c'hounezo anezhañ, hag a denimp ac'hanoc'h a boan. **15** Int, o vezañ kemeret an arc'hant, a reas evel ma oa bet lavaret dezho. Hag ar vrud-se a zo bet en em skuilhet e-touez ar Yuzevien, betek hiziv. **16** Met an unnek diskibl a yeas e Galilea, war ar menez a oa bet merket dezho gant Jezuz. **17** Pa en gweljont, ec'h azeuljont anezhañ; met darn a zouetas. **18** Jezuz a dostaas outo hag a lavaras dezho: Pep galloud a zo bet roet din en neñv ha war an douar. **19** It eta, grit diskibien eus an holl vroadou, o vadeziñ anezho en anv an Tad, ar Mab hag ar Spered-Santel, **20** hag o teskiñ dezho mirout kement am eus gourc'hemennet deoc'h; ha setu, emaoñ ganeoc'h bemdez betek fin ar bed. [Amen.] (aiōn g165)

Marc

1 Penn-kentař Aviel Jezuz-Krist, Mab Doue. **2** Hervez ar pezh da oa bet skrivet er brofedet: Setu e kasan va c'hannad dirak da zremm, da gempenn an hent dirazout; **3** mouezh an hini a gri el lec'h distro a lavar: Kempennit hent an Aotrou, plaenit e wenodennoù. **4** Yann a zeuas o badeziñ el lec'h distro, hag o prezeg badeziant ar geuzidigezh evit pardon ar pec'chedou. **5** An holl Judea hag holl dud Jeruzalem a yae d'e gavout, hag e oant badezet gantař er stêr Jordan, oc'h anzav o fec'chedou. **6** Yann a zouge ur sae a vlev kařval hag ur gouriz lêr en-dro d'e groazell; e voued a oa kilheiñ-raden ha mel gouez. **7** Hag e prezege, o lavarout: Dont a ra unan war va lerc'h, hag a zo galloudusoc'h egедон, ha n'on ket dellezek, en ur blegañ, da zieren korreenn e votoù. **8** Evidon-me, ho padezet em eus en dour, met eñ ho padezo er Spered-Santel. **9** Errouot a reas, en amzer-se, ma teuas Jezuz eus Nazared e Galilea, hag e vœu badezet gant Yann er Jordan. **10** Kerkent, evel ma save eus an dour, e welas an neñvou digor hag ar Spered-Santel, evel ur goulm, o tiskenn warnař. **11** Ur vouezh a zeuas eus an neñvou, o lavarout: Te eo va Mab karet-mat, ennout em eus lakaet va holl levenez. **12** Ha raktal ar Spered a gasas Jezuz el lec'h distro. **13** Hag e vœu el lec'h distro daou-ugent devezh, o vezař temptet gant Satan; eno e oa gant al loened gouez, hag an aeled a servije anezhař. **14** Met goude ma vœu bet lakaet Yann er prizon, Jezuz a yeas e Galilea, o prezeg Aviel rouantelezh Doue, **15** hag o lavarout: An amzer a zo peurc'hraet, ha rouantelezh Doue a zo tost. Ho pet keuz ha kredit en Aviel. **16** Hag, evel ma valee a-hed mor Galilea, e welas Simon hag Andrew e vreur, o teurel o roued er mor, rak pesketaerien e oant. **17** Neuze Jezuz a lavaras dezhio: Heuilhit ac'hanoñ, ha me ho rajo pesketaerien dud. **18** Kerkent, o lezel o rouedoù, e heuilhjont anezhař. **19** Hag ac'hanoñ, o vont un tamm a-raokoc'h, e welas en ur vag Jakez mab Zebedea, ha Yann e vreur, o fîchař o rouedoù. **20** Raktal e c'halvas anezho; hag int, o lezel Zebedea o zad er vag gant an devezhouren, a heulias anezhař. **21** Goude-se ez ejont e Kafarnaoum; Jezuz, o vezař da gentař aet er sinagogenn deiz a Sabad, a gelenne enni. **22** Hag e oant sousezhet eus e gelenn; rak o deskiñ a rae evel o kaout galloud, ha neket evel ar skribed. **23** Neuze, en em gavas er sinagogenn un den dalc'het gant ur spered hudur hag a grias, o lavarout: **24** Ah! Petra a zo etre te ha ni, Jezuz a Nazared? Deuet out evit hor c'hol? Me a oar piv out: Sant Doue. **25** Jezuz a ch'hourdrouzas anezhař o lavarout: Tav, ha kae eus an den-se. **26** Neuze ar spered hudur en hejas start hag o leuskel ur griadenn vras, a yeas kuit outař. **27** Souezhet bras e voent holl, en hevelep doare ma en em c'houllennent etrezo: Petra eo kement-mañ? Petra eo ar gredenn nevez-mañ? Rak gant galloud e c'hourc'hemenn, memes d'ar speredoù hudur, hag e sentont outař. **28** Hag ar vrud anezhař en em skuilhas kerkent en holl vro en-dro da C'halilea. **29** Kerkent goude, o vezař aet er-maez eus ar sinagogenn, e teujont gant Jakez ha Yann e ti Simon hag Andrew. **30** Mamm-gaer Simon a oa en he gwele, klařv gant an derzhien, ha raktal e komzjont outař diwar he fenn. **31** Neuze, o tostaat, en ur gemer he dorm e reas dezhiz sevel; raktal an derzhien a yeas kuit diouti, hag e servijas anezho. **32** War an abardaez, pa vœu kuzhet an heol, e tegasjont dezhiař an holl dud klařv, hag ar re a oa dalc'het gant

diaoulien. **33** Holl dud kér a oa dastumet dirak dor an ti. **34** Hag e yac'haas kalz a dud klařv eus meur a gleñved, hag e kasas kuit meur a ziaoul, o tifenn outo lavarout eč'h anavezent anezhař. **35** Ar beure, evel ma rae c'hoazh gwaliñ deñval, o vezař savet, ez eas er-maez, hag o vont en ul lec'h a-du, e pedas eno. **36** Simon, hag ar re a oa gantař a yeas d'e glask. **37** O vezař e gavet, e lavarjont dezhiař: An holl a glask ač'hant. **38** Eñ a lavaras dezhio: Deomp d'an nesař Bourc'hioù, evit ma prezegin ives eno; rak evit-se eo en deuet. **39** Hag e prezege en o sinagogennou, dre an holl C'halilea, hag e kase kuit an diaoulien. **40** Un den lorr a zeuas d'e gavout, en em daolas war e zaoulin, en pedas hag a lavaras dezhiař: Mar fell dit, e c'hellez va glanaat. **41** Jezuz, o kaout truez outař, a astennas e zorn, en stokas, hag a lavaras dezhiař: Fellout a ra din, bez glanaet. **42** Hag adalek m'en devoa lavarat-se, al lorgnez a guitaas raktal an den-mañ, hag e vœu glanaet. **43** Jezuz a gasas anezhař kuit raktal, gant gourc'hemennou start, **44** o lavarout dezhiař: Diwall da lavarout netra da zen; met kae hag en em ziskouez d'ar beleg, ha kinnig evit da c'hlaniñdigehz ar pezh en deus Moizez gourc'hemennet, evit ma servijo-se da desteni dezhio. **45** Met an den-mañ, o vezař aet kuit, en em lakaas da zisklêriař uhel an dra ha da skuilhař ar vrud aze, en hevelep doare na c'helle mui Jezuz mont e kér dirak an holl; met en em zerc'hel a rae er-maez el lec'hioù distro, hag a bep tu e teued d'e gavout.

2 Un devezh bennak goude, Jezuz a zistroas da Gafarnaoum, hag e vœu klevet e oa en ti. **2** Ha kerkent kement a dud en em zastumas eno, en hevelep doare ma ne oa ket a lec'h a-walc'h dirak an nor evit o derc'hel; eñ a brezege dezhio ger Doue. **3** Neuze e teuas d'e gavout tud o tegas dezhiař un den seizet, douget gant pevar den. **4** Met evel na c'helltent ket tostaat ouch an nor abalamour d'an dud niverus, e tistojont an ti ma oa ennař; hag o vezař e douillet, e tiskennnjont ar gwele war ma oa gourvezet an den seizet warnař. **5** Neuze Jezuz, o welout o feiz, a lavaras d'an den seizet: Va mab, da bec'chedou a zo pardonet dit. **6** Ur re eus ar skribed a oa azezet eno, a soñje en o c'halonou: **7** Perak e lavar hemerñ gwallgomzou? Piv a c'hell pardoniñ ar pec'chedou nemet Doue hepken? **8** Jezuz, o vezař anavezet raktal dre e spered e lavarent evel-se enno o-unan, a lavaras dezhio: Perak hoc'h eus ar soñjou-se en ho kalonoù? **9** Petra eo an aesoc'h, lavarout d'an den seizet-mañ: Da bec'chedou a zo pardonet dit, pe lavarout: Sav, kemer da wele, ha bale? **10** Met evit ma ouiot penaos Mab an den en deus war an douar ar galloud da bardoniñ ar pec'chedou, -e lavaras d'an den seizet: **11** Me a lavar dit, sav, kemer da wele, ha kae da z ti. **12** Ha kerkent e savas, hag o vezař kemeret e wele, ez eas er-maez, dirak an holl, en hevelep doare ma oant holl souezhet, ha ma roent gloar da Zoue, o lavarout: Biskoazh n'hon eus gwelet kemend-all. **13** Neuze Jezuz a zistroas war-zu ar mor; an holl bobl a zeue d'e gavout, hag eñ o c'hellenne. **14** En ur dremen, e welas Levi, mab Alfe, azezet e ti ar gwirioù, hag e lavaras dezhiař: Deus war va lerc'h. Eñ, o vezař savet, en heulias. **15** Jezuz o vezař ouch taol e ti an den-mañ, kalz a bublikaned hag a dud a vuhez fall en em lakaas ives ouch taol gantař ha gant e ziskibien; rak kalz anezho o devoa heuliet anezhař. **16** Ar skribed hag ar farizianed, o welout penaos e tebre gant ar bublikaned ha gant an dud a vuhez fall, a lavaras d'e ziskibien: Perak e tebr hag ec'h ev-eñ gant ar bublikaned ha

gant an dud a vuhez fall? 17 Jezuz o vezañ klevet-se a lavaras dezhio: N'eo ket ar re a zo yac'h o deus ezhomm a vedisin, met ar re a zo klañv; n'on ket deuet evit gervel ar re reizh [d'ar geuzidigezh], met ar bec'herien. 18 Diskibien Yann ha re ar farizianed a yune alies, hag e teujont hag e lavarjont dezhafñ: A-belec'h e teu, ma yun diskibien Yann ha re ar farizianed, ha da ziskibien-te ne yunont ket? 19 Jezuz a lavaras dezhio: Mignoned ar pried, ha gallout a reont yunañ e-pad ma'z emañ ar pried ganto? E-pad an holl amzer ma emañ ar pried ganto, ne c'hellonet ket yunañ. 20 Met deizioù a zeuio ma vo lamet ar pried diganto, ha neuze e yunint, en deizioù-se. 21 Den ne wri un tamm mezher nevez ouzh un dilhad kozh, pe an tamm nevez a ziframmfe an hini kozh, hag ar rog a vefe brasoc'h. 22 Den kennebeut ne lak gwin nevez e seier-lér kozh; rak ar gwin [nevez] a dorrfe ar seier, ar gwin en em skuilhfe, hag ar seier-lér a vefe kollet; met ar gwin nevez a zle bezañ lakaet e seier nevez. 23 C'hoarvezout a reas, evel ma tremene Jezuz dre barkeier ed un deiz sabad, penaos e ziskibien, en ur vale, en em lakaas da ziframmañ tañvouezzennoù. 24 Ar farizianed a lavaras dezhafñ: Sell, perak e reont ar pezh n'eo ket aotreet ober deizioù ar sabad? 25 Eñ a lavaras dezhio: N'hoc'h eus ket biskoazh lennet ar pezh a reas David, p'en devoa ezhomm, ha p'en devoa naon, eñ hag ar re a oa gantañ? 26 Penaos ez eas e ti Doue, e amzer Abiazar, beleg-meur, hag e tebras baraoù a ginnig, evit ne oa nemet ar veleien a dlee o debriñ, hag e roas lod iveauz d'ar re a oa gantañ? 27 Neuze e lavaras dezhio: Ar sabad a zo bet graet evit an den, neket an den evit ar sabad. 28 Dre-se Mab an den a zo mestr memes war ar sabad.

3 Jezuz a yeas ur wech all er sinagogenn, hag e oa eno un den en devoa un dorn disec'het. 2 Hag ec'h eveshaent outañ da welout hag eñ a yac'hafe anezhañ, deiz ar sabad, evit e damall. 3 Neuze e lavaras d'an den en devoa an dorn disec'het: En em zalc'h aze er c'hreiz. 4 Hag e lavaras dezhio: Hag aotreet eo ober vad pe droug, e deizioù ar sabad, saveteiñ un den pe e lezel da goll? Hag int a davas. 5 Neuze, o sellout outo gant fae, hag o vezañ glac'haret eus kaleter o c'halon, e lavaras d'an den-se: Astenn da zorn. Hag ec'h astennas anezhañ, hag e teuas yac'h [evel egile]. 6 Ar farizianed, o vezañ aet er-maez, a zalc'has raktal kuzul gant an herodianed a-enep dezhafñ, evit e lakaat da verval. 7 Neuze Jezuz en em dennas gant e ziskibien war-zu ar mor, hag ul lod bras a dud a heulie anezhañ eus Galilea, eus Judea, 8 eus Jeruzalem, eus Idumea, hag eus an tu all d'ar Jordan. Hag ar re a oa diwar-dro Tir ha Sidon, o vezañ klevet komz eus an traou bras a reas, a zeuas e river bras war-zu ennañ. 9 Eñ a lavaras d'e ziskibien derc'hel prest ur vag dezhafñ, abalamour d'ar bobl vras-se, gant aon na vije re wasket ganto. 10 Rak kalz anezho en devoa yac'haet, en hevelep doare ma en em daole warnañ, evit stekiñ outañ, kement en devoa ur c'hleñved. 11 Ha pa wele an speredoù hudur anezhañ, e taoulinent dirazañ hag e krient: Te eo Mab Doue! 12 Met eñ a c'hourc'hemenne start dezhio na zisklérjent ket anezhañ. 13 Pignat a reas neuze war ur menez, hag e c'halvas ar re a felle dezhafñ, hag e teujont d'e gavout. 14 Hag e lakaas daouzek anezho, da vezañ gantañ, evit o c'has da brezeg. 15 hag evit kaout ar galloud [da yac'haat ar re glaivñ ha] da gas kuit an diaoulien. 16 Bez' e oant: Simon, ma roas an anv a Bêr dezhafñ; 17 Jakez mab Zebedea, ha Yann breur Jakez, ma roas an anv a

Voanergez dezhio, da lavarout eo, mibien ar c'hurun; 18 Andrev, Filip, Bartolome, Mazhev, Tomaz, Jakez mab Alfe, Tadde, Simon ar C'hanaaneat, 19 ha Judaz Iskariod, a oa an hini en gwerzhas. Neuze e tistrojont d'an ti; 20 ar bobl en em zastumas a-nevez eno, en hevelep doare ma ne c'hellent ket memes kemer o fred. 21 E gerent, o vezañ klevet kement-se, a yeas evit e gemer, rak lavarout a raent: Diskiantet eo. 22 Hag ar skribed, a oa diskennet eus Jeruzalem, a lavare: Treç'het eo gant Beelzebul; kas a ra kuit an diaoulien dre briñs an diaoulien. 23 Met Jezuz, o vezañ o galvet, a lavaras dezhio dre barabolennoù: Penaos e c'hell Satan kas Satan kuit? 24 Mar bez ur rouantelez a-enep dezhafñ hec'h-unan, ne c'hell ket ar rouantelez-se padout; 25 ha mar bez un ti a-enep dezhafñ e-unan, ne c'hell ket an ti-se padout; 26 evel-se, mar sav Satan a-enep dezhafñ e-unan ha mar deo dizunvan, ne c'hell ket padout, met e ziwezh eo. 27 Den ne c'hell mont e ti un den kreñv ha preizhañ e vadoù, nemet en defe da gentañ erez an den kreñv-se; neuze e preizho e di. 28 Me a lavar deoc'h e gwirionez, penaos pep pec'hed a vo pardonet da vugale an dud, kenkoulz hag ar gwallgomzou m'o devo touet drezo; 29 met piv bennak en devo gwallgomzet a-enep ar Spered-Santel, n'en devo biken a bardon; met dalc'hett e vo dindan ar varn peurbadus. (aiōn g165, aiōnios g166) 30 Jezuz a gomze evel-se, abalamour ma lavarent: Dalc'hett eo gant ur spered hudur. 31 E vreudeur hag e vamm a erruas eta, hag oc'h en em zerc'hel er-maez, e kasjont d'e c'hervel; 32 ar bobl a oa azezet en-dro dezhafñ, hag e voe lavaret dezhafñ: Setu, da vamm ha da vreudeur a zo er-maez aze o c'houlenn ac'hanout. 33 Met eñ a respondas: Piv eo va mamm, piv eo va breudeur? 34 Hag o teurel e zaoulagad war ar re a oa en-dro dezhafñ, e lavaras: Setu va mamm ha va breudeur. 35 Rak piv bennak a ra bolonteze Doue, hennezh eo va breur ha va c'hoar ha va mamm.

4 Jezuz en em lakaas c'hoazh da gelenn, e-tal ar mor, hag ur bobl vras o vezañ en em zastumet en e gichen, e pignas en ur vag hag ec'h azezas enni, hag an holl bobl a oa war an douar e-tal ar mor. 2 Deskiñ a rae dezhio kalz a draoù, dre barabolennoù, hag e lavare dezhio en e gelennadurezh: 3 Selaouit. Setu, un hader a yeas er-maez da hadañ; 4 hag evel ma hade, ul lodenn eus an had a gouezhas a-hed an hent, hag al laboused a zeuas hag he debras holl. 5 Ul lodenn all a gouezhas war ul lec'h meinek, e-lec'h ma oa nebeut a zouar; ha kerkent e savas, abalamour ne oa ket aet don en douar; 6 met pa zeuas an heol, e voe devet, ha dre ma ne oa ket a wrizienn, e sec'has. 7 Ul lodenn all a gouezhas e-touez ar spern; hag ar spern a greskas hag he mougas, ha ne roas ket a frouezh. 8 Ul lodenn all a gouezhas en douar mat hag e roas frouezh, o sevel hag o kreskiñ, en hevelep doare ma roas ur c'hreunenn tregornt, unan all tri-ugent, hag unan all kant. 9 Hag e lavaras dezhio: ra selaouo, an neb en deus divskouarn da glevout. 10 Met, pa voe e-unan, ar re a oa en-dro dezhafñ, gant an daouzek, a c'houlennas digantañ diwar-benn ar barabolen-se. 11 Eñ a lavaras dezhio: Roet eo deoc'h-hu [da anavezout] traou kuzhet rouantelez Doue; met evit ar re a-zivaaez, pep tra a zo lavaret dre barabolennoù, 12 evit o welout, e welout ha n'anavezont ket, hag o klevout, e klevont ha ne gomprenont ket, en aon na zistrofent, ha na vefe pardonet dezhio o fec'hedou. 13 Hag e lavaras dezhio: Ha ne gomprenit ket ar barabolen-se? Ha penaos e komprenot ar re all? 14 An hader a had ger Doue. 15

Ar re a zo a-hed an hent, eo ar re ma'z eo hadet ar ger ennañ, met raktal m'o deus e glevet, e teu Satan hag a zilam ar ger a oa bet hadet en o c'halonou; **16** ar re a zegemer an had el lec'hioù meinek, eo ar re a glev ar ger, hag e zegemer da gentañ gant joa; **17** met n'o deus ket a wrizenn enno oc'h-unan, ha ne badont nemet ur pennad; dre-se, pa zeu ar glac'har pe an heskinerezh abalamour d'ar ger, e kavont kerkent skouer fall. **18** Hag ar re a zegemer an had e-touez an drein, eo ar re a selaou ar ger; **19** met prederiou ar bed-mař, ha tromplerezh ar pinvidigezhioù hag an holl c'hoantou evit an traou all o ont, a voug ar ger, hag e laka difrouezh. (*añon g165*) **20** Met ar re o deus degemeret an had en un douar mat, eo ar re a selaou ar ger, en degemer, hag a zoug frouezh, ur c'hreunenn tregont, unan all tri-ugent, hag unan all kant. **21** Lavarout a reas dezho c'hoazh: Degas a reer ur c'houlauenn evit he lakaat dindan ar boezell, pe dindan ar gwele? N'eo ket evit he lakaat war ur c'hantolor? **22** Rak n'eus netra kuzhet na zle bezañ diskleriet, ha n'eus netra gooloet na vo gwelet gant an holl. **23** Mar en deus unan bennak divskouarn da glevout, ra selaouo. **24** Lavarout a reas dezho c'hoazh: Lakait evezh ouzh ar pezh a glevit. Muzuliet e vo deoc'h gant ar memes muzul ho po muzuliet d'ar re all, ha c'hoazh e vo roet ouzhpenn deoc'h-hu [c'hwi a selaou]. **25** Rak roet e vo d'an neb en deus; met an hini n'en deus ket, e vo lamet digantañ memes ar pezh en deus. **26** Lavarout a reas c'hoazh: Bez' emař diwar-benn rouantelez Doue evel ma taolfe un den had en douar; **27** pe e kousk, pe e sav, noz pe deiz, an had a ziwan hag a gresk hep ma oar penaos. **28** Rak an douar a ro anezhañ e-unan, da gentañ ar geot, goude an dañvouezenn, hag ar c'hreunenn en dañvouezenn. **29** Ha pa vez darev ar frouezh, e lakaer raktal ar falz ennañ, dre ma'z eo prest an eost. **30** Lavarout a reas c'hoazh: Ouzh petra e hañvalin rouantelez Doue? Pe dre beseurt parabolenn he diskouezimp? **31** Heñvel eo ouzh ur c'hreunenn sezou; pa he hader, ez eo ar bihanañ eus holl hadou an douar; **32** met goude ma vez hadet, e sav hag e teu brasoc'h eget al louzoù all, hag e taol brankoù, en hevelep doare ma c'hell laboused an nefñ chom dindan he skeud. **33** Diskleriañ a reas dezho ger Doue dre galz a barabolenou en doare-mař, hervez ma ch'ellent e glevout. **34** Ha ne gomze ket outo hep parabolenn; met a-du, e tisplege pep tra d'e ziskibien. **35** En deiz-se, pa voe deuet an noz, e lavaras dezho: Tremenomp en tu all d'an dour. **36** Ha goude bezañ kaset kuit ar bobl, e tegasjont Jezuz er vag, evel ma oa enni; hag e oa iverz bagouùbih an ouzh e ambrout. **37** Neuze e savas un taol-avel bras, hag ar c'houmouù-mor a yeas er vag, en hevelep doare ma leunie. **38** Eñ a oa e diadrefñ ar vag, kousket war ur blueg; hag e tihunjont anezhañ o lavarout: Mestr, ha ne rez van ebet eus ma en em gallomp? **39** Eñ, o vezañ dihunet, a c'hourc'hennnas an avelioù, hag a lavaras d'ar mor: Tav, bez sioul. An avel a davas, hag e voe ur sioul bras. **40** Neuze e lavaras dezho: Perak hoc'h eus aon? Penaos n'hoc'h eus ket a feiz? **41** Hag o devoe un aon bras, hag e lavarent an eil d'egile: Met piv eo hemaañ, ma sent memes an avel hag ar mor outañ?

5 Erruout a rejont en tu all d'ar mor, e bro ar C'hadareniz.
2 Ha raktal, evel ma tiskennas Jezuz eus ar vag, un den dalc'het gant ur spered hudur a zeus eus ar beziou d'e gavout.
3 Chom a rae er beziou, ha den ne c'helle e zerc'hel ereet, na

zoken gant chadennou; **4** rak alies, o kaout an hern ouzh e dreid, hag o vezaañ bet erreet gant chadennou, en devoa torret ar chadennou ha friket an hern; ha den ne c'helle e zoñvaat. **5** Chom a rae dalc'hmat, noz ha deiz, war ar meneziou hag er beziou, o krial hag oc'h en em vloñsañ gant mein. **6** P'en devoe gwelet Jezuz a-bell, e teredas, e taoulinas dirazañ, **7** hag e lavaras, o krial a vouezh uhel: Petra a zo etre te ha me, Jezuz, Mab an Doue uhel-meurbet? Da bediñ a ran dre anv Doue, na boagn ket ac'hanon. **8** Rak Jezuz a lavare dezhañ: Spered hudur, kae eus an den-se. **9** Ha Jezuz a c'houlennas digantañ: Pe anv ach eus? Eñ a respondas: Va anv a zo Lejion; rak kalz omp. **10** Hag e pede start anezhañ na gasje ket anezho er-maez eus ar vro-se. **11** Bez' e oa eno, war ar meneziou, ur vandenn vrás a voc'h o peuriñ. **12** Hag an holl diaoulien en pede, o lavarout: Kas ac'h anomp er moc'h-se, evit ma'z aimp enno. **13** Raktal Jezuz o lezas da vont. Neuze ar speredou hudur-mař, o vezaañ aet er-maez, a yeas er moc'h, hag ar vandenn voc'h en em daolas eus al lec'h uhel-se er mor, hag e oant beuzet er mor; bez' e oa anezho war-dro daou vil. **14** Ar re a vesae ar moc'h a dec'has kuit da lavarout kement-se e kér ha war ar maez. An dud a zeus da welout ar pezh a oa erruet; **15** dont a rejont da gavout Jezuz, hag e weljont an hini a oa bet dalc'het gant an diaoul, an hini a oa bet dalc'het gant al lejion, azezet, gwisket hag en e skiant vat; hag o devoe aon. **16** Ar re o devoe gwelet-se a lavaras dezho ar pezh a oa c'hoarvezet gant an hini a oa dalc'het gant an diaoul, ha gant ar moc'h. **17** Neuze en em lakajont d'e bediñ da bellaat diouzh o bro. **18** Pa oa aet er vag, an hini a oa bet dalc'het gant an diaoul en pedas d'e lezel da vont gantañ. **19** Met Jezuz n'en lezas ket, hag a lavaras dezhañ: Kae da'z ti, etrezek da dud, ha lavar dezho an traou bras en deus an Aotrou graet dit, ha penaos en deus bet truez ouzhit. **20** Eñ a yeas kuit, hag en em lakaas da embann e Dekapoliz an traou bras en devoa Jezuz graet dezhañ, hag e oant holl souezhet bras. **21** Jezuz o vezaañ, dre ar vag, tremenet en tu all, ul lod bras a bobl en em zastumas en-dro dezhañ; tost d'ar mor e oa. **22** Unan a vestrou ar sinagogenn, anvet Jairuz, a zeus, hag o vezaañ e welet, en em daolas d'e dreid, **23** hag e pedas start anezhañ, o lavarout: Va merch' vihan a zo ar marvanti; deus da lakaat da zaouarn warni, evit ma vo yac'haet, hag e vovo. **24** Ha Jezuz a yeas gantañ; ur bobl vrás a yeas war e lerc'h, hag a waske anezhañ. **25** Bez' e oa ur wreg klañv, daouzek vloaz a oa, gant an diwadañ; **26** gouzañvet he devoa kalz a boan etre daouarn ar wedisined, ha dispignet he devoa he holl vadouù hep bezañ bet diboan ebet, met aet e oa kentoc'h war gwashaat; **27** o vezaañ klevet komz eus Jezuz, e teusas e-touez ar vandenn dre ziadrefñ, hag e stokas ouzh e zilhad. **28** Rak hi a lavare: Mar gellan hepken stekiñ ouzh e zilhad, e vin yac'haet. **29** Raktal he diwadañ a baouezas, hag e santas, en he c'horf, e oa yac'haet eus he foan. **30** Kerkent, Jezuz, oc'h anavezout ennañ e-unan ar galloud a oa aet er-maez anezhañ, en em droas e-kreiz ar bobl, o lavarout: Piv en deus stoket ouzh va dilhad? **31** E ziskibien a lavaras dezhañ: Te a wel e wask ar bobl ac'hantou hag e lavarez: Piv en deus stoket ouzhiñ? **32** Hag e selle en-dro, evit gwelout piv en devoa graet-se. **33** Neuze ar wreg, spontet hag en ur grenañ, o c'houszout ar pezh a oa bet graet enni, a zeus hag en em daolas d'e dreid, hag e lavaras dezhañ an holl wirionez. **34** Jezuz a lavaras dezhi: Va merch', da feiz he deus da yac'haet; kae e peoc'h, ha bez

dizereet eus da gleñved. 35 Evel ma komze c'hoazh, tud penn ar sinagogenn a zeuas da lavarout dezhāñ: Da verc'h a zo marv; na ro ket ken muioc'h a boan d'ar Mestr. 36 Kerkent, evel ma klevas Jezuz kement-se, e lavaras da benn ar sinagogenn: Na'z pez ket aon, kred hepken. 37 Ha ne lezas den da heuliañ anezhañ, nemet Pêr, Jakez, ha Yann, breur Jakez. 38 O vezañ erruet et ti penn ar sinagogenn, e welas e raed ennañ un drouz vras, ha tud a ouele, hag a laoske kriadennoù kreñv. 39 Hag o vezañ aet e-barzh, e lavaras dezhzo: Perak e rit an drouz-se, ha perak e ouelit? Ar bugel n'eo ket marv, met kousket a ra. 40 Hag int a rae goap outañ; met eñ, o vezañ graet dezhzo holl mont er-maez, a gemeras tad ha mamm ar bugel, hag ar re a oa gantañ, hag ez eas el lec'h ma oa gourvezet. 41 O kemer he dorm, e lavaras dezhzi: Talitha koumi, da lavarout eo: Plac'h yaouank, me a lavar dit, sav. 42 Kerkent ar plac'h yaouank a savas hag en em lakaas da vale, rak oadet e oa a zaouzek vloaz; hag e oant souezhet meurbet. 43 Neuze e c'hourc'hemennas start dezhzo na lavarjent kement-se da zen, hag e lavaras reiñ da zebriñ d'ar plac'h yaouank.

6 Jezuz, o vezañ aet ac'hano, a zeuas en e vro, hag e ziskibien a heulias anezhañ. 2 Pa zeuas ar sabad, en em lakaas de gelenn er sinagogenn; kalz eus ar re en kleve, a oa souezhet hag a lavar: A belech'e teu an traou-se d'an den-mañ? Petra eo ar furnez-se a zo bet roet dezhāñ, hag ar miraklou bras en em ra dre e zaouarn? 3 Ha n'eo ket eñ ar c'halvez, mab Mari, breur Jakez, Jozef, Jud ha Simon? E choarezed, ha n'emaint ket amañ en hon touez? Hag e kavent tamall ennañ. 4 Met Jezuz a lavaras dezhzo: Ur profed n'eo disprizet nemet en e vro, e-touez e gerent hag ar re eus e di e-unan. 5 Ne c'hellas ober eno mirakl ebet, nemet e yac'haas un nebeud tud klañv, en ur lakaat e zaouarn warno. 6 Souezhet e oa eus o diskredoni; hag e valeas ar bourc'hiou war-dro en ur gelenn. 7 Neuze e c'halvas an daouzek, hag en em lakaas d'o c'has daou ha daou, en ur reiñ dezhzo ar galloud war ar speredoù hudur; 8 hag e c'hourc'hemennas dezhzo na gemerjent netra evit an hent, nemet ur vazh, na sac'h, na bara, na moneiz er c'houriz, 9 met sandallennoù en o zreid, ha na zougjent ket daou wiskamant. 10 Lavarout a reas iveau dezhzo: En ti bennak ma'z it, chomit eno betek ma'z eot kuit eus al lec'h-se. 11 Ha pa en em gavo tud n'ho tegemerint ket, ha n'ho selaouint ket, en ur vont ac'hano, heijit ar poultr eus ho treid e testeni a-enep dezhzo. [Me a lavar deoc'h, e gwirionez, penaos e vo dousoc'h da Sodom ha da C'homora e deiz ar varn, eget d'ar gér-se.] 12 O vezañ aet eta, e prezegjont d'an dud kaout keuz. 13 Kas a rejont kuit kalz a ziaoulien, hag ec'h eouljont gant eoul kalz a dud glañv, hag e yac'hajont anezho. 14 Ar roue Herodez a glevas komz eus Jezuz, rak e anv a oa dija brudet bras; hag e lavaras: Ar Yann-se, an hini a vadeze, a zo adsavet a-douez ar re varv; setu perak en em ra kalz a viraklou drezañ. 15 Re all a lavare: Elia eo; ha re all: Ur profed eo, pe evel unan eus ar brofeded. 16 Herodez eta, o klevout kement-se, a lavaras: Yann eo, an hini am eus graet dibennañ; adsavet eo a varv. 17 Rak Herodez en devoa kaset da gemer Yann, hag en devoa graet e eren er prizon, abalamour da Herodiaz, gwreg Filip e vreur, dire m'en devoa he dimezet. 18 Ha Yann a lavare da Herodez: N'eo ket grataet dit kaout gwreg da vreur. 19 Dre-se, Herodiaz he devoa droug outañ, hag e c'hoantae e lakaat d'ar marv; met ne c'helle ket, 20

rak Herodez a zouje Yann, oc'h anavezout penaos e oa un den reizh ha santel; prederius e oa en e geñver; ober a rae memes kalz a draou e alioù, hag en selaoue gant plijadur. 21 Met un devezh mat a zeuas. Herodez, dre ma oa deiz e c'handedigezh, a roas ur fest da re vras e lez, da vistri e arme, ha da re vras Galilea. 22 Merc'h Herodiaz, o vezañ deuet, o vezañ dañset, hag o vezañ plijet da Herodez h'a d'ar re en devoa pedet, ar roue a lavaras d'ar plac'h yaouank: Goulenn diganin ar pezh a gari hag en roin dit. 23 Ha gant le e lavaras: Kement a c'houleñni a roin dit, betek an hanter eus va rouantelezh. 24 O vezañ aet er-maez, hi a lavaras d'he mamm: Petra a c'houleñni? Hag he mamm a lavaras dezhzi: Penn Yann-Vadezour. 25 Hag o vezañ deuet buan da gavout ar roue, e reas he gouleñ, hag e lavaras: Choantaat a ran e rofes din, war ur plad, raktal, penn Yann-Vadezour. 26 Ar roue a voe glac'haret bras; koulskoude, abalamour d'e le ha d'ar re a oa azezet gantañ, ne fellas ket dezhāñ naç'hañ outi. 27 Hag e kasas raktal unan eus e warded, hag e c'hourc'hemennas dezhāñ degas penn Yann. Ar gward a yeas hag a droc'has e benn er prizon, 28 hag e zegasas war ur plad, e reiñ a reas d'ar plac'h yaouank, hag ar plac'h yaouank e roas d'he mamm. 29 Diskibien Yann o vezañ kleet kement-se, a zeuas hag a gemeras e gorf, hag e lakajont anezhañ en ur bez. 30 An ebrestel a zeuas da gavout Jezuz, hag a lavarjont dezhāñ kement o devoa graet, ha kement o devoa kelennet. 31 Eñ a lavaras dezhzo: Deuit a-du, en ul lec'h distro, ha diskuihizh un nebeud; rak kement a dud a yae hag a zeue ken n'o devoe ket amzer memes da zebriñ. 32 Mont a rejont eta en ur vag, a-du en ul lec'h distro. 33 Met ar bobl a welas anezho o vont kuit, ha kalz en anavezas; hag o redek, war droad, eus an holl gérioù, ec'h errujont a-raok dezhzo, [hag en em zastumjont en e gichen.] 34 Neuze Jezuz, o vezañ aet, a welas ul lod bras a dud, hag en devoe truez outo, abalamour ma oant evel deñved hep pastor, hag en em lakaas da zeskiñ dezhzo meur a dra. 35 Evel ma oa dija diwezhat, e ziskibien a dostaas outañ hag a lavaras: Al lec'h-mañ a zo distro, ha diwezhat eo; 36 kas anezho kuit, evit ma'z aint er c'hériouigoù hag er bourc'hiou war-dro, ha ma prenint boued, rak n'o deus netra da zebriñ. 37 Eñ a lavaras dezhzo: Roit hoc'h-unan da zebriñ dezhzo. Hag e responjont dezhāñ: Mont a rafemp da brenañ evit daou c'chant diner a vara, evit reiñ dezhzo da zebriñ? 38 Hag e lavaras dezhzo: Pet bara hoc'h eus? It, ha sellit. P'o devoe gwelet, e lavarjont: Pemp ha daou besk. 39 Neuze e c'hourc'hemennas dezhzo ober d'an holl azezañ, a vandennoù, war ar geot glas. 40 Hag ec'h azezjont a renkou, dre gantadoù ha dre hanter-kantadoù. 41 Jezuz a gemeras ar pemp bara hag an daou besk, hag o sevel e zaoulagad etrezek an neñv, e rentas grasou, e torras ar baraoù, hag e roas anezho d'e ziskibien, evit m'o rojent d'ar bobl; lodennañ a reas iveau an daou besk kenetrezho holl. 42 Debríñ a rejont holl hag o devoa a-walc'h. 43 Hag e kasjont ganto daouzek panerad leun eus an nemorantoù bara hag eus ar pesked. 44 Ar re o devoa debret eus ar baraoù-se a oa war-dro pemp mil den. 45 Kerkent goude, e reas d'e ziskibien mont er vag, hag e ziaraogiñ en tu all, etrezek Betsaida, e-pad ma kasje kuit ar bobl. 46 Ha p'en devoe o c'haset kuit, e pignas war ar menez evit pediñ. 47 An abardaez o vezañ deuet, ar vag a oa e kreiz ar mor, hag eñ a oa e-unan war an douar. 48 Hag e welas o devoa kalz a boan o roeñvat, rak an avel a oa en o enep; war-dro ar bedervet beilhadenn eus an noz e teuas d'o

c'havout, o vale war ar mor; c'hoant en devoa d'o diaraogiñ. 49 Met pa weljont anezhañ, o vale war ar mor, e kredjont e oa un teuz, hag e krijont. 50 Rak holl a weljont anezhañ, hag e voent sponet; met kerkent e komzas outo hag e lavaras dezhio: Ho pet fiziañs, me eo, n'ho pet ket aon. 51 Hag e pignas d'o c'havout er vag, an avel a baouezas, hag e voent souezhet meurbet o-unan ha leuniet a estlamm, 52 rak n'ho devoa ket komprenet mirakl ar baraoù, dre ma oa o c'halonou kaledet. 53 P'o devoe treuzet ar mor, e teujont da vro C'henezared, hag e touarjont eno. 54 Pa oant aet er-maez ar vag, re al lec'h-se en anavezas raktal, 55 hag e redjont en holl vro tro-war-dro, hag en em lakajont da zougen war gweleou bihan ar re a oa klañv, e kement lec'h ma klevet lavarout e oa. 56 E pelec'h bennak ma'z ae, er bourc'hioù, pe er c'hériou, pe war ar maez, e lakaent an dud klañv war al leurgériou hag e pedent anezhañ d'o lezel da stekiñ, da vihanañ, ouzh bord e sae; hag an holl re a stoke outañ, a oa yac'haet.

7 Neuze ar farizianed ha lod eus ar skribed, deuet eus Jeruzalem, a yeas da gavout Jezuz; 2 gwelout a rejont ur re bennak eus e ziskibien o kemer o fred gant daouarn lous, da lavarout eo, hep bezañ bet gwalch'et, [hag e kavjont da damall]. 3 (Rak ar farizianed hag an holl Yuzevien ne zebront ket hep gwalch'hiñ o daouarn betek an illin, o terc'hel hengoun ar re gozh; 4 ha pa zeuont eus ar marc'had, ne zebront ket kennebeut hep bezañ en em walc'het. Ha kalz a draoù all a zo iveau, o deus resevet evit o mirout, evel gwalch'hiñ an hanafoù, ar podouù, al listri-arem hag ar gweleou.) 5 War gement-se ar farizianed hag ar skribed a c'houlennas outañ: A-belec'h e teu, ma ne heul ket da ziskibien-tre hengoun ar re gozh, ha ma kemeront o fred hep bezañ gwalch'et o daouarn? 6 Eñ a respontas dezhio: Pilpouzed, Izaia en deus profeted mat diwar ho penn, p'en deus lavaret: Ar bobl-mañ a enor ac'hanon a vuzelloù, met o c'halonou a zo gwall bell diouzhin. 7 Met e ven eo ec'h enoront ac'hanon, o teskiñ kredennoù a zo gourc'hemennouù tud. 8 Rak, o lezel gourc'hemenn Doue, e virit hengoun an dud, o walch'hiñ ar podouù hag an hanafoù, hag oc'h ober kalz a draoù all heñvel outo. 9 Lavarout a reas dezhio c'hoazh: Gwall-vat e torrit gourc'hemenn Doue evit mirout an hengoun; 10 rak Moizez en deus lavaret: Enor da dad ha da vamm, ha: Piv bennak a viliigo e dad pe e vamm a vo lakaet d'ar marv; 11 met c'hwi a lavar: An hini a lavar d'e dad pe d'e vamm: Ar pezh am bije gallet reiñ dit a zo Korban, da lavarout eo ur prof da Zoue, 12 ne lezit ket anezhañ d'ober netra ken evit e dad pe e vamm, 13 o kas da netra ger Doue gant ho hengoun hoc'h eus graet; ha kalz a draoù all a rit evel-se. 14 Neuze, o vezañ galvet an holl bobl, e lavaras dezhio: Selaouit holl ac'hanon, ha komprenit kement-mañ: 15 Netra eus ar pezh a zo er-maez eus an den hag a ya ennañ, ne c'hell e huduraat; met ar pezh a zeu eus an den, ar re-se eo a hudura anezhañ. 16 Ra selaouo, an neb en deus divskouarn da glevout. 17 Pa voe aet en ti, goude bezañ kuitaet ar bobl, e ziskibien a c'houlennas outañ petra oa ar barabolenn-se. 18 Eñ a lavaras dezhio: Bez' oc'h iveau hep skiant? Ne gomprenit ket penaos netra eus ar pezh a ya eus er-maez an den, ne c'hell e lousaat? 19 Rak an dra-se ne ya ket er galon, met er c'hof, a belec'h e kouezh el lec'h distro, ar pezh a c'hlana ar boued holl. 20 Lavarout a rae eta: Ar pezh a zeu eus an den, eo ar pezh a hudura anezhañ. 21 Rak a-ziabarzh, eus kalon an dud eo,

e teu ar soñjou fall, an avoultriezhioù, ar gastaouerezhioù, al lazherzhioù, al laeroñsioù, 22 an avaristed, ar fallentezoù, ar faosoni, al loustoni, al lagad avius, an droukomz, an ourgouilh, ar follentez. 23 An holl fallentezoù-se a zeu eus an diabarzh hag a hudara an den. 24 Hag, o vont ac'hano, ez eas da gostezioù Tir ha Sidon; o vezañ aet en un ti, e felle dezhiañ na ouije den kement-se, met ne c'hellas ket chom kuzhet. 25 Rak ur wreg, a oa trec'het he merc'h gant un spered hudur, o vezañ klevet komz dioutañ, a zeuas hag en em daolas d'e dreid. 26 Ar wreg-mañ a oa gresian, ha sirofenikian a bobl; hag e pedas anezhañ da gas an diaoul kuit eus he merc'h. 27 Jezuz a lavaras dezhio: Lez da gentañ ar vugale da gaout o gwalch'h; rak n'eo ket mat kemer bara ar vugale, hag e deurel d'ar chas bihan. 28 Met hi a respontas hag a lavaras dezhiañ: Gwir eo, Aotrou; koulskoude ar chas bihan a zebr, dindan an daol, bruzun ar vugale. 29 Neuze eñ a lavaras dezhio: Abalamour d'ar gomz-se, kae, an diaoul a zo aet eus da verc'h. 30 Hag, o vezañ distroet d'he zi, e kavas an diaoul aet kuit, hag he merc'h gourvezet war ar gwele. 31 Jezuz, o vezañ kuitaet kostezioù Tir ha Sidon, a zeuas tost da vor Galilea, o treuziñ bro Dekapoliz. 32 Hag e voe degaset dezhiañ un den bouzar ha mut, hag e voe pedet da lakaat e zaouarn warnañ. 33 O vezañ e dennet eus ar bobl adu, e lakaas e vizied en e zivskouarn; hag o vezañ kemeret eus e grañch, e stokas e deod, 34 hag, o sevel e zaoulagad etrezek an neñv, e huanadas hag e lavaras: Effata, da lavarout eo, digor-te. 35 Kerkent e zivskouarn a voe digoret, e deod a voe dizereet, hag e komz hep poan. 36 Jezuz a zifennas outo na lavarjent kement-se da zen; met mui e tifenne outo, seul vui e vrudent anezhañ. 37 Souezhet meurbet e lavarent: Kement a ra a zo burzhudas; d'ar re vouzar e ra klevout, ha d'ar re vut komz.

8 En deizioù-se, e oa gant Jezuz un niver bras a dud, hag evel n'o devoa netra da zebriñ, e c'halvas e ziskibien hag e lavaras dezhio: 2 Truez am eus ouzh ar bobl-mañ; rak tri deiz a zo bremañ ne'm c'huitaont ket, ha n'o deus netra da zebriñ. 3 Ha mar kasan anezho war yun d'o ziez, o nerzh o dilezo en hent, rak darn anezho a zo deuet a-bell. 4 E ziskibien a respontas dezhiañ: A belec'h e vefe kavet bara a-walc'h da bredañ anezho el lec'h distro-mañ. 5 Eñ a c'houlennas outo: Pet bara hoc'h eus? Hag int a lavaras: Seizh. 6 Neuze e reas d'ar bobl azezañ war an douar; hag o vezañ kemeret ar seizh bara, ha trugarekaet, e torras anezho hag o roas d'e ziskibien; an diskibien o lodennas d'ar bobl. 7 Bez' e oa iveau peskedigou; ha Jezuz, o vezañ trugarekaet, a c'hourc'hemennas o reiñ iveau dezhio. 8 Hag e tebjont, hag o devoe a-walc'h, hag e tegasjont seizh panerad leun eus an tammoù a oa manet. 9 Ar re o devoa debret a oa war-dro pevar mil; goude-se o c'hasas kuit. 10 Hag, o vont kerkent en ur vag gant e ziskibien, ez eas e kostezioù Dalmanuta. 11 Eno e teuas ar farizianed, hag en em lakajont da riotal anezhañ, o c'houlenn outañ, evit e demptañ, ur mirakl eus an neñv. 12 Jezuz, o huanadiñ en e spered, a lavaras: Perak e c'houlenn ar rummad-mañ ur mirakl? Me a lavar deoch e gwirionez, ne vo roet hini ebet dezhiañ. 13 Hag o vezañ o c'huitaet, ez eas er vag, hag e tremenas en tu all. 14 Met ankounac'haet o devoe kemer bara ganto, ha n'o devoa nemet ur bara er vag. 15 Eñ a reas outo an difenn-mañ: En em virit gant evezh eus goell ar farizianed, hag eus goell Herodez. 16 Int a soñjou etrezo, o lavarout: Abalamour n'hon eus ket a vara

eo. 17 Jezuz, o vezañ anavezet kement-se, a lavaras dezhō: Perak e soñijit ez eo abalamour n'hoc'h eus ket kemeret a var? Bez' och' c'hoazh hep skiant? Ha ne gomprenit ket c'hoazh? Bepred eo dall ho kalon? 18 O kaout daoulagad, ne welit ket? O kaout divskouarn, ne glevit ket? Ha n'hoc'h eus ket a soñj? 19 Pa dorris pemp bara evit pemp mil den, pet panerad leun a dammoù chomet a zilerc'h ho poa dastumet? Int a lavaras dezhañ: Daouzek. 20 Ha pa dorris ar seizh bara evit ar pevar mil den, pet panerad leun a dammoù ho poa dastumet? Int a lavaras dezhañ: Seizh. 21 Hag e lavaras dezhō: Penaos eta ne gomprenit ket? 22 Jezuz o vezañ deuet da Vetsaida, e voe degaset dezhañ un den dall, hag en pedjont da stekiñ outañ. 23 Neuze e kemeras dorn an dall, hag o vezañ e gaset er-maez eus ar bourc'h, e lakaas krañch war e zaoulagad, hag o vezañ lakaet e zaouarn warnañ, e c'houlennas outañ hag eñ a wele un dra bennak. 24 Eñ, o vezañ sellet, a lavaras: Gwelout a ran tud o vale hag a zo evel gwez. 25 Jezuz a lakaas adarre e zaouarn war e zaoulagad, hag a lavaras dezhañ sellout: hag e oa yac'haet, hag o gwele holl fraezh mat. 26 Hag e kasas anezhañ d'e di, o lavarout dezhañ: N'a ket er bourc'h, [ha na lavar ket an dra-mañ da zen eus ar bourc'h]. 27 Jezuz a yeas, gant e ziskibien, e bourc'hiou Kerezara-Filip; ha, war an hent, e c'houlennas ouzh e ziskibien: Piv a lavar an dud on-me? 28 Respong a rejont: Darn a lavar out Yann-Vadezour; darn all, Elia; ha darn all, unan ar brofeded. 29 Eñ a lavaras dezhō: Ha c'hwi, piv a lavarit ez on-me? Pêr a respostas dezhañ: Te eo ar C'hrist. 30 Hag e tifennas gwall start outo lavarout kement-se anezhañ da zen. 31 Neuze en em lakaas da ziskleriañ dezhō e oa ret da Vab an den gouzañv kalz a draou, ha bezhañ taolet kuit gant an henarourien, gant ar veleien vrás, ha gant ar skribed, bezhañ lakaet d'ar marv, hag adsevel a varv tri deiz goude. 32 Hag e lavare ar c'homzoù-se dezhō sklaer-mat. Neuze Pêr, o vezañ e gemeret a-du, en em lakaas d'e repren. 33 Met Jezuz, o tistreiñ hag o sellout ouzh e ziskibien, a c'hourdrouzas Pêr hag a lavaras dezhañ: A-dreñv din, Satan! Rak da soñjou n'emaint ket en traou a sell ouzh Doue, met er re a sell ouzh an dud. 34 Hag o c'hervel ar bobl gant e ziskibien, e lavaras dezhō: Mar fell da unan bennak dont war va lerc'h, ra raio dilez anezhañ e-unan, ra gemero e groaz, ha ra heulio ac'hanoñ. 35 Rak piv bennak a fello dezhañ saveteiñ e vuhez, he c'hollo; met piv bennak a gollo e vuhez abalamour din ha d'an Aviel, he saveteo. 36 Rak petra a dalvfe d'un den gounit ar bed holl, ma kollfe e eñe? 37 Pe petra a rofe an den e trok ouzh e eñe? 38 Rak piv bennak en devo bet mezh ac'hanoñ hag eus va c'homzoù, e-touez ar rummad avoultr ha pec'her-mañ, Mab an den iveau en devo mezh anezhañ, pa zeuio e gloar e Dad gant a aelez sante.

9 Lavarout a reas dezhō iveau: Me a lavar deoch e gwirionez, eus hiniennou eus a-douez ar re a zo amañ, ha ne varvint ket, ken n'o devo gwelet rouantelez Doue o tont gant galloud. 2 C'hwech' devezh goude, Jezuz a gemeras gantañ Pêr, Jakez ha Yann, hag o c'hasas o-unan a-du war ur menez uhel; hag e voe treuzneuziet dirazo. 3 E zilhad a zeuas da vezañ lugernus, [gwenn evel an erc'h,] ha kaer skedus ken n'eus kouez ebet war an douar a c'helle gwennañ evel-se. 4 Ha Moizez hag Elia en em ziskouezas dezhō, o komz gant Jezuz. 5 Neuze Pêr, o kemer ar gomz, a lavaras da Jezuz: Mestr, mat eo deomp chom amañ, greomp amañ teir deltenn, unan evidout, unan

evit Moizez, hag unan evit Elia. 6 Rak ne ouie ket petra a lavare, abalamour ma oa spontet. 7 Hag e teuas ur goabrenn a c'holoas anezho; ur vouezh a zeuas eus ar goabrenn, hag a lavaras: Hemañ eo va Mab karet-mat, selaouit eñ. 8 Kerkent an diskibien, o vezañ sellet en-dro dezhō, ne weljont den ken nemet Jezuz e-unan ganto. 9 Evel ma tiskennen eus ar menez, e tifennas outo lavarout da zen ar pezh o devoa gwelet, betek ma vije Mab an den adsavet a-douez ar re varv. 10 Hag e talc'hjont ar gomz-se, o c'houlenn ar eil digant egile petra a c'hellez bezañ, adsevel a-douez ar re varv. 11 Hag e rejont ar goullenn-mañ outañ: Perak e laver ar skribed eo ret da Elia dont da gentañ? 12 Respong a reas dezhō: Gwir eo Elia a dle dont da gentañ hag adlakaat pep tra; ha Mab an den, hervez mañ eo skrivet diwar e Benn, a dle gouzañv kalz a draou, ha bezhañ disprizet. 13 Met me a lavar deoch'h penaos Elia a zo deuet, ha penaos o deus graet dezhañ kement o deus c'hoantaet, evel mañ eo skrivet diwar e Benn. 14 O vezañ deuet etrezek an diskibien all, e welas kalz a bobl en-dro dezhō, ha skribed a stourmec'h outo? 15 Raktal evel ma welas an holl bobl-se anezhañ, e voent souezhet bras, hag o vezañ deredet e saludjont anezhañ. 16 Neuze eñ a c'houlennas ouzh ar skribed: diwar-benn petra e stourmec'h outo? 17 Hag un den eus ar bobl, o kemer ar gomz, a lavaras: Mestr, degaset em eus dit va mab hag a zo dalc'hant gant ur spered mut, 18 e pelec'h bennak ma krog ennañ, e taol anezhañ d'an douar, e tispenn anezhañ, hag eñ a eon, a c'hrigoñs e zent, hag en em disech'; hag em eus pedet da ziskibien d'e gas kuit, met n'o deus ket gallet. 19 Neuze Jezuz a lavaras dezhō: O rummad diskredik, betek pegeit e vin ganeoc'h? Betek pegeit e c'houzañvin ac'hanoñ? Degasit eñ din. 20 E zegas a rejont eta dezhañ; ha raktal ma welas Jezuz, ar spered a zifretas anezhañ gant nerzh, hag e kouezhas d'an douar, hag en em ruilhe och' eoniñ. 21 Neuze Jezuz a c'houlennas ouzh e dad: Pegeit amzer a zo abaoe ma c'hoarvez kement-mañ gantañ? Eñ a respostas: Abaoe e vulageaj. 22 Hag ar spered en deus e daolet alies en tan hag en dour, evit e lakaat da vavel; met mar gellez un dra bennak, sikour ac'hanoñ, hag az pez truez ouzhimp. 23 Jezuz a lavaras dezhañ: Mar gellez! ..., pep tra a c'hell c'hoarvezout evit an hini a gred. 24 Kerkent tad ar bugel a grias [gant daeroù]: Me a gred, [Aotrou,] va nerzh em diskredoni! 25 Ha Jezuz, o welout ar bobl o redék a vandenn, a c'hourdrouzas start ar spered hudur hag a lavaras dezhañ: Spared mut ha bouzar, me a c'hourc'hemenn dit, me, kae kuit eus ar bugel-se, ha na da ken ennañ. 26 Ar spered a yeas kuit, o tifretañ anezhañ gant nerzh hag o leuskel ur griadenn vrás; ar bugel a zeuas evel marv, en hevelep doare ma lavare meur a hini: Marv eo. 27 Met Jezuz, o kemer e zorn, a reas dezhañ sevel; hag en em zalc'has en e sav. 28 Pa voe aet Jezuz en ti, e ziskibien a c'houlennas digantañ a-du: Perak n'hon eus ket gallet kuit an diaoul-se? 29 Eñ a respostas dezhō: Ar seurt diaoulien-se ne c'hellont mont kuit nemet dre ar bedenn [hag ar yun]. 30 Hag, o vezañ aet ac'hanoñ, e treuzjont Galilea; Jezuz ne felle ket dezhañ ec'h anavezej den kement-se. 31 Rak e kelenne e ziskibien, hag e lavare dezhō: Mab an den a vo lakaet etre daouarn an dud, hag e lakaet anezhañ d'ar marv; met goude ma vo bet lazhet, ec'h adsavo a varv an trede deiz. 32 Met ne gomprenit ket ar c'homzoù-se, ha ne gredent ket goullenn digantañ. 33 Goude e teujont da Gafarnaoum; hag o vezañ en ti, e c'houlennas outo: Diwar-benn petra en em stourmec'h en hent? 34 Int a dave; rak

en em stourmet o devoa en hent war an hini a vije ar brasañ. 35 O vezāñ azezet, e c'halvas an daouzek hag e lavaras dezhō: Mar c'hoanta unan bennak bezāñ ar c'hentañ, e vo an diwezhañ eus an holl, ha servijer an holl. 36 Hag o vezāñ kemeret ur bugel bihan, e lakaas anezhañ en o c'hreiz; o terc'hel anezhañ etre e zivrec'h, e lavaras dezhō: 37 Piv bennak a zegemer unan eus ar vugale vihan-mañ abalamour d'am anv, a zegemer ac'hanson, ha piv bennak a zegemer ac'hanson, n'eo ket me eo a zegemer, met an hini en deus va c'haset. 38 Neuze Yann, o kemer ar gomz, a lavaras dezhāñ: Mestr, ni hon eus gwelet unan o kas kuit an diaoulien ez anv, hag hon eus difennet-se outañ, abalamour na heul ket ac'homp. 39 Met Jezuz a lavaras: Na zifennit ket-se; rak n'eus den a rafe miraklou em anv, hag a c'hellfe kerken droukkomz ac'hanson. 40 Rak an hini n'emañ ket a-enep deomp, a zo evidomp. 41 Ha piv bennak a roio deoc'h ur werennad dour em anv, abalamour ma'z oc'h d'ar C'hrist, me a lavar deoc'h e gwirionez, ne gollo ket e c'hopr; 42 met piv bennak a roio skouer fall da unan eus ar re vihan-se a gred ennon, ez eo gwelloc'h dezhāñ e veve staget ur maen-milin ouzh e c'houzoug, ha e veve taolet er mor. 43 Ma ra da zorn lakaat ac'hantout da gouezhañ, troc'h anezhañ; rak gwelloc'h eo dit mont er vuhez, o kaout nemet un dorn, eget kaout daou zorn ha bezāñ taolet er gehenn, (Geenna g1067) 44 [en tan divougus, e pelec'h o freñv ne varv ket, hag an tan ne voug ket]. 45 Ha ma ra da droad lakaat ac'hantout da gouezhañ, troc'h anezhañ; gwelloc'h eo dit mont er vuhez, o kaout un troad, eget kaout daou droad, ha bezāñ taolet er gehenn, [en tan divougus, (Geenna g1067) 46 e pelec'h o freñv ne varv ket, hag an tan ne voug ket]. 47 Ha ma ra da lagad lakaat ac'hantout da gouezhañ, diframm anezhañ; gwelloc'h eo dit mont e rouantelez Doue gant ul lagad hepken, eget kaout daou lagad ha bezāñ taolet e tan ar gehenn, (Geenna g1067) 48 e pelec'h o freñv ne varv ket, hag an tan ne voug ket. 49 Rak pep hini a vo sallet gant tan, ha pep prof a vo sallet gant holen; 50 Un dra vat eo an holen, met mar koll e vlaz gant petra e vo e roet dezhāñ? Ho pet holen ennoc'h hoc'h-unan, ha bezit e peoc'h etrezoch.

10 Jezuz, o vont ac'hano, a zeuas e kosteziou Judea, en tu all d'ar Jordan; ar bobl en em zastumas adarre war e dro, hag eñ, evel ma oa e c'hi, en em lakaas d'o c'heñenn. 2 Neuze ar farizianed a zeuas hag a c'houlennas outañ evit e demptañ: Hag e c'hell un den kas e wreg kuit? 3 Eñ a respontas hag a lavaras dezhō: Petra en deus Moizez gourc'hemennet deoc'h? 4 Int a lavaras: Moizez a lez reñf ur skrid a dorr-dimeziñ hag he c'has kuit. 5 Neuze Jezuz a respontas, hag a lavaras dezhō: Skrivet en deus deoc'h al lezenn-se abalamour da galetter ho kalon. 6 Met er penn-kentañ eus ar groudigezh, Doue ne reas nemet ur gwaz hag ur plac'h. 7 Setu perak ar gwaz a guitaio e dad hag e vamm, hag en em unano d'e wreg, 8 hag e vint ur c'high hepken; evel-se n'int mui daou, met ur c'high hepken. 9 Ra ne zisranno ket eta an den, ar pezh en deus Doue unanet. 10 Hag an diskibien a c'houlennas c'hoazh digantañ diwar-benn-se e-barzh an ti; 11 eñ a lavaras dezhō: Piv bennak a gas kuit e wreg hag a zimez da unan all, a ra avoultriezh en he c'heñver; 12 hag ar wreg a guita he gwaz hag a zimez da unan all, a ra avoultriezh. 13 Neuze e voe degaset dezhāñ bugale vihan, evit ma stokje outo; met an diskibien a c'hozmole d'ar re o degase. 14 Ha Jezuz o welout-se, a yeas droug ennañ, hag a

lavaras dezhō: Lezit ar vugale vihan da zont da'm c'havout, ha na zifennit ket outo; rak rouantelez Doue a zo d'an neb a zo heñvel outo. 15 Me a lavar deoc'h e gwirionez, penaos piv bennak ne zegemer ket rouantelez Doue evel ur bugel bihan, ne yelo ket e-barzh. 16 Hag o vezāñ o c'hemeret etre e zivrec'h, e lakaas e zaouarn warno hag o bennigas. 17 Evel ma oa evit en em lakaat en hent, un den a zeredas, hag, o vezāñ daoulinet dirazañ, e c'houlennas digantañ: Mestr mat, petra a dlean d'ober evit kaout ar vuhez peurbadus? (aiōnios g166) 18 Jezuz a lavaras dezhāñ: Perak em galvez mat? N'eus hini mat nemet Doue hepken. 19 Anavezout a rez ar gourc'hemennou: Na lazhet; Na ra ket avoultriezh; Na laer ket; Na lavar ket a desteni faos; Na ra ket a faosoni; Enor da dad ha da vamm. 20 Eñ a respontas: Mestr, miret em eus an holl draouët se adalek va yaouankiz. 21 Ha Jezuz, o teurlel e zaoulagad warnañ, e garas hag a lavaras dezhāñ: Mankout a ra dit un dra: Kae, gwerzh kement ac'h eus, en ro d'ar beorien, hag ez po un teñzor en reñv; goude-se deus hag heul ac'hanson, [o vezāñ en em vec'hiet eus ar groaz]. 22 Glac'haret o klevout-se, ez eas kuit gwall drist, rak madoù bras en devoa. 23 Neuze Jezuz, o sellout en-dro dezhāñ, a lavaras d'e ziskibien: Pegen diaes eo d'ar re o deus madoù mont e-barzh rouantelez Doue! 24 An diskibien a voe souezhet eus ar c'homzoù-se. Met Jezuz, oc'h adkemer ar gomz, a lavaras dezhō: Va bugale, pegen diaes eo d'ar re a laka o fiziañs er madoù mont e rouantelez Doue! 25 Aesoc'h eo d'ur c'hañval tremen dre graoenn un nadoz eget d'un den pinvidik mont e-barzh rouantelez Doue. 26 Hag e voent c'hoazh muioc'h souezhet, hag e lavarent an eil d'egile: Ha piv eta a c'hell bezāñ salvet? 27 Met Jezuz o sellout outo, a lavaras: Dibosupl eo-se d'an dud, met n'eo ket da Zoue; rak Doue a c'hell pep tra. 28 Neuze Pêr en em lakaas da lavarout dezhāñ: Setu, ni hon eus dilezet pep tra, hag hon eus da heuliet. 29 Ha Jezuz a respontas: Me a lavar deoc'h e gwirionez: N'eus den en defe kuitaet, ti, pe vreudeur, pe c'hoarez, pe dad, pe vamm, pe vugale, pe zouaroù, abalamour din ha d'an Aviel, 30 ha ne resevo adalek ar c'hangtved-mañ, kant kement all, a diez, a vreudeur, a c'hoarez, a vammoù, a vugale, hag a zouaroù, gant heskinerezhiou, hag, er c'hangtved da zont, ar vuhez peurbadus. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Met kalz a zo ar re gentañ a vo ar re ziwezhañ, ha kalz a zo ar re ziwezhañ a vo ar re gentañ. 32 Bez' e oant en hent, o pignat da Jeruzalem, Jezuz a valee a-raok dezhō; spouronet e oant hag o devoa aon o heuliañ anezhañ. Jezuz, o kemer adarre a-du an daouzek diskibl, en em lakaas da ziskleriañ dezhō ar pezh a dlee c'hoarvezout gantañ: 33 Setu, e pignomp da Jeruzalem, ha Mab an den a vo lakaet etre daouarn ar veleien vrás ha re ar skribed, hag e kondaonint anezhañ d'ar marv, hag e lakaïnt anezhañ etre daouarn ar baganed. 34 Goap a raint anezhañ, e skourjezañ a raint, hag e krañchint en e vizaj, hag e lakaïnt anezhañ d'ar marv; met ec'h adsavo a varv d'an trede deiz. 35 Neuze Jakez ha Yann, mibien Zebedea, a zeuas hag a lavaras dezhāñ: Mestr, ni a garfe e rafes deomp ar pezh a c'houlennimp ouzhit. 36 Eñ a lavaras dezhō: Petra a fell deoc'h e rafen evidoc'h? 37 Int a lavaras dezhāñ: Ro deomp da vezāñ azezet e-barzh da c'hoar, unan a-zehou dit hag egile a-gleiz. 38 Jezuz a lavaras dezhō: N'ouzoc'h ket ar pezh a c'houlennit. Ha gallout e c'hellit evañ an hanaf a dlean evañ, ha bezāñ badezet eus ar vadeziant ma tlean bezāñ badezet ganti? 39 Int a lavaras

dezhañ: Ni a c'hell. Ha Jezuz a lavaras dezho: Gwir eo ec'h evot an hanaf am eus da evañ, hag e vioù badezet eus ar vadeziant am eus da vezañ badezet ganti; 40 met bezañ azezet a-zehou pe a-gleiz din, n'eo ket din da reñiñ; roet e vo d'ar re ma'z eo betse kempennet evito. 41 An dek all o vezañ klevet kement-se, a yeas droug enno a-enep Jakez ha Yann. 42 Met Jezuz, o vezañ o galvet, a lavaras dezho: Gouzout a rit penaos ar re a seller evel pennoù ar poblou à vestroni anezho, ha penaos ar re vras a ziskouez o galloud warno. 43 Na vo ket evel-se en ho touez; met piv bennak a fello dezhañ bezañ bras en ho touez, a vo ho servijer. 44 Ha piv bennak a fello dezhañ bezañ ar c'hentañ en ho touez, a vo mevel an holl. 45 Rak Mab an den n'eo ket deuet evit bezañ servijet, met evit servijañ hag evit reñi e vuhez e daspren evit kalz. 46 Goude e teujont da Jeriko; hag evel ma'z eas kuit ac'hano gant e ziskibien ha kalz a dud, mab Time, Bartime, an dall, a oa azezet war gostez an hent, o c'houlenn an aluzen. 47 O vezañ klevet e oa Jezuz a Nazared a dremene, en em lakaas da grial ha da lavarout: Jezuz, mab David, az pez truez ouzhin! 48 Kalz a c'hourdrouze anezhañ, evit ober dezhañ tevel; met eñ a grie c'hoazh kreñvoc'h: Mab David, az pez truez ouzhin! 49 Jezuz o chom en e sav, a lavaras e c'hervel. Gervel a rejont eta an dall, hag e lavarjont dezhañ: Sav, bez kalonek, da c'hervel a ra. 50 O teurel e vantell, e savas hag e teuas da gavout Jezuz. 51 Neuze Jezuz, o kemer ar gomz, a lavaras dezhañ: Petra a fell dit e rafen evidout? An dall a respondas: Mestr, ma kavin ar gweled. 52 Ha Jezuz a lavaras dezhañ: Kae, da feiz he deus da yac'haet. Ha kerkent e kavas ar gweled, hag e heulias Jezuz en hent.

11 Evel ma tostaent ouzh Jeruzalem, ouzh Betfage, hag ouzh Betania, tost da Venez an Olived, Jezuz a gasas daou eus e ziskibien, 2 o lavarout dezho: It d'ar vourch a zo dirazoch'; ha kerkent ha ma viot aet enni, e kavot un azen yaouank stag, ma n'eus bet c'hoazh pignet den warnañ; distagit eñ, ha degasit eñ din. 3 Mar lavar unan bennak deoc'h: Perak e rit an dra-se? Lavarit: An Aotrou en deus ezhomm anezhañ. Ha raktal en lezo da vont. 4 Mont a rejont eta, hag e kavjont an azen a oa stag en-diavaez dirak an nor, etre daou hent; hag e tistagjont anezhañ. 5 Unan bennak eus ar re a oa eno a lavaras dezho: Perak e tistagjont an azenig-se? 6 Int a respondas evel m'en devoa Jezuz gourc'hemennet dezho; hag e voent lezet da vont. 7 Degas a rejont an azenig da Jezuz, e lakajont o dilhad warnañ, hag e rejont Jezuz azezañ warnañ. 8 Kalz a astenne o dilhad war an hent, ha re all a droc'he brankou glas, hag a c'holoe ganto an hent. 9 Ar re a valee a-raok, hag ar re a heulie, a grie o lavarout: Hozanna! Benniget ra vo an hini a zeu en anv an Aotrou! 10 Benniget ra vo ren David hon tad, ar ren a zeu en anv an Aotrou! Hozanna el lec'hioù uhel-meurbet! 11 Evel-se Jezuz a yeas e Jeruzalem, hag en templ; hag o vezañ sellet ouzh pep tra, evel ma oa diwezhat, ez eas da Vetania gant an daouzek. 12 An deiz war-lerc'h, evel ma'z ae eus Betania, en devoe naon. 13 O welout a-bell ur wezenn-fiez he devoa delioù, ez eas evit gwelout hag-eñ e kavje un dra bennak enni; hag o vezañ tostaet, ne gavas nemet delioù, rak ne oa ket mare ar fiez. 14 Neuze Jezuz o kemer ar gomz a lavaras: Ra ne zebro biken den eus da frouezh. Hag e ziskibien a glevas kement-se. (aiōn g165) 15 Dont a rejont da Jeruzalem; Jezuz o vezañ aet en templ, en em lakaas da gas kuit ar re a werzhe hag a brene en

templ, hag e tiskaras taolioù an drokerien arc'hant ha kadorioù ar re a werzhe koulmed. 16 Ne leze den da zougen tra ebet dre an templ, 17 hag e kelenn en ur lavarout: N'eo ket skrivet: Va zi a vo galvet un ti a bedennouù evit an holl bobloù? Met c'hwi hoc'h eus graet anezhañ ur c'havarn laeron. 18 Ar velein vras hag ar skribed, o vezañ klevet-se, a glaske an doare d'e lakaat d'ar marv; rak aon o devoa dirazañ, abalamour an holl bobl a oa souezhet bras gant e gelenn. 19 An abardaez o vezañ deuet, Jezuz a yeas er-maez eus kér. 20 Diouzh ar beure, evel ma tremenent, e ziskibien a welas ar wezenn-fiez sec'het betek ar gwizioù. 21 Neuze Pêr, o kaout soñj eus ar pezh a oa c'hoarvezet, a lavaras dezhañ: Mestr, setu, ar wezenn-fiez ac'h eus milliget a zo sec'het. 22 Jezuz, o respont, a lavaras: Ho pet feiz e Doue; 23 rak me a lavar deoc'h e gwirionez, penaos piv bennak a lavar d'ar menez-se: Sav alese hag en em daol er mor, ha kement-se hep argredieñ en e galon, met en ur grediñ e c'hoarvezo, ar pezh a lavar a vo roet dezhañ. 24 Setu perak e lavaran deoc'h: Kement a c'houlennot en ur bediñ, kredit e vo roet deoc'h, ha kement-se a c'hoarvezo. 25 Met pa'z eot evit pediñ, pardonit, mar hoc'h eus un dra bennak a-enep unan bennak, pardonit dezhañ, abalamour d'ho Tad a zo en neñvoù da bardoniñ deoc'h iveau ho pec'hedou. 26 Rak ma ne bardonit ket, ho Tad a zo en neñvoù ne bardono ket deoc'h kennebeut ho pec'hedou. 27 Distreiñ a rejont c'hoazh da Jeruzalem; hag evel ma'z ae dre an templ, ar velein vras, ar skribed hag an henaourien a dostaas outañ, 28 hag a lavaras dezhañ: Dre beseurt galloud e rez an traoù-se, ha piv en deus roet dit galloud d'ober an traoù-se? 29 Jezuz a respondas dezho: Me a c'houlennoù iveau un dra ouzhoc'h; respondit din hag e lavarin deoc'h dre beseurt galloud e ran an traoù-se. 30 Badeziant Yann, ha dont a rae eus an nefiv pe eus an dud? Respondit din. 31 Int a soñje enno oc'h-unan, o lavarout: Mar lavaromp: Eus an nefiv, e lavar: Perak eta n'hoc'h eus ket kredet ennañ? 32 Ha mar lavaromp: Eus an dud ... Aon o devoa rak ar bobl; an holl a grede e oa Yann ur gwir brofed. 33 Neuze e respondijont da Jezuz: N'ouzomp ket. Ha Jezuz a lavaras dezho: Ha me kennebeut, ne lavarin ket deoc'h dre beseurt galloud e ran an traoù-se.

12 Neuze Jezuz en em lakaas da gomz outo dre barabolennou: Un den, emezañ, a blantais ur winieg, a reas ur c'harzh en-dro dezhi, a gleuzias enni ur wask, hag a savas enni un tour; neuze e feurmaz anezhi da winierien, hag ez eas en ur vro all. 2 Da amzer ar frouezh e kasas unan eus e servijerien etrezek ar winierien, evit kemer diganto frouezh ar winieg. 3 Met o vezañ kroget ennañ e kannjont anezhañ hag e kasjont anezhañ kuit hep netra. 4 Kas a reas dezho c'hoazh ur servijer all; met e veinata a rejont, e ch'loazjont en e Benn, hag e gasjont kuit goude bezañ graet dezhañ meur a zismegañs. 5 Hag e kasas c'hoazh unan all, hag a voe lazhet ganto; ha kalz a re all, ma oa kannet lod ha lazhet lod all ganto. 6 Da ziwezhañ, o kaout ur mab a gare kalz, e kasas anezhañ dezho, en ur lavarout: Doujañ a raint va mab. 7 Met ar winierien-mař a lavaras etrezo: Setu an heritor; deuit, lazhom-p-eñ, hag e heritaj a vo deomp. 8 Hag o vezañ kroget ennañ, en lazjhont, hag e taoljont anezhañ er-maez eus ar winieg. 9 Petra eta a raio mestr ar winieg? Dont a raio, hag e tistrojo ar winierien-se, hag e roio ar winieg da re all. 10

Ha n'hoc'h eus ket lennet ar gomz-mañ er Skritur: Ar maen taolet kuit gant ar re a vañsone, a zo deuet da vezañ penn ar c'horn. **11** Kement-se a zo bet graet gant an Aotrou, hag un dra marzhus eo d'hon daoulagad? **12** Neuze e klaskjont kregiñ ennañ, rak anavezout a rejont mat en devoa lavaret ar barabolenn-se a-enep dezho, met aon o devoa rak ar bobl; setu perak e lezjont anezhañ hag ez ejont kuit. **13** Kas a rejont dezañ hiniennou eus ar farzianed hag eus an herodianed, evit e dapout en e gomzoù. **14** O vezañ eta deuet d'e gavout, e lavarjont dezañ: Mestr, gouzout a reomp penaos out gwirion ha ne rez van a zen ebet; rak ne sellez ket ouzh diavaez an dud, met kelenn a rez hent Doue hervez ar wirionez: Ha dileet eo paeañ ar gwir da Gezar, pe n'eo ket? **15** E baeañ a raimp-ni, pe ne raimp ket? Met eñ, oc'h anavezout o filpouzerezh, a lavaras dezho: Perak e temptit ac'hanoù? Degasit din un diner, evit ma welin anezhañ. **16** Hag e tegasjont dezañ unan. Neuze e lavaras dezho: Eus piv eo ar skeud hag ar skrid-mañ? Int a lavaras dezañ: Eus Kezar. **17** Ha Jezuz a respontas dezho: Roit eta da Gezar ar pezh a zo da Gezar, ha da Zoue ar pezh a zo da Zoue. Hag e voent souezhet bras gantañ. **18** Neuze ar sadukeiz, hag a lavar n'eus ket a adsavidigezh a varv, a zeus d'e gavout, hag a reas outañ ar gouleññ-mañ: **19** Mestr, Moizez en deus gourc'hemennet deomp ma teuje breur unan bennak da verval ha da lezel e wreg hep bugale, e vreur a zimezo d'e intañvez, evit sevel lignez d'e vreur. **20** Bez' e oa seizh breur. An hini kentañ, o vezañ kemeret ur wreg, a varvas hep lezel bugale. **21** An eil a gemeras anezhi, hag a varvas, hep lezel kennebeut a vugale. Hag an trede en hevelep doare. **22** Ar seizh breur a gemeras anezhi; ha ne lezjont ket a vugale. Ha d'an divezhañ-holl, ar wreg a varvas ives. **23** Da behini eta anezho e vo gwreg, en adsavidigezh a varv? Rak bet eo gwreg dezho o seizh. **24** Jezuz a respontas dezho: Ha n'oc'h ket en dallentez, dre n'anavezit ket ar Skrituriou, na galloud Doue? **25** Rak pa adsavor a varv, ar wazed n'o devo ket a wragez, nag ar gwragez a ezhec'h, met bez' e vint evel aeed en nefiv. **26** Met diwar-benn an adsavidigezh a varv, ha n'hoc'h eus ket lennet e levr Moizez, penaos Doue a lavaras dezañ er vodenn loskus: Me eo Doue Abraham, Doue Izaak, ha Doue Jakob? **27** Doue n'eo ket Doue ar re varv, met Doue ar re vev. En ur fazi bras oc'h eta. **28** Neuze unan ar skribed en devoa o c'helevet o riotal; o welout en devoa Jezuz respontet mat dezho, e tostaas hag e c'houlennas outañ: Pehini eo ar c'hentañ eus an holl c'hourc'hemennou? **29** Jezuz a respontas dezañ: Ar c'hentañ eus an holl c'hourc'hemennou eo: Selaou Israel, an Aotrou hon Doue eo an Aotrou hepken. **30** Karout a ri an Aotrou da Zoue, eus da holl galon, eus da holl ene, eus da holl soñj, hag eus da holl nerzh. [Hennez hoi ar c'hentañ gourc'hemenn.] **31** Ha setu an eil [a zo heñvel outañ]: Karout a ri da nesañ eveldout daunam. N'eus ket a c'hourc'hemennou all brasoc'h eget ar re-mañ. **32** Hag ar skrib a respontas dezañ: Mat eo, Mestr, lavaret ec'h eus gant gwirionez, n'eus nemet un Doue, ha n'eus hini all ebet nemetañ, **33** ha penaos karout anezhañ eus e holl galon, eus e holl soñj, eus e holl ene, hag eus e holl nerzh, ha karout e nesañ eveltañ e-unan a zo mui eget an holl loskaberzhou hag ar sakrifisou. **34** Jezuz, o welout en devoa respontet gant furnez, a lavaras dezañ: N'out ket pell diouzh rouantelez Doue. Ha neuze den ne gredas mui ober gouleññ ebet outañ. **35** Evel ma kelenne Jezuz en templ, e lavaras: Perak e lavar ar skribed

eo ar C'christ Mab David? **36** Rak David a lavar e-unan dre ar Spered-Santel: An Aotrou en deus lavaret da'm Aotrou: Azez a-zehou din, betek ma em bo graet eus da enebourien ur skabell dindan da dreid. **37** Mar galv eta David e-unan anezhañ Aotrou, penaos eo-eñ e vab? Ha kalz a dud a selaoe anezhañ gant plijadur. **38** En ur gelenn anezho, e lavare ives dezho: Diwallit diouzh ar skribed a gar pourmen gant saeoù hir ha bezañ saludet er marc'hallac'hioù, **39** hag a gar ar c'hadoriou kentañ er sinagogennou, hag ar plasou kentañ er festou; **40** dismantrañ a reont tiez an intañvezed, hag e reont evit ar gwled pedennou hir; bez' o devo ur varnedigezh gwashoch'. **41** Jezuz, o vezañ azezet dirak ar c'hef, a selle penaos e lakae an dud arc'hant er c'hef: kalz a dud pinvidik a daole kalz. **42** Dont a reas ives un intañvez paour, hag a daolas e-barzh daou bezhig, oc'h ober ur c'hadrin. **43** Neuze, o vezañ galvet e ziskibien, e lavaras dezho: Me a lavar deoc'h e gwirionez, an intañvez paour-se he deus lakaet muioch' er c'hef, eget an holl re all o deus lakaet ennañ. **44** Rak holl o deus lakaet eus ar pezh o devoa a-re; met houmañ he deus lakaet eus he dienez, kement he devoa, kement holl a oa chomet ganti evit bevañ.

13 Evel ma'z ae Jezuz kuit eus an templ, unan eus e ziskibien a lavaras dezañ: Mestr, sell pebezh mein, ha pebezh tiez! **2** Jezuz a respontas dezañ: Ha gwelout a rez an holl diez bras-se? Ne chomo ket anezho maen war vaen na vo diskaret. **3** Hag evel ma oa azezet war Venez an Olived, dirak an templ, Pêr, Jakez, Yann hag Andrev a reas a-du ar gouleññ-mañ outañ: **4** Lavar deomp pegoulz e c'hoarvezo kement-se, ha pehini e vo ar sin eus o oberiañs nesañ? **5** Neuze Jezuz, o respont, en em lakaas da lavarout: Diwallit na dropmife den ac'hanc'h. **6** Rak kalz a zeuio em anv, o lavarout: Me eo ar C'christ; hag e tallint meur a hini. **7** Pa glevot komz eus brezelioù, ha brud eus brezelioù, na spontit ket; rak ret eo e teufe an traou-se, met kement-se ne vo ket c'hoazh ar fin. **8** Rak ur bobl a savo a-enep ur bobl all, hag ur rouantelez a-enep ur rouantelez all; ha bez' e vo krenou-douar e meur a lec'h, ha naonegzhioù, ha trubuilhou; an traou-mañ a vo ar penn-kentañ eus ar gloazioù. **9** Met diwallit ouzhoc'h hoc'h-unan, rak ho kas a raint dirak al leizioù-barn, ho skourjeañ a raint en o sinagogennou, ha mont a reot dirak an ournerien ha dirak ar rouaned abalamour din, evit reïñ testeni din dirazo. **10** Met ret eo e vefe da gentañ prezeget an Aviel d'an holl bobloù. **11** Pa gasint ac'hanc'h evit ho lakaat etre o daouarn, na vezit ket en poan a-raok eus ar pezh ho po da lavarout, ha na brederit ket anezhañ; met lavarit ar pezh a vo roet deoc'h war an eur-se; rak ne vo ket c'hwi a gomzo, met ar Spered-Santel. **12** Ar breur a roio e vreur d'ar marv, hag an tad e vugel; ar vugale en em savo a-enep o zud, hag o lakaant d'ar marv. **13** Kasaet e viot gant an holl abalamour da'm anv, met an hini a gendalc'h betek ar fin, a vo salvet. **14** Pa welot an euzhusted eus ar glac'hар, [m'en deus komzet ar profed Daniel anezhi,] deuet el lec'h ne dle ket bezañ (ra gompreno an neb a lenn), neuze ar re a vo e Judea, ra dec'hint war ar meneziou, **15** hag an hini a vo war an doenn, ra ne ziskenno ket en ti, ha n'ajo ket ennañ da gerer un dra bennak eus e di, **16** hag an hini a vo er parkeier, ra ne zistroio ket a-dreñv da gerer e vantell. **17** Gwalleur d'ar gwragez brazez, ha d'ar magerezed en deizioù-se! **18** Pedit evit na erruo ket ho tec'h er goañv. **19** Rak bez' e vo en deizioù-se an hevelep glac'hар, ken adalek penn-kentañ ar bed

en deus Doue krouet betek vremañ, n'en deus ket bet, ha ne vo biken evenlañ. **20** Ha ma n'en divije ket an Aotrou berraet an deizioù-se, den ebet ne vije salvet; met abalamour d'ar re dibabet en deus o berraet. **21** Neuze, mar lavar unan bennak deoc'h: Setu, ar C'hrist a zo amañ, pe aze, na gredit ket. **22** Rak fals-kristed ha fals-profeded a savo; hag e raint sinou ha burzhudoù da dromplañ memes ar re dibabet, ma vije gallet. **23** Bezit war evezh eta; setu, em eus lavaret holl deoc'h a-raok. **24** En deizioù-se, goude ar glac'hар-маñ, an heol a vo teñvalaet, al loar ne roio ket he sklérijenn, **25** ar stered a gouezho eus an oabl, hag ar galloudou a zo en nefiv a vo brañsellet. **26** Neuze e vo gwelet Mab an den, o tont war ar c'hoabr, gant ur galloud hag ur gloar bras; **27** hag e kasou a aeled, da zastum e re dibabet eus ar pevar avel, adalek pennou pell an douar betek pennou pellañ an neñv. **28** Deskit dre barabolenn ar wezenn-fiez: pa zeu he brankouù da vezañ tener hag he delioù da vountañ, ec'h anavezit eo tost an hañv; **29** evel-se iveau, pa welot kement-se oc'h erruout, gouezit Mab an den a zo tost, hag ouzh an nor. **30** Me a lavar deoc'h e gwirionez, penaos ar rummad-mañ ne dremeno ket, ken na vo c'hoarvezet an holl draoù-se. **31** An neñv hag an douar a dremeno, met va geriouù ne dremenint ket. **32** Evit ar pezh a sell ouzh an deiz hag an eur, den n'o anavez, nag an aeled a zo en neñv, nag ar Mab, met an Tad hepken. **33** Bezit war evezh, chomit dihun ha pedit; rak n'ouzoc'h ket pegoulz e teuio an amzer-se. **34** Bez' e vo evel un den a ya e beaj, a lez e di, a ro ar gundu anezhañ d'e vevelien, o lakaat da bep hini e labour, hag a c'hourc'hemenn d'ar porzhier bezañ dihun. **35** Chomit dihun eta, rak n'ouzoc'h ket pegoulz e teuio mestr an ti, pe d'an abardaez, pe da hanternoz, pe da gan ar c'hilhog, pe diouzh ar beure, **36** gant aon na zeufe en un taol, ha n'ho kavfe kousket. **37** Dre-se, ar pezh a lavar, a lavar, a deoc'h holl: Chomit dihun.

14 Gouel ar Pask hag ar bara hep goell a dlee bezañ daou zevezh goude; ar veleien vras hag ar skribed a glaske an doare da gregiñ e Jezuz dre droidell ha d'e lakaat d'ar marv. **2** Met e lavarent: Arabat e vele e-pad ar gouel, gant aon na savfe un drubuilh bennak e-touez ar bobl. **3** Jezuz, o vezañ e Betania ouzh taol e ti Simon al lotr, ur wreg a zeus d'e gavout gant ul lestr alabastr leun a c'hwezh-vat a nard pur hag eus ur prez bras, hag, o vezañ torret al lestr, e skuilhas ar c'hwezh-vat war e Benn. **4** Hiniennou a yeas droug enno o-unan, hag a lavaras: Perak koll evel-se ar c'hwezh-vat-se? **5** Rak gallet e vije bet gwerzhañ anezhi ouzhPenn tri c'hangt diner, hag o reñ d'ar beorien. Evel-se e krozmoalent en he enep. **6** Met Jezuz a lavaras: Lezit anezhi; perak e rit poan dezhi? Un dra vat he deus graet em c'heñver. **7** Rak c'hwi ho po atav peorien ganeoc'h, ha bep gwech ma c'hoantaot e c'hellot ober vat dezho, met n'ho po ket atav ac'hanon. **8** Graet he deus ar pezh a oa en he galloud; balzamet he deus dre ziaraok va c'horf evit va beziadur. **9** Me a lavar deoc'h e gwirionez, penaos en holl lec'hioù eus ar bed ma vo an aviel-mañ prezeget, ar pezh he deus graet a vo iveau lavaret en eñvor anezhi. **10** Neuze Judaz Iskariod, unan eus an daouzek, a yeas da gavout ar veleien vras evit lakaat Jezuz etre o daouarn. **11** Selaou a rejont gant joa, hag e lavarjont reñ arc'hant dezhañ; diwar neuze e klaskas an tu dereat d'e lakaat etre o daouarn. **12** Ar c'henitañ deiz eus ar bara hep goell, pa aberzhed ar Pask, e ziskibien a lavaras dezhañ:

Pelec'h e c'hoantaez ez afemp da gempenn ar pezh a zo ret evit debriñ ar Pask? **13** Neuze e kasas daou eus e ziskibien hag e lavaras dezho: It e kér, hag e kavot dirazoch' un den o tougen ur podad dour, it war e lerc'h. **14** E pe lec'h bennak ma'z aio, lavarit da vest an ti: Ar Mestr a lavar: Pelec'h emañ al lec'h e tebrin ar Pask ennañ, gant va diskibien? **15** Hag e tiskouezo deoc'h ur gambr uhel, urzhiet ha kempennet mat; ficht eno deomp ar Pask. **16** E ziskibien eta a yeas, hag a zeus e kér, hag e kavijant an traouù evel m'en devoa lavaret dezho; hag e fichijont ar Pask. **17** Pa voe deuet an abardaez, e teuas gant an daouzek. **18** Evel ma oant ouzh taol, ha ma tebrent, Jezuz a lavaras: Me a lavar deoc'h e gwirionez, unan ac'hanc'h, unan a zebr ganin, am gwerzho. **19** Neuze en em lakajont d'en em c'hlac'hariñ; hag e lavarjont dezhañ, an eil goeig egle: Ha me eo? **20** Eñ a respontas dezho: Unan an daouzek eo, ha lakaat a ra e zorn er plad ganin. **21** Mab an den, evit gwir, a ya hervez ar pezh a zo skrivet anezhañ; met gwalleur d'an den ma vo gwerzhet gantañ; gwell e vije d'an den-se, ne vije biken bet ganet. **22** Evel ma tebrent, Jezuz a gemeras bara ha, goude bezañ trugarekaet, e torras anezhañ, hag en roas dezho, o lavarout: Kemerit, [debrif,] hemañ eo va c'horf. **23** Kemer a reas iveau an hanaf ha, goude bezañ trugarekaet, en roas dezho, hag ec'h evjont holl dioustañ. **24** Hag e lavaras dezho: Hemañ eo va gwad, ar gwad eus an emglev [nevez], skuilhet evit kalz. **25** Me a lavar deoc'h e gwirionez, n'evin mui eus frouezh ar gwini, betek an deiz ma'c'h evin anezhañ nevez e rouantelez Doue. **26** Goude m'o devoe kanet ar c'hantikoù, ez ejont da Venez an Olived. **27** Neuze, Jezuz a lavaras dezho: Me a vo deoc'h holl en noz-mañ un abeg da gouezhañ, rak skrivet eo: skeiñ a rin ar pastor, hag an deñved a vo stlabezet. **28** Met goude ma vin adsavet a varv, ho tiaraogin e Galilea. **29** Ha Pêr a lavaras dezhañ: Pa vefe an holl gwallskoueriet, evidon-me, ne vin ket. **30** Neuze Jezuz a lavaras dezhañ: Me a lavar dit e gwirionez, penaos hiziv, en noz-mañ, a-raok ma kano ar c'hilhog div wech, te az po va dinac'het teir gwech. **31** Met eñ a lavare krefvoc'h c'hoazh: Ha pa vefe ret din mervel ganit, ne zinac'hin ket ac'hanout. Hag holl, e lavarent ar memes tra. **32** Neuze ez ejont en ul lec'h galvet Getsemene, ha Jezuz a lavaras d'e ziskibien: Azezt amañ e-pad ma pedin. **33** Kemer a reas gantañ Pêr, Jakez ha Yann, hag e voe leuniet a aon hag a anken. **34** Hag e lavaras dezho: Trist eo va ene betek ar marv; chomit amañ e beihil. **35** O vont un tammoù a-raokoc'h, en em stouas d'an douar, da bediñ ma c'hellje an eur-se pellaat dioustañ. **36** Hag e lavare: Abbal! Tad! An holl draouù a c'hellez; pella an hanaf-se diouzhin! Koulskoude neket evel ma fell din, met evel ma fell dit. **37** Hag e tistroas, o c'havas kousket, hag e lavaras da Bêr: Simon, kousket a rez! Ne'c'h eus ket gallet beihilh un eur? **38** Beihilh ha pedit evit na gouezhot ket en temptadur; ar spered a zo buan, met ar c'hiñ a zo dinerzh. **39** Mont a reas adarre, hag e pedas, o lavarout ar memes komzoù. **40** O vezañ distroet, o c'havas adarre kousket, rak o daoulagad a oa pounnraet; ha ne ouient petra da lavarout dezhañ. **41** Hag e tistroas evit an trede gwech, hag e lavaras dezho: Kouskit bremañ ha diskuizhit! A-walc'h eo! An eur a zo deuet; setu, Mab an den a zo lakaet etre daouarn ar bec'herien. **42** Savit, ha deomp, setu, an hini am gwerzh a dosta. **43** Ha kerkent, evel ma komze c'hoazh, Judaz, unan an daouzek, a zeus, ha gantañ ur vandenn vras a dud gant klezeier ha gant bizhier, a-

berzh ar veleien vras, ar skribed hag an henaourien. 44 An hini en gwerzhe en devoa roet ar sin-mañ: An hini a bokin dezhañ, hennezh eo; krogit ennañ, ha kasit eñ sur. 45 Raktal eta evel ma oa erruet, e tostaas outañ, hag e lavaras dezhañ: Mestr! Mestr! Hag e pokas dezhañ. 46 Neuze Jezuz e lakajont o daouarn war Jezuz, hag e krogjont ennañ. 47 Unan eus ar re a oa eno a dennas e gleze, a skoas servijer ar beleg-meur, hag a droc'has e skouarn dezhañ. 48 Neuze Jezuz a gemeras ar gomz hag a lavaras dezho: Deuet oc'h er-maez evel war-lerc'h ul laer, gant klezeier ha gant bizhier, evit kregiñ ennon. 49 Bemdez e oan en ho touez, o kelenn en templ, ha n'hoch' eus ket va chemeret; met bez' eo evit ma vo ar Skirurioù peurc'hraet. 50 Neuze, o vezañ e zilezet, an holl a dec'has kuit. 51 Un den yaouann en heulie, goloet hepken gant ul linenn skañv; an dud yaouank a grogas ennañ, 52 met eñ a lezas ganto e wiskamant, hag a dec'has en noazh deus etre o daouarn. 53 Kas a rejont neuze Jezuz da di ar beleg-meur, e-lec'h ma oa en em zastumet an holl veleien vras, an henaourien hag ar skribed. 54 Pêr a heuliañ anezhañ a-bell betek porzh ar beleg-meur. Hag o vezañ azezet gant ar veleien, en em domme e-tal an tan. 55 Ar veleien vras hag an holl sanedrin a glaske un testeni a-enep Jezuz, evit e lakaat d'ar marv, hogen ne gavent ket. 56 Rak kalz a roe testeni fals en e enep, met o zesteriouù ne oant ket heñvel etrezo. 57 Hiniennou a savas neuze, hag a zougas ur fals testeni a-enep dezhañ o lavarout: 58 Ni hon eus e glevet o lavarout: Me a ziskaro an templ-mañ, graet gant dorn an den, hag a-benn tri deiz ec'h adsavin unan all, ha ne vo ket graet gant dorn an den. 59 Met o zesteriouù ne oant ket heñvel etrezo kennebeut. 60 Neuze ar beleg-meur, o sevel e-kreiz ar sanhedrin, a reas ouzh Jezuz ar gouleñ-mañ: Ha ne responteñ netra? Petra a destenn an dud-se en da enep? 61 Met Jezuz a davas ha ne respontas netra. Ar beleg-meur a reas c'hoazh outañ ar gouleñ-mañ: Bez' out-te ar C'hrist, Mab an Hini a zo benniget? 62 Ha Jezuz a lavaras dezhañ: Bez' ez on; ha gwelout a reot Mab an den azezet a-zehou da c'halloud Doue, hag o tont war goabr an neñv. 63 Neuze ar beleg-meur a rogas e zilhad, hag a lavaras: Da betra hon eus mui ezhomm a destou? 64 Klevet hoc'h eus al ledoued; petra a soñjitet a-se? Holl neuze, e varnjont anezhañ evel din a varv. 65 Hiniennou en em lakaas da grañchat outañ, da c'holeñ e vizaj, ha da reiñ dezhañ karvanadou, o lavarout: Divin! Hag ar veleien a skoas anezhañ gant bizhier. 66 Pêr a oa e traorñ ar porzh, hag e teuas eno unan eus mitizhien ar beleg-meur; 67 hag o welout Pêr oc'h en em dommañ, e sellas outañ hag e lavaras: Te iveau, te a oa gant Jezuz a Nazared. 68 Met eñ a nac'has anezhañ, hag a lavaras: N'anavezan ket anezhañ, ha n'ouzon ket petra a lavarez; mont a reas er-maez er porzh; hag ar c'hilhog a ganas. 69 Ar vatezh-se, o vezañ e welet adarre, en em lakaas da lavarout d'ar re a oa eno: An den-mañ a zo eus an dud-se. Met eñ e nac'has adarre. 70 Ur penad goude, ar re a oa eno a lavaras da Bér: Evit gwir te a zo eus an dud-se, rak te a zo Galileat, [ha da yezh a zo heñvel ouzh o hinij. 71 Neuze en em lakaas da zroukpediñ ha da douïñ, o lavarout: N'anavezan ket an den-se a gomzit anezhañ. 72 Raktal ar c'hilhog a ganas un eil gwech; ha Pêr en devoe soñj eus ar gomz en devoa Jezuz lavaret dezhañ: A-raok ma kano ar c'hilhog div wech, ez po va dinac'het teir gwech. Hag o vezañ aet buan er-maez, e ouelas.

15 Kerkent ha ma voe deiz, ar veleien vras, gant an henaourien hag ar skribed, hag ar sanedrin o vezañ en em guzuliet, a zegasas Jezuz erreet hag en lakajont etre daouarn Pilat. 2 Pilat a c'houllennas outañ: Bez' out-te roue ar Yuzevien? Jezuz a respontas dezhañ: Te en lavar. 3 Ar veleien vras a damalle anezhañ eus meur a dra. 4 Met Pilat a reas c'hoazh ar gouleñ-mañ outañ, o lavarout: Ne responteñ netra dezho? Gwel pegement a draoù a damallent dit. 5 Met Jezuz ne respontas ken netra, en hevelep doare ma oa Pilat souezhet. 6 Bez' e oa ar c'hz da leuskol dezho, da bep gouel, an hini eus ar brizonidi a c'houllenne ar bobl. 7 Hag e oa er prizon unan galvet Barabbaz gant e genseurteud, rak graet o devoa ur muntr e-pad un dispac'h. 8 Ar bobl en em lakaas da c'houllenn [gant kriadennoù bras,] ma vije graet dezho evel m'en devoa atav graet. 9 Pilat a respontas dezho: Fellout a ra deoc'h e laosken deoc'h roue ar Yuzevien? 10 Rak anavezout a rae e oa dre avi o devoa ar veleien vras e lakaet etre e zaouarn. 11 Met ar veleien vras a vroude ar bobl da c'houllenn ma vije laosket kentoc'h dezho Barabbaz. 12 Pilat, oc'h adkemer ar gomz, a lavaras dezho: Petra a fell deoc'h e rafen eta eus an hini e c'halvit roue ar Yuzevien? 13 Int a grías a-nevez: Ouzh ar groaz! 14 Pilat a lavaras dezho: Met peseurt droug en deus graet? Hag e krijont c'hoazh kreñvoc'h: Ouzh ar groaz! 15 Pilat eta, o c'hoantaat plijout d'ar bobl, a laoskas dezho Barrabaz; ha goude bezañ lakaet skourjezañ Jezuz, en roas evit bezañ staget ouzh ar groaz. 16 Ar soudarded a zegasas anezhañ e diabarzh ar palez, da lavarout eo er pretordi, hag e tastumjont eno an holl strollad. 17 Hag e wiskjont anezhañ gant ur vantell vouk, hag e lakajont war e Benn ur gurunenn spern o devoa gweet. 18 Neuze en em lakaajont d'e saludiñ, o lavarout: Salud, roue ar Yuzevien! 19 Hag e skojont war e Benn gant ur gorzenn, hag e krañchjont outañ, hag, o plegañ o glin, e stoujont dirazañ. 20 Goude bezañ graet goap anezhañ, e lamjont ar vantell vouk diwarnañ, e wiskjont dezhañ e zilhad en-dro, hag e kasjont anezhañ evit e lakaat ouzh ar groaz. 21 Un den eus Siren, anvet Simon, tad da Aleksandr ha da Rufuz, a dremene dre eno, o tont eus ar parkeier; ober a rejont dezhañ dougen kroaz Jezuz. 22 Hag e kasjont Jezuz d'ul lec'h anvet Golgota, da lavarout eo lec'h ar c'hlopenn. 23 Hag e kinnigjont dezhañ da evañ gwin mesket gant mir; met ne evas ket anezhañ. 24 Goude m'o devoe e staget ouzh ar groaz, e lodennjont e zilhad, o teurel d'ar sord, evit anavezout lod pep hini. 25 Bez' e oa an trede eur, pa en stagjont ouzh ar groaz. 26 Abeg e gondaonidigezh a oa lakaet dre ar skrid-mañ: ROUE AR YUZEVIEN. 27 Stagañ a rejont iveau ouzh ar groaz gantañ daou laer, unan a-zehou, hag egile a-gleiz dezhañ. 28 [Evel-se ar gomz-mañ eus ar Skirur a voe peurc'hraet: Lakaet eo bet e renk ar dorfedourien.] 29 Ar re a dremene dre eno a lavare dismegerañsouù dezhañ, o hejañ o fenn, hag o lavarout: He! Te, an hini a ziskar an templ hag en adsav e tri deiz, 30 en em savete da-unan, ha diskenn eus ar groaz! 31 Evel-se iveau, ar veleien vras, gant ar skribed, a lavare etrezo, en ur c'hoapaat: Saveeteet en deus ar re all, ha ne c'hell ket en em saveteiñ e-unan! 32 Ra ziskenno ar C'hrist, roue Israel, bremañ eus ar groaz, abalamour deomp d'e welout, ha ma kredimp! Hag ar re a oa staget ouzh ar groaz gantañ, a lavare iveau dismegerañsouù dezhañ. 33 Pa zeusas ar c'hwech'het eur, e vœu teñvalijenn war an douar holl, betek an navet eur. 34 Ha d'an navet eur, Jezuz a grías gant ur vouezh krefñ: Eloi,

Eloi, lama sabktani? Da lavarout eo: Va Doue, va Doue, perak ec'h eus va dilezet? **35** Hiniennou eus ar re a oa eno, o vezañ e glevet, a lavare: Setu e c'halv Elia. **36** Unan anezho a redas, a leunias ur spoueenn a winegr, he lakaas e penn ur gorzenn, hag he roas dezhaf da evañ, en ur lavarout: Lezit; gwelomp hag-eñ e teuio Elia d'e ziskenn. **37** Neuze Jezuz, o vezañ taolet ur griadenn vras, a varvas. **38** Gouel an templ a rogas e div, adalek krec'h betek traoñ. **39** Ar c'hantener a oa dirazañ, o welout e oa marvet en ur grial evel-se, a lavaras: Hemañ, evit gwir, a oa Mab Doue. **40** Bez' e oa ives gwragez a selle a-bell. En o-zouez e oa Mari a Vagdala, ha Mari mamm da Jakez ar Yaouankañ ha da Jozef, ha Salome, **41** ar re en heulie hag en servije pa oa e Galilea, ha meur a hini all a oa pignet gantañ da Jeruzalem. **42** Diouzh an abardaez, evel ma oa deiz ar c'hempennadur, da lavarout eo deiz kent ar sabad, **43** Jozef a Arimatea, ur c'huzulier enoret a c'hortoze ives rouantelezh Doue, a zeuas gant hardizhegezh da gavout Pilat, hag a c'houlennas digantañ korf Jezuz. **44** Pilat a voe souezhet bras ma oa marv ken buan; hag o vezañ galvet ar c'hantener, e c'houlennas digantañ hag-eñ e oa marv pell a oa. **45** O vezañ anavezet kement-se, gant ar c'hantener, e roas ar c'horf da Jozef. **46** Jozef, o vezañ prenet ul lienenn, en diskennas eus ar groaz, en goloas gant ul lienenn, a lakaas anezhañ en ur bez touillet er roc'h, hag a ruilhas ur maen ouzh dor ar bez. **47** Mari a Vagdala ha Mari mamm Jozef, a selle pelec'h e oa lakaet.

16 Goude ma oa ar sabad tremenet, Mari a Vagdala, Mari mamm Jakez, ha Salome, a brenas louzou a c'hwez-vat evit dont da valzamañ ar c'horf. **2** Deiz kentañ ar sizhun, da savheol, e teujont mintin mat d'ar bez. **3** Hag e lavarent etrezo: Piv a lamo deomp ar maen a zo ouzh dor ar bez? **4** O vezañ sellet, e weljont ar maen a oa bet lamet; ha gwall vras e oa. **5** Neuze, o vezañ aet er bez, e weljont un den yaouank azezet en tu dehou, gwisket gant ur sae wenn; spontet e oant. **6** Met eñ a lavaras dezhzo: Na vezit ket spontet; c'hwia glask Jezuz a Nazared, an hini a zo bet staget ouzh ar groaz; adsavet eo a varv, n'emañ ken amañ; setu al lech'm'o devoa lakaet anezhañ. **7** Met it, ha lavarit d'e ziskibien ha da Bér ho tiaraogo e Galilea, eno en gwelot, evel m'en deus lavaret dec'h. **8** Int a yeas kuit hag a dec'has diouzh ar bez, rak souezhet e oant ha leuniet a aon. Ne lavarjont netra da zen, rak spontet e oant. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Jezuz, o vezañ adsavet a varv diouzh ar beure, deiz kentañ ar sizhun, en em ziskouezas da gentañ da Vari a Vagdala, m'en devoa kaset kuit seizh diaoul anezhi. **10** Hi a yeas, hag a roas d'e anavezout d'ar re a oa bet gantañ, hag a oa e kañv hag en daerou. **11** Met int, o klevout e oa bev, hag he devoa-hi e welet, ne gredjont ket anezhi. **12** Goude-se, en em ziskouezas en un doare all da zaou anezho a oa en hent, o vont war ar maez. **13** Ar re-mañ a yeas da lavarout d'ar re all ha n'o c'hredjont ket kennebeut. **14** Da ziwezhañ, en em ziskouezas d'an unnek abostol, evel ma oant ouzh taol, hag e rebechas dezhzo o diskredoni ha kaleter o c'halon, abalamour n'o devoa ket kredet ar re o devoa e welet adsavet a varv. **15** Hag e lavaras dezhzo: It dre ar bed holl, ha prezegit an Aviel da bep krouadur. **16** An hini a gredo hag a vo badezet a vo salvet; met an hini na gredo ket a vo kondaonet. **17** Ha setu ar miraklou a heulio ar re o devo kredet: Kas a raint kuit an diaoulien em anv; komz a raint yezhoù nevez; **18** kemer

a raint an naered; mar evont un dra marvus bennak, ne raio ket a boan dezhzo; lakaat a raint o daouarn war ar re glañv, hag e vint yac'haet. **19** An Aotrou, goude bezañ komzet outo, a voe savet en neñv, hag ec'h azezas a-zehou da Zoue. **20** Hag int, o vezañ aet, a brezegas dre holl, an Aotrou o kenober ganto, hag o reiñ kred da C'her Doue dre ar miraklou a heulie.

Luc

1 Kalz o vezañ kemeret ar garg da skrivañ istor an traoū c'hoarvezet, hag anavezet mat evit bezañ gwir en hon touez, 2 hervez m'o deus degaset deomp ar re o deus o gwelet adalek ar penn-kentañ, hag a zo bet ministred ar Ger, 3 kredet em eus ivez, Teofil mat-meurbet, e tleen o skrivañ dit dre urzh, goude bezañ graet un enklask pizh warno holl, gant evezh, 4 evit małc'h anavezi ar wirionez diwar-benn ar pezh a zo bet desket dit. 5 En amzer Herodez, roue Judea, e oa ur beleg anvet Zakaria, eus lignez Abia; e wreg a oa eus lignez Aaron, hag en em c'halve Elizabed. 6 Reizh e oant o-daou dirak an Aotrou, hag e heulient holl gourc'hemennoù hag urzhiou an Aotrou, en un doare divlam. 7 N'o devoa ket a vugale, rak Elizabed a oa gaonac'h, hag o-daou, e oant aet war an oad. 8 Erruout a reas, evel ma rae Zakaria e garg a veleg dirak Doue, hervez urzh e dro, 9 ma voe galvet dre ar sord, hervez giz ar velegiezh, da vont e-barzh templ an Aotrou, evit deviñ an ezañs. 10 An holl bobl a oa er-maez o pediñ, d'an eur ma teved an ezañs. 11 Neuze un ael eus an Aotrou en em ziskouezas dezhañ en e sav, en tu dehou da aoter an ezañs. 12 Zakaria, o welout anezhañ, a voe trubuilhet, hag ar spont a grogasennañ. 13 Met an ael a lavaras dezhañ: Zakaria, na'z pez ket aon, rak da bedenn a zo bet selaouet, Elizabed a c'hano dit ur mab, hag e roi dezhañ an anv a Yann. 14 Bez' e vo evidout un abeg a joa hag a laouenidigezh, ha kalz en em laouenaio eus e c'hanedigezh. 15 Rak bras e vo dirak an Aotrou; n'evo na gwin, nag evaj kreñv ebet, ha leuniet e vo eus ar Spered-Santel adalek kof e vamm; 16 distreiñ a raio kalz eus bugale Israel d'an Aotrou o Doue, 17 hag e valeo dirazañ e spred hag e nerzh Elia, evit treiñ kalonoù an tadoù ouzh ar vugale, hag ar re disentus ouzh furnez ar re reizh, evit aozoañ d'an Aotrou ur bobl tuet mat. 18 Zakaria a lavaras d'an ael: A betra ec'h anavezin kement-se? Rak me a zo kozh, ha va gwreg a zo aet war an oad? 19 An ael a respontas dezhañ: Me eo Gabriel, an hini a chom dirak Doue; degaset on bet evit komz ouzhit ha diskleriañ dit ar c'helou mat-mañ. 20 Ha setu, te a ya da vezañ mut, ha ne c'helli ken komz, betek an deiz ma c'hoarvezo an traoū-mañ, abalamour ne c'h eus ket kredet da'm c'homzoù, hag a erruo en o amzer. 21 Koulskoude, ar bobl a c'hortoze Zakaria, hag a oa souezhet ma talee en templ. 22 Pa voe deuet er-maez, ne c'helle ket komz outo, hag ec'h anavezjont en devoa bet ur welidigezh en templ, rak dre sinoū en roe da gompreñ dezho; hag e chomas mut. 23 Pa voe echuet deizioù e garg, ez eas d'e di. 24 Un nebeut amzer goude, Elizabed, e wreg, en em gavas dougerez, hag en em guzhas e-pad pemp miz, o lavarout: 25 Evel-se eo, en deus graet an Aotrou em c'heñver en deizioù-mañ, m'en deus sellet ouzhin, evit lemel an dismagañs a oa warnon dirak an dud. 26 Er c'hweç'hvet miz, Doue a gasas an ael Gabriel en ur gêr a C'halilea galvet Nazared, 27 d'ur werc'hez a zlee dimeziñ d'un den anvet Jozef, eus tiegezh David; ar werc'hez-se a oa anvet Mari. 28 An ael, o vezañ aet el lec'h ma oa, a lavaras dezhi: Da saludiñ a ran, te a zo bet resevet en gras, an Aotrou a zo ganit. [Benniget out e-touez ar gwragez.] 29 O vezañ gwelet an ael, e voe trubuilhet gant e gomzoù, hag e sofje enni ec'h-unan petra a c'helle ar salud-se bezañ. 30 Neuze an ael a lavaras dezhi: Mari, na'z pez

ket aon, rak kavet ec'h eus gras dirak Doue. 31 Setu, te a vo dougerez, hag e c'hani ur mab, hag e c'halvi e anv Jezuz. 32 Bras e vo, hag e vo galvet mab an Uhelañ-Meurbet, hag an Aotrou Doue a roio dezhañ tron David e dad. 33 Ren a raio da virviken war diegezh Jakob, hag e ren n'en devo ken a fin. (aïon g165) 34 Neuze Mari a lavaras d'an ael: Penaos e c'hoarvezokement-se, pa n'anavezan gwaz ebet? 35 An ael a respontas dezhi: Ar Spered-Santel a zeuio warnout, ha galloud an Uhelañ-Meurbet a c'holio ac'hantout gant e skeud; dre-se ar bugel santel a vo ganet ac'hantout a vo galvet Mab Doue. 36 Ha setu, Elizabed da geniterv a zoug ives ur mab en he c'chozhni, hag hemañ eo ar c'hweç'hvet miz eus an hini a oa galvet gaonac'h. 37 Rak n'eus netra dibosupl da Zoue. 38 Ha Mari a lavaras: Setu servijerez an Aotrou, ra vo graet din hervez da gomz. Hag an ael a bellaos diouti. 39 Neuze Mari a savas, hag a yeas buan da vro ar menezioū, en ur gér eus Bro-Juda, 40 hag, o vezañ aet e ti Zakaria, e saludas Elizabed. 41 Kerkennt ha ma klevas Elizabed Salud Mari, ar bugel bihan a dridas en he c'hof; hag Elizabed a voe leuniet eus ar Spered-Santel. 42 Hag o sevel he mouezh, e krias: Te a zo benniget e-touez ar gwragez, ha benniget eo frouezh da gof. 43 A-belec'h e teu kement-mañ din, ma teu mamm va Aotrou etrezek ennon? 44 Rak mouezh da salud n'he deus ket kentoc'h skoet va divskouarn, m'en deus ar bugel bihan tridet gant levenez em c'hof. 45 Eürus eo an hini he deus kredet, rak graet e vo an traoū a zo bet lavaret dezhi aberzh an Aotrou. 46 Neuze Mari a lavaras: Va ene a veul an Aotrou, 47 ha va spred en em laouena e Doue va Salver, 48 abalamour m'en deus sellet ouzh izelded e servijerez. Ha setu, diwar vremañ, e vin galvet eürus gant an holl rummadoù, 49 rak an Holl-C'halloudek en deus graet traoū bras din; e anv a zo santel, 50 hag e drugarez en em astenn a oad en oad war ar re a zojou anezhañ. 51 Diskouezet en deus nerzh e vrec'h; stlabezet en deus ar soñjezonoū a rae ar re lorc'hus en o c'halon. 52 Didronet en deus ar re c'halloudek, ha savet en deus ar re vihan. 53 Leuniet en deus a vadoù a re o devoa naon, ha kaset en deus kuit ar re binvidik er goullo. 54 Sikouret en deus Israel e servijer, o kaout soñj eus e drugarez, 55 evel m'en devoa e lavaret d'hon tadoù, da Abraham ha d'e lignez da viken. (aïon g165) 56 Mari a chomas gant Elizabed war-dro tri miz; neuze e tistroas d'he zi. 57 Neuze, amizer Elizabed o vezañ deuet, e c'hansas ur mab. 58 He amezeien hag he c'herent, o vezañ anavezet penaos en devoa an Aotrou diskouezet e drugarez en he c'heñver, en em laouenajont ganti. 59 O vezañ deuet an eizhvet deiz evit amdroc'hant ar bugel, e c'halvjont anezhañ Zakaria, eus anv e dad. 60 Met e vamm, o kemer ar gomz, a lavaras: Nann, met Yann e vo galvet. 61 Hag e lavarjont dezhi: N'eus den ez kerentiezh hag a zo galvet eus an anv-se. 62 Neuze e c'houlemnijont dre sin ouzh e dad penaos e felle dezhañ e vije galvet. 63 Zakaria, o vezañ goulenet taolennoùgioū, a skrivas ar gerioū-mañ: Yann eo e anv. Hag an holl a voe souezhet. 64 Kerkennt e chenou a zigoras, e deod a ziereas, hag e komze en ur veulif Doue. 65 O holl amezeien a voe leuniet a spont, hag an holl draoū-mañ en em vrude dre holl venezioù Judea. 66 An holl re o c'hlève, o mire en o c'halon, hag e lavarant: Petra eta e vo ar bugel bihan-se? Ha dorm an Aotrou a oa warnañ. 67 Neuze Zakaria e dad a voe leuniet eus ar Spered-Santel, hag e tiouganas, o lavarout: 68 Benniget ra vo an Aotrou, Doue Israel, dre ma'z eo deuet da welout ha da

zasprenañ e bobl, **69** hag abalamour m'en deus savet deomp ur Salver Galloudek e tiegezh David e servijer, **70** evel m'en devoa lavaret dre c'henou e brofeded santel, abaoe penn-kentañ ar bed, (**aïōn g165**) **71** dre m'en deus hor saveete a zaouarn hon enebourien, hag eus dorm an holl re a gasae ac'h'anomp, **72** evit ober trugarez e-kefirer hon tadoù, o kaout soñj eus e emglev santel, **73** eus al le en devoa graet da Abraham hon tad, **74** penaos, o vezañ hon tennet eus dorm hon enebourien, e roje deomp da servijañ anezhañ hep aon, **75** er santelezh hag er reizhder dirazañ e-pad holl deizioù hor buhez. **76** Ha te, bugel bihan, ta a vo galvet profed an Uhelañ-Meurbet; rak te a gerzh dirak dremm an Aotrou, evit kempenn e hentou, **77** evit reiñ anaoudegezh ar silvidigezh d'e bobl dre pardon eus o fec'heudoù, **78** dre garantez trugarezus hon Doue; drezi, ar sav-heol eus an nec'h en deus hor gwelet, **79** evit sklérrijennañ ar re a zo azezet en défivalijenn hag e skeud ar marv, hag evit ren hor c'hammedou e hent ar peoc'h. **80** Ar bugel bihan a greske hag en em greñvæa er spered; hag e chomas el lec'hioù distro betek an deiz ma tlee bezañ diskouezet da Israel.

2 En amzer-se e voe embannet ul lezenn a-berzh Kézar-
August, evit ma vije graet ar gont eus tud ar bed holl. **2** Ar
gont kentañ-se a voe graet e-pad ma oa Kiriniuz gouarner Siria.
3 Dre-se an holl a yae evit lakaat o anv, pep hini en e gér. **4**
Jozef iveau a bignas eus Galilea da Judea, eus kér Nazared
da gér David anvet Betlehem, dre ma oa eus tiegezh hag eus
familh David, **5** evit reiñ e anv gant Mari e wreg, hag a oa
dougerez. **6** E-pad ma oant eno, an amzer ma tlee gwilioudiñ a
erruas, **7** hag e c'hansas he mab kentañ-ganet, hag e mailhuras
anezhañ, hag e lakaas anezhañ en ur c'hraou, abalamour ne
oa ket plas evito en ostaleri. **8** Bez' e oa er memes korn-bro
mésaerien a gouske er parkeier, hag a ziwall e loened e-pad
beilhadennou an noz. **9** Setu un ael eus an Aotrou en em
ziskouezas dezho ha gloar an Aotrou a lugernas en-dro dezho,
hag o devoe ur spont bras. **10** Neuze an ael a lavaras dezho:
N'ho pet ket aon, rak setu e tegasan deoc'h ur c'heñlou mat, a vo
un abeg a levezen vrás evit an holl bobl, **11** rak ganet eo hiziv
deoc'h, e kér David, ur Salver, hag a zo ar C'hrist, an Aotrou. **12**
Setu amañ ur sin deoc'h: c'hwi a gavo ur bugel bihan maillhuret
ha gourvezet en ur c'hraou. **13** Ha kerkent e voe gant an ael ul
lod bras eus arme an neñv, o veuliñ hag o lavarout: **14** Gloar
da Zoue el lec'hioù uhel-meurbet, ha peoc'h war an douar e-
touez an dud karet gantañ! **15** Pa voe en em dennet an aeled
diganto en neñv, ar vësaerien a lavaras an eil d'egile: Deomp
eta betek Betlehem, ha gwelomp ar pezh a zo c'hoarvezet, hag
en deus an Aotrou roet da anavezout deomp. **16** Mont a rejont
eta buan di, hag e kavjont Mari, Jozef hag ar bugel bihan a oa
gourvezet er c'hraou. **17** O vezañ e welet, e tisklérjont ar pezh a
oa bet lavaret dezho diwar-benn ar bugel bihan-se. **18** An holl
re o c'hlive a oa souezhet bras eus ar pezh a oa bet lavaret
dezho gant ar vësaerien. **19** Mari a vire an holl draouù-se, o
tistremen anezho en he c'halon. **20** Hag ar vësaerien a zistroas,
en ur reiñ gloar ha meuleudi da Zoue, evit kement o devoa
klevet ha gwelet, hervez ma oa bet lavaret dezho. **21** Pa voe
deuet an eizhvet devezh evit amdroc'hñ ar bugel, e voe galvet
JEZUZ, anv a oa bet roet dezhañ gant an ael, a-raok ma oa
koñsvevet e kof e vamm. **22** Ha pa voe deuet, hervez lezenn
Moizez, an deizioù dezho da vezañ glanaet, e voe kaset ar

bugel da Jeruzalem, evit e ginnig d'an Aotrou **23** (hervez ma'z
eo skrivet e lezenn an Aotrou: Pep paotr kentañ-ganet a vo
gouestlet da Zoue), **24** hag evit kinnig en aberzh, hervez ar
pezh a zo skrivet e lezenn an Aotrou, ur re durzhunelled, pe
ziv goulmig. **25** Bez' e oa e Jeruzalem un den anvet Simeon;
an den-se a oa reizh hag a zouje Doue; gortoz a rae frealz
Israel, hag ar Spered-Santel a oa warnañ. **26** Disklériet e voe
dezhañ a-berzh Doue dre ar Spered-Santel, penaos ne varje
ket, a-raok m'en dije gwelet Krist an Aotrou. **27** Dont a reas en
templ dre ar Spered, hag evel ma oa an tad hag ar vamm o
tegas ar bugel bihan Jezuz, evit ober en e geñver hervez giz al
lezenn, **28** e kemeras anezhañ etre e zivrec'h, hag e veulas
Doue, o lavarout: **29** Aotrou, laosk bremañ da servijer da vont e
peoc'h, hervez da c'her, **30** rak va daoulagad o deus gwelet
da silvidigezh, **31** an hini ac'h eus graet dirak an holl boblou, **32**
ar sklérrijenn a dle skaeriañ an holl dud, ha gloar da bobl
Israel. **33** Ha Jozef hag e vamm a oa souezhet eus an traou a
lavared anezhañ. **34** Simeon o bennigas, hag a lavaras da Vari,
e vamm: Setu, ar bugel-se a zo lakaet da vezañ kouezhadenn
hag adsavidigezh evit kalz en Israel, ha da vezañ ur sin eus
enebiezh, **35** en hevelen doare ma vo soñjezonou kalon kalz
dizoloet; hag evidout-te, ur c'hlize a dreuzo da ene. **36** Bez'
e oa iveau Anna ar brofedez, merc'h Fanuel, eus meuriad
Aser; oadet bras e oa, hag he devoa bevet gant he fried seizh
vloaz, abaoe he gwerc'hded. **37** Chomet e oa intañvez, oadet a
bevar bloaz ha pevar ugant pe war-dro, n'ae ket er-maez eus an
templ, o servijañ Doue noz-deiz er yunou hag er pedennoù.
38 O vezañ deuet d'an eur-mañ, e veule iveau an Aotrou, hag
e komze diwar-benn Jezuz ouzh an holl dud eus Jeruzalem
a c'hortoze an daspren. **39** Goude m'o devoe graet pep tra
hervez lezenn an Aotrou, e tistrojont e Galilea, da Nazared, o
c'hér. **40** Hag ar bugel a greske hag en em nerzhe [e spered],
o vezañ leuniet a furnez; ha gras Doue a oa warnañ. **41** E
dad hag e vamm a yae beb bloaz da Jeruzalem, da c'houel
ar Pask. **42** P'en devoe Jezuz daouzek vloaz, e pignjont da
Jeruzalem, hervez giz ar gouel. **43** Pa voe deizioù ar gouel
tremenet, evel ma tistrojont achane, ar bugel Jezuz a chomas e
Jeruzalem; Jozef hag e vamm n'anavezjont ket-se. **44** Met, o
soñjal e oa en o souez, e valejont un devezh; neuze e klaskjont
anezhañ e-touez o c'herent hag ar re eus o anaoudegezh; **45**
pa n'en kavent ket, e tistrojont da Jeruzalem d'e glask. **46** Hag
a-benn tri devezh e kavjont anezhañ en templ, azezet e-touez
an doktored, o selaou anezho hag oc'h ober goulennoù outo. **47**
Kement hini a gleve anezhañ a oa souezhet gant e furnez hag e
respoñtoù. **48** Pa welas e dud anezhañ, e voent souezhet, hag
e vamm a lavaras dezhañ: Va bugel, perak ec'h eus graet evel-
se deomp? Setu, da dad ha me, en glac'hар, a glaske ac'h'anout.
49 Eñ a lavaras dezho: Perak em c'hlasket? N'ouiech' ket eo
ret din bezañ dalc'het gant labourioù va Zad? **50** Met int ne
goprenjont ket ar pezh a lavare dezho. **51** Mont a reas neuze
ganto hag e teuas da Nazared, hag e touje dezho. E vamm a
vire an holl draouù-se en he c'halon. **52** Jezuz a greske e furnez,
e ment, hag e gras, dirak Doue ha dirak an dud.

3 Ar bemzekvet bloavezh eus impalaerdeed Tiberius Kézar,
Poñs-Pilat o vezañ gouarner Judea, Herodez tetrark Galilea,
Filip e vreur tetrark Iturea ha Trakonitz, Lisaniatz tetrark Abilen,
2 dindan belegiez veur Annaz ha Kaifaz, ger Doue a voe kaset

da Yann, mab Zakaria, el lec'h distro. 3 Yann a zeuas en holl vro war-dro ar Jordan, o prezeg badeziant ar geuzidigezh evit pardon ar pech'edou, 4 evel maž eo skrivet e levr lavarioù ar profed Izaia: Mouezh an hini a gri el lec'h distro a lavar: Kempennit hent an Aotrou, plaenait e wenodennoù. 5 Pep traonienn a vo leuniet, pep menez ha krec'hienヌ a vo izelaet; an hentoù gwariet a vo eeunaet, hag ar re dorgennek a vo kompezet; 6 ha pep kig a welo silvidigezh Doue. 7 Lavarout a rae eta d'ar bobl a zeue evit bezañ badezet gantañ: Lignez a naered-wiber, piv en deus desket deoc'h tec'hout diouzh ar gounnar da zont? 8 Dougit eta frouezh dereat d'ar geuzidigezh, ha n'en em lakait ket da lavarout ennoc'h hoc'h-unan: Ni hon eus evit tad Abraham; rak me a lavar deoc'h, e c'hell Doue obregonel eus ar vein-se bugale da Abraham. 9 Ar vouchal a zo a-vremañ lakaet ouzh gwirizioù ar gwez. Pep gwezenn eta na ro ket frouezh mat, a ya da vezañ troc'het ha taolet en tan. 10 Neuze ar bobl a c'houlennas digantañ: Petra a raimp eta? 11 Eñ a respontas dezho: An neb en deus daou gwiskamant, ra roio unan d'an hini n'en deus ket. 12 Dont a reas iveau publikaned evit bezañ badezet, hag e laverjont dezhañ: Mestr, petra a raimp? 13 Eñ a lavaras dezho: Na gemerit ket en tu-hont d'ar pezh a zo gourc'hemennet deoc'h. 14 Soudarded a c'houlennas iveau digantañ: Ha ni, petra a raimp? Eñ a lavaras dezho: Na wallgasit den ha na damallit den e gaou, met tremenit gant ho pae. 15 Evel ma oa ar bobl o c'hortoz, ha ma c'houlenne an holl en o c'halon hag eñ ne oa ket Yann ar C'hrist, 16 Yann en em lakaas da lavarout d'an holl: Me ho padez en dour, met unan all a zeu, galloudusoc'h egедон, ha n'on ket dellezek da zieren korreenn e votoù. Eñ ho padezo er Spered-Santel hag en tan. 17 E grouer a zo en e zaouarn, naetaat a raio mat e leur, hag e tastumo ar gwinizh en e solier, met ar pell a zevo en tan na varv ket. 18 Eñ a lavare meur a gelennadurezh all d'ar bobl, o prezeg dezho an Aviel. 19 Met Herodez an tetrark, o vezañ bet tamallet gant Yann diwar-benn Herodiaz, gwreg [Filip] e vreur, ha diwar-benn an holl draoù fall en devoa graet, 20 a reas goude an holl draoù fall all, an hini da lakaat Yann er prizon. 21 Evel ma rae an holl bobl en em vadeziñ gantañ, Jezuz a vœu iveau badezet; hag e-pad ma pede, an nefñ a zigoras, 22 hag ar Spered-Santel a ziskennas warnañ e doare ur c'horf, evel hini ur goulm; hag ur vouezh a zeuas eus an nefñ, o lavarout: Te eo va Mab karet-mat, ennout em eus lakaet va holl levenez. 23 Jezuz a oa oadet war-dro tregont vloaz p'en em lakaas da brezeg, hag e oa, evel ma kredet, mab da Jozef, mab Heli, 24 mab Matat, mab Levi, mab Melki, mab Jannai, mab Jozef, 25 mab Matatiaz, mab Amoz, mab Nahum, mab Esli, mab Naggai, 26 mab Maaz, mab Mataziaz, mab Semein, mab Jozef, mab Juda, 27 mab Joanan, mab Resa, mab Zorobabel, mab Salatiel, mab Neri, 28 mab Melki, mab Addi, mab Kosam, mab Elmodam, mab Er, 29 mab Joze, mab Eliezer, mab Joram, mab Mazat, mab Levi, 30 mab Simeon, mab Juda, mab Jozef, mab Jonam, mab Eliakim, 31 mab Melea, mab Mainan, mab Mattaza, mab Natan, mab David, 32 mab Jese, mab Obad, mab Booz, mab Salmon, mab Naason, 33 mab Aminadab, mab Aram, [mab Joram,] mab Ezrom, mab Farez, mab Juda, 34 mab Jakob, mab Izaak, mab Abraham, mab Tara, mab Nac'hor, 35 mab Seruk, mab Ragav, mab Faleg, mab Eber, mab Sala, 36 mab Kainam, mab Arpaksad, mab Sem, mab Noe, mab Lamec'h, 37 mab

Matuzala, mab Enoc'h, mab Jared, mab Maleleel, mab Kainan, 38 mab Enoz, mab Set, mab Adam, mab Doue.

4 Jezuz, leuniet eus ar Spered-Santel, a zistroas eus ar Jordan, hag a vœu kaset gant ar Spered el lec'h distro; 2 eno e vœu temptet gant an diaoul e-pad daou-ugent devezh, ha ne zebras netra e-pad an deiziou-se; goude ma voent tremenet, en devoa naon. 3 Neuze an diaoul a lavaras dezhañ: Mar dout Mab Doue, gourc'hemenn d'ar maen-mañ dont da vezañ bara. 4 Jezuz a respontas dezhañ: Skrivet eo: An den ne vevo ket a vara hepken, [met gant pep ger a zeu eus Doue]. 5 Neuze an diaoul en kasas [war ur menez uhel], a reas dezhañ gwelout en un taol holl rouantelezhiou ar bed, 6 hag a lavaras dezhañ: Reiñ a rin dit an holl c'halloid-se ha gloar ar rouantelezhiou-se, rak roet eo bet din, hag e roan anezhañ da neb a fell din. 7 Ma taoulinez eta dirazon, an holl draoù-se a vo dit. 8 Jezuz a respontas dezhañ: [A-drefiv din, Satan! Rak] skrivet eo: Azeuliñ a ri an Aotrou da Zoue, ha ne serviji nemetañ. 9 Kas a reas anezhañ iveau da Jeruzalem, hag e lakaas anezhañ war lein an templ, hag e lavaras dezhañ: Mar dout Mab Doue, en em daol ac'han d'an traou, rak skrivet eo 10 e c'hourc'hemenno d'e aeled kaout evezh ouzhit, evit da ziwall, 11 ha penaos e tougnt ac'hanout etre o daouarn, gant aon na stokfe da droad ouzh ur maen bennak. 12 Jezuz a respontas dezhañ: Lavaret eo: Na dempti ket an Aotrou da Zoue. 13 An diaoul, o vezañ echuet an holl demptadur, en em dennas dioutañ evit un amzer. 14 Jezuz a zistroas da C'halilea, dindan galloud ar Spered, hag ar vrud anezhañ a redas dre an holl vro tro-war-dro. 15 Kelenn a rae en o sinagogennou, hag e oa enoret gant an holl. 16 Jezuz a zeuas da Nazared, e-lec'h ma oa bet savet, hag ez eas, hervez e c'his, er sinagogenn deiz ar sabad. Sevel a reas evit lenn. 17 Neuze e vœu roet dezhañ levr ar profed Izaia, hag o vezañ displeget al levr, e kavas al lec'h ma oa skrivet ennañ: 18 Spered an Aotrou a zo warmon; abalamour da-se en deus va eouliet evit prezeg an Aviel d'ar beorien: [kaset en deus ac'hanon evit yac'haat ar e deus ar c'halon fastret,] evit embann an dasprendur d'ar re dalc'het, ha distro ar gweled d'ar re dall, da gas er frankiz ar re gwasket, 19 ha da embann bloavezh trugarezus an Aotrou. 20 Goude bezañ pleget al levr hag e roet d'ar servijer, ec'h azezas; daoulagad an holl er sinagogenn a selle pizh outañ. 21 Neuze en em lakaas da lavarout dezho: Ar gomz-mañ eus ar Skritur a zo peurc'hraet hiziv, hag he c'blevet hoc'h eus. 22 An holl a roe testeni dezhañ, hag a oa souezhet eus ar c'homzoù a c'hras a zeue eus e c'henou, hag e laverant: N'eo ket hemañ mab Jozef? 23 Eñ a lavaras dezho: Hep mar e laverat din ar c'hrennlavar-mañ: Medisin, en em yac'ha da-unan; gra iveau amañ, e-barzh da vro, kement hon eus klevet lavarout ac'h eus graet e Kafarnaoum. 24 Met eñ a lavaras dezho: Me a lavar deoc'h e gwirionez penaos profed ebet n'eo degemeret mat en e vro. 25 Me a lavar deoc'h e gwirionez: bez' e oa kalz a intaïñezed en Israel en amzer Elia, pa vœu serret an nefñ e-pad tri bloaz ha c'hwech'miz, kement ken e vœu un naonegezh vras dre an holl vro. 26 Koulskoude Elia ne vœu ket kaset da di hini anezho, nemet da di un intaïñezed eus Sarepta, e Sidon. 27 Bez' e oa iveau kalz a dud lov en Israel en amzer Elizea ar profed; koulskoude hini anezho ne oa glanaet, nemet Naaman ar Siriad. 28 An holl re a oa er sinagogenn, o klevout kement-se, a yeas droug enno. 29 Hag o vezañ savet, e kasjont anezhañ kuit eus

o c'hêr, hag e lakajont anezhañ war lein ar menez ma oa savet o c'hêr warnañ, evit e deurel d'an traoñ. 30 Met eñ, o tremen dre o chreiz, a yeas kuit. 31 Neuze e tiskennas da Gafarnaoum, kér eus Galilea, hag e kelenne an dud d'an deiziouù ar sabad. 32 Souezhet e oant eus e gredenn, rak komz a rae gant galloud. 33 Bez' e oa er sinagogenn un den dalc'het gant ur spered a ziaoul hudur, hag a grie gant ur vouezh uhel: 34 Al Petra a zo etre te ha ni, Jezuz a Nazared? Ha deuet out evit hor c'holl? Me a oar piv out: Sant Doue. 35 Jezuz a c'hourdrouzas anezhañ, o lavarout: Tav, ha kae eus an den-se. An diaoul, o vezañ e stlapet er c'hreiz, a yeas kuit anezhañ, hep ober droug ebet dezhañ. 36 Spouronet e voent holl, hag e lavarent etrezo: Petra eo kementmañ? Gourc'hemenn a ra gant galloud ha nerzh d'ar speredoū hudur, hag ez eont kuit. 37 Hag ar vrud anezhañ a yeas e pep lec'h er vro tro-war-dro. 38 Jezuz, o vezañ aet er-maez eus ar sinagogenn, a yeas e ti Simon. Mamm-gaer Simon he devoa ur gwall derzhien, hag e pedjont anezhañ eviti. 39 O vezañ eta aet a-us dezhi, e c'hourc'hemennas d'an derzhien paouez, hag an derzhien a yeas kuit diouti; kerkent, hi a savas hag a servijas anezho. 40 Pa voe kuzhet an heol, an holl re o devoa re glaïv dalc'het gant meur a gleñvedoū, o degase dezhañ; eñ a yac'hæne anezho holl en ur lakaat e zaouarn war bep hini anezho. 41 An diaoulien iveau a yae er-maez eus kalz, o krial hag o lavarout: Te eo [ar C'christ,] Mab Doue; met eñ o gourdrouze, ha ne leze ket anezho da lavarout e ouient e oa ar C'christ. 42 Adalek ma teuas an deiz, ez eas d'u lec'h distro; ur bobl vras en klaske hag a zeus betek ennañ, hag a c'hoantae en derc'hel, evit n'o c'huitaje ket. 43 Met eñ a lavaras dezho: Ret eo din iveau prezeg keloū mat rouantelezh Doue d'ar c'hélioù all, rak evit-se eo on bet kaset. 44 Hag e prezge e sinagogennou Galilea.

5 Evel ma oa Jezuz war aod lenn Genezared, ar bobl en em daole warnañ evit klevout ger Doue. 2 Gwelout a reas div vag en tu all d'ar mor; ar besketaerien a oa diskennet hag a walch'e o rouedoù. 3 Pignat a reas en unan eus ar bagoù-se, hini a oa da Simon, hag e pedas anezhañ da bellaat un tamm diouzh an douar; o vezañ azezet, e kelenne ar bobl diwar ar vag. 4 P'en devoe paouezet da gomz, e lavaras da Simon: Kae a-raokoc'h en dour don, ha taolit ho rouedoù evit pesketa. 5 Simon a respondas dezhañ: Mestr, ni hon eus labouret e-pad an noz hep tapout netra; koulskoude, war da c'her, e taolin ar roued. 6 O vezañ en graet, e tajont un niver bras a besked; evel ma torre o rouedoù, 7 e rejont sin d'o c'henvreudeur hag a oa er vag all, da zont d'o sikour. Dont a rejont hag e leugnjont an div vag, en hevelep doare ma'z aent d'ar foñs. 8 Simon Pér, o vezañ gwelet kement-se, en em strinkas d'an daoulin ouzh treid Jezuz, hag a lavaras: Aotrou, pella diouzhan, rak ur pec'h'or on. 9 Rak ar spont a oa kroget ennañ hag en holl re a oa gantañ, abalamour d'ar pesketaerezh o devoa graet, 10 kenkoulz evel e Jakez ha Yann, mibien Zebedea, kenvreudeur da Simon. Neuze Jezuz a lavaras da Simon: Na'z pez ket aon, a-vremañ e vi pesketaer tud. 11 Hag o vezañ degaset o bagoù d'an douar, e kuitajont pep tra, hag e heuilhjont anezhañ. 12 Evel ma oa en ur gêr eus Galilea, un den goloet a lovrentez, o vezañ gwelet Jezuz, en em strinkas war e c'henou ouzh an douar, hag en pedas, o lavarout: Aotrou, mar fell dit, e chellez va glanaat. 13 Jezuz, oc'h astenn e zorn, en stokas hag a lavaras dezhañ: Fellout a ra din, bez glanaet. Ha kerkent al lovrentez a guitaas

anezhañ. 14 Jezuz a zifennas outañ n'en lavarje da zen. Met kae, a lavaras dezhañ, en em ziskouez d'ar beleg ha kinnig evit da c'hlanidigezh ar pezh en deus Moizez gourc'hemennet, evit ma servijo kement-se da desteni dezho. 15 Ar vrud anezhañ en em skuilhe muioc'h-mui, ha kalz a dud en em zastume evit e glevout hag evit bezañ yac'haet gantañ eus o c'hléñvedoū. 16 Met eñ en em zalc'h a-du el lec'hioù distro, evit pediñ. 17 Un devezh ma kelenne, ha ma oa azezet eno farizianed ha doktored al lezenn deuet eus holl vourc'hioù Galilea, eus Judea hag eus Jeruzalem, galloud an Aotrou a oberie evit yac'haat ar re glaïv. 18 Neuze e teuas tud a zouge war ur gwele un den seiset, hag e klaskent mont en ti hag e lakaat dirak Jezuz. 19 Pa ne ouient dre belec'h e gas e-barzh, abalamour d'ar bobl, e pignjont war an ti, hag en diskennjont dre an teol gant e wele, e-kreiz ar bobl, dirak Jezuz; 20 Eñ, o welout o feiz, a lavaras dezhañ: O den, da bec'hedoù a zo pardonet dit. 21 Neuze ar skribed hag ar farizianed en em lakaas da c'hratzmolat ha da lavarout: Piv eo hemañ hag a wallgomz? Piv a c'hell pardonniñ ar pec'hedoù, nemet Doue hepken? 22 Met Jezuz, oc'h anavezout o soñjezonou, a gemeras ar gomz hag a lavaras dezho: Petra a c'hratzmolit en ho kalonou? 23 Petra eo an aesoc'h, lavarout: Da bec'hedoù a zo pardonet dit, pe lavarout: Sav ha bale? 24 Met, evit ma ouiot penaos Mab an den en deus war an douar ar galloud da bardoniñ ar pec'hedoù, -e lavaras d'an den seiset: Me en laver dit, sav, doug da wele, ha kae da'z ti. 25 Ha raktal e savas dirazo, e tougas ar gwele ma oa gourvezet warnañ, hag ez eas d'e di, o reiñ gloar da Zoue. 26 Hag e voent holl souezhet bras, hag e roent gloar da Zoue; leuniet e voent a zoujañs hag e lavarent: Ni hon eus gwelet hiziv traoù burzhudus. 27 Goude-se, e teuas hag e welas ur publikan anvet Levi, azezet e ti ar gwirioù, hag e lavaras dezhañ: Deus war va lerc'h. 28 Eñ, o kuitaat pep tra, a savas hag a heulias anezhañ. 29 Levi a reas ur fest vras en e di, hag un niver bras a publikaned hag a dud all a oa ouzh taol ganto. 30 Ar re anezho a oa skribed ha farizianed a c'hratzmole hag a lavare d'e ziskibien: Perak e tebrit hag ec'h evit gant ar publikaned ha gant an dud a vuhez fall? 31 Jezuz, o kemer ar gomz, a lavaras dezho: N'eo ket ar re a zo yac'h eo ar re o deus ezhomm a vedisin, met ar re a zo klaïv. 32 N'on ket deuet da c'hervel d'ar geuzidigezh ar re reizh, met ar bec'h'erienn. 33 Lavarout a rejont iveau dezhañ: Perak e yun allies diskibien Yann hag e reont pedennoù, kenkoulz evel re ar farizianed, e-lec'h da re-te a zebz hag a ev? 34 Eñ a lavaras dezho: Ha c'hwia c'hell lakaat da yunañ mignonet ar pied, e-pad ma'z emañ ar pied ganto? 35 Met deiziou a zeuio ma vo lamet ar pied diganto; neuze e yunit, en deiziou-se. 36 Lavarout a reas iveau dezho ur barabolenn: Den ne laka un tamm eus ur gwiskamant nevez war ur gwiskamant kozh, rak e freuzfe an hini nevez, hag an tamm kemeret eus an hini nevez n'en em rafe ket gant an hini kozh. 37 Den ne laka gwin nevez e seier-lêr kozh, rak ar gwin nevez a dorrfe ar seier kozh hag en em skuilhfe, hag ar seier a vefe kollet. 38 Met ar gwin nevez a zle bezañ lakaet e seier nevez, [hag an daou en em vir a-unan]. 39 Ha n'eus den a ev gwin kozh hag a c'houlenn gwin nevez, rak lavarout a ra: Gwell eo an hini kozh.

6 C'hoarvezout a reas, e-pad an eil-kentañ sabad, ma tremene Jezuz dre barkeier ed; e ziskibien a ziframme tañvouezzenou, hag, o vezañ o gwasket en o daouarn, e trebent anezho. 2

Hiniennou eus ar farizianed a lavaras dezhañ: Perak e rit ar pezh n'eo ket aotreet ober deizioù ar sabad? 3 Neuze Jezuz, o kemer ar gomz, a lavaras dezho: N'hoc'h eus ket lennet ar pezh a reas David hag ar re a oa gantañ, p'o devoa naon? 4 Penaos ez eas e ti Doue, e kemeras hag e tebras ar baroaù a ginnig, hag o roas memes d'ar re a oa gantañ, petra bennak ne c'helle o debriñ nemet ar veleien hepken? 5 Hag e lavaras dezho: Mab an den a zo mestr memes war ar sabad. 6 C'hoarvezout a reas iveau, un deiz sabad all, ma'z eas er sinagogenn, ha ma kelenne enni; hag e oa eno un den, ma oa disec'h et e zorn dehou. 7 Ar skribed hag ar farizianed a selle outañ, evit gwelout hag eñ a yac'haf deiz ar sabad, evit kaout peadra d'e damall. 8 Met evel ma'c'h anaveze o soñjezenoù, e lavaras d'an den en devoa an dorn disec'het: Sav hag en em zalc'h aze er c'hereiz. Eñ, o vezañ savet, en em zalc'has en e sav. 9 Jezuz a lavaras dezho eta: Un dra a c'houlennin ouzhoc'h: hag aotreet eo, e deizioù ar sabad, ober vad pe droug, saveteiñ un den pe e lezel da gall? 10 Neuze, o sellout ouzh an holl re a oa en-dro dezhañ, e lavaras d'an den: Astenn da zorn. Ober a reas, hag e zorn a zeus yac'h [evel egile]. 11 Int a voe leuniet a fulor, hag en em guzulient war ar pezh a c'helljent ober da Jezuz. 12 En amzerse, Jezuz a yeas war ar menez evit pediñ, hag e tremenas an noz holl o pediñ Doue. 13 Pa voe deuet ar beure, e c'halvas e ziskibien, hag e tibabas daouzek anezho a c'halvas ebrest: 14 Simon, ma roas an anv a Bér dezhañ; Andrev e vreur; Jakez ha Yann; Filip ha Bartolome; 15 Mazhev ha Tomaz; Jakez mab Alfe, ha Simon anvet Gredus; 16 Jud kar da Jakez; ha Judaz Iskariod, a oa an hini en gwerzhas. 17 O vezañ neuze diskennet ganto, e chomas en ur blaenenn gant e vandenn diskibien, hag ul lod bras a dud eus Judea, eus Jeruzalem, hag eus ar vro avorek Tir ha Sidon. Deuet e oant evit e glevout hag evit bezañ yac'haet eus o c'hléñvedoù. 18 Ar re a oa dalc'het gant speredoù hudur a oa iveau yac'haet. 19 Hag an holl bobl a glaske stekiñ outañ, abalamour ma teue anezhañ un nerzh a yac'hae holl. 20 Neuze Jezuz a savas e zaoulagad war e ziskibien, o lavarout: Eürus oc'h, c'hwi a zo paour, rak rouantelez Doue a zo deoc'h! 21 Eürus oc'h, c'hwi hoc'h eus naon bremañ, rak leuniet e viot! Eürus oc'h, c'hwi a ouel bremañ, rak karget e viot gant levenez! 22 Eürus e viot, pa gasao an dud ac'hanoc'h, pa gasint kuit ac'hanoc'h eus o zouez, pa lavarant dismegerañ deoc'h ha pa daolint hoc'h any evel fall, abalamour de Vab an den! 23 En em laouenait en amzer-se, ha tridit gant ar joa, rak ho kopr a vo bras en neñv, rak evel-se o deus graet o zadou d'ar brofed. 24 Met gwalleur deoc'h-hu, tud pinvidik, rak c'hwi hoc'h eus bet ho kopr! 25 Gwalleur deoc'h-hu, tud leuniet, rak c'hwi ho po naon! Gwalleur deoc'h-hu, ar re a c'hoarzh bremañ, rak c'hwi en em c'hlac'haro hag a ouelo! 26 Gwalleur deoc'h-hu pa lavar an hol dud vad ac'hanoc'h, rak o zadou o deus graet evel-se e-keñiver ar fals-profeded! 27 Met me a lavar deoc'h-hu, c'hwi hag am selaou: Karit hoc'h enebourien, grit vad d'ar re a gasa ac'hanoc'h, 28 bennigjt ar re a viliig ac'hanoc'h, ha pedit evit ar re a wallgomz ouzhoc'h. 29 D'an hini a sko ac'hanout war ur jod, tro eben outañ. D'an hini a zilam da vantell diganit, laosk iveau gantañ da doneg. 30 Ro da biv bennak a c'houlenn diganit, ha mar fell da unan bennak dilemel diganit ar pezh a zo dit, n'en adc'houlenn ket. 31 Ar pezh a fell deoc'h e rafe an dud deoc'h, grit iveau anezhañ dezho. 32 Ma ne garit nemet ar re ho kar, peseurt trugarez a deer deoc'h? An dud a vuhez fall a gar iveau

ar re o c'har. 33 Ma ne rit vad nemet d'ar re a ra vad deoc'h, peseurt trugarez a deer deoc'h? An dud a vuhez fall a ra ar memes tra. 34 Ma ne brestit nemet d'ar re digant e c'hortozit kaout diganto, peseurt trugarez a deer deoc'h? An dud a vuhez fall a brest iveau d'an dud a vuhez fall, evit kaout kement all. 35 Met karit hoc'h enebourien, grit vad, ha prestit hep gortoz netra, hag ho kopr a vo bras, ha c'hwi a vo bugale an Uhelañ-Meurbet, abalamour ma'z eo mat e-keñiver ar re dizanaoudeuk hag ar re fall. 36 Bezit eta trugarezus, evel ma'z eo iveau ho Tad trugarezus. 37 Na varnit ket, ha ne viot ket barnet; na gondaonit ket, ha ne viot ket kondaonet; pardonit, hag e viot pardonet; 38 roit, hag e vo roet deoc'h; roet e vo deoc'h en ho kerc'henn ur muzul mat, stardet hag hejet, a zeuio dreist ar barr; rak muzuliet e vo deoc'h gant an hevelep muzul ma vuzuhiit d'ar re all. 39 Lavarout a reas iveau dezho ur barabolenn: Daoust hag un den dall a c'hell ren un den dall? Ha ne gouezhant ket o daou er poull? 40 An diskibl n'eo ket uheloch'h eget e vestr; met pep diskibl mat a vo evel e vestr. 41 Perak e sellez ouzh ar blouzenn a zo e lagad da vreur, ha ne welez ket an treust a zo ez lagad da-unan? 42 Pe, penaos e c'hellez lavarout dañz preur: Va breur, va lez da zilemel ar blouzenn a zo e-barzh da lagad, te na welez ket an treust ez hini? Pilpous, lam da gentañ an treust eus da lagad, ha neuze e welî penaos e lami ar blouzenn a zo e lagad da vreur. 43 N'eus gwezenn vat ebet hag a zougfe frouezh fall, na wezenn fall ebet hag a zougfe frouezh mat. 44 Rak pep gwezenn a anavezer diouzh he frouezh hec'h-unan. Ne zastumer ket a fiez diwar ar sperrn, nag a rezin diwar an drez. 45 An den mat a denn traou mat eus teñzor mat e galon, hag an den fall a denn traou fall eus teñzor fall e galon; rak eus leunder ar galon eo e komz ar genou. 46 Perak eta e c'halvit ac'h-anon Aotrou, Aotrou, ha ne rit ket ar pezh a lavar? 47 Me a ziskouezo deoc'h ouzh piv eo heñvel pep den hag a zeu dañm c'havout, a selaou va c'homzoù hag a sent outo. 48 Heñvel eo ouzh un den a sav un ti, hag o vezañ kleuzet ha toulet don, en deus lakaet an diazez war ar roc'h; an doureier o vezañ deuet, ha skoet gant nerzh a-enep an ti-se, n'o deus ket gellet e ziskar, dre ma'z eo diazezet war ar roc'h. 49 Met an hini a selaou ha ne sent ket, a zo heñvel ouzh un den a sav e di war an douar, hep diazez; an doureier o vezañ skoet gant nerzh a-enep dezhañ, kouezhet eo kerkeut, ha diskar an ti-se a zo bet bras.

7 Goude m'en devoa Jezuz peurlavaret ar c'homzoù-mañ dirak ar bobl a oa ouzh e selaou, ez eas e Kafarnaoum. 2 Mevel ur c'hantener, karet mat gantañ, a oa klañv, hag a yae da verval. 3 Ar c'hantener, o vezañ klevet komz diwar-benn Jezuz, a gasas d'e gavout henaurien eus ar Yuzevien, da bediñ anezhañ da zont da yac'haat e servijer. 4 Ar re-mañ eta, o vezañ deuet da gavout Jezuz, a bedas anezhañ start en ur lavarout: Din eo ma rafes kement-se dezhañ, 5 rak karout a ra hor pobl; eñ eo, en deus lakaet sevel hor sinagogenn deomp. 6 Jezuz eta a yeas ganto. Ha pa ne oa ken pell eus an ti, ar c'hantener a gasas etrezek ennañ mignoned, da lavarout dezhañ: Aotrou, na gemer ket a boan, rak n'on ket din e teufes dindan va zoenn. 7 Abalamour da-se, ne'm eus ket kavet e oan din va-unan da vont betek ennout; met lavar ur ger, ha va mevel a vo yac'haet. 8 Rak me va-unan a zo un den lakaet dindan galloud re all, ha dindanon em eus soudarded, hag e lavarout da unan: Kae! hag ez a; d'egile: Deus! Hag e teu; ha dañm mevel: Gra kement-

mañ! Hag en gra. 9 Jezuz, o vezañ klevet kement-se, a voe souezhet, hag, o tistreiñ, a lavaras d'ar bobl en heulie: Me a lavar deoc'h penaos ne'm eus ket kavet ur feiz ken bras, zoken en Israel. 10 Pa zistroas d'ar gêr ar re a oa bet kaset, e kavjont yac'h ar mevel a oa bet klařiv. 11 An deiz war-lerc'h, Jezuz a yeas d'ur gêr anvet Nain; kalz eus e ziskibien hag ur bobl vras a yae gantañ. 12 Evel ma tostaent ouzh dor kêr, setu e touged d'an douar unan marv, mab nemetañ e vamm, a oa intañvez; un niver bras a dud eus kêr a oa ganti. 13 An Aotrou, o vezañ he gwelet, en devoe truez outi, hag a lavaras dezhi: Na ouel ket! 14 O vezañ tostaet, e stokas an arched, hag ar re en douge a arsavas; hag e lavaras: Den yaouank, me en lavar dit, sav! 15 An hini marv a azezas hag en em lakaas da gomz. Jezuz en roas d'e vamm. 16 Ar spont a grogas enno holl, hag e rojont gloar da Zoue, en ur lavarout: Ur profed bras a zo bet savet en hon touez, ha Doue a zo deuet da welout e bobl. 17 Ar vrud-se en em skuilhas dre holl Judea, ha dre an holl vro tro-war-dro. 18 An holl draoù-mañ a voe lavaret da Yann gant e ziskibien. 19 Yann a c'halvas daou eus e ziskibien hag o c'hasas da gavout Jezuz evit lavarout dezhañ: Bez' out an hini a dle dont, pe e tleomp gortoz unan all? 20 An dud-mañ eta, o vezañ deuet da gavout Jezuz, a lavaras dezhañ: Yann-Vadezour en deus hon degaset da'z kavout evit lavarout dit: Bez' out an hini a dle dont, pe e tleomp gortoz unan all? 21 En eur-se zoken, Jezuz a yac'haas kalz a dud eus o c'hleñvedou, eus o mac'hagnou hag eus an drouk-speredou, hag e roas ar gweled da veur a hini dall. 22 Neuze en ur respont, e lavaras dezho: It ha lavarit da Yann ar pezh hoc'h eus gwelet ha klevet: ar re dall a wel, ar re gamm a vale, ar re lovr a zo glanaet, ar re vouzar a glev, ar re varv a adsav da vev, ar c'helou mat a zo prezeget d'ar beorien. 23 Eürus eo an neb ne gavo ket a skouer fall ennon. 24 Ar re en devoa Yann degaset o vezañ aet kuit, Jezuz en em lakaas da lavarout d'ar bobl diwar-benn Yann: Petra oc'h aet da welout el lec'h distro? Ur bennduenn hejet gant an avel? 25 Met petra oc'h aet da welout? Un den gwisket gant dilhad kaer? Setu, ar re a zo gwisket gant dilhad kaer hag a vev er plijadurioù, a zo e tiez ar rouaned. 26 Met petra oc'h aet da welout? Ur profed? Ya a lavaras deoc'h, ha muioc'h eget ur profed. 27 Eñ eo an hini a zo skrivet diwar e benn: Setu, e kasan va c'hannad dirak da zremm, hag a gempenno an hent a-raok dit. 28 Me a lavar deoc'h penaos e-touez ar re a zo bet ganet gant gwragez, n'eus profed ebet brasoc'h eget Yann-Vadezour; ha koulskoude, ar bihanañ e rouantelezhou Doue a zo brasoc'h egetañ. 29 An holl dud o deus e glevet, hag ar bublikaned iveau; disklieriet o deus reizhder Doue o vezañ bet badezet gant badeziant Yann. 30 Met ar farizianed ha doktored al lezenn, o vezañ n'o deus ket graet o badeziñ gantañ, o deus disprizet menoz Doue evito. 31 Neuze an Aotrou a lavaras: Ouzh piv e kefiverin tud ar rummad-mañ? Ouzh piv int heñvel? 32 Heñvel int ouzh bugale azezet war al leurgêr, hag a gri an eil d'egile, o lavarout: Ni hon eus sonet deoc'h ar fleüt, ha n'hoc'h eus ket dañset; ni hon eus kanet deoc'h hirvoudou, ha n'hoc'h eus ket gouelet. 33 Rak Yann-Vadezour a zo deuet, hep debriñ bara, hag hep evañ gwin, hag e lavarit: Un diaoul a zo ennañ. 34 Mab an den a zo deuet, o tebriñ hag oc'h evañ, hag e lavarit: Setu un debrer hag un ever, ur mignon d'ar bublikaned ha d'an dud a vuhez fall. 35 Met ar furnez a zo bet reishaet gant he holl vugale. 36 Ur farizian, o vezañ e bedet da zebriñ en e di, Jezuz

a yeas e ti ar farizian, hag en em lakaas ouzh taol. 37 Ur wreg eus kêr, ur wreg a vuhez fall, o vezañ gouezet e oa ouzh taol e ti ar farizian, a zegasas ul lestr alabastr, leun a c'hwez-vat, 38 hag oc'h en em zerc'hel a-dreñv, ouzh treid Jezuz, o ouelañ, en em lakaas da zourañ e dreid gant he daerou, ha d'o zorchañ gant blev he fenn; pokat a rae d'e dreid, hag ec'h eoulie anezho gant ar c'hwez-vat. 39 Ar farizian en devoa e bedet, o welout kement-se, a lavaras ennañ e-unan: Ma vije an den-mañ profed, e ouije piv eo a wreg a stok ennañ, ha penaos eo a vuhez fall. 40 Neuze Jezuz, o kemer ar gomz, a lavaras dezhañ: Simon, bez' em eus un dra bennak da lavarout dit. Eñ a lavaras dezhañ: Lavar anezhañ, Mestr. 41 Ur c'hredour en devoa daou zleour, unan a zlee dezhañ pemp kant diner, hag egile hanter-kant. 42 Evel n'o devoa ket peadra da baañ, eñ a bardonas o dle dezho o-daou. Lavar din eta pehini anezho o-daou en karo ar muiañ. 43 Simon a respontas: Me a gav din ez eo an hini a zo bet pardonet ar muiañ dezhañ. Jezuz a lavaras dezhañ: barnet mat ec'h eus. 44 Neuze, o tistreiñ ouzh ar wreg, e lavaras da Simon: Gwelet a rez ar wreg-mañ? Deuet on ez ti, ha ne'c'h eus ket roet a zour din evit gwalc'hïñ va zreid; met hi he deus o douret gant he daerou, hag he deus o sec'het gant he blev. 45 Te, ne'c'h eus ket roet ur pok din; met hi, abaoe ma'z on deuet en ti, n'he deus ket paouezet da bokat da'm zreid. 46 Te, ne'c'h eus ket skuilhet a eoul war va fenn; met hi, he deus skuilhet eoul a c'hwez-vat war va zreid. 47 Dre-se e lavaras dit, he fec'hedoù niverus a zo bet pardonet dezhi, rak karet he deus kalz; met an neb a bardoner nebeut dezhañ, a gar nebeut. 48 Neuze e lavaras dezhi: Dabec'hedoù a zo pardonet dit. 49 Ar re a oa ouzh taol gantañ en em lakaas da lavarout enno oc'h-unan: Piv eo hemañ, hag a bardon memes ar pec'hedoù? 50 Met eñ a lavaras d'ar wreg: Da feiz he deus da savetet; kae e peoc'h.

8 Goude-se, Jezuz a yae eus eil kêr hag eus eil bouriñ d'egile, o prezeg hag o kemenn kelou mat rouantelezhou Doue. 2 An daouzek a oa gantañ, kenkoulz hag un nebeut gwragez a oa bet yac'haet a zrouk-speredou hag a gleñvedou; Mari, anvet a Vagdala, a oa aet kuit seizh diaoul diouti, 3 Janed, gwreg Chuza, merour Herodez, Suzanna, ha kalz a reou all, en sikoure gant o madoù. 4 Evel ma en em zastume kalz a bobl, ha ma teue d'e gavout meur a hini eus an holl gêriou, e lavaras dezho dre barabolenn: 5 Un hader a yeas er-maez evit hadañ e had, hag evel ma hade, ul lodenn eus an had a gouezhas a-hed an hent, hag e voe mac'het, ha labousé an nefiv he debras holl. 6 Ul lodenn all a gouezhas war ul lec'h meinik, ha pa voe savet, e sec'has abalamour ma n'he devoa ket a c'lebor. 7 Ul lodenn all a gouezhas e-touez ar sperm; ar sperm a savas gant ar greun hag o mougas. 8 Ul lodenn all a gouezhas en douar mat, hag, o vezañ savet, e roas frouezh, kant evit unan. O lavarout an traoù-mañ, e krie: Ra selaouo, an neb en deus divskouarn da glevout. 9 E ziskibien a c'houennas digantañ petra e oa ar barabolenn-se. 10 Respont a reas: Roet eo deoc'h-hu da anavezout traoù kuzhet rouantelezhou Doue; met d'ar re all eo komzet dre barabolennou, en hevelep doare o welout na welont ket, hag o klevout na gomprendont ket. 11 Setu petra eo ar barabolenn-se: An had eo ger Doue. 12 Ar re a zo a-hed an hent eo ar re en selaou; met an diaoul a zeu hag a zilam ar ger diouzh o c'halon, en aon en ur grediñ na vefent salvet. 13 Ar re a zo war al lec'hioù meinik, eo ar re a glev ar

ger, hag e zegemer gant joa; met n'o deus ket a wrizenn ha ne gredont nemet ur pennad; pa zeu an temptadur, e tec'hont kuit. **14** Ar pezh a zo e-touez an drein, eo ar re o deus klevet ar ger, met, en ur vont kuit, en lezont da vezāñ mouget gant prederioù, pinvidigezhioù ha plijadurioù ar vuhez-mař, en hevelet doare ma ne zougont ket a froucezh a zeu da zareviñ. **15** Met ar pezh a zo kouezhet en un douar mat, eo ar re a glev ar ger gant ur galon onest ha mat, en dalc'h, hag a zoug froucezh gant kendalc'husted. **16** Den, goude bezāñ enaouet ur c'houlaouenn, ne c'holo anezhi gant ul lestr, ha ne laka anezhi dindan ar gwele; met he lakaat a ra war ur c'chantolor, evit ma sklaerio ar re a zeu en ti. **17** Rak n'eus netra kuzhet na zle bezāñ diskleriet, ha n'eus netra goloet na zle bezāñ dizoloet hag anavezet gant an holl. **18** Lakait evezh eta penaos e selaouit; rak roet e vo d'an neb en deus; met an hini n'en deus ket, a vo lamet digantañ memes ar pezh a gred en deus. **19** E vamm hag e vreudeur a zeuas d'e gavout, met ne c'hellent ket tostaat abalamour d'ar bobl. **20** Neuze e voe lavaret dezhañ: Da vamm ha da vreudeur a zo aze er-maez, hag e c'hoantaont da welout. **21** Met eñ a respontas: Va mamm ha va breudeur eo ar re a selaou ger Doue, hag a sent outaň. **22** Dont a reas un deiz, maž eas en ur vag gant e ziskibien, hag e lavaras dezho: Tremenomp en tu all d'al lenn. Hag ez ejont. **23** E-pad ma oant er vag, e kouske; un taol-avel bras a savas war al lenn, ar vag en em leunie gant an dour hag e oant e riskl bras. **24** Neuze e teujont d'e gavout, hag en dihunjont, o lavarout: Mestr, mestr, ez eomp da goll! Met eñ, o vezāñ dihunet, a c'hourc'hennnas an avel hag ar mor; ar re-mař a davas, hag e voe ur sioulder bras. **25** Neuze e lavaras dezho: Pelec'h emař ho feiz? Int, leuniet a zoujañs hag a spont, a lavare etrezo: Piv eta eo hemař, a c'hourc'hennnas memes d'an avelioù ha d'an dour, hag e sentont outaň? **26** Dont a rejont neuze da vro ar C'hadareniz, a zo dirak Galilea. **27** Pa voe Jezuz diskennet d'an douar, e teuas a-raok dezhañ un den eus kér, a oa dalc'het gant diaoulien pell a oa. Ne zouge ket a zilhad, ha ne chome ket en un ti, met er beziou. **28** Adalek ma welas Jezuz, e krias, hag ouzh en em deurel d'e dreid, e lavaras a vouezh uhel: Petra a zo etre me ha te, Jezuz, Mab an Doue Uhelañ-Meurbet? Me az ped, na boagn ket achanon. **29** Rak Jezuz a c'hourc'hennnas d'ar spered hudur mont kuit eus an den-se; en em gemeret e oa anezhañ abaoe pell a oa; e eren a raed gant chadenou hag e ziwall a raed gant hualou, met eñ a dorre an ereou, hag e oa kaset gant an diaoul el lec'hioù distro. **30** Jezuz a c'houlenas outaň: Pe anv ac'h eus? Hag e respontas: Lejion. Rak kalz a diaoulien a oa aet ennař. **31** Int a bede anezhañ na c'hourc'hennnas ket dezho mont en donder. (*Abyssos g12*) **32** Bez' e oa eno ur vandenn vras a voc'h o peuriñ war ar menez; hag e pedent anezhañ d'o lezel da vont er moc'h-se; eñ o lezas da vont. **33** An diaoulien eta o vezāñ aet kuit eus an den, a yeas er moc'h, hag ar vandenn en em daolas eus al lec'h uhel-se er mor, hag a voe beuzet. **34** Ar re o mesae, o welout ar pezh a oa erruet, a dec'has kuit da lavarout kement-se e kér ha war ar maez. **35** Neuze an dud a zeuas evit gwelout ar pezh a oa c'hoarvezet. O vezāñ deuet da gavout Jezuz, e kavjont an den ma oa aet kuit an diaoulien anezhañ, azezet ouzh treid Jezuz, gwisket hag en e skiant vat; hag e voent leuniet a spont. **36** Ar re o devoa gwellet an traouëse a lavaras dezho penaos e oa bet yac'haet an hini dalc'het gant an diaoulien. **37** Holl dud bro ar C'hadareniz en pedas

da bellaat diouto, rak kroget e oa ur spont vras enno. Mont a reas eta er vag evit distreiñ. **38** An den ma oa aet kuit an diaoulien anezhañ, en pedas d'e lezel da vont gantañ. Met Jezuz a gasas anezhañ kuit, o lavarout: **39** Distro da'z ti, ha lavar an traouë bras en deus Doue graet dit. Mont a reas eta kuit, oc'h embann dre holl gêr kement en devoa Jezuz graet en e gêfiver. **40** Pa voe distroet, Jezuz a voe degemeret gant ur bobl vras, rak an holl a c'hortoze anezhañ. **41** Ha setu, un den anvet Jairuz, hag a oa penn eus ar sinagogenn, a zeuas, hag oc'h en em deurel ouzh treid Jezuz, en pedas da zont en e di, **42** rak en devoa ur verc'h nemeti, oadet a zaouzek vloaz po war-dro, hag a oa o vont da verval. Evel ma'z ae Jezuz di, e oa gwasket gant ar bobl. **43** Neuze ur wreg klařv, diaouzek vloaz a oa, gant an diwadañ, hag he devoa dispignet he holl vadoù gant medisined, hep gallout bezāñ yac'haet gant hini ebet, **44** a dostaas outaň a-ziadrefñ, hag a stokas ouzh bevenn e zilhad; raktal he diwadañ a baouezas. **45** Ha Jezuz a lavaras: Piv en deus stoket ouzhin? Evel ma naç'he an holl kement-se, Pêr hag ar re a oa gantañ a lavaras dezhañ: Mestr, an dud a zo en-dro dit a wask ac'hant, hag e lavarez: Piv en deus stoket ouzhin? **46** Met Jezuz a lavaras: Unan bennak en deus stoket ouzhin, rak anavezet em eus e oa aet un nerzh er-maez ac'hant. **47** Neuze ar wreg, o welout ne oa ket bet kement-se kuzhet outaň, a zeuas en ur grenañ holl, hag oc'h en em deurel d'e dreid, e tisklerias dirak ar bobl evit petra he devoa stoket outaň, ha penaos e oa bet yac'haet kerkent. **48** Jezuz a lavaras dezhi: Va merc'h, [kemer fiziañs], da feiz he deus da yac'haet; kae e peoc'h. **49** Evel ma komze c'hoazh, unan bennak eus ti penn ar sinagogenn a zeuas da lavarout dezhañ: Da verc'h a zo marv; na skuizh ket ar Mestr. **50** Met Jezuz, o vezāñ e glevet, a lavaras da benn ar sinagogenn: Na'z pez ket aon, kred hepken, hag hi a vo yac'haet. **51** Pa voe deuet en ti, ne lezas den da vont e-barzh, nemet Pêr, Yann ha Jakez, ha tad ha mamm ar plac'hig. **52** An holl a ouele hag a hirvoude abalamour dezhi. Met eñ a lavaras: Na ouelit ket, n'eo ket marv, met kousket a ra. **53** Hag int a rae goap outaň, oc'h anavezout e oa marv. **54** Met, [o vezāñ graet dezho holl mont er-maez,] e kemeras he dorn, hag e krias: Bugel, sav! **55** He spered a zistroas, hag e savas kerkeñ; neuze e c'hourc'hennnas reiñ dezhi da zebriñ. **56** He c'herent a voe gwall souezhet; met eñ a c'hourc'hennnas dezho na lavarant da zen ar pezh a oa c'hoarvezet.

9 O vezāñ dastumet e zaouzek diskibl, Jezuz a roas dezho nerzh ha galloud war an holl diaoulien, ha da yac'haet ar c'hléñvedou. **2** Hag e kasas anezho da brezeg rouantelezh Doue, ha da yac'haat ar re glařv. **3** Lavarout a reas dezho: Na zougit netra evit an hent, na bazh, na sac'h, na bara, nag archant, ha n'ho pet ket daou wiskamant. **4** E peseurt ti bennak ma'z eot, chomit ennař betek ma'z eot kuit. **5** Hag evit ar re na zegemerint ket ac'hanc'h, o vont kuit eus o c'hêr, hejít ar poultr eus ho treid, e testeni a-enep an dud-se. **6** O vezāñ aet kuit, ez ajent eus bourc'h e bourc'h, o prezeg an Aviel, hag o yac'haat ar re glařv e pep lec'h. **7** Koulskoude, Herodez an tetrak a glevas komz eus kement holl a rae Jezuz, ha ne ouie petra da soñjal, abalamour darn a lavare e oa Yann adsavet a-douez ar re varv, **8** re all e oa en em ziskouezet Elia, ha re all unan eus ar brofedet kozh a oa adsavet a varv. **9** Herodez a lavare: Graet em eus troc'hiañ e benn da Yann; met piv eo hemař a glevan an

hevelep traou diwar e benn? Hag e c'hoantae gwelout anezhañ. **10** An ebrestel o vezañ distroet, a lavaras da Jezuz kement o devoa graet. O vezañ o c'hemeret a-du, en em dennañ ganto en ul lec'h distro, tost ouzh ur gêr anvet Betsaida. **11** Ar bobl o vezañ klevet-se en heulias; Jezuz o degemeras hag a gomzas outo diwar-benn rouantelezh Doue; yac'haat a reas iveau ar re o devoa ezhomm da vezañ yac'haet. **12** Evel mañ'h izelae an deiz, an daouzek a dostaas outaÑ hag a lavaras dezhañ: Kas kuit ar bobl, evit ma'z aint er bourc'hioù hag er c'hélioùigoù endro, da lojañ ha da brenañ boued, rak amañ' emaomp en ul lec'h distro. **13** Met eñ a lavaras dezho: Roit hoc'h-unan da zebriñ dezho. Hag int a respondas: N'hon eus ket ouzhpenn pemp bara ha daou besk, nemet mont a rafemp da brenañ boued evit an holl bobl-mañ. **14** Rak bez' e oant war-dro pemp mil den. Neuze e lavaras d'e ziskibien: Lakait anezho da azezañ a renkou a hanter-kant. **15** Hag e rejont evel-se, o lakajont holl da azezañ. **16** Jezuz a gemeras ar pemp bara hag an daou besk, hag o sellout war-zu an neñv, e vennigas anezho, o zorras, hag o roas d'an diskibien, evit m'o rojent d'ar bobl. **17** Debrir a rejont holl hag o devoa a-walc'h, hag e kasjont ganto daouzek panerad leun eus an nemorantou. **18** C'hoavezout a reas, evel ma pede e-unan, ha ma oa an diskibien gantañ, e c'houennas outo: Piv a lavar an dud on-me? **19** Int a respondas: Darn a lavar out Yann-Vadezour; ha darn all, Elia; ha darn all, unan bennak eus ar brofeded adsavet a varv. **20** Eñ a lavaras dezho: Ha c'hwi, piv a lavarit ez on-me? Pêr a respondas: Te eo Krist Doue. **21** Met e tifennas gwall start outo lavarout kement-se da zen, **22** hag e lavaras: Ret eo da Vab an den gouzañ kalz a draoù, ha bezañ taolet kuit gant an henaourien, gant ar veleien vras, ha gant ar skribed, ha bezañ lakaet d'ar marv, hag adsevel a varv an trede deiz. **23** Hag e lavaras d'an holl: Mar fell da unan bennak dont war va lerc'h, ra raio dilez anezhañ e-unan, ra gemero e groaz, ha ra heulio ac'hanon. **24** Rak piv bennak a fello dezhañ saveteiñ e vuhez, he c'hollo; met piv bennak a gollo e vuhez abalamour din, he saveteo. **25** Rak petra a dalvfe d'un den gounit ar bed holl, mar en em zistrufe, pe mar en em golfe e-unan? **26** Rak piv bennak en devo mezh ac'hanon hag eus va c'homzoù, Mab an den en devo mezh anezhañ pa zeuio en e c'hoar hag e hini an Tad hag an aelez santel. **27** Me a lavar deoc'h e gwrionez, ez eus hiniennoù eus a-douez ar re a zo amañ, ha ne varvint ket, ken n'o devo gwelet rouantelezh Doue. **28** War-dro eizh devezh goude ar c'homzoù-se, Jezuz a gemeras gantañ Pêr, Yann ha Jakez, hag a bignas war ur menez evit pediñ. **29** E-pad ma pede, e zremm a droas a zoare, hag e zilhad a zeugas gwenn ha lugernus evel al luc'hed. **30** Ha setu daou zen a gomze gantañ; Moizez hag Elia e oant; **31** en em ziskouezjont gant gloar, hag e komzjont eus e varv, a zlee bezañ graet e Jeruzalem. **32** Pêr hag ar re a oa gantañ o devoa kement a c'hoant kousket; pa zihunjont, e weljont e c'hoar hag an daou zen a oa gantañ. **33** Evel ma'z ae an dud-mañ kuit digant Jezuz, Pêr a lavaras dezhañ: Mestr, mat eo deomp chom amañ; greomp amañ teir deltenn, unan evidout, unan evit Moizez, hag unan evit Elia. Ne ouie ket mat petra a lavare. **34** Komz a rae c'hoazh, pa zeugas ur goabrenn d'o golo; hag evel ma ch'holoe anezho, ar spont a grogas en diskibien. **35** Ur vouezh a zeugas eus ar goabrenn, hag a lavaras: Hemañ eo va Mab karet-mat, selaouit eñ. **36** Pa oa ar vouezh-se o komz, Jezuz en em gavas e-unan. E ziskibien a davas, ha ne lavarjont

netra da zen, d'ar c'houlz-se, eus ar pezh o devoa gwelet. **37** An deiz war-lerc'h, evel ma tiskennent eus ar menez, ur bobl vras a zeugas a-raok Jezuz. **38** Un den, a-douez an dud-se, a gris hag a lavaras: Mestr, me az ped, taol da zaoulagad war va mab, rak va mab nemetañ eo. **39** Ur spered a grog ennañ, ha kerkeut e laosk kriadennoù bras; neuze ar spered a hej anezhañ start, en laka da eoniñ, hag a boan e kuita anezhañ, goude bezañ e vrevet holl. **40** Hag em eus pedet da ziskibien d'e gas kuit, met n'o deus ket gallet. **41** Jezuz a respondas: O rummad diskridha fall, betek pegeit e vin ganeoc'h hag e c'houzañvin ac'hanoch? Degas amañ da vab. **42** Evel ma tostae, an diaoul en stlapas d'an douar, hag a zifretas start anezhañ; met Jezuz a c'hourdrouzas ar spered hudur, a yac'haas ar bugel, hag en roas d'e dad. **43** Hag e voent holl souezhet eus galloud meurtbet Doue. Evel ma oant holl estlammet gant ar pezh a rae Jezuz, eñ a lavaras d'e ziskibien: **44** Evidoc'h-hu, selaouit mat ar c'homzoù-mañ: Mab an den a zle bezañ lakaet etre daouarn an dud. **45** Met ne gomprent ket ar gomz-se; teñval e oa evito, ha ne gomprent enni netra, met ne gredent gouleñ netra outaÑ war gement-se. **46** Neuze ur soñj a zeugas dezho, anavezout pehini anezho a vije ar brasañ. **47** Jezuz, o welout soñj o c'halon, a gemeras ur bugel bihan, a lakaas anezhañ en e gichen, **48** hag a lavaras dezho: Piv bennak a zegemer ar bugel bihan-se em anv, a zegemer ac'hanon, ha piv bennak a zegemer ac'hanon, a zegemer an hini en deus va c'haset. Rak an hini ac'hanoc'h holl eo ar bihanañ, hennezh eo a vo bras. **49** Yann, o kemer ar gomz, a lavaras dezhañ: Mestr, ni hon eus gwelet unan o kas kuit an diaoulien ez anv, hag hon eus difennet-se outaÑ, abalamour ne heul ket ac'hanomp. **50** Jezuz a lavaras dezhañ: Na zifennit ket outaÑ; rak an neb n'emañ ket a-enep deomp, a zo evidomp. **51** Evel ma tostae an amzer ma tlee bezañ savet diwar an douar, en em lakaas en hent, c'hoantek da vont da Jeruzalem. **52** Kas a reas tud a-raok dezhañ; o vezañ aet, ec'h antrejont en ur vourc'h eus Samaria, evit kempenn ul lojeiz dezhañ. **53** Met ar re-mañ n'en degemerjont ket, abalamour ma'z ae war-zu Jeruzalem. **54** Jakez ha Yann, e ziskibien, o welout-se, a lavaras dezhañ: Aotrou, fellout a ra dit e laverfemp ma tiskennfe an tan eus an neñv evit o deviñ [evel ma reas Elia]. **55** Hogen Jezuz, o tistreiñ, a c'hourdrouzas anezho [hag a lavaras: N'ouzoc'h ket eus peseurt spered o'ch buhezet; **56** rak Mab an den n'eo ket deuet evit koll an dud, met evit o saveteiñ]. Hag ez ejont da ur vourc'h all. **57** Evel ma oant en hent, un den a lavaras dezhañ: Me a heulio ac'hanout, Aotrou, e kement lec'h ma'z i. **58** Jezuz a lavaras dezhañ: Al lern o deus toullou, ha labouset an neñv neizhioù; met Mab an den n'en deus lec'h ebet evit harpañ e benn. **59** Lavarout a reas da unan all: Heul ac'hanon. Hag hemañ a lavaras: Aotrou, lez ac'hanon da vont da gentañ da sebeliañ va zad. **60** Jezuz a lavaras dezhañ: Lez ar re varv da sebeliañ o re varv, met te, kae da brezeg rouantelezh Doue. **61** Unan all a lavaras dezhañ iveau: Me a heulio ac'hanout, Aotrou, met lez ac'hanon da gentañ da vont da gimiadiñ diouzh ar re a zo em zi. **62** Jezuz a respondas dezhañ: An hini a laka e zorn war an arar hag a sell war e lerc'h, n'eo ket dereat evit rouantelezh Doue.

10 Goude-se, an Aotrou a lakaas c'hoazh dek ha tri-ugent all, hag o c'hasas daou ha daou a-raok dezhañ, en holl gêriou

hag en holl lec'hioù ma tlee mont e-unan. 2 Hag e lavaras dezhzo: An eost a zo bras, met nebeut a zo al labourerien. Pedit eta Mestr an eost evit ma kaso labourerien en e eost. 3 It, setu e kasan ac'hanoc'h evel oaned e-touez bleizi. 4 Na zougit na yalc'h, na sac'h, na botoù, ha na saludit den en hent. 5 E peseurt ti bennak ma'z eot, lavarit da gentañ: Ra vo ar peoc'h war an ti-mañ! 6 Mar bez eno ur bugel a beoc'h, ho peoc'h a chomo warnañ; mar n'eus ket, e tistroio deoc'h. 7 Chomit en ti-se, o tebriñ hag oc'h evañ ar pezh a vo roet deoc'h; rak al labourer a zo din eus e c'hopr. Na dremenit ket eus un ti da unti all. 8 E peseurt kér bennak ma'z eot, mar ho tegemerer enni, debrit ar pezh a vo kinniget deoc'h, 9 yac'hait ar re glafiv a vo eno, ha lavarit dezhzo: Rouantelezh Doue a zo deuet tost ouzhoc'h. 10 Met e peseurt kér bennak ma'z eot, mar n'ho tegemerer ket, it er straedou, ha lavarit: 11 Hejañ a reomp a-enep deoc'h ar poull a zo staget ouzhimp en ho kér; gouezit koulskoude penaos rouantelezh Doue a zo tostaet ouzhoc'h. 12 Me a lavar deoc'h, en deiz-se e vo dousoc'h da Sodom eget d'ar gêr-se. 13 Gwallleur dit, Korazin! Gwallleur dit, Betsaida! Rak ma vije bet graet e Tir hag e Sidon ar miraklou a zo bet graet ennoc'h, pell zo e vijent kaout keuz, o kemer ar sac'h hag al ludu. 14 Abalamour da-se, e deiz ar varn, e vo dousoc'h da Dir ha da Sidon, eget deoc'h. 15 Ha te, Kafarnaoum, savet out bet betek an neñv, hogen izelaet e vi betek lec'h ar marv. (Hadès g86) 16 An neb a selaou ac'hanoc'h, a selaou ac'hanon, hag an neb a zispriz ac'hanoc'h, a zispriz ac'hanon; an neb a zispriz ac'hanon, a zispriz an hini en deus va c'hasset. 17 An dek ha tri-ugent a zistroas gant levenez, o lavarout: Aotrou, zoken an diaoulien a zouj ac'hanomp ez anv. 18 Eñ a lavaras dezhzo: Me a wele Satan o kouezhañ eus an neñv evel ul luc'hedenn. 19 Setu, e roan deoc'h ar galloud da gerzhout war an naered, war ar c'hrugged, ha war holl nerzhou an enebour; ha netra ne c'hello noazout ouzhoc'h. 20 Koulskoude, n'en em laouenait ket eus ma sent ar speredoù ouzhoc'h; met en em laouenait kentoc'h eus ma'z emañ hoc'h anvioù skrivet en nefivoù. 21 En eur-se, Jezuz a dridas gant levenez er Spered-Santel hag a lavaras: Da veuliñ a ran, o Tad, Aotrou an neñv hag an douar ma ec'h eus kuzhet an traouù-mañ ouzh ar re fur hag ouzh ar re skiantek, ha ma ec'h eus o diskleriet d'ar vugale! Ya, o Tad, kement-se a zo evel-se dre ma ec'h eus e gavet mat. 22 Pep tra a zo bet roet din gant va Zad, ha den ne oar piv eo ar Mab, nemet an Tad, na piv eo an Tad, nemet ar Mab, hag an hini a fell d'ar Mab e ziskleriañ dezhfañ. 23 Hag, o tistreiñ ouzh e ziskibien, e lavaras dezhzo, a-du: Eürus eo an diaoulagad a wel ar pezh a welit! 24 Rak, me a lavar deoc'h, kalz a brofed hag a rouaned o deus c'hoantaet gwelout ar pezh a welit ha n'o deus ket e welout, ha klevout ar pezh a glevit ha n'o deus ket e glevout. 25 Neuze un doktor eus al lezenn a savas hag a lavaras da Jezuz evit e amprouriñ: Mestr, petra a zlean d'ober evit kaout ar vuhez peurbadus? (aiōnios g166) 26 Jezuz a lavaras dezhfañ: Petra a zo skrivet el lezenn, ha petra a lennez enni? 27 Eñ a respontas: Karout a ri an Aotrou da Zoue, eus da holl galon, eus da holl ene, eus da holl nerzh, hag eus da holl soñj, ha da nesañ eveldout da-unan. 28 Jezuz a lavaras dezhfañ: Respontet mat ec'h eus; gra kement-se hag e vevi. 29 Met an den-mañ, o fellout diskouez e oa reizh, a lavaras da Jezuz: Ha piv eo va nesañ? 30 Jezuz, oc'h adkemer ar gomz, a lavaras: Un den a ziskennas eus Jeruzalem da Jeriko, hag a gouezhas etre

daouarn laeron a ziwiskas anezhañ; ha goudé bezañ e vrevet a daolioù, ez ejont kuit, o lezel anezhañ hanter-varv. 31 Erruout a reas ma tiskennas ur belleg dre an hent-se, hag o vezañ gwelet an den, a dremenas e-biou. 32 Ul Leviad, o vezañ iveau deuet er memes lec'h, hag o welout anezhañ, a yeas e-biou. 33 Met ur Samaritan, o tremen e hent, a zeus da gavout an den-mañ, hag o welout anezhañ en devoe truez outañ. 34 O tostaat, e lienas e c'houlioù, hag e lakaas warno eoul ha gwin. Goudé e lakaas anezhañ war e varc'h, en kasas da un ostaleri, hag e kemeras preder anezhañ. 35 Antronoz, o vont kuit, e tennas daou ziner arc'hant, o roas d'an ostiz, hag e lavaras dezhfañ: Az pez preder anezhañ, ha kement a zispign ouzhpenn, me en roio dit pa zistroin. 36 Pehini eta eus an tri-se a gav dit eo bet nesañ an hini a oa kouezhet etre daouarn al laeron? 37 An doktor a lavaras: An hini en deus graet trugarez en e gefñver eo. Jezuz a lavaras eta dezhfañ: Kae, ha gra iveau evel-se. 38 Evel ma oant en hent, ez eas en ur vourc'h, hag ur wreg anvet Marta en degemeras en he zi. 39 Ur c'hoar he devoa, anvet Mari; homañ, oc'h en em zerch'el azezet ouzh treid Jezuz, a selaoe e gomzou. 40 Marta a oa prederiet gant al labour en ti; o vezañ deuet, e lavaras: Aotrou, ha n'evezhiez ket penaos va c'hoar am lez da servijañ va-unan? Lavar dezhzi eta va sikour. 41 Jezuz a respontas dezhzi: Marta, Marta, te en em laka e poan hag en em nec'h gant kalz a draou; 42 met un dra hepken a zo ret; Mari he deus dibabet al lodenn wellañ, ha ne vo ket lamet diganti.

11 Un deiz ma oa Jezuz o pediñ en ul lec'h bennak, goudé m'en devoe echuet, unan eus e ziskibien a lavaras dezhfañ: Aotrou, desk deomp pediñ, evel m'en deus Yann desket iveau d'e ziskibien. 2 Hag e lavaras dezhzo: Pa bedot, lavarit: [Hon] Tad [hag a zo en neñv], ra vo santelaet da anv, ra zeuio da rouantelezh, [ra vo graet da volonteñ war an douar evel en neñv,] 3 ro deomp bemdez hor bara pemdeziek, 4 pardon deomp hor pec'chedou, rak ni a bardon iveau d'an holl re o deus manket ouzhimp, ha n'hon lec ket da gouezhañ en temptadur, [met hon diwall diouzh an droug]. 5 Neuze e lavaras dezhzo: Mar en defe unan ac'hanoc'h ur mignon hag a zeufe d'e gavout da hanternoz da lavarout dezhfañ: Va mignon, prest din tri bara, 6 rak ur mignon din, o veajñi, a zo deuet da'm zi, ha ne'm eus netra da ginnig dezhfañ; 7 ha mar respontfe dezhfañ an den a zo en e di: Na dregas ket ac'hanon, va dor a zo prennet ha va bugale a zo ganin em gwele, ne c'hellan ket sevel evit o reiñ dit! 8 Me a lavar deoc'h, pa ne savfe ket da reiñ dezhfañ abalamour ma'z eo e vignon, e savfe koulskoude abalamour d'e dregaserezh, hag e rofe dezhfañ kement hag en defe ezhomm. 9 Me iveau a lavar deoc'h: Goulennit, hag e vo roet deoc'h; klaskit, hag e kavot; skoit, hag e vo digoret deoc'h. 10 Rak an neb a c'houlenn, a resev; an neb a glask, a gav; hag an neb a sko, e vez digoret dezhfañ. 11 Piv eo an tad en ho touez, a roio ur maen d'e vab, pa c'houlenn digantañ bara? Pe, mar goulen ur pesk, a roio dezhfañ un naer e-lec'h pesk? 12 Pe c'hoazh, mar goulenn digantañ ur vi, a roio dezhfañ ur grug? 13 Mar gouzoc'h eta, ha c'hwi fall, reiñ traou mat d'ho pugale, pegement muioc'h ho Tad a zo en neñv a roio ar Spered-Santel d'ar re en goulenn digantañ! 14 Jezuz a gasas kuit un diaoul mut; pa voe aet an diaoul kuit, an den mut a gomzas, hag ar bobl a oa souezhet. 15 Lod anezho a lavaras: Dre Veelzebul, priñs an diaoulien eo e kas an diaoulien kuit. 16 Reoù all, evit e amprouriñ, a c'houlenne

digantañ ur mirakl eus an neñv. 17 Met Jezuz, oc'h anavezout o soñjezonou, a lavaras dezho: Pep rouantelezh dizunanet ganti hec'h-unan a zeuio da netra, hag un ti a vo diskaret. 18 Mar emañ eta Satan dizunanet gantañ e-unan, penaos e pado e rouantelezh, pa lavarit ez eo dre Veelzebul e kasan kuit an diaoulien? 19 Mar kasan kuit an diaoulien dre Veelzebul, dre biv o chas kuit ho mibien? Dre-se e vint ho parmerien. 20 Met mar kasan kuit an diaoulien dre viz Doue, eo eta gwir penaos eo deuet rouantelezh Doue betek ennoc'h. 21 Pa ziwall un den kreñv hag armet mat e di, kement en deus a zo e peoc'h. 22 Met pa zeu unan all kreñvoc'h egetañ, e tiskar anezhañ, e tilamm digantañ e holl armoù ma fizie enno, hag e lodenn e ziwisk. 23 An hini n'emañ ket ganin a zo a-enep din, hag an hini na zastum ket ganin a stlabez. 24 Pa vez aet kuit ur spered hudur eus un den, ez a dre lec'hioù sec'h, da glask diskuzh, ha ne gav ket; neuze e lavar: Distreiñ a rin da'm zi a-belec'h on deuet; 25 pa zeu, e kav anezhañ skubet ha kempennet. 26 Neuze ez a, e kemer gantañ seizh spered all gwashoc'h egetañ, hag ez eont hag e chomont ennañ; ha stad diwezhañ an den-se a zeu gwashoc'h eget an hini gentañ. 27 Evel ma lavare an traou-se, ur weg eus ar bobl a savas he mouezh hag a lavaras dezhañ: Eürus ar c'hof en deus da zouget, hag an divronn ac'h eus sunet! 28 Met Jezuz a lavaras: Eürusoc'h eo ar re a selaou ger Doue hag a sent outañ! 29 Evel m'en em zastume ar bobl a vandenn war e dro, Jezuz en em lakaas da lavarout: Ar rummad-mañ a zo fall; goulenn a ra ur mirakl, ha ne vo roet hini ebet dezhañ, nemet hini [ar profed] Jona. 30 Rak, evel ma voe Jona ur mirakl evit tud Niniv, Mab an den a vo iveau unan evit ar rummad-mañ. 31 Rouanez ar C'hreisteiz a savo e deiz ar varn gant tud ar rummad-mañ, hag a gondaono anezho, abalamour ma teuas eus pellder an douar evit klevout furnez Salomon, ha setu ez eus amañ brasoc'h eget Salomon. 32 Tud Niniv a savo e deiz ar varn gant tud ar rummad-mañ, hag a gondaono anezho, abalamour m'o deus bet keuz dre brezegenn Jona, ha setu ez eus amañ brasoc'h eget Jona. 33 Den n'enaou ul lamp evit he lakaat en ul lec'h kuzhet, pe dindan ar boezell; met he lakaat a ra war ar c'histolor, abalamour d'ar re a zeu en ti da welout ar sklérjenn. 34 Al lagad eo lamp ar c'horf; mar deo eta da lagad yach, da holl gorf a vo sklérjennet; met mar deo fall, da gorf a vo en deñvalijenn. 35 Diwall eta na vefe ket teñvalijenn ar sklérjenn a zo ennout. 36 Mar deo eta da holl gorf sklérjennet, ha mar n'en deus lod ebet anezhañ en deñvalijenn, e vo sklérjennet en e bezh, evel pa sklaer ul lamp ac'houtant he sklérjenn. 37 Evel ma komize, ur farizian en pedas da leinañ en e di; Jezuz a yeas, hag en em lakaas ouzh taol. 38 Ar farizian a oa souezhet o welout na oa ket en em walc'het a-raok lein. 39 An Aotrou a lavaras dezhañ: Chwi, farizianed, a naeta diavaez an hanaf hag ar plad, met en diabarzh oc'h leun a laeroñsi hag a fallentez. 40 Tud diskiant! An hini en deus graet an diavaez, ha n'en deus ket graet iveau an diabarzh? 41 Roit, kentoc'h, an aluzen eus ar pezh hoc'h eus, ha pep a vo glan evidoc'h. 42 Met gwalleur deoc'h, farizianed! Abalamour ma paeit an deog war ar vent, war ar ru, ha war an holl louzoù, e-pad ma lezit a-gostezez ar reizhder ha karantez Doue. Ar re-se a oa an traou a dileec'h d'ober, hep koulskoude dilezel ar re all. 43 Gwalleur deoc'h, farizianed! Abalamour ma karit ar chadoriou kentañ er sinagogennou, ha bezañ saludet war al leurgêriou. 44 Gwalleur deoc'h, [skribed ha farizianed, pilpouzed!] Abalamour

ma'z oc'h heñvel ouzh beziou na wele ket, ha ma vale an dud warno hep gouzout emaint eno. 45 Neuze, unan eus doktored al lezenn a gemeras ar gomz, hag a lavaras dezhañ: Mestr, en ur lavarout an traou-se, e tismegañsez ac'hanomp-ni iveau. 46 Ha Jezuz a lavaras: Gwalleur deoc'h iveau, doktored al lezenn! Abalamour ma summit an dud gant bec'hioù na c'hellont ket dougen, ha chwi hoc'h-unan ne stokit ket outo gant unan eus ho pizied. 47 Gwalleur deoc'h! Abalamour ma savit beziou d'ar brofed en deus ho tadoù lakaet d'ar marv. 48 Chwi a zo eta an testoù hag ar c'henoberourien eus ar pezh o deus graet ho tadoù, rak int o deus lazhet ar brofed, ha chwi a sav o beziou. 49 Abalamour da-se, furnez Doue he deus lavaret: Kas a rin dezho profed hag ebestel; hag e lazhint lod anezho, ha lod all a wallgasint, 50 evit ma vo goulennet digant ar rummad-mañ gwad an holl brofed hag a zo bet skuilhet abaoe krouidigezh ar bed, 51 adal gwad Abel betek gwad Zakaria, a voe lazhet etre an aoter hag an templ; ya, a lavaran deoc'h, goulennet e vo digant ar rummad-mañ. 52 Gwalleur deoc'h, doktored al lezenn! Rak, o vezañ kemeret alc'houez an anaoudegezh, n'oc'h ket hoc'h-unan aet e-barzh, hag hoc'h eus c'hoazh harzet da vont e-barzh ar re a garje bezañ aet. 53 Hag evel ma lavare an traou-se dezho, ar skribed hag ar farizianed en em lakaas d'e waskañ start, ha d'ober dezhañ komz war galz a draoù, 54 o stignañ pechoù dezhañ, hag o klask pakañ un dra bennak eus e chenou [evit e damall].

12 War gement-se, ar bobl o vezañ en em zastumet dre vilierou, ken ma kerzhent an eil war egile, Jezuz en em lakaas da lavarout d'e ziskibien: En em virit dreist-holl eus goell ar farizianed, da lavarout eo ar pilpouzerezh. 2 N'eus netra gooloet na vo dizoloet, ha netra kuzhet na zle bezañ anavezet. 3 Dre-se, an traou ho po lavaret en deñvalijenn a vo klevet er sklérjenn, hag ar pezh ho po lavaret er skouarn er c'hambroù, a vo prezeget war lein an tiez. 4 Hag e lavaran deoc'h, deoc'h-hu va mignonned: N'ho pet ket aon dirak ar re a laz ar c'horf ha, goude-se, ne c'hellont ober netra ouzh penn. 5 Met me a ziskouezo deoc'h piv a zleit doujañ. Doujitz an hini en deus, goude bezañ lamet ar vuhez, ar galloud da gas d'ar gehenn; ya, me a lavar deoc'h, hennez eo an hini a zleit doujañ. (**Geenna g1067**) 6 Ha ne werzher ket pemp golvan evit daou wenneg? Koulskoude, Doue n'ankounac'ha ket unan hepken anezho. 7 Ha zoken holl vlev ho penn a zo kontet. N'ho pet ket aon eta, chwi a dalvez muioc'h eget kalz a c'holvaned. 8 Lavarout a ran deoc'h: Piv bennak a anzavo ac'hanon dirak an dud, Mab an den en anzavo dirak aeled Doue; 9 met an hini a zinac'ho ac'hanon dirak an dud, a vo dinac'het dirak aeled Doue. 10 Ha piv bennak en devo komzet a-enep Mab an den, e vo pardonet dezhañ; met d'an hini en devo gwallgomzet a-enep ar Spered-Santel, ne vo ket pardonet. 11 Pa viot kaset er sinagogennou, dirak mestrou ar vro hag ar re c'halloudek, n'en em lakait ket en poan eus an doare ma respontor evit ho tifenn, nag eus ar pezh ho po da lavarout, 12 rak ar Spered-Santel a zesko deoc'h d'an eur-se ar pezh ho po da lavarout. 13 Neuze unan eus ar bobl a lavaras dezhañ: Mestr, lavar d'am breur lodennou ganin hon hêrezh. 14 Eñ a lavaras dezhañ: O den, piv en deus va lakaet ho parner, pe evit ober ho lodennou? 15 Neuze e lavaras dezho: Diwallit gant evezh diouzh ar bizon; rak un den n'en deus ket ar vuhez diouzh puilhentez e vadoù. 16 Hag e

lavaras dezho ar barabolen-mañ: Douaroù un den pinvidik o devoa roet kalz a frouezh, 17 hag e soñje ennañ e-unan, o lavarout: Petra a rin? Rak ne'm eus ket lech'h a-walc'h evit dastum va eost. 18 Setu ar pezh a rin, emezañ, diskar a rin va solieroù hag e savin reou vrasoc'h, hag e tastumin enno va holl eost ha va madoù; 19 neuze e lavaras da'm ene: Va ene, kalz a vadoù ac'h eus a-dù evit meur a vloavez; en em ziskuizh, debr, ev, ha bez laouen. 20 Met Doue a lavaras dezhañ: Den diskiant, en noz-mañ memes, da ene a vo goulenet diganit; hag ar pezh ac'h eus dastumet, da biv e vioù? 21 Evel-se emañ gant an hini a zastum madoù evitañ e-unan, ha n'eo ket pinvidik e Doue. 22 Neuze e lavaras d'e ziskibien: Dre-se, e lavaran deoc'h: Na vezit ket nec'het evit ho puhez, eus ar pezh a zebrot, nag evit ho korf, gant petra e viot gwisket. 23 Ar vuhez a zo muioc'h eget ar boued, hag ar c'horf muioc'h eget an dilhad. 24 Sellit ouch ar brini: ne hadont ha ne vedont ket, n'o deus na kav na solier, ha Doue o mag; pegement ne dalvezit ket muioc'h eget laboused? 25 Piv ac'hanoç'h a c'hell, gant e holl enkreñ, astenn e vuhez eus un ilinad? 26 Ma ne c'hellit ket eta ober memes an traou bihanñañ, perak oc'h nec'het gant ar peurrest? 27 Sellit penaos e kresk al lili: ne labouront ket, ne nezont ket; koulskoude, e lavaran deoc'h penaos Salomon memes en e holl c'hoar, n'eo ket bet gwisket evel unan anezho. 28 Mar gwisk eta Doue evel-se ar geot a zo hiziv er parkeier, hag a vo warc'hoazh taolet er forn, pegement muioc'h e wisko ac'hanoç'h-hu, tud a nebeud a feiz? 29 Ha n'en em lakait ket e poan eus ar pezh a zebrot, pe eus ar pezh a evot, ha na vezit ket nec'het. 30 Rak tud ar bed eo, a glask an holl draoù-se. Ho Tad a oar hoc'h eus ezhomm anezho. 31 Klaskit kentoc'h rouantelez Doue, hag an holl draoù-se a vo roet deoc'h ouzhpenn. 32 Na'z pez ket aon, tropell bihan, rak plijet eo bet gant ho Tad reiñ deoc'h ar rouantelez. 33 Gwerzhit ar pezh hoc'h eus, hag roit eñi en aluzen. En em rit yilc'hier deoc'h ha ne goshaint ket, un teñzor en neñv ha ne vanko biken, a-belec'h al laeron ne dostaont ket, hag e-pelec'h ar preñved ne zistrijont ket. 34 Rak el lec'h ma'z emañ ho teñzor, eno iveau e vo ho kalon. 35 Ra vo ho tivgroazell gourizet, hag ho lampouù war enaou, 36 ha bezit evel tud a c'hortoz ma tistroio o mestr eus an eured, abalamour pa zeuio ha pa skoio war an nor, e rigorint dezhañ kerkent. 37 Eürus ar servijerien a vo kavet gant o mestr o veilhañ pa erruo! Me a lavar deoc'h e gwirionez, penaos en em c'hourizo, e lakaio anezho ouch taol, hag e servijo anezho. 38 Mar deu d'an eil pe d'an drede veillhadenn, ha mar o c'hav er stad-se, eürus ar servijerien-se! 39 Anavezout a rit penaos mar goufe mestr an ti da bet eur e tlefe dont al laer, e chomfe dihun ha ne lezfe ket toullañ e di. 40 C'hwi eta iveau, bezit prest, rak Mab an den a zeuio d'an eur na soñjit ket. 41 Neuze Pêr a lavaras dezhañ: Aotrou, pe deompni, pe d'an holl, e lavarez ar barabolen-mañ? 42 Hag an Aotrou a lavaras dezhañ: Piv eo ar merour feal ha fur, en deus ar mestr lakaet war e vevelien, evit reiñ dezho en amzer dereat o muzuliad ed? 43 Eürus ar servijer a vo kavet gant e vestr oc'h ober kement-se pa erruo! 44 Me a lavar deoc'h e gwirionez, e lakaio anezhañ war gement en deus. 45 Met mar larvar ar merour-se en e galon: Va mestr a zale da zont; ha mar en em laka da skeiñ gant ar vevelien ha gant ar mitzhienn, da zebriñ, da evañ, ha d'en em vezvíñ, 46 mestr a merer-se a zeuio en deiz na c'hortoz ket, hag en eur na oar ket, e tilamo anezhañ, hag e roio dezhañ e lod gant ar re disleal. 47 Ar merer

hag a anavez bolontez e vestr, ha n'eo ket en em zalc'h et prest, ha n'en deus ket graet ar volonteze-se, a vo skoet warnañ kalz a daolioù. 48 Met an hini n'en deus ket hec'h anavezet, hag en deus graet traou din a gastiz, a vo skoet warnañ nebeutoc'h a daolioù. Goulenet e vo kalz digant an hini en deus bet kalz, hag e vo goulenet muioc'h c'hoazh digant an hini a zo bet fiziet kalz ennañ. 49 Deuet on da lakaat an tan war an douar; ha petra am eus da c'hoantaat, mar deo dija enaouet? 50 Met dleout a ran bezañ badezet eus ur vaseziant, ha pegement em eus mall e veze graet kement-se! 51 Krediñ a rit on deuet da zegas ar peoc'h war an douar? Nann a lavaran deoc'h, met kentoc'h an dizunvaniezh. 52 Rak en amzer da zont, en un ti, e vo pemp dizunvanet, tri a-enep daou, ha daou a-enep tri. 53 An tad a vo a-enep ar mab hag ar mab a-enep an tad, ar vamm a-enep ar verc'h hag ar verc'h a-enep ar vamm, ar vamm-gaer a-enep ar verc'h-kaer hag ar verc'h-kaer a-enep ar vamm-gaer. 54 Lavarout a reas c'hoazh d'ar bobl: Pa welit ur goumoullenn o sevel diouzh tu ar c'huzh-heol, e lavarit raktal: Dont a raio glav, hag e teu. 55 Ha pa c'hwezhañ avel ar c'hreisteiz, e lavarit: Tomm e vo, hag e teu da vezañ tomm. 56 Pilpouzed! Anavezout a rit doareou an neñv hag an douar, penaos eta n'anavezit ket an amzer-mañ? 57 Ha penaos n'anavezit ket ac'hanoç'h hoc'h-unan ar pezh a zo reizh? 58 Pa'z ez gant da enebour dirak ar gouarner, evezhi en hent da ziskargañ digantañ, gant aon na lakafe ac'hanoñ dirak ar barner, hag ar barner da'z lakaat etre daouarn ar serjant, hag ar serjant da'z lakaat er prizon. 59 Me a lavar penaos ne zeui ket kuit ac'hane, ken na'z po paeet an diwezhañ gwenng.

13 En amzer-se, hiniennoù eus an dud en em gave eno, a lavaras da Jezuz ar pezh a oa c'hoarvezet da Ch'halileiz en devoa Pilat mesket o gwad gant hini o aberzhou. 2 Ha Jezuz, o respont, a lavaras dezho: Ha krediñ a rit e oa ar C'halileiz-se brasoc'h pec'herien eget an holl C'halileiz all, abalamour m'o deus gouzañvet kement-se? 3 Nann, a lavaran deoc'h; met ma n'hoc'h eus ket keuz, e varvot holl evelto. 4 Pe krediñ a rit an triwec'h den ma'z eo kouezhet tour Siloa warno, o lazhañ anezho, a oa brasoc'h pec'herien eget holl did Jeruzalem? 5 Nann, a lavaran deoc'h; met ma n'hoc'h eus ket keuz, e varvot holl evelto. 6 Lavarout a reas iveau ar barabolen-mañ: Un den en devoa ur wezenn-fiez plantet en e winieg, hag e teuas da glask frouezh enni, met ne gavas ket. 7 Neuze e lavaras d'ar gwinier: Setu, tri bloaz a zo ma teuan da glask frouezh er wezenn-fiez-mañ, ha ne gavan ket; troc'h anezhi; perak e talch' lech'en aner en douar? 8 Ar gwinier a respontas dezhañ: Aotrou, lez anezhi c'hoazh ar bloaz-mañ, betek ma em bo toulet en-dro dezhi ha ma em bo lakaet teil ganti. 9 Marteze e tougo frouezh, ha ma ne ra ket, e troc'h anezhi goude. 10 Evel ma kelenne Jezuz en ur sinagogenn un deiz sabad, 11 en em gavas eno ur wreg dalc'h et gant ur spered he c'hlalañvae triwec'h vloaz a oa; daoubleget e oa en hevelep doare ma ne c'helle tamm ebet en em eeunañ. 12 Jezuz, o welout anezhi, he galvas hag a lavaras dezhi: Gwreg, yac'haet out eus da gleñved. 13 Eñ a lakaas e zaouarn warni, ha kerkent en em eeunas, hag e roas gloar da Zoue. 14 Met penn ar sinagogenn, droug ennañ eus m'en devoe Jezuz yac'haet un deiz sabad, a gemeras ar gomz hag a lavaras d'ar bobl: C'hweç'h devezh a zo evit labourat; deuit eta en deizioù-se evit bezañ yac'haet, ha neket devezh

ar sabad. **15** Met an Aotrou a respondas dezhāñ: Pilpouzed, pep hini ac'hanoc'h, ha ne zistag ket e ejen pe e azen eus ar c'hraou deiz ar sabad, ha ne gas ket anezhañ d'an dour? **16** Ha ne zleed ket iveau, deiz ar sabad, distagañ eus he chadenn ar verc'h-mañ da Abraham, a oa dalc'het erreet gant Satan triwec'h bloaz a oa? **17** Evel ma komz evel-se, e holl enebourien a voe mezhek, hag an holl bobl en em laouenae eus an holl draoù gloriusr a rae. **18** Lavarout a reas c'hoazh: Ouzh petra eo heñvel rouantelez Doue, pe ouzh petra e hañvalin anezhi? **19** Heñvel eo ouzh ur c'heunenn sezou a gemer un den hag a laka en e liorzh; hag e kresk, hag e teu da vezañ ur wezenn [vras], en hevelet doare ma teu laboused an neñv da chom en he brankou. **20** Lavarout a reas c'hoazh: Ouzh petra e hañvalin rouantelez Doue? **21** Hefivel eo ouzh ur goell a gemer ur wreg, hag a laka e tri muzuliad bleud, betek ma vo an toaz goet holl. **22** Jezuz a yae dre ar c'hélioù ha dre ar bourch'ioù, o kelenn hag o terc'hel hent Jeruzalem. **23** Unan bennak a lavaras dezhāñ: Aotrou, ha ne vo salvet nemet nebeud a dud? Eñ a lavaras dezhō: **24** Poagnit da vont e-barzh dre an nor strizh; rak, me a lavar deoc'h, penaos kalz a glasko mont e-barzh ha ne c'helliñ ket. **25** Pa vo aet mestr an ti, ha m'en devo prennet an nor, ha pa en em lakaot-c'hwi, o vezañ er-maez, da skeiñ ha da lavarout: Aotrou, Aotrou, digor deomp, eñ a responce deoc'h: N'ouzon ket a-belec'h oc'h. **26** Neuze e lavarot: Ni hon eus debret hag evet dirazout, ha te ac'h eus keleñnet en hor straedou. **27** Hag eñ a responce: Me a lavar deoc'h, n'ouzon ket a-belec'h oc'h; en em dennit diouzhin, c'hwi holl a ra micher a fallentez. **28** Eno e vo goueladegoù ha grigoñsañadegoù-dent, pa welot Abraham, Izaak ha Jakob, hag an holl brofedet, e rouantelez Doue, ha c'hwi taolet er-maez. **29** Hag e teuio tud eus ar sav-heol hag eus ar c'huzh-heol, eus an hanternoz hag eus ar c'heistez, a vo ouzh taol e rouantelez Doue. **30** Ha setu ez eus re ziwezhañ hag a vo ar re gentañ, hag ez eus re gentañ hag a vo ar re ziwezhañ. **31** En deiz-se, e teuas d'e gavout hiniennou eus ar farizianed, o lavarout dezhāñ: Kae kuit, ha kerzh ac'han, rak Herodez a fell dezhāñ da lazhañ. **32** Eñ a lavaras dezhō: It, ha lavarit d'al louarn-se: Setu, e kasan kuit an diaoulien hag eñ echuan da reñi ar yec'hed d'ar re glañv, hiziv ha warc'hoazh, ha d'an trede deiz e vo peurc'hraet ganin. **33** Koulskoude, ret eo din bale hiziv, warc'hoazh hag an deiz warlerc'h, evit na c'hoarvezet ket e varvfe ur profet er-maez eus Jeruzalem. **34** Jeruzalem, Jeruzalem, te hag a laz ar brofedet, hag a veinata ar re a zo kaset dit, pet gwech em eus c'hoantaet dastum da vugale, evel ma tastum ar yar he c'hloñad dindan he divaskell, ha n'eo ket bet fellet deoc'h! **35** Setu, ho ti a ya da chom [hep den], ha me a lavar deoc'h, ne'm gwelot mui, betek ma lavarot: Ra vo benniget an hini a zeu en anv an Aotrou.

14 Un deiz sabad, Jezuz a oa aet e ti unan eus pennou ar farizianed evit debriñ; ar farizianed a selle outañ. **2** Un den dourgoeñvet a oa dirazañ. **3** Jezuz, o kemer ar gomz, a lavaras da zoktored al lezenn ha d'ar farizianed: Hag aotreet eo yac'haat deiz ar sabad? **4** Int a davas. Neuze, o kemer an hini klañv, en yac'haas hag en kasas kuit. **5** Goude-se, e lavaras dezhō: Piv ac'hanoc'h, mar kouezh e vab pe e ejen en ur puñs, na dennfe ket anezhañ er-maez kerkent, deiz ar sabad? **6** Ha ne c'helliñ ket respont dezhāñ war gement-se. **7** Lavarout a reas iveau d'ar re a oa pedet ur barabolenn, o welout penaos e

klasket al lec'hioù kentañ; hag e lavaras dezhō: **8** Pa vi pedet gant unan bennak d'un eured, n'en em laka ket er c'hentañ plas, gant aon en em gavfe e-touez ar re bedet un den enorusc'h egedout, **9** hag e teufe an hini en deus ho pedet, te hag eñ, ha ne lavarfe dit: Ro al lec'h da hemañ, hag ez afes neuze gant mezhek er plas diwezhañ, abalamour pa zeuio an hini en devo da bedet, e lavarfe dit: Va mignon, pign uheloc'h. Neuze, kement-se a roio enor dit dirak ar re a vo ouzh taol ganit. **11** Rak piv bennak en em uhela a vo izelaet, ha piv bennak en em izela a vo uhela. **12** Hag e lavaras d'an hini en devoa e bedet: Pa ri ul lein pe ur goan, na bed ket da vignonned, na da vreudeur, na da gerent, na da amezeien binvidik, gant aon na bedfent ac'hantout d'o zro, ha na rafent dit ar memes tra. **13** Met pa ri ur fest, ped ar beorien, ar re vac'hagnet, ar re gamm, ar re dall. **14** Hag e vi eürus dre ma ne c'hellont ket e rentañ dit, rak te az po ar pae en adsavidigezh ar re reizh. **15** Unan eus ar re a oa ouzh taol, o vezañ kleet kement-se, a lavaras dezhāñ: Eürus an hini a zebro bara e rouantelez Doue! **16** Jezuz a lavaras dezhāñ: Un den a reas ur goan vras, hag a bedas dezhi kalz a dud; **17** da goulz goan, e kasas e vevel da lavarout d'ar re a oa bet pedet: Deuit, rak pep tra a zo prest. **18** Hag en em lakajont holl, a-unan, da zigareziñ. An hini kentañ a lavaras dezhāñ: Prenet em eus douar, ha ret eo din mont da welout anezhañ; da bediñ a ran da'm digareziñ. **19** Unan all a lavaras: Prenet em eus pemp koublad ejened, hag ez an da welout hag int a zo mat; da bediñ a ran da'm digareziñ. **20** Hag unan all a lavaras: Ur wreg am eus kemeret, dre-se ne c'hellan ket mont. **21** Ar mevel, o vezañ distroet, a zisklérias kement-mañ d'e vestr. Neuze mestr an ti, droug ennañ, a lavaras d'e vevel: Kae buan dre leurioù ha straedou kér, ha degas amañ ar beorien, ar re vac'hagnet, ar re dall hag ar re gamm. **22** Goude, ar mevel a lavaras dezhāñ: Aotrou, graet eo bet evel ma ec'h eus gourc'hennet, ha lec'h a zo c'hoazh. **23** Ar mestr a lavaras d'ar mevel: Kae dre an hentoù hag a-hed ar girzhier, ha gra d'ar re a zo eno mont e-barzh, evit ma vo leuniet va zi. **24** Rak lavarout a ran deoc'h, hini ebet eus ar re a zo pedet ne dañvaio eus va c'hoan. **25** Evel ma yae ul lod bras a dud gant Jezuz, e tistroas etrezek enno, hag e lavaras dezhō: **26** Mar deu unan bennak da'm c'havout, ha ne gasa ket e dad, e vamm, e wreg, e vugale, e vreudeur, e c'hoarezet, ha muioc'h c'hoazh e vuhez hec'h-unan, ne c'hell ket bezañ va diskibl. **27** Ha piv bennak ne zoou ket e groaz, ha ne heulio ket ac'hanon, ne c'hell ket bezañ va diskibl. **28** Rak piv ac'hanoc'h, o c'hoantaat sevel un tour, ne azez ket da gentañ, ne ra ket ar gont eus an disgnip evit gwelout hag eñ en deus peadra d'e echuiñ, **29** gant aon, goude bezañ lakaet an diazez, na c'hellfe ket e echuiñ, ha na zeufe an holl re en gwellje d'ober goap anezhañ, **30** ha da lavarout: An den-mañ a zo en em lakaet da sevel un tour, ha n'en deus ket gallet e echuiñ! **31** Pe, piv eo ar roue, o vont en hent evit ober brezel d'ur roue all, ne azez ket da gentañ, ha n'en em c'houlenn ket e-unan hag eñ a c'hell gant dek mil den mont da ziaraogiñ an hini a zeu a-enep dezhāñ gant ugant mil? **32** Anez, pa emañ c'hoazh pell hemañ, e kas dezhāñ ur c'hannad da c'houlenn ar peoc'h. **33** Evel-se, piv bennak ac'hanoc'h iveau na zilez ket kement en deus, ne c'hell ket bezañ diskibl din. **34** Un dra vat eo ar holen, met mar koll e vlaž gant petra e vo e roet dezhāñ? **35** N'eo mat, nag evit

an douar, nag evit an teil; e deurel a reer er-maez. Ra selaouo an neb en deus divskouarn da glevout.

15 An holl bublikaned hag an dud a vuhez fall a dostaou ouzh Jezuz evit e glevout. 2 Ar farizianed hag ar skribed a grozmole, o lavarout: Hemañ a zegemer an dud a vuhez fall hag a zebr ganto. 3 Met eñ a lavaras dezho ar barabollenmañ: 4 Pehini ac'hanoc'h, mar en deus kant dañvad, ha mar deu da goll unan anezho, ne lez ket an naontek ha pevar-ugent all el lec'h distro, evit mont da glask an hini a zo kollet, betek m'en deus e gavet? 5 Ha piv, o vezañ e gavet, n'en laka war e zivskoaz gant levenez, 6 hag, o vezañ deuet d'ar gêr, ne c'halv e vignoned hag e amezeien, ha ne lavar dezho: En em laouenait ganin, rak kavet em eus va dañvad a oa kollet? 7 Me a lavar deoc'h, e vo muioc'h a levenez en neñv evit ur pec'her hepken hag en deus keuz, eget na vo evit naontek ha pevar-ugent ha n'o deus ket ezhomm a geuzidigezh. 8 Pe, piv eo ar wreg, o kaout dek pezh arc'hant, mar koll unan anezho, n'enaou ket ur c'houlaouenn, ne skub ket he zi, ha ne glask ket gant evezh anezhañ betek ma deu d'e gavout, 9 hag, o vezañ kavet anezhañ, ne c'halv he mignonezed hag hec'h amezegezed, ha ne lavar dezho: En em laouenait ganin, rak kavet em eus ar pezh arc'hant am boa kollet? 10 Me a lavar deoc'h, ez eus levenez dirak aeled Doue evit ur pec'her hepken hag en deus keuz. 11 Lavarout a reas dezho c'hoazh: Un den en devoa daou vab. 12 An hini yaouankañ a lavaras d'e dad: Va zad, ro din al lodenn eus ar madoù a zle degouezhout din. Hag an tad a lodennas dezho e vadou. 13 Un nebeut deiziouù goude, ar mab yaouankañ o vezañ dastumet kement en devoa, a yeas d'ur vro bell hag a zispignas enni e vadou, o vevañ en diroll. 14 Goude m'en devoa dispniget holl, e teuas un naonegezh vras er vro-se, hag en em gavas en dienez. 15 O vezañ aet, en em lakaas e servij unan eus tud ar vro-se; kaset e voe gantañ en e zouaroù da vesa ar moc'h. 16 Hag en dije karet leuniañ e gof gant ar c'losouù a zebre ar moc'h; met den ne roe dezhañ. 17 O vezañ eta deuet ennañ e-unan, e lavaras: Pegement a vevelien a zo gopraet gant va zad hag o deus bara e-leizh, ha me a varv gant an naon! 18 Sevel a rin hag ez in da gavout va zad, hag e lavarin dezhañ: Va zad, pec'het em eus a-enep an neñv hag a-enep dit, 19 n'on ken din da vezañ galvet da vab; degemer ac'hanon evel unan eus da vevelien. 20 Mont a reas eta hag e teuas da gavout e dad. Evel ma oa c'hoazh pell, e dad a welas anezhañ hag en devoe truez outañ, hag, o redek d'e gavout, e lamas d'e chouzoug hag e pokas dezhañ. 21 E vab a lavaras dezhañ: Va zad, pec'het em eus a-enep an neñv hag a-enep dit, n'on ken din da vezañ galvet da vab. 22 Met an tad a lavaras d'e vevelien: degasit ar sae gaerañ, hag he gwiskit dezhañ; lakait ur walenn war e viz, ha botouù en e dreid. 23 Degasit al leue lart ha lazhit anezhañ; debromp hag en em laouenaomp, 24 rak ar mab-mañ din a oa marv, hag eo distroet d'ar vuhez; kollet e oa, hag eo adkavet. Hag en em lakajont d'en em laouenait. 25 Ar mab henañ a oa er parkeier. Pa zistroas ha pa dostaas ouzh an ti, e klevas ar sonerez hag an dañsou. 26 Gervel a reas unan eus ar servijerien, hag e c'houlennas digantañ petra a oa kement-se. 27 Ar servijer a lavaras dezhañ: Da vreur a zo distro, ha da dad en deus lazhet al leue lart, abalamour ma'z eo distroet yac'h. 28 Met hemañ a yeas droug ennañ, ha ne felle ket dezhañ mont en ti. E dad a zeuas er-maez hag en

pedas da vont e-barzh. 29 Met eñ a respontas d'e dad: Setu, ez eus kement a vloazioù abaoe ma servijan ac'hanout hep bezañ biskoazh market da'z kourc'henn, ha neñch eus biskoazh roet din ur c'havríg evit en em laouenait gant va mignonned. 30 Ha pa'z eo deuet ar mab-mañ dit, an hini en deus debret da vadoù gant merc'hed fall, ec'h eus lakaet lazhañ al leue lart evitañ! 31 E dad a lavaras dezhañ: Va mab, te a zo bepred ganin, ha kement am eus a zo dit. 32 Met ret mat e oa en em laouenait hag en em sederaat, rak da vreur amañ a oa marv, hag deuet eo d'ar vuhez en-dro; kollet e oa, met adkavet eo.

16 Jezuz a lavaras iveau d'e ziskibien: Un den pinvidik en devoa ur merer a oa tamallet dirazañ da vezañ dispignet e vadoù. 2 Eñ a c'halvas anezhañ, hag a lavaras dezhañ: Petra a glevan lavarout ac'hanout? Gra din ar gont eus da c'houarnerez, rak ne c'helli ken gouarn va madoù. 3 Neuze ar merer-mañ a lavaras ennañ e-unan: Petra a rin, pa lam va mestr diganin gouarnerez e vadoù? Ne c'hellfen ket labourat an douar; mezh am befe o c'houlenn aluzen. 4 Gouzout a ran petra a rin evit ma vo tud hag am degemero en o ziez, pa vo lamet va gouarnerez diganin, 5 Neuze e c'halvas hini da hini dileourien e vestr, hag e lavaras d'an hini kentañ: Pegement a dleez da'm mestr? 6 Eñ a respontas: Kant muzuliad (= kant bat) eoul. Hag ar merer a lavaras dezhañ: Kemer da verk, azez buan, ha skriv hanter-kant. 7 Neuze e lavaras d'un all: Ha te, pegement a dleez? Eñ a lavaras: Kant muzuliad (= kant kor) gwinizh. Ar merer a lavaras dezhañ: Kemer da verk ha skriv pevar-ugent. 8 Ar mestr a veulas ar merer disleal-se abalamour m'en devoe graet-se gant furnez; rak bugale ar c'chantved-mañ a zo furoc'h e-keñiver o rummad eget bugale ar sklérizzenn. (aiōn g165) 9 Ha me a lavar deoc'h: Grit mignonned gant pinvidigezhioù direizh, abalamour pa zeuint da vankout, e tegemerint ac'hanoc'h en teltennoù peurbadus. (aiōnios g166) 10 An hini a zo leal en traouù bihan, a vo iveau leal en traouù bras; hag an hini a zo disleal en traouù bihan, a vo iveau disleal en traouù bras. 11 Mar n'hoc'h ket bet eta leal er madoù direizh, piv a fizio ennoch' ar madoù gwirion? 12 Ha mar n'hoc'h ket bet leal er madoù a zo d'ar re all, piv a roio deoc'h ar pezh a zo deoc'h? 13 Mevel ebet ne c'hell servijañ daou vestr; rak, pe e kasaio unan hag e karogigile, pe en em stagou ouzh unan hag e tisprizo egile. Ne c'hellit ket servijañ Doue ha Mammon. 14 Ar farizianed, hag a oa tud pizh, a selaoe kement-se, hag a rae goap anezhañ. 15 Eñ a lavaras dezho: Evidoc'h-hu, c'hwi a fell deoc'h tremen evit reizh dirak an dud, met Doue a anavez ho kalonoù; rak ar pezh a zo uhel dirak an dud, a zo fall bras dirak Doue. 16 Al lezenn hag ar brofedet a yae betek Yann; adalek an amzer-se rouantelez Doue a zo prezeget, ha pep hini a ya e-barzh dre nerzh. 17 Met aesoc'h eo d'an neñv ha d'an douar tremen, eget d'ur varrennig eus ul lizherenn hepken eus al lezenn mankout. 18 Piv bennak a gas kuit e wreg hag a zimez da unan all, a ra avoultriezh, ha piv bennak a zimez d'ur wreg a zo bet kaset kuit gant he gwaz, a ra avoultriezh. 19 Bez' e oa un den pinvidik en em wiske gant limestra ha lien fin, hag a veve bemdez en un doare pompadus. 20 Bez' e oa iveau ur paour, anvet Lazar, hag a oa gourvezet ouzh e zor, goloet a c'houliou; 21 c'hoantaat a rae terriñ e naon gant ar bruzhun a gouezhe diwar taol an den pinvidik; hag ar chas zoken a zeue da lipat e c'houliou. 22 En em gavout a reas ma varvas ar paour, hag e voe kaset gant an aeled en askre

Abraham. Ar pinvidik a varvas iveau, hag e voe sebeliet; **23** o vezañ e lec'h ar marv, er poanioù, e savas e zaoulagad, hag e welas eus pell Abraham, ha Lazar en e askre; (**Hadēs g86**) **24** o krial, e lavaras: Tad Abraham, az pez truez ouzhin, ha kas Lazar, evit ma trempo en dour penn e viz, ha ma freskaio din va zeod, rak gwäll-boaniet on er flamm-mař. **25** Abraham a respondas: Va mab, az pez sořj penaos ec'h eus resevet da vadoù e-pad da vuhez, ha Lazar n'en deus bet nemet poanioù; bremañ eñ a zo diboaniet, ha te a zo er poanioù. **26** Ouzhpennse, bez' ez eus ur poull bras etre c'hwi ha ni, en hevelep doare ha pa fellfe d'ar re a zo amař tremen aze, ne c'hellfent ket, kennebeut ha d'ar re a zo aze dont d'hor c'havout-ni. **27** Ar pinvidik a lavaras: Da bediñ a ran eta, tad Abraham, da gas Lazar da di va zad, rak pemp breur am eus, **28** evit testeniañ dezhio an traou-mař, gant aon na zeufent iveau lec'h-mař a boanioù. **29** Abraham a respondas dezhiañ: Bez' o deus Moizez hag ar brofeded; ra selaouint anezho. **30** Ar pinvidik a lavaras: Nann, tad Abraham; met mar da unan bennak eus ar re varv d'o c'havout, o devo keuz. **31** Hag Abraham a lavaras dezhiañ: Ma ne selaouont ket Moizez, nag ar brofeded, ne gredint ket kennebeut, ha pa sauve unan bennak a-douez ar re var.

17 Jezuz a lavaras d'e ziskibien: Ret eo e c'hoarvezfe skoueriou fall; met gwalleur d'an hini ma feuint drezañ. **2** Gwelloc'h eo dezhiañ e veþe staget ouzh e c'houzoug ur maen-milin, hag e veþe taolet er mor, eget ma rofe skouer fall da unan eus ar re vihan-mař. **3** Lakait evezh ouzhoc'h. Mar en deus da vreur pec'het [a-enep dit], tamall anezhañ; ha mar en deus keuz, pardon dezhiañ. **4** Mar pec'h seizh gwech an deiz en da enep, ha mar distro seizh gwech an deiz da'z kavout, o lavarout: Keuz am eus, pardon dezhiañ. **5** An ebettel a lavaras d'an Aotrou: Kresk deomp hor feiz. **6** Hag an Aotrou a lavaras: Mar ho pijet feiz kement hag ur c'hreunenn sezoo, e lavarfec'h d'ar wezenn-sikomor-se: En em ziwrizienn alese, hag en em blant er mor; hag e sentfe ouzhoc'h. **7** Piv ac'hanoç'h, mar en deus ur mevel oc'h arat, pe o vesa al loened, a lavar dezhiañ kerkent ha ma tistroio eus ar parkeier: Tost amař, hag en em laka ouzh taol? **8** Ha ne lavarou ket kentoc'h dezhiañ: Aoz koan din, en em c'houriz ha servij ac'hanon, betek ma em bo debret hag evet; ha goude-se e tebri hag ec'h evi. **9** Ha trugarez en devo d'ar mevel-se, abalamour m'en deus graet ar pezh en deus gourc'hemennet dezhiañ? [Ne gredan ket.] **10** C'hwi iveau, pa ho po graet kement a zo gourc'hemennet deoc'h, lavarit: Mevelien didalvoudek omp, abalamour n'hon eus graet nemet ar pezh a oa ret deomp ober. **11** Evel maž aea da Jeruzalem, e tremene war harzoù Samaria ha Galilea, **12** hag evel maž antree en ur vourc'h, e voe diarbennet gant dek den lorr en em zalc'h e pell dioutaň. **13** Int, o sevel o mouezh, a grias: Jezuz, mestr, az pez truez ouzhimp! **14** O vezañ o gwelet, e lavaras dezhio: It, hag en em ziskouezit d'ar veleien. Hag e c'hoarvezas pa oant o vont kuit, e voent naetaet. **15** Unan anezho, o welout e oa yac'haet, a zistroas o reiñ gloar da Zoue a vouezh uhel. **16** Hag en em daolas ouzh treid Jezuz, e c'henou d'an douar, o trugarekaat. Hemañ a oa Samaritan. **17** Jezuz, o kemer ar gomz, a lavaras: An holl zek, ha n'int ket bet yac'haet? Pelec'h eta emař an dek all? **18** N'eus en em gavet nemet an diavaeziad-mař hag a zo distroet da reiñ gloar da Zoue? **19** Neuze e lavaras dezhiañ: Sav, kae, da feiz en deus da yac'haet. **20** Ar farizianed, o vezañ goulennet outaň pegoulz e

teuje rouantelez Doue, e respondas dezhio: Rouantelez Doue ne zeuio ket en un doare sebezus. **21** Ne vo ket lavaret: Emař amař, pe: Emař aze; rak setu, emař rouantelez Doue en ho touez. **22** Hag e lavaras d'e ziskibien: Dont a raio un amzer ma ho po c'hoant da welout unan eus deizioù Mab an den, ha n'en gwelot ket. **23** Hag e vo lavaret deoc'h: Setu emař amař, pe: Setu emař aze. N'it ket, ha na heuilhit ket anezho. **24** Rak evel ma teu ul luc'hedenn da lugerniñ eus ur penn d'an oabl betek ur penn all, evel-se e teuio Mab an den en e zeiz. **25** Met ret eo dezhiañ kent-se gouzañv kalz a draoù, ha bezañ taolet kuit gant ar rummad-mař. **26** Ar pezh a erruas en amzer Noe, a erruo en hevelep doare en amzer Mab an den. **27** An dud a zebre, a eve, a zimeze hag a roe e dimeziñ, betek an deiz ma'z eas Noe en arc'h, hag an dour-beuz a zeuas hag o distrugas holl. **28** Kement-se a erruas c'hoazh en amzer Lot; an dud a zebre, a eve, a brenne, a werzhe, a blante hag a save tiez; **29** met en deiz ma'z eas Lot kuit eus Sodom, e teuas glav tan ha soufr eus an neñv hag o distrugas holl. **30** Evel-se e vo iveau en deiz ma teuio Mab an den. **31** En deiz-se, an hini a vo war an doen hag en devo e draoù e-barzh an ti, arabat e vo dezhiañ diskenn evit o c'has gantañ; en hevelep doare, an hini a vo er parkeier, arabat e vo dezhiañ mont war-drefñ. **32** Ho pet sořj eus gwreg Lot. **33** Piv bennak a glasko saveteiñ e vuhez, he c'hollo, ha piv bennak he c'hollo, he c'havo. **34** Me a lavar deoc'h, penaos en noz-se, eus daou den a vo en un hevelep gwele, unan a vo kemeret hag egile lezet, **35** eus div wreg a valo a-gevret, unan a vo kemeret hag eben lezet, **36** [eus daou den a vo er parkeier, unan a vo kemeret hag egile lezet]. **37** O respont, e lavarjont dezhiañ: Pelec'h e vo, Aotrou? Eñ a lavaras dezhio: E-lec'h ma vo ar c'horf, en em zastumo an erered.

18 Jezuz a lavaras iveau dezhio ar barabolenn-mař, evit diskouez penaos eo ret pediñ bepred, hag hep skuizhañ. **2** Bez' e oa en ur gér ur barner na zouje ket Doue, ha n'en devoa respet ebet evit den. **3** Bez' e oa iveau er gér-se un intañvez a zeue d'e gavout, o lavarout: Gra din reizh diouzh va enebour. **4** E-pad pell amzer ne c'hoantaas ober netra. Koulskoude e lavaras ennañ e-unan: Petra bennak na zoujan ket Doue, ha na'm eus respet ebet evit den, **5** koulskoude, dre ma teu an intañvez-mař da skuizhañ ac'hanon, e rin reizh dezhi, gant aon na gendalc'hfe da derriñ din va fenn. **6** Hag an Aotrou a lavaras: Selaouit ar pezh a lavar ar barner disleal-se. **7** Doue, ha ne raio ket reizh d'e re dibabet a gri dezhiañ noz-deiz, hag e taleo en o c'heñver? **8** Me a lavar deoc'h, e raio reizh dezhio prest. Met pa zeuio Mab an den, ha kavout a raio feiz war an douar? **9** Lavarout a reas iveau ar barabolenn-mař, diwar-benn tud a grede enno o-unan e oant tud reizh, hag a zisprize ar re all: **10** Daou zen a bignas d'an templ da bediñ; unan a oa farizian, hag egile a oa publikan. **11** Ar farizian, oc'h en em zerc'hel en e sav, a bede evel-hen ennañ e-unan: O Doue, da drugarekaat a ran dre ma n'on ket evel an dud all, a zo laeron, direizh, avoulterien, nag iveau evel ar publikan-se. **12** Yunañ a ran div wech ar sizhun, reiñ a ran an deog eus kement am eus. **13** Met ar publikan, oc'h en em zerc'hel pell, ne grede ket memes sevel e zaoulagad d'an neñv; met skeiñ a rae war boull e galon, o lavarout: O Doue, az pez truez ouzhin, ur pec'her on! **14** Me a lavar deoc'h, hemañ a zistroas pardonet d'e di kentoc'h eget egile; rak piv bennak en em uhela, a vo izelaet, ha piv

bennak en em izela, a vo uhelaet. **15** Degaset e voe dezhañ bugale vihan, evit ma stokje outo; met an diskibien, o welout kement-se, a c'hozmole d'ar re o degase. **16** Jezuz, o c'hervel anezho d'e gavout, a lavaras: Lezit ar vugale vihan da zont da'm c'havout, ha na zifennit ket outo; rak rouantelez Doue a zo d'ar re a zo heñvel outo. **17** Me a lavar deoc'h e gwirionez, penaos piv bennak ne zegemero ket rouantelez Doue evel ur bugel bihan, ne yelo ket e-barzh. **18** Unan eus ar pennou à c'houleñnas digantañ: Mestr mat, petra a dlean d'ober evit kaout ar vuhez peurbadus? (*aiōnios g166*) **19** Jezuz a lavaras dezhañ: Perak em galvez mat? N'eus hini mat nemet Doue hepken. **20** Anavezout a rez ar gourc'hemennou: Na ra ket avoultriezh; Na lazh ket; Na laer ket; Na lavar ket a faltesteni; Enor da dad ha da vamm. **21** Eñ a lavaras dezhañ: Miret em eus an holl draoù-se adalek va yaouankiz. **22** Jezuz, o klevout kement-se, a lavaras: Mankout a ra dit c'hoazh un dra: Gwerzh kement ac'h eus, en ro d'ar beorien, hag ez po un teñvor en nefiv; goude-se deus hag heul ac'hanon. **23** Pa en devoe klevet kement-se, e teuas gwall-drist; rak pinvidik bras e oa. **24** Jezuz, o welout e oa deuet gwall-drist, a lavaras: Pegen diaes eo d'ar re o deus madoù mont e rouantelez Doue! **25** Aesoc'h eo d'ur c'hañval tremen dre graoenn un nadoz eget d'un den pinvidik mont e-barzh rouantelez Doue. **26** Ar re en kleve a lavaras: Ha piv a c'hell bezañ salvet? **27** Jezuz a lavaras dezho: Ar pezh a zo dibosul d'an dud a zo posul da Zoue. **28** Pér a lavaras: Setu, ni hon eus dilezet pep tra, hag hon eus da heuliet. **29** Eñ a lavaras dezho: Me a lavar deoc'h e gwirionez: N'eus den en defe kuitaet, ti, pe wreg, pe vreudeur, pe gerent, pe vulage, evit rouantelez Doue, **30** ha ne resevo kalz muioc'h er c'hantved-mañ, hag er c'hantved da zont, ar vuhez peurbadus. (*aiōn g165, aiōnios g166*) **31** Jezuz a gemeras neuze a-du an daouzek, hag a lavaras dezho: Setu, e pignomp da Jeruzalem, hag an holl draoù a zo bet skrivet gant ar brofedet diwar-benn Mab an den, a ya da vezañ graet. **32** Rak lakaet e vo etre daouarn ar baganed, graet e vo goap anezhañ, dismogañset e vo, krañchet e vo outañ, **33** ha goude ma vo bet skourjezet, e vo lakaet d'ar marv, hag ec'h adsavo a varv d'an trede deiz. **34** Met ne gomprent netra e kement-se; ar c'homzoù-se a oa kuzhet evito, ha ne ouient ket ar pezh a oa lavaret dezho. **35** Evel ma tostae ouzh Jeriko, un den dall a oa azezet war gosteñ an hent, hag a c'houlenne an aluzen; **36** o klevout ar bobl a dremene, e c'houleñnas petra a oa kement-se. **37** Lavaret e voe dezhañ e tremene Jezuz a Nazared. **38** Neuze e krias: Jezuz, Mab David, az pez truez ouzhin! **39** Ar re a yae a-raok a groze dezhañ evit ma tavje; met eñ a grie c'hoazh kreñvoc'h: Mab David, az pez truez ouzhin! **40** Jezuz, o chom a-sav, a c'hourc'hemennas en degas d'e gavout; ha pa voe tostae, **41** e c'houleñnas outañ: Petra a fell di e rafen evidout? Eñ a respondas: Aotrou, mañ'h adkavin ar gweled. **42** Ha Jezuz a lavaras dezhañ: Adkav ar gweled, da feiz he deus da yac'haet. **43** Kerkent ec'h adkavas ar gweled, hag ec'h heulias Jezuz, o reñ gloar da Zoue. An holl bobl, o welout kement-se, a veulas Doue.

19 Jezuz, o vezañ aet e Jeriko, a dremene dre gêr. **2** Ha setu un den anvet Zake, a oa penn ar bublikanet ha pinvidik, **3** a glaske gwelout piv oa Jezuz; met ne c'helle ket abalamour d'ar bobl, rak gwall vihan e oa. **4** Dre-se e redas a-raok, hag e pignas war ur wezenn-sikomor evit e welout,

abalamour ma tlee tremen dre eno. **5** Jezuz, o vezañ deuet el lec'h-se, hag o sevel e zaoulagad, a welas anezhañ hag a lavaras dezhañ: Zake, diskenn buan, rak ret eo din lojañ hiziv ez ti. **6** Eñ a ziskennas buan, hag en degemerat gant levenez. **7** An holl re a welas kement-se a grozmole, o lavarout e oa aet da lojañ e ti un den a vuhez fall. **8** Met Zake en em zalc'has dirak an Aotrou, hag a lavaras dezhañ: Aotrou, reñ a ran an hanter eus va madoù d'ar beorien, ha mar em eus noazet oush unan bennak en un dra bennak, e roan dezhañ peder gwech kement all. **9** Jezuz a lavaras dezhañ: Ar silvidigez a zo deuet hiziv en ti-mañ, abalamour ma'z eo hemañ iveau mab da Abraham. **10** Rak Mab an den a zo deuet da glask ha da saveteiñ ar pezh a oa kollet. **11** Evel ma selaouent ar c'homzoù-se, Jezuz, o kenderc'hel, a ginnigas ur barabolenn, abalamour ma oant tost oush Jeruzalem, ha ma kredent ez ae rouantelez Doue d'en em ziskouez prest. **12** Lavarout a reas neuze: Un den a lignez uhel a yeas d'ur vro bell evit kemer ur rouantelez dezhañ, ha distreiñ goude. **13** O vezañ galvet dek eus e servijerien, e roas dezho dek minenn, hag e lavaras dezho: Lakait anezho da dalvezout, betek ma tistroiñ. **14** Met tud e vro a gasae anezhañ, hag e kasjont ur c'hannadur war e lerc'h, evit lavarout: Ne fell ket deomp e renfe hemañ warnomp. **15** Erruout a reas eta, pa voe distroet goude bezañ kemeret e rouantelez, ma c'hourc'hemennas lakaat degas e servijerien en devoa roet arc'hant dezho, evit gouzout pegement en devoa gounezet pep hini gantañ. **16** An hini kentañ, o vezañ deuet, a lavaras: Aotrou, da vinenn he deus gounezet dek all. **17** Eñ a lavaras dezhañ: Mat eo, servijer mat, abalamour ma'z out bet feal e nebeud a draoù, ez po ar galloud war dek kér. **18** An eil a zeuas hag a lavaras: Aotrou, da vinenn he deus gounezet pemp all. **19** Eñ a lavaras iveau da hemañ: Ha te, az pez ar galloud war bemp kér. **20** Hag unan all a zeuas, hag a lavaras: Aotrou, setu da vinenn am eus miret paket en ul lienn; **21** rak da zoujañ a ran, gouzout a ran penaos out un den garv, e kemerez e-lec'h na'c'h eus lakaet netra, hag e vedez e-lec'h na'c'h eus ket hadet. **22** Eñ a lavaras dezhañ: Servijer fall, da varn a rin dre da gomzoù da-unan; gouzout a ouies ez on un den garv, a gemer e-lec'h na'm eus lakaet netra hag a ved e-lec'h na'm eus ket hadet. **23** Perak eta ne'c'h eus ket lakaet va arc'hant en ti-bank, hag em distro, em bije e zilamet gant ar c'hampi? **24** Hag e lavaras d'ar re a oa eno: Lamit digantañ ar vinenn-se, ha roit hi d'an hini en deus dek minenn. **25** Int a lavaras dezhañ: Aotrou, dija en deus dek minenn. **26** Me a lavar deoc'h, e vo ret d'an neb en deus; met an hini n'en deus ket, e vo lamet digantañ memes ar pezh en deus. **27** E-keñver va enebourien, ar re ne felle ket dezho e renjen warno, degasit int amañ, ha lazhit int dirazon. **28** Goude bezañ lavaret kement-se, e pignas da Jeruzalem, o vont a-raok ar bobl. **29** O vezañ tostae ouzh Betfage hag ouzh Betania, tost d'ar menez anvet Menez an Olived, e kasas daou eus e ziskibien, **30** o lavarout: It d'ar vourc'h a zo dirazoc'h, ha pa viot aet enni, e kavot un azenig stag, ma n'eus bet c'hoazh pignet den warnañ; distagit eñ, ha degasit eñ din. **31** Ha mar goulenn unan bennak ouzhoc'h: Perak e tistagit anezhañ? C'hwi a lavar dezhañ: abalamour m'en deus an Aotrou ezhomm anezhañ. **32** Ar re gaset a yeas, hag a gavas pep tra evel m'en devoa lavaret dezho. **33** Evel ma tistagent an azenig, e vistri a lavaras dezho: Perak e tistagit an azenig-se? **34** Hag e respontjont: An Aotrou en deus ezhomm

anezhañ. 35 Hag e tegasjont anezhañ da Jezuz; o vezañ lakaet o dilhad war an azenig, e lakajont Jezuz da bignat warnañ. 36 Evel ma tremene, kalz a astenne o dilhad war an hent. 37 Ha pa oa o tostaat d'an diskenn eus Menez an Olived, an holl vandenn diskibien, karget a levezenez, en em lakaas da veuliñ Doue a vouezh uhel evit an holl virakloù ou devoa gwelet. 38 Hag e lavarent: Benniget ra vo ar Roue a zeu en anv an Aotrou! Peoc'h en neñv, ha gloar el lec'hioù uhel meurbet! 39 Hiniennou eus farizianed ar vandenn a lavaras dezhfañ: Mestr, kroz da ziskibien. 40 Eñ a respontas hag a lavaras dezhzo: Me a lavar deoc'h, mar tav ar re-mañ, ar vein a griou. 41 Pa voe tост da gér, o welout anezhi, e ouelas warni, hag e lavaras: 42 O! Ma ez piñe anavezet, te iveau, da vihanañ en deiz-mañ a zo roet dit, an traou a sell oush da beoch! Met bremañ, kuzhet int da'z taoulagad. 43 Rak deizioù a zeuioù warnout, ma rao da enebourien foziou en-dro dit, hag e kelc'hint ac'hanout, hag e waskint ac'hanout a bep tu. 44 Hag e tiskarint ac'hanout, te ha da vugale a zo en da greiz, ha ne lezint ket ennout maen war vaen, abalamour na'ch eus ket anavezet an amzer ma'z out bet gweladennet. 45 Neuze, o vezañ aet en templ, en em lakaas da gas kuit ar re a werzhe [tag a brene] e-barzh, 46 o lavarout dezhzo: Skrivet eo: Va zi a vu un ti a bedenn. Met c'hwí hoc'h eus graet anezhañ ur c'havarn laeron. 47 Hag e kelenne bemdez en templ. Ar veleien vras, ar skribed, ha pennou ar bobl a glaske e lakaat d'ar marv. 48 Met ne ouient ket petra d'ober, rak an holl bobl en em stage oush e gomzoù.

20 Un deiz ma kelenne Jezuz ar bobl en templ, ha ma prezege an Aviel, ar veleien vras, ar skribed, hag an henarourien, o vezañ deuet, a gomzas outañ, 2 hag a lavaras dezhfañ: Lavar deomp dre beseur galloud e rez an traou-se, ha piv en deus roet dit ar galloud-se? 3 Eñ a respontas dezhzo: Me a choulenno iveau un dra ouzhoc'h; lavarit din, 4 badeziant Yann, ha dont a rae eus an neñv, pe eus an dud? 5 Hag int a soñje enno oc'h-unan, o lavarout: Mar lavaromp: Eus an neñv, e lavar: Perak eta n'hoc'h eus ket kredet ennañ? 6 Ha mar lavaromp: Eus an dud, an holl bobl hor meinataio; rak krediñ a reont ez eo Yann ur profed. 7 Dre-se e respontijont ne ouient ket a-belec'h e teue. 8 Ha Jezuz a lavaras dezhzo: Ha me kennebeut, ne lavarin ket deoch dre beseur galloud e ran an traou-se. 9 Neuze en em lakaas da lavarout d'ar bobl ar barabolenn-mañ: Un den a blantas ur winieg, he feurmas da winierien, hag ez eas evit pell amzer en ur vro all. 10 Da amzer ar froucezh e kasas unan eus e servijieren etrezek ar winierien, evit ma rojent dezhfañ froucezh eus ar winieg. Met ar winierien a gannas anezhañ hag e kasjont anezhañ kuit hep netra. 11 Kas a reas dezhzo c'hoazh ur servijer all; met e kannjont anezhañ, e rejont dezhfañ meur a zismegañs, hag e kasjont anezhañ kuit hep netra. 12 Kas a reas c'hoazh un trede, met int a c'hloazas anezhañ iveau, hag e gasas kuit. 13 Mestr ar winieg a lavaras neuze: Petra a rin? Kas a rin va mab karet-mat; marteze, [pa en gwelint,] e toujint anezhañ. 14 Met ar winierien, o vezañ e welet, a soñjas enno o-unan, o lavarout: Setu an heritour; [deuit,] lazhom-pañ, evit ma vo ar heritaj deomp. 15 Hag o vezañ e daolet er-maez eus ar winieg, e lazhhont anezhañ. Petra eta a rao mestr ar winieg? 16 Dont a raio, hag e tistroju ar winierien, hag e roio ar winieg da re all. O vezañ klevet kement-se, e lavarjont: Ra ne c'hoarvezo ket-se! 17 Neuze, Jezuz, o sellout

outo, a lavaras dezhzo: Petra eta eo ar pezh a zo skrivet evel-hen: Ar maen taolet kuit gant ar re a vañsone, a zo deuet da vezañ penn ar c'horn? 18 An hini a gouezho war ar maen-se a vo brevet, ha fastrel e vo an hini ma kouezho warnañ. 19 Neuze ar veleien vras hag ar skribed a glaskas lakaat o daouarn warnañ d'an eur-se memes, rak anavezet o devoa mat penaos en devoa lavaret ar barabolenn-se a-enep dezhzo; met aon o devoa rak ar bobl. 20 Setu perak, oc'h evezhiañ anezhañ, e kasjont dezhfañ tud hag a rae an neuz da vezañ reizh, evit e dapout en e gomzoù, abalamour d'e lakaat e daouarn mestr ar vro hag e galloud ar gouarnier. 21 An dud-mañ eta a c'houlenness digantañ: Mestr, gouzout a reomp e kombez hag e kelennez gant eeunder ha ne rez van a zen ebet, met e kelennez hent Doue hervez ar wirionez. 22 Ha dleet eo paeañ ar gwir da Gezar, pe n'eo ket? 23 Met eñ, oc'h anavezout o gwidre, a lavaras dezhzo: [Perak e temptit ac'h-anon?] 24 Diskouezit din un diner. Eus piv eo ar skeud hag ar skrid-mañ? Int a respontas: Eus Kezar. 25 Neuze eñ a lavaras dezhzo: Roit eta da Gezar ar pezh a zo da Gezar, ha da Zoue ar pezh a zo da Zoue. 26 Ne c'helljont ket e dapout en e gomzoù dirak ar bobl; met, o vezañ souezhet gant e respont, e tavijont. 27 Neuze hiniennou a-douez ar sadukeiz, ar re a lavar n'eus ket a adsavidigezh a varv, a dostaas, hag a reas outaù ar goulenn-mañ: 28 Mestr, Moizez en deus gourc'hemennet deomp, ma teuje breur unan bennak da verval ha da lezel e wreg hep bugale, e vreur a zimezo d'ar wreg, evit sevel lignez d'e vreur. 29 Bez' e oa eta seizh breur. An hini kentañ o vezañ kemeret ur wreg, a varvas hep lezel bugale. 30 An eil a zimezas d'e wreg, hag a varvas hep bugale. 31 An trede he c'hemeras iveau, hag o seizh holl en hevelep doare, hag e varvijont hep lezel bugale. 32 Ha goude holl ar wreg a varvas iveau. 33 A behini anezho e vo eta gwreg, en adsavidigezh a varv? Rak bet eo gwreg dezhzo o seizh. 34 Jezuz a respontas dezhzo: Bugale ar c'abantved-mañ a zimez, hag a ro da zimeziñ. (aiōn g165) 35 Met ar re a vo kavet din da gaout lod er c'chantved da zont en adsavidigezh a-douez ar re varv, ne zimezint ket ha ne roint ket da zimeziñ. (aiōn g165) 36 Rak ne c'hellint ket kennebeut mervel, abalamour ma vint heñvel oush an aeled, ha ma vint bugale Doue, o vezañ bugale an adsavidigezh a varv. 37 Met, penaos ar re varv a adsav da vev, kement-se eo a ziskouez Moizez pa c'halv er vodenno loskus an Aotrou, Doue Abraham, Doue Izaak ha Doue Jakob. 38 Doue n'eo ket Doue ar re varv, met Doue ar re vev; rak an holl a vev evitañ. 39 Hag hiniennou eus ar skribed, o kemer ar gomz, a lavaras: Mestr, komzet mat eñh eus. 40 Ha ne gredent ken goulenet netra outañ. 41 Neuze e lavaras dezhzo: Perak e lavarer eo ar C'hrist Mab David? 42 David e-unan a lavar e levr ar Salmoù: An Aotrou en deus lavaret da'm Aotrou: Azez a-zehou din, 43 betek ma em bo graet eus da enebourien ur skabell dindan da dreid. 44 Mar galv eta David anezhañ Aotrou, penaos eo eñ e vab? 45 Evel ma selague an holl bobl, e lavaras d'e ziskibien: 46 Diwallit diouzh ar skribed a gar pourmen gant saeoù hir ha bezañ saludet er marc'hallac'hioù, hag a gar ar c'hadoriou kentañ er sinagogennou, hag ar plasou kentañ er festoù; 47 int a zismantr tiez an intaïvezed, hag a ra evit ar gweled pedennoù hir; bez' o devo ur varnedigezh gwashoc'h.

21 O vezañ savet e zaoulagad, Jezuz a welas tud pinvidik a lakaet o frofou e teñzor an templ. 2 Gwelout a reas iveau un

intañvez paour, a lakaas e-barzh daou bezhig. 3 Hag e lavaras: Me a lavar deoc'h e gwirionez, an intañvez paour-se he deus lakaet e-barzh muioc'h eget an holl re all. 4 Rak holl o deus lakaet, e profou, eus ar pezh o devoa a-re; met houmañ he deus lakaet eus he dienez, kement holl he devoa evit bevañ. 5 Hag evel ma lavare hiniennoù dezhañ e oa savet an templ gant mein gaer ha gant profou pinvidik, e lavaras: 6 C'hwi a sell ouzh an traou-se! Deizioù a zeuio ma ne chomo ket anezho maen war vaen na vo diskaret. 7 Hag e c'houlennjont outañ: Mestr, pegoulz en em gavo an traou-se, ha dre beseurt sin e vo anavezet e vint prest da c'hoarvezout? 8 Hag e lavaras: Diwallit na dromplife den ac'hanc'h; rak kalz a zeuio em anv, o lavarout: Me eo [ar C'hrist], hag an amzer a dosta. N'it ket eta war o lerc'h. 9 Pa glevot komz eus brezelioù, hag eus dispac'hioù, na spontit ket, rak ret eo e teufe an traou-se a-raok; met ne vo ket kerkent ar fin. 10 Lavarout a reas dezho iveau: Ur bobl a savo a-enep ur bobl all, hag ur rouantelezh a-enep ur rouantelezh all; 11 hag e vo krenou-douar bras e meur a lec'h, ha naonegezhioù, ha bosennoù; hag en em ziskouez traou spouronus, ha sinoù bras en neñv. 12 Met, a-raok an holl draou-se, e lakaint o daouarn warnoc'h hag e wallgasint ac'hanc'h, ho kasint en o sinagogennou hag ho lakaint er prizon, hag ho kasint dirak ar rouaned ha dirak an ouarnerien, abalamour da'm anv. 13 Kement-se a vo evidoc'h ul lec'h da desteniañ. 14 Lakait eta en ho kalon na dleit ket soñjal a-raok en ho tifenn, 15 rak me a roio deoc'h ur genou hag ur furnez na c'hellint respont netra hoc'h holl enebourien dezho. 16 C'hwi a vo gwerzhet gant ho kerent, gant ho preudeur, gant ho nesañ ha gant ho mignonned, hag e lakaint kalz ac'hanc'h d'ar marv. 17 C'hwi a vo kasaet gant an holl, abalamour da'm anv. 18 Met n'en em gollo ket ur vlevenn eus ho penn. 19 Derc'hel a reot hoc'h eneoù dre ho kouzañvusted sioul. 20 Pa welot Jeruzalem kelc'hiet gant armeoù, gouezit eo tost he glac'h. 21 Neuze ar re a vo e Judea, ra dec'hint war ar meneziou; ar re a vo e-kreiz Jeruzalem, ra en em dec'hint er-maez anezhi; hag ar re a vo er parkeier, ra chomint hep mont e kér. 22 Rak bez' e vint deizioù a gastiz, abalamour d'an holl draou a zo bet skrivet da errout. 23 Gwalleur d'ar gwragez brazez, ha d'ar magerezed en deizioù-se! Rak ur glac'h bras a vo war ar vro-mañ, ha droug a vo a-enep ar bobl-mañ. 24 Kouezhañ a raint dindan dremp ar c'hléze, kaset e vint da sklaved e-touez an holl bobloù, ha Jeruzalem a vo mac'hett gant ar bobloù, betek ma vo peurleuniet amzeriou ar bobloù. 25 Bez' e vo sinoù en heol, el loar hag er stered; ha war an douar, ar bobloù a vo en nec'hambant, ha ne quezint petra d'ober e-keñver ar mor hag e donou oç'h ober un trouz bras. 26 An dud a vo prest da rentañ o ene gant ar spont, o c'hortoz an traou a dle c'hoarvezout er bed, rak galloudou an neñvou a vo hejet. 27 Ha neuze e vo gwelet Mab an den, o tont war ur c'hoabr, gant ur galloud hag ur gloar bras. 28 Pa en em lakaio an traou-se da c'hoarvezout, sellit d'an nec'h, ha savit ho pennoù, rak ho tasprenadur a dosta. 29 Hag e lavaras dezho ur barabolenn: Gwelit ar wezenn-fiez hag an holl wez all: 30 pa vontont, ec'h anavezit ac'hanc'h hoc'h-unan o welout anezho, eo tost an hañv; 31 evel-se iveau, pa welot kement-se o c'hoarvezout, gouezit eo tost Rouantelezh Doue. 32 Me a lavar deoc'h e gwirionez, penaos ar rummad-mañ ne dremeno ket, ken na vo c'hoarvezet an holl draou-se. 33 An neñv hag an douar a dremeno, met va gerioù ne dremenint ket. 34 Lakait

eta evezh ouzhoc'h, gant aon na zeufe ho kalonou da vezañ pounneraet gant an dirollerezh, ar vezenti, ha gant prederioù ar vuhez-mañ, ha na zeufe an deiz-se warnoch a-daoł-trumm. 35 Rak dont a raio evel ur roued, da soupren an holl re a chom war gorre an douar. 36 Beilhit eta ha pedit e pep amzer, evit ma viot kavet din da dec'hout diouzh an holl draou a dle c'hoarvezout, ha da chom dirak Mab an den. 37 Jezuz a gelenne en templ epad an deiz, hag en noz ez ae hag en em zalc'he war ar menez galvet Menez an Olived. 38 Ha, da c'houlou-deiz, an holl bobl a zeue d'e gavout evit e selaoù.

22 Gouel ar bara hep goell, anvet ar Pask, a dostaë. 2 Ar velein vras hag ar skribed a glaske penaos e c'hellijent lakaat Jezuz d'ar marv; rak douañ a raent ar bobl. 3 Met Satan a yeas e Judaz, lesanvet Iskariod, unan eus an daouzek; 4 hag ez eas, hag e komzas gant ar velein vras ha gant pennoù ar warded, diwar an doare ma en lakaje etre o daouarn. 5 Laouen e voent a gement-se, hag e tivizjont reiñ arc'hant dezhañ. 6 Eñ a roas e c'her, hag e klaske an tu dereat evit e reiñ dezho hep ma ouije ar bobl. 7 Koulskoude, deiz ar bara hep goell a zeuas, ma oa ret aberzañ ar Pask, 8 ha Jezuz a gasas Pêr ha Yann, o lavarout: It da fichañ deomp ar Pask, evit ma tebrimp anezhañ. 9 Int a lavaras dezhañ: Pelec'h e c'hoantaez e fîchfemp anezhañ? 10 Eñ a lavaras dezho: Paž eot e kér, ec'h erruo ganeoc'h un den o tougen ur podad dour; heuilhit-eñ en ti ma'z aio ennañ, 11 ha laverit da vestr an ti: Ar Mestr a lavar dit: Pelec'h emañ al lec'h ma tebrin ennañ ar Pask gant va diskibien? 12 Hag e tiskouez deoc'h ur gambr uhel, bras ha kempennet; fichit eno ar Pask. 13 Int eta o vezañ aet kuit, a gavas an traou evel m'en devoa lavaret dezho, hag e fichjont ar Pask. 14 Pa voe deuet an eur, en em lakaas ouzh taol, hag an daouzek abostol a oa gantañ. 15 Hag e lavaras dezho: C'hoantaet kalz em eus debriñ ar Pask-mañ ganeoc'h, a-raok ma c'houzañvin. 16 Rak me a lavar deoc'h, ne zebrin ken anezhañ, betek e vo graet e rouantelezh Doue. 17 Hag o vezañ kemerit an hanaf ha trugarekaet, e lavaras: Kemerit anezhañ ha lodennit anezhañ etrezoc'h. 18 Rak me a lavar deoc'h, n'evin mui eus frouezh ar gwini, ken na vo deuet rouantelezh Doue. 19 Neuze e kemeras bara hag, o vezañ trugarekaet, e torras anezhañ, hag en roas dezho, o lavarout: Hemañ eo va c'horf, an hini a zo roet evidoc'h; grit kement-mañ en eñvor ac'hanon. 20 En hevelep doare, goude bezañ koaniet, e roas dezho an hanaf, o lavarout: An hanaf-mañ eo an emglev nevez em gwad, an hini a zo skuilhet evidoc'h. 21 Met setu, dorn an hini am gwerzh a zo ouzh an daol-mañ ganin. 22 Evit ar pezh a zo eus Mab an den, mont a ra, evel ma'z eo merket; met gwalleur d'an den ma'z eo gwerzhet drezañ! 23 Hag en em lakajont da c'houlenn an eil ouzh egile pehini anezho a raje kement-se. 24 Sevel a reas iveau un tabut etrezo, evit gouzout pehini anezho a dle bezañ galvet ar brasañ. 25 Met eñ a lavaras dezho: Rouaned ar bobloù a vestronei anezho, hag ar re o deus galloud warno a zo galvet madoberourien. 26 Met c'hwi, na rit ket evelise; ra vo ar brasañ en ho touez evel ar bihanañ, hag an hini a ren evel an hini a servij. 27 Rak pehini eo ar brasañ, an hini a zo ouzh taol, pe an hini a servij? N'eo ket an hini a zo ouzh taol? Ha koulskoude me a zo en ho touez evel an hini a servij. 28 C'hwi eo ar re a zo chomet ganin em amprouadurioù, 29 ha me a reizh deoc'h ar rouantelezh, evel ma en deus an Tad

reizhet din, 30 evit ma tebrot ha ma'c'h evot ouzh va zaol em rouantelezh, ha ma viot azezet war dronioù, o varn daouzek meuriad Israel. 31 An Aotrou a lavaras iveauz: Simon, Simon, setu, Satan en deus goulennet ho tremen dre ar c'hrouer evel ar gwinizh. 32 Met pedet em eus evidout evit na zesfailho ket da feiz. Te eta, pa vi distroet, krefiva da vreudeur. 33 Pêr a lavaras dezhfañ: Aotrou, me a zo prest da vont ganit, ha d'ar prizon ha d'ar marv. 34 Met Jezuz a lavaras dezhfañ: Pêr, me en laver dit, ar c'hilhog ne gano ket hiziv, na'z po nec'het teir gwech d'anavezout ac'hanon. 35 Neuze e lavaras dezhzo: Pa em eus ho kaset hep yalc'h, hep sac'h, hag hep botoù, daoust hag un dra bennak a zo bet manket deoc'h? Int a respondas: Netra. 36 Met bremañ, emezañ, an hini en deus ur yalc'h, ra he c'hemero, hag en hevelep doare an hini en deus ur sac'h; hag an hini n'en deus ket ur c'helez, ra werzhô e vantell ha preno unan. 37 Rak me a lavar deoc'h, eo ret c'hoazh d'ar pezh a zo skrivet bezhañ peurc'hraet ennon: Lakaet eo bet e renk an dorfedourien. 38 Hag e lavarjont: Aotrou, setu daou gleze. Eñ a lavaras dezhzo: A-walch'h eo. 39 Neuze Jezuz, o vezañ aet er-maez, a yeas, hervez e c'his, da Venez an Olived, hag e ziskibien a heuliañ anezhañ. 40 Pa voe erruet el lec'h-se, e lavaras dezhzo: Pedit evit na gouezhot ket en temptadur. 41 Neuze e pellaas diouto war-dro hed un taol-maen, hag, o taouilinañ, e pede, 42 o lavarout: Tad, mar fell dit pellaat an hanaf-se diouzhin! Koulskoude, ra ne vo ket graet va bolontez, met da hini. 43 Un ael eus an neñv en em ziskouezas dezhfañ evit e greñvaat. 44 Gwasket gant an anken, e pede kalz startoc'h; hag e teuas dezhfañ ur c'hwezenn evel beradennouù gwad, hag a gouezhe war an douar. 45 O vezañ savet eus e bedenn, e teuas etrezek e ziskibien, met o c'havas kousket gant an dristidigezh, 46 hag e lavaras dezhzo: Perak e kouskit? Savit ha pedit evit na gouezhot ket en temptadur. 47 Evel ma komze c'hoazh, ur vandenn a zeugas, hag an hini a c'halved Judaz, unan eus an daouzek, a gerzhe a-raok dezhzo; hag e tostaas ouzh Jezuz evit pokat dezhfañ. 48 Jezuz a lavaras dezhfañ: Judaz, gwerzhañ a rez Mab an den dre ur pok? 49 Ar re a oa en-dro da Jezuz, o welout ar pezh a yae da c'hoarvezout, a lavaras dezhfañ: Aotrou, ha skeññ a raimp gant ar c'helez? 50 Hag unan anezho a skoas servijer ar beleg-meur, hag a droc'has dezhfañ e skouarn dehou. 51 Met Jezuz, o kemer ar gomz, a lavaras: Paouezit! Hag o vezañ stoket ouzh skouarn ar servijer, e yac'haas anezhañ. 52 Neuze Jezuz a lavaras d'ar veleien vras, da gabiteden an templ, ha d'an henaourien, a oa deuet a-enep dezhfañ: Deuet oc'h gant klezeier ha gant bizhier, evel war-lerc'h ul laer. 53 Bemdez e oan en ho touez en templ, ha n'hoc'h eus ket lakaet ho taouarn warnon. Met houmañ eo hoc'h eur, ha galloud an deñvalijenn. 54 Neuze e krogjont ennañ, hag e kasjont anezhañ da di ar beleg-meur. Pêr a heulie a-bell. 55 Pa o devoe enaouet tan e-kreiz ar porzh, ha ma voent azezet a-unan, Pêr a azezas en o zouez. 56 Ur vatezh, o welout anezhañ e-kichen an tan, hag o sellout pizh outañ, a lavaras: Hemañ a oa iveauz gant an den-se. 57 Met eñ a zinac'has Jezuz, o lavarout: Gwreg, n'anavezan ket anezhañ. 58 Un nebeut goude, unan all, o vezañ e welet, a lavaras: Te a zo iveauz eus an dud-se. Met Pêr a lavaras: O den, ned on ket. 59 War-dro un eur goude, unan all a destenias o lavarout: A dra sur, hemañ a oa iveauz gantañ, rak Galileat eo iveauz. 60 Met Pêr a lavaras: O den, n'ouzon ket petra a lavarez. Ha kerkent, evel ma komze c'hoazh, ar c'hilhog a ganas. 61 An Aotrou, o vezañ

distroet, a sellas ouzh Pêr; ha Pêr en devoe soñj eus komz an Aotrou, ha penaos en devoa lavaret dezhfañ: A-raok ma kano ar c'hilhog, ez po va dinac'het teir gwech. 62 Hag o vezañ aet er-maez, e ouelas gant c'hervverd. 63 Neuze an dud a zalc'hé Jezuz, a rae goap anezhañ, hag a skoe warnañ. 64 O vezañ e vouchet, e skoed war e zremm, hag e c'houlennent outañ: Divin piv eo an hini en deus da skoet. 65 Hag e lavarent kalz a draou a-enep dezhfañ, en ur zroukkomz en e enep. 66 Adalek ma voe deuet an deiz, kuzul henaourien ar bobl, ar veleien vras hag ar skribed en em zastumas hag a reas Jezuz dont dirak ar sanedrin; 67 lavarout a rejont dezhfañ: Mar dout ar C'hrist, lavar deomp. Eñ a respondas dezhzo: Mar en lavaran deoc'h, n'en kredot ket, 68 ha mar gouellenan ouzhoc'h iveauz, ne respondot ket din, [ha ne'm lezot ket da vont]. 69 Diwar vremañ, Mab an den a vo azezet a-zehou da c'halloud Doue. 70 Neuze e lavarjont holl: Te eo eta Mab Doue? Eñ a respondas dezhzo: C'hwi a lavar hoc'h-unan, bez' ez on. 71 Neuze e lavarjont: Da betra hon eus c'hoazh ezhomm a desteni, pa'z eo gwir hon eus e glevet eus e c'henou?

23 Neuze an holl dud-se, o vezañ savet, a zegasas anezhañ da Bilat. 2 Hag en em lakajont d'e damall, o lavarout: Ni hon eus kavet an den-mañ o tromplañ ar bobl hag o tifenn paeañ ar gwir da Gezar, o lavarout eo ar C'hrist, ar roue. 3 Pilat a reas outañ ar gouellen-mañ: Bez' out-te roue ar Yuzevien? Jezuz a respondas dezhfañ: Te en lavar. 4 Pilat a lavaras d'ar veleien vras ha d'ar bobl: Ne gavan netra da damall en den-mañ. 5 Met int a zalc'hé, o lavarout: Sevel a ra ar bobl, o kelenn dre holl Judea, o vezañ en graet adalek Galilea, betek amañ. 6 Pa glevas Pilat komz eus Galilea, e c'houlennas hag e oa Galileat an den-se. 7 Hag o vezañ gouezet e oa eus dalc'h Herodez, e kasas anezhañ da Herodez, hag a oa e Jeruzalem en deizioù-se. 8 Herodez, pa welas Jezuz, a voe laouen, rak pell e oa en devoa c'hoant d'e welout, abalamour m'en devoa kleet lavarout kalz a draou diwar e benn, hag e c'hortoze e welout oc'h ober ur mirakl bennak. 9 Ober a reas eta meur a c'houlenn outañ; met Jezuz ne respondas netra dezhfañ. 10 Ar veleien vras hag ar skribed a oa eno, hag a damalle anezhañ gwashañ ma c'hellent. 11 Met Herodez, gant tud e ward, a zisprizas anezhañ; hag evit ober goap anezhañ, e lakaas gwiskañ dezhfañ ur sae splann, hag e tistroas anezhañ da Bilat. 12 En deiz-se, Herodez ha Pilat a zeugas da vezañ mignoned; rak a-raok e oant enebourien. 13 Neuze Pilat, o vezañ dastumet ar veleien vras, mistri ar vro, hag ar bobl, a lavaras dezhzo: 14 Degaset hoc'h eus din an den-se evel m'en dije savet ar bobl, ha goude bezañ graet goulennoù outañ dirazoc'h, ne'm eus ket e gavet kiriek da hini ebet eus an torfedou a damallit dezhfañ, 15 nag Herodez kennebeut, rak ho kaset em eus d'e gavout; ha setu n'en deus graet netra a vefe din a varv. 16 O vezañ eta graet e gastizañ, e laoskin anezhañ. 17 [Ret e oa dezhfañ leuskel unan dezhzo e deiz ar gouel.] 18 Neuze e krijont holl a-unan: Laka hemañ d'ar mary, ha laosk deomp Barabbaz. 19 Hemañ a oa bet lakaet er prizon evit un dispac'h c'hoarvezet e kér, hag ur muntr. 20 Pilat, o kaout c'hoant da leuskel Jezuz, a gomzas outo a-nevez. 21 Met int a grias: Ouzh ar groaz! Ouzh ar groaz! 22 Eñ a lavaras dezhzo evit an trede gwech: Met peseurt droug en deus graet? Ne'm eus kavet ennañ netra hag a vefe din a varv. E gastizañ a rin hag e laoskin anezhañ. 23 Met int a gendalc'hé,

o c'houlenn gant kriadegoù bras ma vije staget ouzh ar groaz; hag o c'hriadennou ha re ar veleien vras a greske. **24** Neuze Pilat a varnas ober evel ma felle dezho. **25** Leuskel a reas dezho an hini a oa bet lakaet er prizon evit un dispac'h hag evit ur muntr, hag a oa an hini a c'houlennent; hag e lezas Jezuz d'o bolontez. **26** Hag evel ma kasent anezhañ, e kemerjont un den anvet Simon a Siren, a zistroe eus ar parkeier, hag e lakajont anezhañ da zougen ar groaz, war lerc'h Jezuz. **27** Ur vandenn vras a bobl hag a wragez en heulie, hag en em c'hlac'hare hag a hirvoude diwar e benn. **28** Jezuz, o tistreiñ etrezenno, a lavaras dezho: Merc'hed Jeruzalem, na ouelit ket diwar va fenn, met gouelit warnoc'h hoc'h-unan ha war ho pugale, **29** rak deizioù a zeuiō ma vo lavaret: Eürus ar merc'hed difrouezh, ar c'hofoù n'o deus ket ganet, hag an divronn n'o deus ket maget! **30** Neuze en em lakaat da lavarout d'ar meneziou: Kouezhit warnompl ha d'ar grec'hiennoù: Goloit ac'hanompl! **31** Rak ma reer an traoū-mañ d'ar c'hoad glas, petra a vo graet d'ar c'hoad sec'h? **32** Hag e kased iveau daou dorfedour, evit o lakaat da verval gantañ. **33** Pa voent deuet el lec'h anvet Klopenn, e stagjont anezhañ ouch ar groaz eno, hag an dorfedourien iveau, unan a-zehou hag egile a-gleiz. **34** Jezuz a lavare: Tad, pardon dezho, rak n'ouzon ket ar pezh a reont. Neuze e lodennjont e zilhad, ouch o zeurel d'ar sord. **35** Ar bobl en em zalc'h eno, hag a selle. Mistri ar vro hag ar bobl a rae goap anezhañ, o lavarout: Saveteet en deus ar re all, ra en em saveteo e-unan, mar deo ar C'hrist, an hini dibabet gant Doue! **36** Ar soudarded iveau, o tostaat evit kinnig gwinegr dezhañ, a rae goap outañ, **37** o lavarout: Mar dout roue ar Yuzevien, en em savete da-unan. **38** Ha bez' e oa a-us d'e benn ar skrid-mañ, [e gresianeg, e latin hag en hebraeg]: HEMAÑ EO ROUE AR YUZEVIEN. **39** Unan eus an dorfedourien a oa kroazstaget a zismegañse iveau anezhañ, o lavarout: Mar dout ar C'hrist, en em savete da-unan, ha ni iveau. **40** Met egile, o krozal dezhañ, a lavaras: Ne zoujez ket eta Doue, rak barnet out d'an hevelep poan? **41** Evidomponni, ez eo gant reizhder, rak e resevomp hervez hon torfedou, met hemañ n'en deus graet droug ebet. **42** Hag e lavare da Jezuz: Aotrou, az pez soñj ac'hanon, pa zeui ez rouantelez. **43** Jezuz a lavaras dezhañ: Me en larvar dit e gwrionez, hiziv e vi ganin er baradoz. **44** Bez' e oa war-dro ar c'hwec'hvet eur, hag e voe teñvalijenn war an douar holl, betek an navet eur. **45** An heol a ðeñvalaas, ha gouel an templ a rogas dre e greiz. **46** Ha Jezuz en ur grial a vouezh uhel, a lavaras: Va Zad, lakaat a ran va spered etre da zaouarn! O vezañ lavaret kement-se, e varvas. **47** Ar c'hantener, o welout ar pezh a oa c'hoarvezet, a roas gloar da Zoue, o lavarout: A dra sur, an den-mañ a oa reizh. **48** An holl bobl hag a oa en em zastumet eno, o welout kement-se, a yeas kuit en ur skeiñ war boull o c'halon. **49** An holl re a anaveze anezhañ, hag ar gwragez o devoa e heuliet adalek Galilea, en em zalc'h a-bell, hag a selle ouch an traoū-se. **50** Un den anvet Jozef, ur c'huzulier-meur, un den mat ha reizh, **51** un den n'en devoa ket roet e ali d'o diviz na d'o oberoù, o tont eus Arimatea, kér eus ar Yuzevien, a c'hortoze iveau rouantelez Doue; **52** o vezañ deuet da gavout Pilat, e c'houlennas outañ korf Jezuz. **53** O vezañ e ziskennet eus ar groaz, en goloas gant ul liennenn, hag e lakaas anezhañ en ur bez toulet er roc'h, e-lec'h ne oa bet c'hoazh lakaet den. **54** Bez' e oa deiz ar c'hempennadur, hag ar sabad a zeue. **55** Ar gwragez deuet eus Galilea gant Jezuz, o vezañ heuliet Jozef, a

welas ar bez ha penaos e oa lakaet korf Jezuz e-barzh. **56** Hag o vezañ distroet, ec'h aozjont louzoù a c'hwez-vat ha frondou, hag e tiskuizhjont deiz ar sabad, hervez al lezenn.

24 Deiz kentañ ar sizhun, e teujont mintin mat d'ar bez, o tegas ganto al louzoù a c'hwez-vat o devoa fichef; [hag ur re bennak o heulie]. **2** Hag e kavjont e oa bet ruilhet ar maen a-zirak ar bez. **3** O vezañ aet ennañ, ne gavjont ket korf an Aotrou Jezuz. **4** Evel na ouient petra da soñjal war gement-se, setu, daou zen en em ziskouezas dezho, gwisket gant dilhad lugernus. **5** Evel ma oant spontet, ha ma plegent o fenn war-zu an douar, e lavarjont dezho: Perak e klaskit e-touez ar re varv an hini a zo bev? **6** N'emañ ket amañ, adsavet eo a varv. Ho pet soñj penaos en devoa komzet ouzhoc'h, pa oa c'hoazh e Galilea, **7** o lavarout: Ret eo da Vab an den bezañ lakaet etre daouarn ar bec'herien, ha bezañ kroazstaget, hag adsevel a varv an trede deiz. **8** Hag e teuas soñj dezho eus e gomzoù. **9** O vezañ distroet eus ar bez, e tisklérjont an holl draoū-se a d'an unnek, ha d'an holl re all. **10** Mari a Vagdala, Janed, Mari mamm Jakez hag ar re all a oa ganto, a oa ar re a lavaras an traoū-mañ d'an ebrestel. **11** Met e kemerent ar pezh a lavarent dezho evel ur sorc'henn. **12** Koulksoude, Pêr a savas hag a redas d'ar bez; o vezañ pleget, ne welas nemet al liennennou war an douar; mont a reas kuit, souezhet ennañ e-unan eus ar pezh a oa c'hoarvezet. **13** An deiz-se memes, daou anezho a yae d'ur vourc'h anvet Emmaüz, war hed tri-ugent stadenn diouzh Jeruzalem; **14** int a gomze etrezo diwar-benn ar pezh a oa c'hoarvezet. **15** Evel ma komzent, ha ma poellaent, Jezuz e-unan, o vezañ tostaet, en em lakaas da vale ganto. **16** Met o daoulagad a oa dalc'het, en hevelep doare ma n'anavezjont ket anezhañ. **17** Eñ a lavaras dezho: Petra eo ar c'homzoù-se a lavarat etrezoç'h, en ur vont en hent, ha perak oc'h ken trist? **18** Unan anezho, anvet Kleopaz, a respontas dezhañ: Te eo an diavaeziad hepken, e Jeruzalem, ha ne oar ket an traoū c'hoarvezet enni en deizioù-mañ? **19** Eñ a lavaras dezho: Ha petra? Int a respontas dezhañ: Ar pezh a zo erruet gant Jezuz a Nazared, ur profed bras, galloudek en oberoù hag e komzoù dirak Doue ha dirak an holl bobl, **20** ha penaos ar veleien vras ha mistri hor bro o deus e varnet d'ar marv, hag e staget ouch ar groaz. **21** Ni a espere e oa hennez an hini a saveteje Israel, ha koulksoude, setu an trede deiz malz eo c'hoarvezet an traoū-se. **22** Gwir eo penaos gwragez bennak, eus hon touez, o deus hor gwall souezhet; rak o vezañ bet aet d'ar bez a-raok an deiz, **23** n'o deus ket kavet e gorf, hag ez int deuet o lavarout penaos aeled a zo en em ziskouezet dezho, ha lavaret e oa bev. **24** Hiniennou ac'hanompa zo aet d'ar bez, hag o deus kavet an traoū evel m'o deus ar gwragez lavaret dezho, met eñ, n'o deus ket e welet. **25** Neuze e lavaras dezho: O tud hep skiant ha tud a galon gorrek da gredijñ kement en deus lavaret ar brofeded! **26** Ha ne oa ket ret d'ar C'hrist gouzañ an traoū-se, ha mont en e c'hoarvezet? **27** Neuze e tisplegas dezho an holl Skriturioù a gomze outañ adalek Moizez betek an holl brofeded. **28** Evel-se e tostaent ouch ar vourc'h e-lec'h ma'z aent, met Jezuz a rae van da vont pelloc'h. **29** Int a reas dezhañ chom ganto, o lavarout dezhañ: Chom ganeomp, rak an noz a zeu hag an deiz a zo war e ziskenn. Antreal a reas evit chom ganto. **30** Evel ma oa ouch taol ganto, e kemeras bara hag e trugarekaas; hag o vezañ e dorret, e roas anezhañ dezho. **31** Neuze o daoulagad a

zigoras hag ec'h anavezjont anezhañ; met eñ a dec'has a-zirak o daoulagad. **32** Neuze e lavarjont an eil d'egile: Hor c'halon ha ne domme ket ennomp, pa gomz e ouzhimp en hent, ha pa zisklérie deomp ar Skrituriou? **33** O sevel en eur-se memes, e tistrojont da Jeruzalem, hag e kavjont an unnek hag ar re a oa ganto dastumet asambles, **34** o lavarout: An Aotrou e gwirionez a zo adsavet a varv, hag eo en em ziskouezet da Simon. **35** D'o zro, e lavarjont iveau ar pezh a oa erruet ganto en hent, ha penaos o devoa e anavezet p'en devoa torret ar bara. **36** Evel ma komzent evel-se, Jezuz e-unan en em ziskouezas en o c'hereiz, hag a lavaras dezho: Ar peoc'h ra vo ganeoc'h! **37** Met int, spontet ha spouronet, a grede gwelout ur spered. **38** Eñ a lavaras dezho: Perak oc'h trubuilhet, ha perak e sav kement a soñjoù en ho kalonoù? **39** Sellit oush va daouarn hag oush va zreid, rak me va-unan eo. Stokit ennon, ha sellit oushin; rak ur spered n'en deus na kig na eskern evel ma welit em eus. **40** O lavarout kement-se, e tiskouezas dezho e zaouarn hag e dreid. **41** Met evel, en o levez, ne gredent ket c'hoazh, ha ma oant souezhet, e lavaras dezho: Bez' hoc'h eus un dra bennak da zebriñ? **42** Hag e rojont dezhañ un tammoù pesk rostet hag un derenn vel. **43** O vezañ o kemeret, e tebras dirazo. **44** Neuze e lavaras dezho: Setu ar pezh a lavaren deoc'h pa oan c'hoazh ganeoc'h, e oa ret ma vije peurc'hraet kement a zo bet skrivet diwar va fenn e lezenn Moizez, er Brofeded hag er Salmoù. **45** Neuze e tigoras dezho o spered, evit ma komprenjent ar Skrituriou. **46** Hag e lavaras dezho: Evel-se eo skrivet, [hag evel-se e oa ret,] e c'houzañvje ar C'hrist, hag e savje a varv d'an trede deiz, **47** ha ma vije prezeget en e anv ar geuzidigezh ha pardon ar pec'hedou, e-touez an holl bobloù, o vont da gentañ dre Jeruzalem. **48** C'hwì eo an testoù eus an traouù-se, **49** ha setu, ez an da gas deoc'h ar pezh en deus va Zad prometet. Evidoc'h-hu, chomit e kér Jeruzalem, ken na viot gwisket gant ar galloud eus an nec'h. **50** Neuze e tegasas anezho er-maez betek Betania, hag, o vezañ savet e zaouarn, e vennigas anezho. **51** Hag e c'hoarvezas evel ma vennige anezho, e pellaas diouto, hag e voe savet en neñv. **52** Int, o vezañ e azeulet, a zistroas da Jeruzalem gant levez vras. **53** Hag e oant dalchmat en templ, o veuliñ hag o vennigañ Doue. [Amen.]

Jean

1 Er penn-kentař e oa ar Ger, hag ar Ger a oa gant Doue, hag ar Ger a oa Doue. **2** Er penn-kentař e oa gant Doue. **3** An holl draou a zo bet graet drezař, ha netra eus ar pezh a zo bet graet, n'eo bet graet heptař. **4** Ennař e oa ar vuhez, hag ar vuhez a oa sklérjenn an dud. **5** Ar sklérjenn he deus lugernet en défivalijenn, hag an défivalijenn n'he deus ket he degemeret. **6** Bez' e voe un den, anvet Yann, kaset a-berzh Doue. **7** Dont a reas da vezař test, da reiñ testeni d'ar sklérjenn, evit ma kredje an holl drezař. **8** Ne oa ket ar sklérjenn, met kaset e oa da reiñ testeni d'ar sklérjenn. **9** Ar sklérjenn wirion, an hini a skaera pep den, a oa o tont er bed. **10** Er bed e oa, hag ar bed a zo bet graet gantař, met ar bed n'en deus ket e anavezet. **11** Deuet eo da gavout e re, hag e re n'o eus ket e zegemeret. **12** Met d'an holl re o deus e zegemeret, en deus roet an droed da vezař graet bugale da Zoue, da c'houzout eo, d'an holl re a gred en e anv, **13** ar re n'int ket bet ganet eus ar gwad, nag eus bolonetz ar c'hig, nag eus bolonetz an den, met eus Doue. **14** Hag ar Ger a zo bet graet kig, hag en deus chomet en hon touez, leun a c'has hag a wirionez, ha gwelet hon eus e c'hoar, ur gloar evel hini Mab nemetař an Tad. **15** Yann a roas testeni dezhař, pa grias o lavarout: Hemaf eo an hini a lavaren diwar e benn: An hini a zeu war va lerc'h a zo dreiston, abalamour ma oa kentoc'h egedon. **16** Ni holl hon eus resevet eus a leunder, ha gras evit gras. **17** Rak al lezenn a zo bet roet dre Voizez, an drugarez hag ar wirionez a zo deuet dre Jezuz-Krist. **18** Den n'en deus biskoazh gwelet Doue; ar Mab nemetař a zo en askre an Tad, eo an hini en deus graet e anavezout. **19** Setu amañ testeni Yann, pa gasas ar Yuzevien eus Jeruzalem beleien ha levited da c'houleñn outař: Piv out-te? **20** Disklérjař a reas ha ne nac'has ket, disklérjař a reas: N'on ket-me ar Christ. **21** Hag e c'houleñnjont outař: Piv out eta? Bez' out Elia? Eñ a lavaras: N'on ket. Bez' out ar profed? Eñ a respondas: Nann. **22** Int a lavaras eta dezhař: Piv out-te? Evit ma roimp respont d'ar re o deus hon degaset. Petra a lavarez ac'hanout da-unan? **23** Eñ a lavaras: Me eo mouezh an hini a gri el lec'h distro: Plaenit hent an Aotrou, evel m'en deus lavaret ar profed Izaia. **24** Ar re a oa bet kaset a oa farizianed. **25** Gouleñn a rejont outař: Perak e vadezez, ma n'out nag ar C'hrist, nag Elia, nag ar profed? **26** Yann a respondas hag a lavaras dezhař: Evidon-me, me a vadez en dour; met unan bennak a zo en ho touez, ha n'anavezit ket anezhař. **27** Hennezh eo an hini a zeu war va lerc'h, [hag a zo dreiston]; ha n'on ket dellezek da zieren korreenn e votou. **28** Kement-mař a c'hoarvezas e Betania, en tu all d'ar Jordan, e-lec'h ma vadeze Yann. **29** An deiz war-lerc'h, Yann a welas Jezuz o tont d'e gavout, hag a lavaras: Setu Oan Doue, an hini a lam pec'ched ar bed. **30** Eñ eo an hini e lavaren diwar e benn: Dont a ra war va lerc'h un den hag a zo dreiston, rak a-raok din e oa. **31** Evidon-me, n'anavezen ket anezhař; met deuet on da vadeziř en dour, evit ma vo diskleriet da Israel. **32** Yann a roas c'hoazh an testeni-mař, o lavarout: Gwelet em eus ar Spered o tiskenn eus an neñv evel ur goulm, hag o tont warnař. **33** Evidon-me, n'anavezen ket anezhař; met an hini en deus va c'haset da vadeziř en dour, en deus lavaret din: An hini a well ar Spered o tiskenn hag o chom warnař, hennezh eo an hini a vadez er Spered-Santel. **34** Hag em eus gwelet, hag em eus

roet testeni eo eñ Mab Doue. **35** An deiz war-lerc'h, Yann a oa c'hoazh eno gant daou eus e ziskibien, **36** hag o welout Jezuz a valee, e lavaras: Setu Oan Doue. **37** An daou ziskibl, o vezař e glevet o komz evel-se, a heulias Jezuz. **38** Jezuz o vezař distroet hag o welout e heulient anezhař, a lavaras dezho: Petra a glaskit? Respont a rejont dezhař: Rabbi (da lavarout eo Mestr), pelec'h e chomez? **39** Eñ a lavaras dezho: Deuit ha gwelit. Mont a rejont, hag e weljont pelec'h e chome, hag e chomjont gantař an deiz-se, rak war-dro an dekvet eur e oa. **40** Andrev, breur Simon-Pêr, a oa unan eus an daou o devoa kleet ar pezh en devoa lavarat Yann, hag o devoa heuliet Jezuz. **41** Andrev a gavas da gentař Simon e vreur, hag a lavaras dezhař: Ni hon eus kavet ar Mesiaz (da lavarout eo ar Christ, an Eoulet). **42** Hag e tegasas anezhař da Jezuz. Jezuz, o vezař seller outař, a lavaras dezhař: Te eo Simon, mab Jona; te a vo galvet Kefaz (da lavarout eo Pêr). **43** An deiz war-lerc'h, Jezuz a c'hoantaas mont e Galilea, hag e kavas Filip; lavarout a reas dezhař: Heul ac'hanon. **44** Filip a oa eus Betsaida, kér Andrev ha Pêr. **45** Filip a gavas Natanael hag a lavaras dezhař: Kavet hon eus an hini a zo bet skrivet diwar e benn gant Moizez el lezenn ha gant ar brofeded: Jezuz, mab Jozef, eus Nazared. **46** Natanael a lavaras dezhař: Hag eus Nazared e c'hell dont un dra vat bennak? Filip a lavaras dezhař: Deus ha gwel. **47** Jezuz, o welout Natanael o tont d'e gavout, a lavaras diwar e benn: Setu ur gwir Israelad, ha n'eus ket a droidell ennař. **48** Natanael a lavaras dezhař: A-belec'h ec'h anavezez ac'hanon? Jezuz a respondas dezhař: A-raok ma c'halvas Filip ac'hantout, pa oas dindan ar wezenn-fiez, e welen ac'hanout. **49** Natanael a respondas dezhař: Mestr, te eo Mab Doue, te eo roue Israel. **50** Jezuz a respondas dezhař: Abalamour ma em eus lavaret dit em boa da welet dindan ar wezenn-fiez, e kredez; te a welo traoù brasoc'h eget ar re-mař. **51** Lavarout a reas iveau dezhař: E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h: A-vremař c'hwí a welo an neñv digor, hag aeled Doue o pignat hag o tiskenn a-us da Vab an den.

2 Tri devezh goude, e voe un eured e Kana e Galilea, ha mamm Jezuz a oa eno. **2** Jezuz iveau a voe pedet da vont d'an eured gant e ziskibien. **3** Ar gwin o vezař manket, mamm Jezuz a lavaras dezhař: N'o deus ken a win. **4** Jezuz a respondas dezhi: Gwreg, petra a zo etre te ha me? Va eur n'eo ket c'hoazh deuet. **5** E vamm a lavaras d'ar re a servije: Grit kement a lavaro deoc'h. **6** Bez' e oa eno c'hwec'h lestr-maen, lakaet evit glandigezh ar Yuzevien, o terc'hel pep hini anezho daou pe dri muzuliad. **7** Jezuz a lavaras dezhař: Leugnit a zour al listri-se; hag e kargjont anezho leun-barr. **8** Lavarout a reas dezhař: Tennit bremař anezhař, ha kasit da vestr ar fest. Hag e kasjont. **9** P'en devoe mestr ar fest tañvaet an dour troet e gwin (ne ouie ket a-belec'h e teue ar gwin-se, met ar vevelien o devoe tennet an dour a ouie), e c'halvas ar pried, **10** hag e lavaras dezhař: Pep den a ro da gentař ar gwin mat, hag an hini falloc'h goude ma vefe bet evet kalz; met te ac'h eus miret ar gwin mat betek vremař. **11** Jezuz a reas ar c'henetař mirakl-mař e Kana Galilea, hag e tiskouezas e c'hoar; e ziskibien a gredas ennař. **12** Goude-se, e tiskennas da Gafarnaoum gant e vamm, e vreudeur hag e ziskibien, ha ne chomjont eno nemet un nebeut devezhioù. **13** Pask ar Yuzevien a oa tost, ha Jezuz a bignas da Jeruzalem. **14** En templ e kavas ar re a werzhe

ejened, deñved ha koulmed, gant an drokerien a oa azezet eno. **15** O vezañ graet ur skourjez-kerdin, e kasas anezho holl kuit eus an templ, hag an deñved hag an ejened; teurel a reas d'an douar arc'hant an drokerien, hag e tiskaras o zaoliou. **16** hag e lavaras d'ar re a werzhe koulmed: Tennit an dra-se ac'hant, ha na rit ket eus ti va Zad un ti a varc'had. **17** Neuze e ziskibien o devoe soñj eo skrivet: An oaz evit da di en deus va devet. **18** Ar Yuzevien, o kemer ar gomz, a lavaras dezhañ: Dre beseurt sin e tiskouezez deomp e c'hellez ober kement-se? **19** Jezuz a respontas hag a lavaras dezhzo: Diskarit an templ-mañ, ha me a adsavo anezhañ a-benn tri devezh. **20** Ar Yuzevien a lavaras dezhañ: C'hwech' vloaz ha daou-ugent e oar bet o sevel an templ-mañ, ha te en adsavfe e tri devezh? **21** Met eñ a gomze eus templ e gorf. **22** Goude eta ma oa adsavet a-douez ar re varv, e ziskibien o devoe soñj en devoa lavaret an dra-se, hag e kredjont er Skritur ha d'ar ger-se en devoa Jezuz lavaret. **23** E-pad ma oa e Jeruzalem, da ouel ar pask, kalz a dud a gredas en e anv, o welout ar miraklou a rae. **24** Met Jezuz ne fizie ket enno, rak o anavezout a rae holl. **25** Ha n'en devoa ket ezhomm e vije roet testeni dezhañ gant den, rak anavezout a rae e-unan ar pezh a oa en den.

3 Bez' e oa un den, e-touez ar farizianed, anvet Nikodem, unan eus re vras ar Yuzevien. **2** Hemañ a zeuas, e-pad an noz, da gavout Jezuz hag a lavaras dezhañ: Mestr, ni a oar out un doktor deuet a-berzh Doue, rak den ne c'hell ober ar miraklouisse a rez, nemet Doue a vefe gantañ. **3** Jezuz a respontas dezhañ: E gwirionez, e gwirionez, me a lavar dit, ma ne vez ket ganet un den a-nevez, ne c'hell ket gwelout rouantelez Doue. **4** Nikodem a lavaras dezhañ: Penaos e c'hell un den bezhañ ganet pa'z eo kozh? Hag eñ a c'hell distreiñ e kof e vamm, ha bezhañ ganet un eil gwech? **5** Jezuz a respontas: E gwirionez, e gwirionez, me a lavar dit, ma ne vez ket un den ganet a zour hag a Spered, ne c'hell ket mont e rouantelez Doue. **6** Ar pezh a zo ganet eus ar c'high, a zo kig, hag ar pezh a zo ganet eus ar Spered, a zo spered. **7** Na vez ket souezhet eus ar pezh am eus lavaret dit: Ret eo ma viot ganet a-nevez. **8** An avel a c'hwezh e-lec'h ma kar, hag e klevez an trouz; met n'ouzout ket nag a-belec'h e teu, na pelec'h ez a. Evel-se e c'hoarvez gant pep den a zo ganet eus ar Spered. **9** Nikodem a lavaras dezhañ: Penaos e c'hell an traou-se en em ober? **10** Jezuz a respontas dezhañ: Te a zo doktor Israel, ha n'ouzout ket an traou-se? **11** E gwirionez, e gwirionez, me a lavar dit: ni a lavar ar pezh a ouzomp, hag e roomp testeni eus ar pezh hon eus gwelet, met ne zegemerit ket hon testeni. **12** Ma ne credit ket pa em eus komzet deoc'h eus traou douarel, penaos e kredet pa gomzin deoc'h eus traou neñv? **13** Den n'eo pignet en neñv, nemet an hini a zo diskennet eus an neñv, Mab an den [a zo en neñv]. **14** Hag evel ma savas Moizez an naer lec'h distro, evel-se eo ret e vo savet Mab an den, **15** evit [na vo ket kollet] piv bennak a gred ennañ, [met ma] en devo ar vuhez peurbadus. (aiōnios g166) **16** Rak kement en deus Doue karet ar bed, m'en deus roet e Vab nemetañ, evit na vo ket kollet piv bennak a gred ennañ, met m'en devo ar vuhez peurbadus. (aiōnios g166) **17** Rak Doue n'en deus ket kaset e Vab er bed evit barn ar bed, met evit ma vo salvet ar bed drezañ. **18** An hini a gred ennañ n'eo ket barnet, met an hini na gred ket a zo dija barnet, abalamour n'en deus ket kredet e anv Mab nemetañ Doue. **19** Hag an dra kiriek

d'ar varnedigezh eo penaos ar skléríjenn a zo deuet er bed, ha penaos o deus an dud karet muioc'h an deñvalijenn eget ar skléríjenn, abalamour ma oa fall o oberoù. **20** Rak piv bennak a ra an droug a gasa ar skléríjenn, ha ne zeu ket d'ar skléríjenn, gant aon na vefe rebechet e oberoù. **21** Met an hini a ra hervez ar wirionez, a zeu d'ar skléríjenn, evit ma vo diskleriet e oberoù, abalamour int graet e Doue. **22** Goude-se, Jezuz a yeas gant e ziskibien war douar Judea, hag eno e thomas ganto hag e vadeze. **23** Yann a vadeze iveau e Enon, tost ouzh Salim, abalamour ma oa eno kalz a our, hag ez aed di evit bezhañ badezet, **24** rak Yann ne oa ket bet c'hoazh lakaet er prizon. **25** Bez' e voe un tamall etre diskibien Yann hag ar Yuzevien, diwar-benn ar c'hanidigezh. **26** Dont a rejont da gavout Yann, hag e lavarjont dezhañ: Mestr, an hini a oa ganit d'an tu all d'ar Jordan, hag ac'h eus roet testeni dezhañ, setu, eñ a vadez, hag an holl a ya d'e gavout. **27** Yann a respontas: Den ne c'hell ober netra, ma n'eo ket bet roet dezhañ eus an neñv. **28** C'hwi hoc'h-unan a zo testoù din em eus lavaret: N'eo ket me eo ar Christ, met kaset on bet a-raok dezhañ. **29** An hini en deus ar wreg eo an ozhac'h; met mignon an ozhac'h a zo eno hag en selaou; leuniet eo a levenez o klevout mouezh an ozhac'h, hag al levenez-se a zo va hini; mat-tre eo. **30** Ret eo dezhañ kreskiñ ha din bihanaat. **31** An hini a zeu eus an nec'h a zo dreist an holl; an hini a zeu eus an douar a zo eus an douar hag a gomz eus an douar; an hini a zeu eus an neñv a zo dreist an holl; **32** reïri a ra testeni eus ar pezh en deus gwelet ha klevet; met den ne zegemer e desteni. **33** An hini a zegemer e desteni, en deus siellet penaos eo Doue gwirion. **34** Rak an hini en deus Doue kaset a laver komzoù Doue, rak Doue ne ro ket dezhañ ar Spered dre vuzul. **35** An Tad a gar ar Mab hag en deus lakaet pep tra etre e zaouarn. **36** An hini a gred er Mab en deus ar vuhez peurbadus, met an hini na sent ket ouzh ar Mab ne welo ket ar vuhez, met fulor Doue a chomo warnañ. (aiōnios g166)

4 An Aotrou, o vezañ gouezet o devoa ar farizianed klevet e rae hag e vadeze muioc'h a ziskibien eget Yann, **2** (koulskoude ne oa ket Jezuz e-unan a vadeze, met e ziskibien) **3** a guitaas Bro-Judea, hag a zistroas e Galilea; **4** met, ret e oa dezhañ tremen dre Samaria. **5** Errout a reas eta en ur gêr eus Samaria, anvet Sikar, tost d'an douar en devoa Jakob roet d'e vab Jozef. **6** Eno e oa puñs Jakob. Jezuz eta, skuizh gant an hent, a azezas e-kichen ar puñs; war-dro ar c'hwech'vet eur e oa. **7** Ur wreg samaritan o vezañ deuet evit tennañ dour, Jezuz a lavaras dezhi: Ro din da evañ. **8** E ziskibien a oa aet e kêr, evit prenañ boued. **9** Ar wreg samaritan a respontas dezhañ: Penaos, te hag a zo yuzev, a c'houleñ da evañ diganin-me, ur Samaritanez? (Rak ar Yuzevien ne zarempredont ket gant ar Samaritaned.) **10** Jezuz a respontas hag a lavaras dezhi: Mar anavezjes donezon Doue, ha piv eo an hini a lavar dit: Ro din da evañ, te a c'houleñ da-unan digantañ, hag eñ a roje dit dour bev. **11** Ar wreg a lavaras dezhañ: Aotrou, te ne'c'h eus netra evit tennañ dour, hag ar puñs a zo don; a-belec'h eta ez pefe ar dour bev-se? **12** Brasoc'h out eget hon tad Jakob en deus roet deomp ar puñs-mañ hag en deus evet e-unan anezhañ, kenkoulz evel e vibien hag e loened? **13** Jezuz a respontas dezhi: Piv bennak a ev eus an dour-mañ en devo c'hoazh sec'ched; **14** met an hini a evo eus an dour a roin dezhañ n'en devo biken sec'ched; hag an dour a roin dezhañ a zeuio

ennañ ur vammenn-dour a strinko evit ar vuhez peurbadus. (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Ar wreg a lavaras dezhañ: Aotrou, ro din an dour-se, evit na'm bo ken seched, ha na zeuin ken da dennaañ dour amañ. 16 Jezuz a lavaras dezhi: Kae, galv da bried, ha deus amañ. 17 Ar wreg a respontas: Ne'm eus pried ebet. Jezuz a lavaras dezhi: Lavaret mat ec'h eus: Ne'm eus pried ebet; 18 rak pemp pried ac'h eus bet; hag an hini a zo ganit bremañ n'eo ket da bried; gwir ac'h eus lavaret e kement-se. 19 Ar wreg a lavaras dezhañ: Aotrou, gwelout a ran out ur profed. 20 Hon tadoù o deus azeulet war ar menez-mañ, ha c'hwi a lavar penaos al lec'h e pelech eo ret azeuliñ eo Jeruzalem. 21 Jezuz a lavaras dezhi: Gwreg, kred ac'hanon; an amzer a zeu ma n'azeulor ken an Tad na war ar menez-mañ nag e Jeruzalem. 22 C'hwi a azeul ar pezh n'anavezit ket; evidomp-ni, ni a azeul ar pezh a anavezomp, rak ar silividigezh a zeu eus ar Yuzevien. 23 Met an eur a zeu, ha deuet eo dija, ma'c'h azeulo ar gwir azeulerien an Tad e spered hag e gwirionez, rak an Tad a c'houlenn ar seurt azeulerien-se. 24 Doue a zo Spered, hag eo ret d'ar re en azeul, e azeuliñ e spered hag e gwirionez. 25 Ar wreg a lavaras dezhañ: Gouzout a ran penaos ar Mesiaz, an hini a c'halver Krist, a dle dont; pa vo-eñ deuet, e tisklérios deomp an holl draou. 26 Jezuz a lavaras dezhi: Me eo, me, an hini a gomz ouzhit. 27 War gement-se, e ziskibien a erruas, hag e oant souezhet dre ma komze gant ur wreg; koulskoude hini anezho ne lavaras dezhañ: Petra a c'houlennez? Pe, perak e kombez ganti? 28 Neuze ar wreg a lezas he fod-dour, a yeas e kér, hag a lavaras d'an dud: 29 Deuit da welout un den en deus lavaret din kement am eus graet; ne vefe ket eñ ar C'hrist? 30 Mont a rejont eta eus kér, hag ez ejont d'e gavout. 31 Koulskoude, e ziskibien a bede anezhañ, o lavarout: Mestr, debr. 32 Met eñ a lavaras dezho: Me am eus da zebriñ ur boued n'anavezit ket. 33 An diskibien a lavare eta an eil d'egile: Unan bennak en defe degaset da zebriñ dezhañ? 34 Jezuz a lavaras dezho: Va boued eo ober bolonteñ an hini en deus va c'haset, ha peurober e oberenn. 35 Ne lavarit ket ez eus c'hoazh pevar miz ac'han d'an eost? Setu, me a lavar deoçh: Savit ho taoulagad, ha sellit ouzh ar maeziou a wenna dija evit an eost. 36 An hini a ved en deus ur gopr, hag a zastum frouvezh evit ar vuhez peurbadus, evit m'en em laouenaio an hini a had iveau gant an hini a ved. (aiōnios g166)

37 Rak e kement-mañ eo gwir ar gomz-mañ: Unan all eo an hader, hag unan all eo ar meder. 38 Me am eus ho kaset e-lec'h n'hoc'h eus ket labouret; reou all o deus labouret, ha c'hwi a zo aet war o labour. 39 Kalz eus Samaritaned ar gêr-se a gredas ennañ, abalamour da gomz ar wreg; roet he devoa an testeni-mañ: Lavaret en deus din kement am eus graet. 40 Ar Samaritaned eta, o vezañ deuet d'e gavout, a bedas anezhañ da chom ganto; hag e chomas daou zevezh eno. 41 Hag un niver brasoc'h a gredas abalamour d'e gelennadurezh. 42 Hag e lavarent d'ar wreg: N'eo ket abalamour da'z lavar eo e kredomp, rak klevet hon eus anezhañ hon-unan, hag ec'h anavezomp penaos hemañ eo e gwirionez Salver ar bed[ar C'hrist]. 43 Daou zevezh goude, ez eas kuit ac'hano, evit mont e Galilea, 44 rak Jezuz e-unan en devoa diskleriet penaos ur profed n'eo ket enoret en e vro. 45 Pa oa erru e Galilea, e voe degemeret mat gant ar C'halieiz o devoa gwelet kement en devoa graet e Jeruzalem deiz ar gouel; rak int iveau a oa aet d'ar gouel. 46 Jezuz a zeuas eta a-nevez da Gana e Galilea, e-lec'h m'en

devoa graet gwin gant dour. Ha, bez' e oa e Kafarnaoum un Aotrou a di ar roue a oa klañv e vab. 47 An den-mañ, o vezañ anavezet penaos Jezuz a oa deuet eus Judea da C'halilea, a yeas d'e gavout hag a bedas anezhañ da ziskenn evit yac'haat e vab, rak mont a rae da verval. 48 Jezuz a lavaras: Ma ne welit ket a sinou hag a viraklou, ne credit ket. 49 An Aotrou-mañ a di ar roue a lavaras dezhañ: Aotrou, diskenn, a-raok ma varvo va bugel. 50 Jezuz a lavaras dezhañ: Kae, da vab a vev. An den-mañ a gredas ar pezh en devoa Jezuz lavaret dezhañ, hag a yeas kuit. 51 Evel ma tiskenne, e vevelien a zeuas a-raok dezhañ, hag a lavaras dezhañ: Da vab a vev. 52 Eñ a c'houlennas outo da bet eur e oa en em gavet gwelloc'h. Hag int a lavaras dezhañ: Dec'h d'ar sezihvet eur, an derzhienn a guitaas anezhañ. 53 Hag an tad a anavezas e oa d'an eur-se en devoa Jezuz lavaret dezhañ: Da vab a vev; hag e kredas, eñ hag holl dud e di. 54 Jezuz a reas an eil mirakl-se en e zistro eus Judea da C'halilea.

5 Goude-se, e teue ur gouel gant ar Yuzevien, ha Jezuz a bignas da Jeruzalem. 2 Bez' e oa e Jeruzalem, tost ouzh dor an Défived, ur stank, galvet en hebraeg Betesda, hag en devoa pemp porched. 3 Eno e oa gourvezet un niver bras a dud klañv, dall, kamm ha seiset, [a c'hortoze keflusk an dour. 4 Rak un ael a ziskenne er stank, a amzer-da-amzer, hag a gemmeske an dour. An hini kentañ a yae e-barzh, goude ma vije bet kemmesket an dour, a veze yac'haet, n'eus forzh peseurt kleñved a vije gantañ]. 5 Bez' e oa eno un den hag a oa klañv abaoe eizh vloaz ha tregon. 6 Jezuz, o welout anezhañ gourvezet hag oc'h anavezout e oa dija klañv abaoe pell amzer, a lavaras dezhañ: Fellout a ra dit bezañ yac'haet? 7 Ar c'hlavnour a respontas dezhañ: Aotrou, ne'm eus den evit va zeurel er stank pa vez kemmesket an dour; hag e-pad m'lemaon o vont, unan all a ziskenn a-raok din. 8 Jezuz a lavaras dezhañ: Sav, doug da wele, ha bale. 9 Kerken, an den a oa yac'haet; hag e kemeras e wele, hag e valeas. Met an deiz-mañ a oa un deiz sabad. 10 Ar Yuzevien eta a lavaras d'an hini a oa bet yac'haet: Ar sabad eo; n'eo ket aotreet dit dougen da wele. 11 Eñ a respontas dezho: An hini en deus va yac'haet, en deus lavaret din: Doug da wele ha bale. 12 Hag int a c'houlennas outañ: Piv eo an dense en deus lavaret dit: Doug da wele ha bale? 13 Met an hini a oa bet yac'haet ne ouie ket piv e oa; rak Jezuz a oa en em dennen e-kuzh abalamour ma oa kalz a dud eno. 14 Goude-se, Jezuz a gavas anezhañ en templ, hag a lavaras dezhañ: Setu, te a zo bet yac'haet; na bec'h ken, gant aon en em gavfe ganit un dra bennak gwashoc'h. 15 An den-mañ a yeas hag a lavaras d'ar Yuzevien e oa Jezuz en devoa e yac'haet. 16 Abalamour da gement-se, ar Yuzevien a heskine Jezuz, [hag a glaske e lakaat d'ar marv,] dre m'en devoa graet-se deiz ar sabad. 17 Met Jezuz a lavaras dezho: Va Zad a labour betek vremañ, ha me a labour iveau. 18 Abalamour da-se, ar Yuzevien a glaske c'hoazh muioc'h e lakaat d'ar marv, neket hepken dre ma torre ar sabad, met c'hoazh abalamour ma c'halve Doue e Dad, oc'h en em ober e-unan kevatal da Zoue. 19 Jezuz, o kemer ar gomz, a lavaras dezho: E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoçh: ar Mab ne c'hell netra anezhañ e-unan, nemet en defe gwelet an Tad ouzh e ober; rak kement a ra an Tad, ar Mab iveau en gra eveltañ. 20 Rak an Tad a gar ar Mab, hag a ziskouez dezhañ kement a ra. Ha diskouez a raio dezhañ oberou brasoc'h eget

ar re-mañ, evit ma viot sabatuet. 21 Rak, evel ma ro an Tad ar vuhez d'ar re varv, evel-se iveau ar Mab a ro ar vuhez d'ar re a fell dezhāñ. 22 An Tad ne varn den, met roet en deus pep barn d'ar Mab, 23 evit maç'h enoro an holl ar Mab, evel maç'h enoront an Tad. An hini na enor ket ar Mab, n'enor ket an Tad en deus e gaset. 24 E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h, an hini a selau va c'homz, hag a gred en hini en deus va c'haset, en deus ar vuhez peurbadus, ha ne zeu ket e barnedigezh, met tremenet eo eus ar marv d'ar vuhez. (aiōnios g166) 25 E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h, an amzer a zeu, ha deuet eo dija, ma klevo ar re varv mouezh Mab Doue; hag ar re he c'hlevo, a vevo. 26 Rak, evel m'en deus an Tad ar vuhez ennañ e-unan, roet en deus iveau d'ar Mab ar galloud da gaout ar vuhez ennañ e-unan, 27 hag roet en deus dezhāñ ar galloud da varn, abalamour mañ e Mab an den. 28 Na vezit ket eta souezhet a gement-se; rak dont a ra an eur ma klevo e vouezh an holl re a zo er beziou, ha mañ aint er-maez: 29 ar re o devo graet mat, en adsavidigezh a vuhez; hag ar re o devo graet fall, en adsavidigezh a varn. 30 Ne c'hellan ober netra ac'hanon va-unan, barn a ran diouzh ma klevan, ha va barn a zo reizh, rak ne glaskan ket va c'hoant, met bolonetz va Zad en deus va c'haset. 31 Mar roan testeni ac'hanon va-unan, va zesteni n'eo ket gwir. 32 Bez' ez eus unan hag a ro testeni ac'hanon, ha gouzout a ran an testeni a ro ac'hanon a zo gwir. 33 Kaset hoc'h eus tud da gavout Yann, hag eñ en deus roet testeni d'ar wirionez. 34 Evidon-me, ne glaskan ket testeni an den, met lavarout a ran kement-mañ evit ma viot salvet. 35 Yann a oa ar c'houlaouenn a zev, hag a sklaera, ha fellet eo bet deoc'h, evit ur pennad, en em laouenaat ouzh e sklêrijenn. 36 Met me am eus un testeni brasoc'h eget hini Yann, rak an oberoù en deus va Zad roet din da beurober, an oberoù-mañ memes a ran, a ro ac'hanon an testeni-mañ, penaos en deus an Tad va c'haset. 37 Hag an Tad en deus va c'haset, en deus e-unan roet testeni ac'hanon. C'hwi n'hoc'h eus biskoazh kleet e vouezh, na gwelet e zremm. 38 Hag e c'her ne chom ket ennoc'h, pañz eo gwir ne credit ket en hini en deus kaset deoc'h. 39 Furchal a rit ar Skrituriou, rak enno e kredit kaout ar vuhez peurbadus, hag int eo ar re a ro testeni ac'hanon. (aiōnios g166) 40 Koulskoude c'hwine fell ket deoc'h dont dañm c'havout, evit kaout ar vuhez. 41 Ne dennen ket a c'hoar a-berzh an dud; 42 met gouzout a ran n'emañ ket karantez Doue ennoc'h hoc'h-unan. 43 Deuet on en anv va Zad, ha ne zegemerit ket ac'hanon; mar deu unan all en e anv e-unan, c'hwi a zegemero anezhañ. 44 Penaos e c'hellit krediñ, pa dennit ho kloar an eil digant egile, ha pa ne glaskit ket ar gloar a zeu eus Doue hepken? 45 Na soñjit ket eo me ho tamallo dirak an Tad; Moizez, an hini a esperit ennañ, eo an hini ho tamallo. 46 Rak mar kredjech Moizez, e kredjech iveau ac'hanon, rak eñ en deus skrivet diwar va fenn. 47 Met ma ne credit ket e skridoù, penaos e kredet va c'homzouù?

6 Goude-se, Jezuz a dremenras en tu all da vor Galilea, pe vor Tiberiaz. 2 Ur bobl vras a heulie anezhañ, abalamour ma welent ar miraklou a rae war ar re glañv. 3 Jezuz a bignas war ar menez, hag eno ec'h azezas gant e ziskibien. 4 Setu, ar Pask, gouel ar Yuzevien, a oa tost. 5 Jezuz eta, o vezañ savet e zaoulagad, hag o welout ul lod bras a dud o tont d'e gavout, a lavaras da Filip: Pelec'h e prenimp bara evit m'o devo an dud-mañ da zebriñ? 6 Met, eñ a lavare kement-se evit amprouiñ

anezhañ, rak gouzout a rae ar pezh edo o vont d'ober. 7 Filip a respondas dezhāñ: Daou c'hat diner a vara ne vefe ket a-walc'h evit reñ un tammiig da bep hini. 8 Unan eus e ziskibien, Andrev, breur Simon-Pêr, a lavaras dezhāñ: 9 Bez' ez eus amañ ur paotrig en deus pemp bara heiz, ha daou besk; met petra eo kement-se evit kement a dud? 10 Koulskoude Jezuz a lavaras: Grit d'an dud azezañ. Bez' e oa kalz a c'heot el lec'h-se. Ar wersed eta a azezas, en niver a war-dro pemp mil. 11 Jezuz a gemeras ar baraoù, hag o vezañ trugarekaet, o roas [d'an diskibien, hag an diskibien] d'ar re a oa azezet; en hevelep doare e rojont eus ar pesked, kement ha ma fellas dezhzo. 12 Goude m'o devoe bet o gwalc'h, e lavaras d'e ziskibien: Dastumit an tammoù a zo manet, evit na vo kollet netra. 13 Dastumit a rejont eta anezho hag e leugnjont daouzek paner gant an tammoù eus ar pemp bara heiz, chomet a zilerch gant ar re o devoe debret. 14 An dud-se, o welout ar mirakl en devoa Jezuz graet, a lavare: Hemañ eo e gwirionez ar profed a dlee dont er bed. 15 Jezuz, oñh anavezout ez aent da zont d'e gemer evit e lakaat da roue, en em dennas adarre e-unan war ar menez. 16 Pa voe deuet an abardaez, e ziskibien a ziskennas betek ar mor, 17 hag o vezañ aet er vag, e fellas dezhzo mont en tu all d'ar mor, da Gafarnaoum; dija e oa teñval, ha Jezuz ne oa ket c'hoazh deuet d'o c'havout. 18 Dre ma oa kreñv an avel, koummoù ar mor a save. 19 Ha, p'o devoa roeñvet war-dro pemp war-n-ugent pe tregont stadenn, e weljont Jezuz a valee war ar mor hag a dostae ouzh ar vag; hag o devoe aon. 20 Met eñ a lavaras dezhzo: Me eo, n'ho pet ket aon. 21 Degemer a rejont anezhañ eta gant joa er vag, ha kerkent ar vag en em gavas el lec'h mañ aent. 22 An deiz war-lerc'h, ar bobl, hag a oa chomet en tu all d'ar mor, a welas ne oa bet eno bag ebet, nemet an hini ma oa aet e ziskibien enni, ha penaos Jezuz ne oa ket aet e-barzh ganto, met penaos e ziskibien a oa aet kuit o-unan; 23 koulskoude bagoù all a oa erruet eus Tiberiaz, tost ouzh al lec'h m'o devoe debret ar bara, goude m'en devoe Jezuz trugarekaet. 24 Pa welas eta ar bobl ne oa na Jezuz nag e ziskibien eno, e pignjont er bagoù hag ez ejont da Gafarnaoum da glask Jezuz. 25 Hag o vezañ e gavet en tu all d'ar mor, e lavarjont dezhāñ: Mestr, pegoulz out en em gavet amañ? 26 Jezuz a respondas dezhzo hag a lavaras: E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h, c'hwi am c'haske, neket abalamour m'hoc'h eus gwelet miraklou, met abalamour m'hoc'h eus debret bara ha m'hoc'h eus bet ho kwalc'h. 27 Labourit, neket evit ar boued a ya da goll, met evit an hini a chom betek ar vuhez peurbadus, hag a vo roet deoc'h gant Mab an den; rak Doue, an Tad, en deus e verket gant e siell. (aiōnios g166) 28 Lavarout a rejont eta dezhāñ: Petra a raimp evit labourat da oberoù Doue? 29 Jezuz a respondas dezhzo: Hemañ eo ober Doue, ma kredet en hini en deus kaset. 30 Neuze e lavarjont dezhāñ: Peseurt mirakl a rez eta, evit m'en gwelimp ha ma kredimp ennout? Peseurt labour a rez? 31 Hon tadoù o deus debret ar mann el lec'h distro, hervez mañ e skrivet: Roet en deus dezhzo da zebriñ bara an neñv. 32 Ha Jezuz a lavaras dezhzo: E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h, Moizez n'en deus ket roet deoc'h bara an neñv, met va Zad a ro deoc'h gwir vara an neñv. 33 Rak bara Doue eo an hini en deus diskennet eus an neñv, hag a ro ar vuhez d'ar bed. 34 Int a lavaras dezhāñ: Aotrou, ro deomp atav eus ar bara-se. 35 Ha Jezuz a respondas dezhzo: Me eo ar bara a vuhez; an hini a zeuio dañm c'havout n'en devo biken naon,

hag an hini a gred ennon n'en devo biken sec'hed. 36 Met e lavaret em eus deoc'h, gwelet hoc'h eus ac'hanon, ha ne gredit ket. 37 Kement a roio an Tad din a zeuio dalm c'havout, ha ne lakain ket er-maez an hini a zeuio davedon. 38 Rak diskennet on eus an neñv, neket evit ober va bolontez, met bolontez an hini en deus va c'haset. 39 Ha setu amañ bolontez an Tad en deus va c'haset, na gollin hini eus ar re a zo bet roet din, met maç'h adsavin anezho a varv en deiz diwezhañ. 40 Houmañ eo bolontez an hini en deus va c'haset, penaos piv bennak a wel ar Mab hag a gred ennañ, en devo ar vuhez peurbadus; ha me en adsavo a varv en deiz diwezhañ. (aiõnios g166) 41 Ar Yuzevien a c'holzmoñ eta a-enep dezhañ, abalamour ma lavare: Me eo ar bara diskennet eus an neñv. 42 Hag e lavarent: N'eo ket hemañ Jezuz, mab Jozef, a anavezomp e dad hag e vamm? Penaos eta e lavar: Me a zo diskennet eus an neñv? 43 Jezuz a respondas hag a lavaras dezh: Na c'holzmolit ket etrezoch'. 44 Den ne c'hell dont da'm c'havout ma ne veñe sachet gant an Tad en deus va c'haset; ha me en adsavo a varv en deiz diwezhañ. 45 Skrivet eo er brofeded: Kelennet e vint holl gant Doue. Piv bennak en deus selaouet an Tad hag en deus desket digantañ, a zeu da'm c'havout. 46 N'eo ket en defe un den gwelet an Tad; nemet an hini a zeu eus Doue, hennezh nemetken en deus gwelet an Tad. 47 E gwirionez, e gwirionez, ma a lavar deoc'h: An hini a gred ennon en deus ar vuhez peurbadus. (aiõnios g166) 48 Me eo ar bara a vuhez. 49 Ho tadoù o deus debret ar mann el lec'h distro, hag int a zo marv. 50 Amañ eo ar bara a zo diskennet eus an neñv, evit na varvo ket an hini a zebro dioutañ. 51 Me eo ar bara bev a zo diskennet eus an neñv; mar debr unan bennak eus ar bara-mañ, e vevo da viken; hag ar bara a roin eo va c'hig. Reiñ a rin anezhañ evit buhez ar bed. (aiõn g165) 52 Ar Yuzevien a dabute eta etrezo, o lavarout: Penaos e c'hell an den-mañ reiñ deomp e gig da zebriñ? 53 Jezuz a lavaras dezh: E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h: Ma ne zebrit ket kig Mab an den, ha ma n'evit ket e wad, n'ho po ket ar vuhez ennoc'h hoc'h-unan. 54 An hini a zebra va c'hig hag a ev va gwad, en deus ar vuhez peurbadus; hag ec'h adsavin anezhañ a varv en deiz diwezhañ. (aiõnios g166) 55 Rak va c'hig a zo e gwirionez ur boued, ha va gwad a zo e gwirionez un evaj. 56 An hini a zebra va chorf hag a ev va gwad a chom ennon, ha me ennañ. 57 Evel m'en deus an Tad, hag a zo bev, kaset ac'hanon, ha ma vevan dre an Tad, evel-se an hini a zebro ac'hanon a vevo drezon. 58 Amañ eo ar bara a zo diskennet eus an neñv. N'eo ket evel ho tadoù; debret o deus ar mann hag int a zo marv; an hini a zebro ar bara-mañ a vevo da viken. (aiõn g165) 59 Jezuz a lavaras an traou-se, o kelenn e sinagogenn Gafarnaoum. 60 Kalz eus e ziskibien, o vezañ e glevet, a lavaras: Ar ger-se a zo kalet; piv a c'hell e selaou? 61 Met Jezuz, oc'h anavezout ennañ e-unan e c'holzmoñ e ziskibien a gement-se, a lavaras dezh: Skouer fall a gementir a gement-se? 62 Petra eta e vo, mar gwelfec'h Mab an den o pignat el lec'h ma oa kent? 63 Ar spered eo a vuhezeka; ar c'hig ne servij da netra. Ar geriou a lavaras deoc'h a zo spered ha buhez. 64 Met, bez' ez eus en ho touez lod ha ne gredit ket. Rak Jezuz a ouie adalek ar penn-kentañ pere a oa ar re na gredit ket, ha piv e oa an hini en gwerzhje. 65 Hag e lavare: Abalamour da gement-se eo, em eus lavaret deoc'h penaos den ne c'hell dont da'm c'havout, ma n'eo ket roet kement-se dezhañ gant va Zad. 66 Adalek neuze kalz eus e ziskibien en

em dennas, ha n'aent ket ken gantañ. 67 Jezuz a lavaras eta d'an daouzek: Ha c'hwi, ne fell ket deoc'h mont kuit iveau? 68 Simon-Pêr a respondas dezhañ: Aotrou, da biv ez afemp? Te ac'h eus komzou à vuhez peurbadus, (aiõnios g166) 69 ha ni hon eus kredet, hag hon eus anavezet out [ar C'christ,] Mab an Doue bev. 70 Jezuz a respondas dezh: Ne'm eus ket ho titabek, ho taouzek? Hag unan ac'hanoç'h a zo un diaoul. 71 Komz a rae diwar-benn Judaz-Iskariod, mab Simon, rak hemañ eo a dlee e werzhañ, evitañ da vezañ unan eus an daouzek.

7 Goude an traou-se, Jezuz a valee dre C'halilea, rak ne felle ket dezhañ chom e Judea, abalamour ma klaske ar Yuzevien e lazhañ. 2 Met, gouel ar Yuzevien, galvet an Teltennoù, a dostae. 3 E vreudeur a lavaras dezhañ: Kae ac'han, ha kae e Judea, evit ma welo iveau da ziskibien an oberoù a rez. 4 Rak den ne ra netra e-kuzh, pa glask bezañ anavezet. Mar rez an traou-se, en em ziskouez da-unan d'ar bed. 5 Rak e vreudeur memes ne gredent ket ennañ. 6 Jezuz a lavaras dezh: Va amzer n'eo ket c'hoazh deuet; met hoc'h amzer-hu a zo atav deuet. 7 Ar bed ne c'hell ket ho kasaat; met kasaat a ra ac'hanon, abalamour ma roan testeni anezhañ, penaos eo fall e oberoù. 8 Evidoc'h-c'hwi, pignit d'ar gouel-mañ; evidon-me, ne bignin ket c'hoazh dezhañ, rak va amzer n'eo ket c'hoazh deuet. 9 Hag o vezañ lavaret kement-se dezh, e chomas e Galilea. 10 Met, pa voe aet e vreudeur, e pignas iveau d'ar gouel, neket a-wel d'an holl, met evel e-kuzh. 11 Ar Yuzevien eta a glaske anezhañ e-pad ar gouel, hag a lavare: Pelec'h emañ? 12 Hag e voe ur brud diwar e Benn e-touez ar bobl. Darn a lavare: Un den mat eo; ha darn all a lavare: Nann, met touellañ a ra ar bobl. 13 Koulskoude, den ne gomze frank anezhañ, gant aon rak ar Yuzevien. 14 War-dro hanter ar gouel, Jezuz a bignas en templ, hag a galenno. 15 Ar Yuzevien a oa souezhet hag a lavare: Penaos ec'h anavez an den-mañ ar skrituriù, o vezañ n'en deus ket o desket? 16 Jezuz a respondas dezh: Va c'helennadurezh n'eo ket ac'hanon, met eus an hini en deus va c'haset. 17 Mar fell da unan bennak ober bolontez Doue, ec'h anavez hag-eñ eo va c'helennadurezh eus Doue, pe ha me a gomz ac'hanon va-unan. 18 An hini a gomz anezhañ e-unan; a glask e c'hoiar e-unan; met an hini a glask gloar an hini en deus e gaset, a die bezañ kredet, ha n'eus ket a zirezhder ennañ. 19 N'en deus ket Moizez roet al lezenn deoc'h? Hag hini ac'hanoç'h ne vir anezhi. Perak e klaskit va lazhañ? 20 Ar bobl a respondas dezhañ: Un diaoul ac'h eus; piv eo an hini a glask da lazhañ? 21 Jezuz a respondas hag a lavaras dezh: Un oberenn am eus graet, hag oc'h holl souezhet a gement-se. 22 Moizez en deus gourc'h emennet deoc'h an amdroc'h (n'eo ket ma teu eus Moizez, met eus an Tadoù), ha c'hwi a amdroc'h un den deiz ar sabad. 23 Mar bez amdroc'h un den deiz ar sabad, evit na vo ket torret lezenn Voizez, perak en em fulorit a-enep ac'hanon abalamour ma em eus yac'haet un den penn-da-benn deiz ar sabad? 24 Na varnit ket hervez an doare, met barnit hervez ar reizhder. 25 Hag ur re bennak eus Jeruzalem a lavare: n'eo ket an hini a glasker da lakaat da verval? 26 Ha setu aze e komz frank, ha ne lavarer netra dezhañ. Ar mestrou, hag anavezet o defe ez eo e gwirionez ar C'christ? 27 Koulskoude, ni a oar a-belec'h eo hemañ; e-lec'h pa zeuio ar C'christ, den n'anavez a-belec'h eo. 28 Ha Jezuz a grie en templ eta, o kelenn, hag o lavarout: C'hwi a anavez ac'hanon, hag ec'h ouzoch'h a-belec'h

on. N'on ket deuet ac'hanon va-unan, met an hini en deus va c'haset a zo gwirion, ha c'hwi n'anavezit ket anezhañ. **29** Me a anavez anezhañ, rak dont a ran eus e berzh, hag eñ eo en deus va c'haset. **30** Klask a raent kregiñ ennañ; met den ne grede lakaat e zorn warnañ, abalamour e eur ne oa ket c'hoazh deuet. **31** Koulskoude, kalz eus ar bobl a gredas ennañ, hag a lavare: Pa zeuior ar C'christ, hag aber a raio brasoc'h mirakloȗ eget ma ra hemañ. **32** Ar farizianed, o vezañ klevet ar pezh a lavare ar bobl anezhañ e-kuzh, a gasas, a-unvan gant ar veleien vras, serjanted evit kregiñ ennañ. **33** Setu perak Jezuz a lavaras dezh: Me a zo ganeoc'h c'hoazh evit un nebeut amzer, ha mont a ran da gavout an hini en deus va c'haset; **34** klask a reot ac'hanon, ha ne'm c'havot ket; ha c'hwi, ne c'hellit ket dont e-lec'h ma'z on. **35** Ar Yuzevien eta a lavare etrezo: Pelec'h ez aio, na c'helliñk ket kavout anezhañ? Mont a raio etrezek ar re a zo strewet e-touez ar C'hresianed, ha kelenn a raio ar C'hresianed? **36** Petra eo ar pezh en deus lavaret: C'hwi am c'hlasko, ha ne'm c'havot ket; ha c'hwi ne c'hellit ket dont e-lec'h ma'z on? **37** An deiz diwezhañ ha brasañ eus ar gouel, Jezuz en em gave eno, hag a grie: Mar en deus unan bennak sec'hed, ra zeuior da m'chavout, ha ra evo. **38** An hini a gred ennon, stêrioȗ dour a vuhez a redo eus e askre, evel ma lavar ar Skritur. **39** Met eñ a lavare kement-se eus ar Spered a dlee resev ar re a gredje ennañ; rak ar Spered-Santel ne oa ket bet c'hoazh roet, abalamour na oa ket bet c'hoazh roet da Jezuz e c'hlloar. **40** Kalz eus ar bobl, o vezañ klevet ar geriouù-se, a lavare: Hemañ eo e gwirionez ar profed. **41** Reoù all a lavare: Ar C'christ eo. Ha reoù all a lavare: Met ar C'christ, ha dont a ra eus Galilea? **42** Ar Skritur, ha ne lavar ket e teuio ar C'christ eus lignez David hag eus bourc'h Betlehem, a-belec'h e oa David? **43** Ar bobl eta a oa lodennet diwar e benn. **44** Hag ur re bennak anezho a c'hoantae kregiñ ennañ, met den ne lakaas e zaouarn warnañ. **45** Ar serjanted eta a zistroas etrezek ar veleien vras hag ar farizianed; ar re-mañ a lavaras dezh: Perak n'hoc'h eus ket e zegaset? **46** Ar serjanted a respontas: Biskoazh den n'en deus komzet evel an den-se. **47** Ar farizianed a lavaras dezh: Bet oc'h-hu iveauell? **48** Ha bez' ez eus unan bennak eus ar mestroȗ pe eus ar farizianed hag en defe kredet ennañ? **49** Met ar bobl villiget-mañ n'anavez ket al lezenn. **50** Nikodem, an hini a oa deuet en noz da gavout Jezuz hag a oa unan anezho, a lavaras dezh: **51** Ha barn a ra hol lezenn un den hep bezañ e glevet hag hep anavezout ar pezh en deus graet? **52** Int a respontas dezh: Bez' out iveau Galileat? Evesha ha gwel: profed ebet a zo deuet eus Galilea. **53** Ha pep hini en em dennas en e di.

8 Jezuz a yeas da Venez an Olived. **2** Da c'houlou-deiz e tistroas adarre d'an templ, hag an holl bobl a zeus d'e gavout; o vezañ azezet e kelenne anezho. **3** Neuze ar skribed hag ar farizianed a zegasas ur wreg tapet en avoultriezh, hag, o vezañ he lakaet en o c'hreiz, **4** e lavarjont dezh: Mestr, ar wreg-mañ a zo bet souprenet oc'h ober avoultriezh, **5** ha Moizez en deus gourc'hemennet deomp meinata an hevelep dud; te eta, petra a lavarez a gement-se? **6** Lavarout a raent kement-se evit e amprouïñ, evit gallout e damall. Met Jezuz, o vezañ en em bleget, a skrive gant e viz war an douar. **7** Evel ma talc'hent d'ober goulennoȗ outañ, e savas hag e lavaras dezh: An hini ac'hanoç'h a zo hep pec'hed, ra daolo ar maen kentañ ganti. **8**

Hag o taoublegañ a-nevez, e skrивe war an douar. **9** Pa glevjont kement-se, o kaout rebech digant o c'houstiañ, ez ejont kuit an eil goude egile, ar re goshañ da gentañ, betek ar re diwezhañ, ha Jezuz a voe lezet e-unan gant ar wreg chomet eno e-kreiz. **10** Neuze Jezuz, o vezañ savet, evel na wele den nemet ar wreg, a lavaras dezh: Gwreg, pelec'h emañ da damallerien? Ha n'en deus den barnet ac'hant? **11** Hi a respontas: Den, Aotrou. Jezuz a lavaras dezh: Me ne varnan ket ac'hantoȗ kennebeut; kae ha na bec'h ken. **12** Jezuz a gomzas c'hoazh d'ar bobl, hag a lavaras: Me eo sklêrijenn ar bed; an hini a heul ac'hant ne valeo ket en deñvalijenn, met bez' en devo sklêrijenn ar vuhez. **13** Ar farizianed a lavaras dezh: Te a ro testeni ac'hantoȗ dungan; da desteni n'eo ket gwirion. **14** Jezuz a respontas dezh: Petra bennak ma roan testeni ac'hantoȗ va-unan, va zesteni a zo gwirion, rak gouzout a ran a-belec'h on deuet, ha pelec'h ez an; met c'hwi, n'ouzoch ket a-belec'h e teuan, na pelec'h ez an. **15** C'hwi a varn hervez ar c'hig; me ne varnan den. **16** Ha mar barnan, va barnedigezh a zo gwir; rak n'on ket va-unan-penn, met ganin emañ an Tad en deus va c'haset. **17** Skrivet eo en ho lezenn penaos testeni daou zen a zo gwir. **18** Me eo a ro testeni ac'hantoȗ va-unan; hag an Tad en deus va c'haset a ro iveau testeni ac'hantoȗ. **19** Lavarout a rejont eta dezh: Pelec'h emañ da Dad? Jezuz a respontas: C'hwi n'anavezit na me, na va Zad. Mar anavezfech ac'hantoȗ, ec'h anavezfec'h iveau va Zad. **20** Jezuz a lavaras ar c'homzoȗ-mañ el lec'h ma oa an teñzor, o kelenn en templ; ha den ne groge ennañ, rak e eur ne oa ket deuet c'hoazh. **21** Jezuz a lavaras dezh: c'hoazh: Mont a ran kuit, ha c'hwi am c'hlasko, hag e varvot en ho pec'hed; ne c'hellit ket dont e-lec'h ez an. **22** Ar Yuzevien a lavare eta: En em lazhañ a raio e-unan, peogwir e lavar: c'hwi ne c'hellit ket dont e-lec'h ez an. **23** Hag eñ a lavaras dezh: C'hwi a zo eus traoñ, me a zo eus krec'h. C'hwi a zo eus ar bed-mañ; me n'on ket eus ar bed-mañ. **24** Setu perak em eus lavaret deoc'h e varvot en ho pec'hedoȗ: rak ma ne credit ket ar pezh emaon, c'hwi a varvo en ho pec'hedoȗ. **25** Lavarout a rejont eta dezh: Piv out-te? Ha Jezuz a lavaras dezh: Ar pezh a lavaran deoc'h abaoe ar penn-kentañ. **26** Kalz a draoù am eus da lavarout ac'hanoç'h ha da varn ennoç'h; met an hini en deus va c'haset a zo gwirion, hag ar pezh am eus klevet digantañ, a lavaran d'ar bed. **27** Ne gomprendont ket e komze dezh: eus an Tad. **28** Ha Jezuz a lavaras dezh: Pa ho po savet Mab an den, neuze ec'h anavezot ar pezh emaon, ha penaos ne ran netra ac'hantoȗ va-unan, met e lavaran an traoȗ evel m'en deus va Zad o desket din. **29** An hini en deus va c'haset a zo ganin. Hag an Tad n'en deus ket va lezet va-unan, abalamour ma ran atav ar pezh a bliñ dezh: **30** Evel ma lavar Jezuz an traoȗ-se, kalz a gredas ennañ. **31** Jezuz a lavaras eta d'ar Yuzevien o devoa kredet ennañ: Mar chomit em ger, emaoc'h e gwirionez va diskibien. **32** Anavezout a reot ar wirionez, hag ar wirionez ho tizereo. **33** Respont a rejont dezh: Ni a zo eus lignez Abraham, ha biskoazh n'omp bet mevelien da zen; penaos eta e lavarez: C'hwi a vo lakaet dieub? **34** Jezuz a respontas dezh: E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h, an hini en em ro d'ar pec'hed a zo mevel d'ar pec'hed. **35** Hag ar mevel ne chom ket atav en ti; met ar mab a chom ennañ atav. (aïon g165) **36** Mar en deus ar Mab eta ho tizereet, c'hwi a vo e gwirionez dieub. **37** Gouzout a ran oc'h lignez Abraham, met c'hwi a glask va lazhañ abalamour na gav ket va ger a

zigor en ho kalon. **38** Me a lavar ar pezh am eus gwelet e ti va Zad; ha c'hwi iveau, c'hwi a ra ar pezh hoc'h eus gwelet e ti ho tad. **39** Int a respondas dezhafi: Hon tad eo Abraham. Jezuz a lavaras dezhzo: Ma vijec'h bugale Abraham, c'hwi a raje oberoù Abraham. **40** Met bremafañ, c'hwi a glask va lazhañ, me, un den en deus lavaret deoc'h ar wirionez am eus desket gant Doue; Abraham n'en deus ket graet kement-se. **41** C'hwi a ra oberoù ho tad. Lavarout a rejont eta dezhafi: Ni n'omp ket bet ganet eus un avoultierz; un Tad hepken hon eus, Doue eo. **42** Jezuz a lavaras dezhzo: Ma vije Doue ho Tad, e karjec'h ac'hanson, abalamour ma'z on deuet eus Doue, hag a-berzh Doue e teuan; rak n'on ket deuet ac'hanson va-unan, met eñ eo an hini en deus va c'haset. **43** Perak ne gomprendit ket va lavar? Abalamour da-se, ne c'hellit ket selaou va c'homz. **44** Ho tad, a ziskennit anezhañ, eo an diaoul, ha c'hwi a fell deoc'h ober c'hoantou ho tad. Lazher-den eo bet adalek ar penn-kentañ, ha n'en deus ket kendalc'h et er wirionez, dre ma n'eus ket a wirionez ennañ. Pa lavar ar gaou, e komz eus ar pezh a zo ennañ e-unan, rak gaouiat eo, ha tad d'ar gaou. **45** Met abalamour ma lavaran ar wirionez, ne credit ket ac'hanon. **46** Piv ac'hanc'h a gendrec'h o ac'hanon a bec'hed? Mar lavaran ar wirionez, perak ne credit ket ac'hanon? **47** An hini a zo eus Doue a selaou komzoù Doue; dre-se c'hwi ne selaouit ket, abalamour n'oc'h ket eus Doue. **48** Ar Yuzevien a respondas dezhafi: Ha n'hon eus ket lavaret mat penaos out ur Samaritan, ha penaos ez eus un diaoul ennout? **49** Jezuz a respondas: Ne'm eus ket un diaoul, met enoriñ a ran va Zad, ha c'hwi a zizener ac'hanon. **50** Ne glaskan ket va gloar, bez' ez eus unan hag e glask, ha barn a ra. **51** E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h: mar mir unan bennak va ger, ne welo biken ar marv. (aiōn g165) **52** Ar Yuzevien a lavaras dezhafi: Anavezout a reomp bremafañ ez eus un diaoul ennout; Abraham a zo marv, hag ar brofeded iveau, ha te a lavar: Mar mir unan bennak va ger, ne welo biken ar marv. (aiōn g165) **53** Ha brasoc'h out eget Abraham hon tad, hag a zo marv? Ar brofeded iveau a zo marv. Da biv e fell dit en em dremen? **54** Jezuz a respondas dezhzo: Mar tennan gloar ac'hanon va-unan, va gloar n'eo netra; va Zad eo an hini a ro gloar din, an hini a lavarit eo ho Toue. **55** Koulskoude, n'hoc'h eus ket e anavezet, met me a anavez anezhañ; ha ma laverfen n'anavezan ket anezhañ, e vezen ur gaouiad eveldoch'; met anavezout a ran anezhañ hag e viran e c'her. **56** Abraham ho tad en deus tridet gant al levenez, o soñjal e tlee gwelout va deiz; hag e welet en deus, hag eo en em laouenaet. **57** Ar Yuzevien a lavaras dezhafi: Te ne'c'h eus ket c'hoazh hanter kant vloaz, hag ac'h eus gwelet Abraham? **58** Jezuz a lavaras dezhzo: E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h, a-raok ma voe Abraham, emaoñ. **59** Neuze e kemerjont mein evit o zeurel gantañ; met Jezuz en em guzhas hag a yeas er-maez eus an templ [o tremen dre o c'hreiz, hag evel-se ez eas kuit].

9 Evel ma oa Jezuz o tremen, e welas un den a oa dall abaoe e c'handedigezh. **2** E ziskibien a c'houlenzas digantañ: Mestr, piv en deus pec'h et, hemañ pe e gerent, dre ma'z eo ganet dall? **3** Jezuz a respondas: N'eo ket en defe hemañ pe e dud pec'h et, met abalamour ma veze oberoù Doue diskleriet ennañ. **4** E-pad ma'z eo deiz, eo ret din kas da benn oberoù an hini en deus va c'haset; an noz a zeu, ha den ne c'hell labourat enni. **5** E-pad ma'z on er bed, ez on sklerijenn ar bed. **6** O vezañ

lavaret kement-se, e krañchas d'an douar, hag e reas fank gant e halv; neuze e frotas daoulagad an dall gant ar fank-se, **7** hag e lavaras dezhafi: Kae, hag en em walch' e stank Siloa (da lavarout eo: Kaset). Mont a reas di, en em walch'as, hag ez eas kuit o welout skaer. **8** An amezeien hag ar re o devoa e welet a-raok, pa oa dall, a lavare: N'eo ket hemañ an hini en em zalc'h e azezet, hag a c'houlenne an aluzen? **9** Darn a lavare: Eñ eo; darr all a lavare: Heñvel eo outañ; eñ e-unan a lavare: Me vanunan eo. **10** Int a lavaras eta dezhafi: Penaos eo bet digoret da zaoulagad dit? **11** Eñ a respondas: Un den a c'halver Jezuz en deus graet fank, en deus eoulet gantañ va daoulagad, ha laverdin: Kae da stank Siloa, hag en em walch' enni. Me a zo eta aet, hag ez on en em walch'et, hag e welan. **12** Int a lavaras dezhafi: Pelec'h emañ an den-se? Eñ a lavaras: N'ouzon ket. **13** Kas a rejont d'ar farizianed an hini a oa bet dall. **14** Un deiz sabad e oa, p'en devoa Jezuz graet ar fank, ha p'en devoa digoret e zaoulagad dezhafi. **15** Ar farizianed a c'houlenne eta digantañ iveau penaos en devoa adkavet ar gweled. Eñ a lavaras dezhzo: Lakaet en deus fank din war va daoulagad, hag ez on en em walch'et hag e welan. **16** Neuze hiniennoù eus ar farizianed a lavaras: An den-se n'eo ket a-berzh Doue, peogwir ne vir ket ar sabad. Reoù all a lavare: Penaos e c'hell un den fall ober hevelep miraklou? Hag e oant dizunvan etrezo. **17** Lavarout a rejont a-nevez d'an dall: Ha te, petra a larez diwar e benn, p'en deus digoret dit da zaoulagad? Eñ a respondas: Ur profed eo. **18** Met ar Yuzevien ne gredjont ket e oa bet an den-se dall, hag e oa digoret e zaoulagad dezhafi, ken ma lakajont gervel e dud. **19** Hag e c'houlennjont diganto, o lavarout: Hennez eo ho mab, a laverit eo bet ganet dall? Penaos eta e wel bremafañ? **20** E dud a respondas: Ni a oar eo hor mab, hag eo bet ganet dall; **21** met n'ouzomp ket penaos e wel bremafañ, ha n'ouzomp ket piv en deus digoret dezhafi e zaoulagad. Oad en deus, goulennit digantañ, komz a raio e-unan eus ar pezh a sell outañ. **22** E dud a lavare kement-se, abalamour m'o devoa aon rak ar Yuzevien; ar Yuzevien o devoa lakaet en o fenn, penaos piv bennak a anavezje Jezuz evit ar Christ, a vije kaset kuit eus ar sinagogenn. **23** Dre-se e dud a lavaras: Oad en deus, goulennit digantañ. **24** Gervel a rejont eta evit an eil wech an den a oa bet dall, hag e laverjont dezhafi: Ro gloar da Zoue, ni a oar an den-se a zo ur pec'h et. **25** Eñ a respondas: N'ouzon ket hag-eñ eo ur pec'h et; un dra a ouzon eo penaos e oan dall, ha penaos e welan bremafañ. **26** Int a lavaras c'hoazh dezhafi: Petra en deus graet dit? Penaos en deus digoret da zaoulagad dit? **27** Eñ a respondas dezhzo: E lavaret em eus dija deoc'h, ha n'hoc'h eus ket e selaouet? Perak e fell deoc'h e glevout a-nevez? C'hoantaat a rit iveau dont da vezañ e ziskibien? **28** Neuze e tismegañsjont anezhañ hag e laverjont: Te eo a zo e ziskibl, evidomp-ni, ni a zo diskibien Moizez. **29** Ni a oar en deus Doue komzet ouzh Moizez, met evit hemañ, n'ouzomp ket a-belec'h eo. **30** An den a respondas: Un dra souezhus eo, penaos n'ouzoc'h ket a-belec'h eo; ha koulskoude en deus digoret va daoulagad din! **31** Ha, ni a oar penaos Doue ne selaou ket ar re fall; met mar deu unan bennak da enoriñ Doue da ober e volonbez, e selaou anezhañ. **32** N'eus bet klevet biskoazh en defe den digoret daoulagad un den ganet dall. (aiōn g165) **33** Ma ne vije ket hemañ eus Doue, ne c'hellie ober netra. **34** Int a respondas dezhafi: Te a zo bet ganet holl er pec'h et, hag e kelennez ac'hanoñ! Hag e kasjont anezhañ kuit. **35** Jezuz a

glevas penaos o devoa e gaset kuit, hag o vezāñ en em gavet gantañ, e lavaras dezhañ: Ha krediñ a rez e Mab Doue? 36 Eñ a respontas: Piv eo Aotrou, evit ma kredin ennañ? 37 Ha Jezuz a lavaras dezhañ: Gwelet ec'h eus anezhañ, eñ e-unan eo an hini a gomz ouzhit. 38 Neuze e lavaras: Krediñ a ran, Aotrou, hag ec'h azeulas anezhañ. 39 Ha Jezuz a lavaras: Me a zo deuet er bed-mañ da varn, evit ma welo ar re na welont ket, ha ma teuio dall ar re a wel. 40 Hag hiniennou eus ar farizianed a oa gantañ, o klevout kement-se, a lavaras dezhañ: Ha ni, bez'omp-ni iveau dall? 41 Jezuz a lavaras dezho: Ma vijec'h dall, n'ho piñe ket a bec'hed; met bremañ e lavarit: Gwelout a reomp; abalamour da gement-se ho pec'ched a chom.

10 E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h, an hini na da ket e kraou an deñved dre an nor, met a bign dre ul lec'h all, a zo ul laer hag ur brigant. 2 Met an hini a ya dre an nor, eo mesaeer an deñved. 3 Ar porzhier a zigor dezhañ an nor, hag an deñved a glev e vouezh; gervel a ra e zeñved e-unan dre o anv, hag e kas anezho er-maez. 4 Ha p'en deus lakaet er-maez e zeñved e-unan, e vale a-raok dezho, hag an deñved a heul anezhañ, abalamour ma'c'h anavezont e vouezh. 5 Met ne heuilhink ket un diavaeziad, tec'hout a raint kentoc'h dre ma n'anavezont ket mouezh an diavaezi. 6 Jezuz a lavaras dezho ar barabolenn-se, met ne gomprenjont ket ar pezh a lavare dezho. 7 Jezuz eta a lavaras dezho c'hoazh: E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h, me eo dor an deñved. 8 An holl re a zo deuet a-raok din a zo laeron ha briganted, met an deñved n'o deus ket o selaouet. 9 Me eo an nor; mar deu unan bennak e-barzh drezon, e vo salvet; dont ha mont a raio hag e kavo peurvan. 10 Al laer ne zeu nemet evit laerezh, lazhañ ha distrujañ; met me a zo deuet evit m'o devo va deñved ar vuhez ha ma vint er fonnuster. 11 Me eo ar mesaeer mat; ar mesaeer mat a ro e vuhez evit e zeñved. 12 Met an devezhour n'eo ket ar mesaeer, hag an deñved n'int ket dezhañ; pa wel ar bleiz o tont, e tilez an deñved hag e tec'h; ar bleiz a grog en deñved hag a stlabez anezho. 13 An devezhour a dec'h, abalamour ma'z eo devezhour, ha ne gemer ket preder eus an deñved. 14 Me eo ar mesaeer mat, me a anavez va deñved, hag anavezet on ganto, 15 evel ma'c'h anavez va Zad ac'hanon, hag evel ma'c'h anavezan va Zad; ha reïfi a ran va buhez evit va deñved. 16 Deñved all am eus ha n'int ket eus an tropell-mañ; ret eo din iveau degas anezho; hag e klevint va mouezh, ha ne vo nemet ur bagad, hag ur mesaeer hepken. 17 Dre-se eo e kar va Zad ac'hanon, abalamour ma roan va buhez evit he adkemer. 18 Den ne lam anezhi diganin, me a ro anezhi ac'hanon va-unan; ar galloud am eus d'he c'huitaat, hag ar galloud d'he adkemer; an urzh-se am eus bet digant va Zad. 19 Neuze e vo dizunvanezh adarre etre ar Yuzevien, abalamour d'ar geroù-se. 20 Kalz anezho a lavare: Un diaoul en deus, diskiantet eo; perak e selaouit anezhañ? 21 Re all a lavare: Ar geroù-se n'int ket eus un den dalc'het gant un diaoul. Hag un diaoul a c'hell digeriñ daoulagad ar re dall? 22 Bez' e oa e Jeruzalem gouel an Dedi, hag ar goañv a oa. 23 Evel ma valee Jezuz en templ, e porched Salomon, 24 ar Yuzevien en em zastumas eta en-dro dezhañ, hag a lavaras dezhañ: Betek pegeit e talc'hi hor spered en douetañs? Mar dout ar C'christ, lavar eñ deomp freals. 25 Jezuz a respontas dezho: E lavaret em eus deoc'h, ha ne gredit ket; an oberou a ran e anv va Zad a ro testeni ac'hanon. 26 Met

c'hwi ne gredit ket abalamour n'oc'h ket eus va deñved, evel ma em eus e lavaret deoc'h. 27 Va deñved a glev va mouezh, ha me a anavez anezho, hag int a heul ac'hanon. 28 Me a ro dezho ar vuhez peurbadus; ne vint kollet biken, ha den n'o lamo eus va dorm. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Va Zad en deus o roet din, ha brasoc'h eo eget an holl; den ne c'hell o lemel eus dorm va Zad. 30 Me hag an Tad a zo unan. 31 Neuze ar Yuzevien a gemeras a-nevez mein evit e veinat. 32 Ha Jezuz a lavaras dezho: Graet em eus dirazoc'h kalz a oberoù mat, a-berzh va Zad; evit pehini anezho e veinatait ac'hanon? 33 Ar Yuzevien a respontas dezhañ: N'eo ket evit un ober mat e veinataomp ac'hantout, met abalamour d'ur gwallgomz, dre ma n'out nemet un den hag en em rez Doue. 34 Jezuz a respontas dezho: N'eo ket skrivet en ho lezenn: Lavaret em eus: C'hwi a zo doueed? 35 Mar he deus eta galvet doueed ar re ma oa ger Doue kaset dezho (hag ar Skritur ne c'hell ket bezaañ torret), 36 lavarout a rit-hu e wallgomzan, me an hini en deus an Tad santelaet ha kaset er bed, abalamour ma em eus lavaret: Me eo Mab Doue? 37 Ma ne ran ket oberoù va Zad, na gredit ket ac'hanon. 38 Met mar o gran, ha pa ne gredfec'h ket ac'hanon, kredit da'm oberoù, evit ma'c'h anavezot ha ma kredot an Tad a zo ennon, hag ez on ennañ. 39 Klask a raent eta c'hoazh kregiñ ennañ, met en em dennaañ a reas eus o daouarn. 40 Mont a reas a-nevez en tu all d'ar Jordan, e-lec'h ma oa Yann o vadeziñ da gentaañ, hag e chomas eno. 41 Kalz a dud a zeuas d'e gavout, hag e lavarent: Yann, evit gwir, n'en deus graet mirakl ebet; met kement-holl en deus Yann lavaret eus an den-mañ a zo gwir. 42 Ha kalz a gredas ennañ el lec'h-se.

11 Bez' e oa ur c'hlainvour, anvet Lazar, eus Betania, kériadenn Mari ha Marta he c'hoar. 2 Mari a oa an hini a eoulias an Aotrou a c'hwez-vat, hag a dorchas e dreid gant he lev; ha Lazar, he breur, a oa klañv. 3 Ar c'hoarezet eta a gasas da lavarout da Jezuz: Aotrou, an hini a garez a zo klañv. 4 Jezuz, o vezaañ klevet kement-se, a lavaras: Ar c'hlainvèd-se n'eo ket d'ar marv, met evit gloar Doue eo, evit ma vo roet gloar da Vab Doue a gement-se. 5 Jezuz a gare Marta, hag he c'hoar, ha Lazar. 6 Koulskoude, p'en devoa klevet penaos e oa klañv, e chomas daou zevezh c'hoazh e lec'h ma oa. 7 Neuze e lavaras d'e ziskibien: Distroomp e Judea. 8 An diskibien a lavaras dezhañ: Mestr, ar Yuzevien a glaske, n'eus ket pell, da veinata, hag e tistroez a-nevez di! 9 Jezuz a respontas dezho: Ha n'eus ket daouzek eur en deiz? Mar bale unan bennak e-pad an deiz, ne gouezh ket, abalamour ma wel skléríjenn ar bed-mañ. 10 Met mar bale unan bennak e-pad an noz, e kouezh, abalamour n'eus ket a skléríjenn ennañ. 11 Komz a reas evel-se, ha goude e lavaras dezho: Lazar, hor mignon, a gousk; met me a ya d'e zihuniñ. 12 E ziskibien a lavaras dezhañ: Aotrou, mar kousk, e vo yac'haet. 13 Met Jezuz en devoa komzet eus mar Lazar; hag int a grede e komze eus diskuiñ ar c'housked. 14 Neuze Jezuz a lavaras dezho freals: Lazar a zo marv. 15 Hag ez eus joa ganin abalamour deoc'h, dre ne oan ket eno evit ma kredot; met deomp d'e gavout. 16 Tomaz, galvet Didim, a lavaras d'an diskibien all: Deomp, ni iveau, evit mervel gant Jezuz. 17 Jezuz, o vezaañ erruet, a gavas Lazar er bez abaoe dija pevar devezh. 18 Betania a oa war-dro pemzek stadenn eus Jeruzalem, 19 ha kalz eus ar Yuzevien a oa deuet da-gichen Marta ha Mari, evit o frealziñ diwar-benn o breur. 20 Pa ouezas

Marta e teue Jezuz, ez eas a-raok dezhañ; met Mari a chomas azezet er gêr. 21 Ha Marta a lavaras da Jezuz: Aotrou, ma vijes bet amañ, va breur ne vije ket marvet. 22 Met anavezout a ran penaos bremañ memes, holl gement a c'houllenni digant Doue, Doue en roio dit. 23 Jezuz a lavaras dezhi: Da vreur a adsavo a varv. 24 Marta a respontas dezhañ: Gouzout a ran ec'h adsavo da vev da adsavidigezh an deiz diwezhañ. 25 Jezuz a lavaras dezhi: Me eo an adsavidigezh hag ar vuhez; an hini a gred ennon a vevo, memes ha pa veve marv. 26 Ha piv bennak a vev hag a gred ennon, ne varvo biken. Ha krediñ a rez kement-se? (aïñ 165) 27 Hi a lavaras dezhañ: Ya, Aotrou, me a gred out ar C'hrist, Mab Doue, an hini a zlee dont er bed. 28 P'he devoe lavaret kement-se, ez eas hag e c'halvas Mari, he c'hoar, e-kuzh, hag e lavaras dezhi: Ar Mestr a zo amañ, hag e c'halv ac'hantout. 29 Houmañ, o vezañ klevet anezhi, a savas buan, hag a zeusas d'e gavout. 30 Jezuz ne oa ket c'hoazh aet er bourch', bez' e oa el lec'h ma oa deuet Marta a-raok dezhañ. 31 Yuzevien a oa gant Mari en ti, ouzh he frealziñ; pa weljont e oa savet ken buan, hag e oa aet er-maez, e heuilhjont anezhi, o lavarout: Mont a ra da ouelañ d'ar bez. 32 Pa voe deuet Mari el lec'h ma oa Jezuz, ha pa welas anezhañ, en em daolas d'e dreid, hag e lavaras dezhañ: Aotrou, ma vijes bet amañ, va breur ne vije ket marvet. 33 Pa welas Jezuz anezhi o ouelañ, ha penaos e ouele iveauz ar Yuzevien a oa deuet ganti, e huanadas en e spered hag e voe trubuilhet; 34 neuze e lavaras: Pelec'h hoc'h eus e lakaet? Int a lavaras dezhañ: Aotrou, deus ha gwel. 35 Jezuz en em lakaas da ouelañ. 36 War gement-se ar Yuzevien a lavaras: Gwelit penaos e kare anezhañ. 37 Met hiniennoù anezho a lavaras: Eñ, an hini en deus digoret daoulagad an dall, ha ne c'hellje ket ober iveauz na varvje ket hemañ? 38 Neuze Jezuz, o huanadiñ a-nevez ennañ e-unan, a zeusas d'ar bez: ur c'hev e oa, hag ur maen a oa lakaet warnañ. 39 Jezuz a lavaras: Lamit ar maen. Marta, c'hoar an hini marv, a lavaras dezhañ: Aotrou, c'hwez fall a zo dija gantañ, rak aze emañ abaoe pevar deiz zo. 40 Jezuz a lavaras dezhi: Ne'm eus ket lavaret dit penaos, mar kredez, e weli gloar Doue? 41 Lemel a rejont eta ar maen [eus al lec'h ma oa gourvezet an hini marv]. Ha Jezuz, o sevel e zaoulagad war-zu an neñv, a lavaras: Tad, da drugarekaat a ran eus ma ec'h eus va selaouet. 42 Gouzout a raen e selaouez ac'hanson atav, met e lavaret em eus abalamour d'ar bobl-mañ a zo en-dro din, evit ma kredo ec'h eus va degaset. 43 P'en devoe lavaret kement-se, e krias a vouezh uhel: Lazar, deus er-maez! 44 Hag an hini marv a zeusas er-maez, e zaouarn hag e dreid erreet gant bandennou, hag e zremm goloet gant ul liennenn. Jezuz a lavaras dezho: Diereit anezhañ, ha lezit eñ da vont. 45 Kalz eta a-douez ar Yuzevien a oa deuet da welout Mari, hag o devoa gwelet ar pezh en devoa Jezuz graet, a gredas ennañ. 46 Met hiniennoù anezho a yeas da gavout ar farizianed, hag a lavaras dezho ar pezh en devoa Jezuz graet. 47 Neuze ar veleien vras hag ar farizianed a zastumas ar sanedrin, hag a lavaras: Petra a raimp? Rak an den-se a ra kalz a viraklou. 48 Mar en lezomp d'ober, an holl a gredo ennañ, hag ar Romaned a zeuio, hag a zistroj al lec'h-mañ hag hor pobl. 49 Met Kaifaz, unan anezho, hag a oa beleg-meur er bloavezh-se, a lavaras dezho: Chwi n'ouzoch' netra; 50 ha ne soñjitet eo gwelloc'h da un den hepken mervel evit ar bobl, eget na veve kollet holl dud ar vro? 51 Hogen ne lavare ket kement-se anezhañ e-unan, met o vezañ beleg-meur er bloaz-

se, e tiougas penaos e tlee Jezuz mervel evit ar bobl; 52 ha n'eo ket hepken evit ar bobl, met iveauz evit dastum en ur c'horf hepken bugale Doue a zo a-stlabez. 53 Adalek an deiz-se en em guzuilhjont evit e lakaat d'ar marv. 54 Dre-se Jezuz n'en em ziskouezet ket en un doare frank e-touez ar Yuzevien, met mont a reas ac'hane en ur vro tost d'al lec'h distro, d'ur gêr galvet Efraim; hag e chomas eno gant e ziskibien. 55 Pask ar Yuzevien a oa tost, ha kalz a dud eus ar vro a bigne da Jeruzalem a-raok ar Pask, evit en em c'hlanaat. 56 Klask a raent eta Jezuz, hag, oc'h en em zerc'hel en templ, e lavarent an eil d'egile: Petra a soñjitet? Ne zeuio ket d'ar gouel? 57 Met ar veleien vras hag ar farizianed o devoa roet urzh, penaos ma ouije unan bennak pelec'h e oa, ra en diskuihlje, evit ma krogjet ennañ.

12 C'hwez' devezh a-raok ar Pask, Jezuz a zeusas da Vetania, e-lec'h ma oa Lazar, an hini a oa bet marv hag en devoa adsavet a-douez ar re varv. 2 Graet e voe dezhañ eno ur goan, Marta a servije, ha Lazar a oa unan eus ar re a oa ouzh taol gantañ. 3 Neuze Mari, o vezañ kemeret ul lur c'hwezhat a nard pur, eus ur priz bras, a eoulias ganti treid Jezuz, hag o zorchañ gant e blev; an ti a voe leuniet gant c'hwezhat an traet-se. 4 Neuze Judaz Iskariod, mab Simon, unan eus an diskibien, an hini a dlee e werzhañ, a lavaras: 5 Perak n'eo ket bet gwierzhet ar c'hwezhat-se tri c'chant diner, evit o reñ d'ar beorien? 6 Lavarout a rae kement-se, n'eo ket m'en dije preder ouzh ar beorien, met abalamour ma oa laer, hag o vezañ ma oa gantañ ar yalc'h, e kemere ar pezh a lakaed enni. 7 Jezuz a lavaras eta dezhañ: Lez anezhi d'ober; miret he deus ar c'hwezhat-se evit deiz va beziadur. 8 Rak c'hwi ho po bepred ar beorien ganeoc'h, met n'ho po ket atav ac'hanson. 9 Neuze ur vandenn vras a Yuzevien, o vezañ gouezet e oa Jezuz eno, a zeusas di, n'eo ket hepken abalamour da Jezuz, met iveauz evit gwelout Lazar, an hini en devoa adsavet a-douez ar re varv. 10 Hag ar veleien vras en em guzulias da lakaat iveauz Lazar d'ar marv, 11 rak kalz eus ar Yuzevien, abalamour dezhañ, a yae hag a grede e Jezuz. 12 An deiz war-lerc'h, ul lod bras a dud deuet evit ar gouel, o klevout e oa deuet Jezuz e Jeruzalem, 13 a gemeras brankouù palmez, hag a yeas a-raok dezhañ, o krial: Hozanna! Benniget ra vo roue Israel, an hini a zeu en anv an Aotrou!. 14 Ha Jezuz, o vezañ kavet un azenig, a bignas warnañ eno, hervez ma'z eo skrivet: 15 Na'z pez ket aon, merc'h Sion: setu, da roue a zeu, pignet war ebeul un anezene. 16 E ziskibien ne gomprenjont ket da gentañ kement-se; met pa voe roet gloar da Jezuz, neuze e teuas da soñj dezho penaos e oa bet skrivet an traouù-se diwar e benn, hag e oant bet c'hoarvezet gantañ. 17 Ar vandenn a oa gantañ p'en devoa galvet Lazar eus ar bez, ha p'en devoa e adsavet a-douez ar re varv, a roe testeni dezhañ. 18 Hag abalamour iveauz m'en devoa anavezet ar bobl penaos en devoa graet ar mirakl-se eo, e oant aet a-raok dezhañ. 19 Ar farizianed a lavaras eta etrezo: Gwelout a rit na c'hounezit netra; setu, an holl dud a ya war e lerc'h. 20 Met, bez' e oa un toullad Gresianed e-touez ar re a oa pignet evit azeuliñ e-pad ar gouel. 21 Dont a rejont da gavout Filip eus Betsaida e Galilea; hag, o pediñ anezhañ, e lavarjont dezhañ: Aotrou, ni a garfe gwelout Jezuz. 22 Filip a zeusas hag a lavaras da Andrev, hag Andrev ha Filip en lavaras da Jezuz. 23 Ha Jezuz a respontas dezho: An eur a zo deuet ma tle Mab an den resev gloar. 24 E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h: ma ne varv ket ar

c'hreunenn winizh goude ma vez taolet en douar, e chom hec'h-unan; met mar marv, e toug kalz a frouezh. **25** An hini a gar e vuhez he c'hollo, hag an hini a gasa e vuhez er bed-mañ he miro evit ar vuhez peurbadus. (*aiōnios g166*) **26** Mar servij unan bennak ac'hanon, ra zeuio war va lerc'h; hag e-lec'h ma vin, eno e vo ivez va servijer; ha mar servij unan bennak ac'hanon, an Tad a enoro anezhañ. **27** Bremañ va ene a zo trubuilhet; ha petra a lavarin? Tad, savete ac'hanon eus an eur-mañ! Met evit kement-se on deuet en eur-mañ. **28** Tad, ro gloar da'z anv. Neuze e teus ur vouezh eus an neñv, hag a lavaras: Roet em eus gloar dezhāñ, hag e roin gloar dezhāñ c'hoazh. **29** Ar bobl a oa eno, hag o devoa klevet, a lavare e oa ar c'hurun; re all a lavare: Un ael en deus komzet outañ. **30** Jezuz a gemeras ar gomz hag a lavaras dezhō: Ar vouezh-se n'eo ket evidon-me, met evidoc'h. **31** Bremañ en em ra barnedigezh ar bed-mañ; bremañ priñs ar bed-mañ a vo taolet er-maez. **32** Ha me, pa vin bet savet eus an douar, a denno an holl dud da'm c'havout. **33** Met, lavarout a rae kement-se evit merkañ dre beseurt marv e tlee mervel. **34** Ar bobl a respontas dezhāñ: Desket hon eus dre al lezenn e tle ar Christ chom da viken; penaos eta e lavarez eo ret da Vab an den bezañ savet? Piv eo ar Mab an den-se? (*aiōn g165*) **35** Jezuz a lavaras dezhō: Ar sklérjenn a zo c'hoazh ganeoc'h evit un nebeut amzer. Kerzhit e-pad m'hoc'h eus ar sklérjenn, gant aon na zeufe an déñivalijenn d'ho souuren; rak an hini a gerzh en déñivalijenn ne oar ket pelec'h ez a. **36** E-pad m'hoc'h eus ar sklérjenn, kredit er sklérjenn evit ma viot bugale ar sklérjenn. Jezuz a lavaras an traou-se, ha goude ez eas hag en em guzhas diouto. **37** Hag evitañ da vezañ graet kement a viraklou dirazo, ne gredjont ket ennañ, **38** abalamour d'ar ger en devoa ar profed Izaia lavaret da vezañ peurc'hraet: Aotrou, piv en deus kredet d'hor prezegenn? Ha da biv eo bet diskleriet brec'h an Aotrou? **39** Dre-se, ne c'hellent ket krediñ, rak Izaia en deus lavaret c'hoazh: **40** Dallet en deus o daoulagad ha kaletaet o c'halon, gant aon na welfent gant o daoulagad, ha na gomprenent gant o c'halon, ha na zistrofent ouzh Doue, ha na yac'hafen anezho. **41** Izaia a lavaras an traou-mañ, pa welas e c'hloar, ha pa gomzas anezhañ. **42** Koulskoude kalz, memes eus ar re vras, a gredas ennañ; met n'anavent ket kement-se abalamour d'ar farizianed, gant aon da vezañ kaset kuit eus ar sinagogenn. **43** Rak karout a raent muioch'ar gloar a zeu eus an dud, eget gloar Doue. **44** Met Jezuz a grias hag a lavaras: An hini a gred ennon, ne gred ket ennon, met en hini en deus va c'haset. **45** Hag an hini a wel ac'hanon, a wel an hini an deus va c'haset. **46** Me a zo deuet er bed evel sklérjenn, evit na chomo ket en déñivalijenn an neb a gred ennon. **47** Ha mar klev unan bennak va geriouù ha ne gred ket ennon, ne varnan ket anezhañ, rak n'on ket deuet evit barn ar bed, met evit e saveteiñ. **48** An hini na'm degemer ket ha na zegemer ket va geriouù en deus e varner; ar ger am eus prezeget eo, a varno anezhañ en deiz diwezhañ. **49** Rak n'eo ket ac'hanon va-unan em eus komzet, met an Tad en deus va c'haset, en deus gourc'hemennet din ar pezh a dileen lavarout ha prezeg. **50** Hag anavezout a ran penaos e c'hourc'hemenn eo ar vuhez peurbadus. An traou a lavaras eta, a lavaras evel m'en deus an Tad o lavaras din. (*aiōnios g166*)

13 A-raok gouel ar Pask, Jezuz, oc'h anavezout e oa deuet e ur evit tremen eus ar bed-mañ d'an Tad, evel m'en devoa

karet e re a oa er bed, o c'haras betek ar fin. **2** Ha da goulz koan (an diaoul o vezañ lakaet e kalon Judaz Iskariod, mab Simon, e werzhañ), **3** Jezuz, oc'h anavezout en devoa an Tad lakaet pep tra etre e zaouarn, hag e oa deuet eus Doue, hag e tistroe da Zoue, **4** a savas diouzh koan, a lamas e vantell, hag o vezañ kemeret ul liennenn, en em c'hourizas ganti. **5** Goude-se e lakaas dour en ur billig, hag en em lakaas da walc'hïñ treid e ziskibien, ha d'o zorchañ gant al liennenn a oa en-dro dezhañ. **6** Dont a reas eta da Simon-Pêr, hag hemañ a lavaras dezhañ: Te, Aotrou, te a walc'hfe din va zreid! **7** Jezuz a respontas hag a lavaras dezhañ: Te n'ouzout ket bremañ ar pezh a ran; met e c'houzout a ri diwezhatoc'h. **8** Pêr a lavaras dezhañ: Biken ne walc'h diin va zreid. Jezuz a respontas dezhañ: Ma ne walc'h an ket ac'hantou, ne'z po ket a lod ganin. (*aiōn g165*) **9** Neuze Simon-Pêr a lavaras dezhañ: Aotrou, nann hepken va zreid, met ives va daouarn ha va fenn. **10** Jezuz a lavaras dezhañ: An hini a zo bet gwalc'het en deus ezhomm e veze gwalc'het dezhañ e zreid hepken, hag emañ glan penn-dabenn. Ha c'hwiazo a zo glan, met n'oc'h ket holl. **11** Rak gouzout a rae piv oa an hini a werzhje anezhañ; abalamour da-se e lavaras: C'hwiazo n'oc'h ket glan holl. **12** Goude eta m'en devoa gwalc'het dezho o zreid, ha m'en devoa adkemeret e vantell, o vezañ en em lakaet ouzh taol, e lavaras dezhō: Ha gouzout a rit ar pezh am eus graet deoc'h? **13** Va c'hervel a rit Mestr hag Aotrou, ha gwir a lavarit, rak bez' ez on. **14** Mar em eus eta gwalc'het deoc'h ho treid, me an Aotrou hag ar Mestr, c'hwiazo a dle ives gwalc'hïñ ho treid an eil d'egile. **15** Rak roet em eus deoc'h ur skouer, abalamour ma reot evel ma em eus graet deoc'h. **16** E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h, ar servijer n'eo ket brasoc'h eget e vestr, nag an hini kaset brasoc'h eget an hini en deus e gaset. **17** Mar gouzoc'h an traou-se, ez oc'h eurus, mar sentit outo. **18** Ne gomzan ket ac'hanc'h holl; gouzout a ran ar re am eus choazet. Met ret eo d'ar Skritur bezañ peurc'hraet: An hini a zebr bara ganin en deus savet e droad em enep. **19** Me en lavar deoc'h adalek bremañ, a-raok ma'ch erruo an dra, abalamour, pa vo erruet, e kredot ar pezh emaon. **20** E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h: an hini a zegemer an hini am bo kaset, a zegemer ac'hanon; hag an hini a zegemer ac'hanon, a zegemer an hini en deus va c'haset. **21** P'en devoe Jezuz lavarat kement-se, e voe poaniet en e spered, hag e roas an testeni-mañ: E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h, unan ac'hanc'h am gwerzho. **22** Hag an diskibien a selle an eil ouzh egile, o vezañ ne ouient ket a biv eo e komze. **23** Met, unan anezho, an hini a oa karet gant Jezuz, a oa kousket ouzh taol war-zu askre Jezuz. **24** Simon-Pêr a reas sin dezhañ da c'houlenn eus piv e komze. **25** Eñ, o vezañ pleget a-us kerc'henn Jezuz, a lavaras dezhañ: Aotrou! Piv eo? **26** Jezuz a respontas: An hini a roin dezhañ un tammoù soubet. Hag, o vezañ soubet un tammoù, e roas anezhañ da Judaz Iskariod, mab Simon. **27** Ha goude m'en devoe Judaz kemeret an tammoù, Satan a yeas ennañ. **28** Met hini ebet eus ar re a oa ouzh taol ne gomprenas perak en devoa lavaret kement-se dezhañ. **29** Rak hiniennou a soñje penaos, evel ma oa ar yalc'h gant Judaz, en devoa Jezuz lavaret dezhañ: Pren ar pezh hon eus ezhomm evit ar gouel; pe, ro un dra bennak d'ar beorien. **30** O vezañ eta kemeret an tammoù, Judaz a yeas kuit raktal. Noz e oa. **31** Pa voe aet kuit, Jezuz a lavaras: Bremañ, roet eo bet gloar da Vab an

den, ha roet eo bet gloar da Zoue ennañ. 32 Mar deo bet roet gloar da Zoue ennañ, Doue a roio gloar dezhañ iveau ennañ e-unan, hag e roio gloar dezhañ prest. 33 Va bugale vihan, me a zo c'hoazh ganeoc'h evit un nebeut amzer. C'hwi am c'hlasko, hag, evel ma em eus lavaret d'ar Yuzevien, me en lavar deoc'h-hu iveau bremañ: E-lec'h ma'z an, ne c'hellit ket dont. 34 Reïñ a ran deoc'h ur gourc'hennenn nevez: Ma en em garot an eil egile; evel ma em eus ho karet, ma en em garot iveau an eil egile. 35 Eus kement-mañ ec'h anavezoo an holl penaos o'ch va diskibien, ma hoc'h eus karantez an eil evit egile. 36 Simon-Pêr a lavaras dezhañ: Aotrou, da belec'h ez ez-te? Jezuz a lavaras dezhañ: E-lec'h ma'z an, ne c'hellez ket va heuliañ bremañ; met te am heulio diwezhatoch. 37 Pêr a lavaras dezhañ: Aotrou, perak ne c'hellan ket da heuliañ bremañ? Me a rofe va buhez evidout-te. 38 Jezuz a respondas dezhañ: Te a rofe da vuhez evidon-me! E gwirionez, e gwirionez, me a lavar dit, ne gano ket ar c'hilhog, na'z po va dinac'het teir gwech.

14 Na vezent ket trubuilhet ho kalonoù. Kredit e Doue, kredit iveau ennon. 2 Bez' ez eus meur a chomaj e ti va Zad; ma ne vije ket, me am bije e lavaret deoc'h. Mont a ran da gempenn ul lec'h deoc'h. 3 Ha pa vin aet, ha pa em bo kempennet ul lec'h deoc'h, e tistroin hag ho kemerin ganin, evit ma viot c'hwi iveau el lec'h m'emaon. 4 Ha c'hwi a oar pelech'ez an, hag ec'h ouzoc'h an hent. 5 Tomaz a lavaras dezhañ: Aotrou, n'ouzomp ket pelec'h ez ez; ha penaos e c'heffemp anavezout an hent? 6 Jezuz a lavaras dezhañ: Me eo an hent, ar wirionez hag ar vuhez; den ne zeu d'an Tad, nemet drezon. 7 Mar ho piñe va anavezet, ho piñe anavezet va Zad; hag a-vremañ ec'h anavezit anezhañ, hag hoc'h eus e welet. 8 Filip a lavaras dezhañ: Aotrou, diskouez deomp an Tad, hag eo a-walc'h deomp. 9 Jezuz a lavaras dezhañ: Keit all a zo abaoe ma'z on ganeoc'h, ha te ne c'h eus ket va anavezet! Filip, an hini en deus va gwelet, en deus gwelet an Tad. Penaos eta e lavarez: Diskouez deomp an Tad? 10 Ha ne gredez ket on-me en Tad, hag emañ an Tad ennon? Ar gerioù a lavar an deoc'h, n'o lavarant ket ac'hanson va-unan; met an Tad a chom ennon, a ra e-unan an oberoù a ran. 11 Kredit ac'hanson pa lavarant ez on en Tad, hag emañ an Tad ennon; pe kredit ac'hanson da vihanañ abalamour d'an oberoù-se memes. 12 E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h: An hini a gred ennon a raio iveau an oberoù a ran, hag e raio reou vrasoc'h c'hoazh eget ar re-mañ, abalamour ma'z an da gavout va Zad. 13 Ha kement a c'houlennot em any, me a raio anezhañ, evit ma vo roet gloar d'an Tad er Mab. 14 Mar goulennit un dra bennak em any, me a raio anezhañ. 15 Mar karit ac'hanson, mirit va gourc'hennennou. 16 Ha me a bedo an Tad, hag eñi a roio deoc'h ur Frealzer all, evit chom da viken ganeoc'h, (*aïon g165*) 17 ar Spered a wirionez, na c'hell ket ar bed degemer anezhañ, dre na wel ket anezhañ, ha n'anavez ket anezhañ; met c'hwi a anavez anezhañ, abalamour ma chom ganeoc'h, ha ma vo ennoc'h. 18 Ne lezin ket ac'hanson'h emzivated; dont a rin d'ho kavout. 19 C'hoazh un nebeut amzer, hag ar bed ne'm gweloken, met c'hwi am gwelok, abalamour ma vevan, ha ma vevot iveau. 20 En deiz-se, ec'h anavezot emaon em Zad, ha c'hwi ennon, ha me ennoc'h. 21 An hini en deus va gourc'hennennou, hag a vir anezho, hennez eo an hini a gar ac'hanson; hag an hini a gar ac'hanson, a vo karet gant va Zad, ha me en karo hag en em roin da anavezout dezhañ. 22 Judaz, neket an Iskariod,

a lavaras dezhañ: Aotrou! A-belec'h e teu ma en em roi da anavezout deomp, ha nann d'ar bed? 23 Jezuz a respondas dezhañ: Mar kar unan bennak ac'hanon, e viro va ger, ha va Zad a garo anezhañ, hag e teuimp d'eo gavout, hag e raimp hor chomaj gantañ. 24 An hini na gar ket ac'hanon, ne vir ket va gerioù; hag ar ger hoc'h eus klevet n'eo ket ac'hanon-me, met eus an Tad en deus va chaset. 25 Lavarout a ran deoc'h an traou-mañ e-pad ma choman ganeoc'h. 26 Met ar Frealzer, ar Spered-Santel a gaso an Tad em anv, a gelenno deoc'h an holl draoù, hag a zegaso soñj deoc'h e kement am eus lavaret deoc'h. 27 Lezel a ran ganeoc'h ar peoc'h; reïñ a ran deoc'h va feoc'h; ne roan ket anezhi deoc'h evel ma ro ar bed. Na vezet ket ho kalon nec'het, na spontet. 28 Klevet hoc'h eus em eus lavaret deoc'h: Mont a ran kuit, hag e tistroan davedoc'h. Mar karjec'h ac'hanon, ho piñe levenez eus ar pezh am eus lavaret: Mont a ran da gavout an Tad; rak va Zad a zo brasoc'h egedon. 29 Ha me am eus e lavaret deoc'h bremañ, a-raok ma erruo an dra, evit pa vo erruet, e kredot. 30 Ne gomzin ken kalz ganeoc'h, rak priñs ar bed-mañ a zeu; ha n'en deus netra ennon. 31 Met evit ma'c'h anavezoo ar bed penaos e karan va Zad, ha penaos e ran ar pezh en deus an Tad gourc'hennennet din, savit ha deomp ac'hann.

15 Me eo ar wir wiñienn, ha va Zad eo ar gwinier. 2 Lemel a ra ac'hanon kement brank na zoug ket a frouezh; hag e tivarr kement brank a zoug frouezh, evit ma tougo c'hoazh muioc'h a frouezh. 3 Dija oc'h-hu glan, abalamour d'ar gomz am eus lavaret deoc'h. 4 Chomit ennon, hag e chomin ennoc'h. Evel na c'hell ket ar brank dougen frouezh anezhañ e-unan, ma ne chom stag oush ar wiñienn, c'hwi ne c'hellot ket kennebeut ma ne chomit ket ennon. 5 Me eo ar wiñienn, ha c'hwi eo ar brankou. An hini a chom ennon ha ma choman ennañ, a zoug kalz a frouezh; rak hepdon ne c'hellit ober netra. 6 Ma ne chom ket unan bennak ennon, taolet eo er-maez evel ar brank, hag e sec'h; neuze e tastumer ar brankou, o zaoler en tan hag e tevont. 7 Mar chomit ennon, ha mar chom va gerioù ennoc'h, c'hwi a c'houlenno ar pezh a fello deoc'h, hag ho po anezhañ. 8 Roet e vo gloar da'm Zad, mar dougit kalz a frouezh, ha c'hwi a vo va diskibien. 9 Evel m'en deus an Tad va c'haret, me am eus iveau ho karet; chomit em c'harantez. 10 Mar mirit va gourc'hennennou, e chomot em c'harantez, evel ma em eus miret gourc'hennennou va Zad, hag e choman en e garantez. 11 Lavaret em eus deoc'h an traou-mañ, evit ma chomo va levenez ennoc'h, ha ma vo ho levenez peurleuniet. 12 Va gourc'hennenn eo, ma en em garot an eil egile, evel ma em eus ho karet. 13 Den n'en deus brasoc'h karantez eget an hini a ro e vuhez evit e vignoned. 14 C'hwi a vo va mignonned, mar grit kement a c'hourc'hennenn deoc'h. 15 N'ho kalvan ken servijerien, rak ar servijer ne oar ket petra a ra e vestr, met ho kernel a ran mignonned, abalamour ma em eus roet deoc'h da anavezout kement am eus klevet gant va Zad. 16 N'eo ket c'hwi hoc'h eus va choazet, met me eo am eus ho choazet, hag am eus ho lakaet, evit ma'z eot, ha ma tougot frouezh, ha ma vo ho frouezh kendalc'hus, ha ma roio va Zad deoc'h ar pezh a c'houlennot outañ em anv. 17 Ar pezh a c'hourc'hennenn deoc'h eo ma en em garot an eil egile. 18 Mar kasa ar bed ac'hanson, gouezit penaos en deus va c'hasaet a-raok deoc'h. 19 Mar bijec'h eus ar bed, ar bed a garje ar pezh a vije dezhañ;

met abalamour ma n'oc'h ket eus ar bed, met ma em eus ho choazet er bed, abalamour da-se eo e kasa ar bed ac'hanoc'h. **20** Ho pet soñj eus ar ger am eus lavaret deoc'h: Ar mevel n'eo ket brasoc'h eget e vestr. Mar o deus va gwalgasket, e wallgasint ivez ac'hanoc'h; mar o deus miret va ger, e virint ivez hoc'h hini. **21** Met ober a raint deoc'h kement-se holl abalamour da'm an, rak n'anavezont ket an hini en deus va c'haset. **22** Ma ne vijen ket deuet, ha ma ne'm bije ket komzet outo, n'o dije ket a bec'hed; met bremañ n'o deus ket a zigarez evit o fec'hed. **23** An hini a gasa ac'hanon, a gasa ivez va Zad. **24** Ma ne'm bije ket graet en o zouez an oberoù n'en deus graet hini all ebet, n'o dije ket a bec'hed; met bremañ o deus o gwelet, hag o deus kasaet ac'hanon ha va Zad ivez. **25** Met kement-se a zo evit ma vo peurc'hraet ar ger a zo skrivet en o lezenn: Va c'hasaet o deus hep abeg. **26** Met pa vo deuet ar Frealar, a zegasin deoc'h a-berzh an Tad, ar Spered a wirionez a zeu eus an Tad, eñ a roio testeni ac'hanon. **27** Ha c'hwi iverz, c'hwi a roio testeni, abalamour m'emaoc'h ganin adalek ar penn-kentañ.

16 Lavaret em eus deoc'h an traoù-mañ, evit na gemerot ket a skouer fall. **2** Kas a raint ac'hanoc'h kuit eus o sinagogennou; an eur a zeu ma kredo piv bennak ho lakaio d'ar marv servijañ Doue. **3** Ober a raint kement-se deoc'h, abalamour n'o deus ket anavezet na va Zad na me. **4** Met me am eus lavaret deoc'h an traoù-se, evit m'ho po soñj, pa vo deuet an eur, em eus o lavaret deoc'h. Ne'm eus ket lavaret anezho deoc'h abaoe ar penn-kentañ, abalamour ma oan gameoc'h. **5** Met bremañ ez an da gavout an hini en deus va c'haset, hag hini ac'hanoc'h ne c'houlenn ouzhit: Pelec'h ez ez? **6** Met, abalamour ma em eus lavaret deoc'h an traoù-mañ, an dristidigezh he deus leuniet ho kalon. **7** Koulskoude, me a larvar deoc'h ar wirionez, talvoudek eo deoc'h ez afen kuit; rak ma ne dan ket kuit, ar Frealer ne zeuio ket d'ho kavout; met mar dan kuit, me a gaso anezhañ deoc'h. **8** Ha pa vo deuet, e kendrec'ho ar bed a bec'hed, a reizhder, hag a varnedigezh: **9** a bec'hed, abalamour na gredont ket ennon; **10** a reizhder, abalamour ma'z an da gavout va Zad ha ne'm gwelot mui; **11** a varnedigezh, abalamour priñs ar bed-mañ a zo dija barnet. **12** Kalz a draoù all am eus c'hoazh da larvarout deoc'h, met n'oc'h ket c'hoazh evit o dougen. **13** Met pa vo deuet hennezh, ar Spered a wirionez, e reno ac'hanoc'h en holl wirionez, rak ne gomzo ket anezhañ e-unan, met larvarout a raio kement en devo klevet, hag e tisklérieo deoc'h an traoù da zont. **14** Eñ eo an hini a roio gloar din, abalamour ma kemero eus ar pezh a zo din, ha ma en disklérieo deoc'h. **15** Kement en deus an Tad a zo din; setu perak em eus lavaret e kemero eus ar pezh a zo din, hag en disklérieo deoc'h. **16** C'hoazh un nebeut amzer ha ne'm gwelot mui; hag a-nevez un nebeut amzer goude em gwelot, abalamour ma'z an da gavout va Zad. **17** Hag hinienou eus an diskibien a lavaras an eil d'egile: Petra eo ar pezh a larvar deomp: A-benn nebeut amzer, ne'm gwelot mui; hag a-nevez un nebeut amzer goude em gwelot; hag: Abalamour ma'z an da gavout va Zad? **18** Larvarout a raent eta: Petra eo pa larvar: A-benn nebeut amzer? N'ouzomp ket ar pezh a larvar. **19** Jezuz eta, oc'h anavezout e c'hoantaent ober goulennou outañ, a lavaras dezho: C'hwi a ra goulennou an eil ouzh egile diwar-benn ar pezh am eus lavaret: A-benn nebeut amzer, ne'm gwelot mui; hag a-nevez un nebeut amzer goude em gwelot.

20 E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h, c'hwi a welo hag a hirvoudo, hag ar bed en em laouenaio; c'hwi a vo en dristidigezh, met ho tristidigezh a vo troet e levenez. **21** Pa wilioud ur wreg, he devez poan, abalamour ma vez deuet he amzer; met adalek ma'z eo gwilioudet eus ur bugel, n'he devez ken soñj eus foan, gant ar joa he deus da vezañ ganet un den er bed. **22** Evel-se, c'hwi a zo bremañ en dristidigezh; met me ho kwelo a-nevez, hag ho kalon en em laouenaio, ha den ne lamo diganeoc'h ho levenez. **23** Hag en dez-se, c'hwi ne c'houlennot ken mann ouzhit war netra. E gwirionez, e gwirionez, me a lavar deoc'h, penaos kement a c'houlennot digant an Tad em anv, e roio anezhañ deoc'h. **24** Betek vremañ n'hoc'h eus goulennet netra em anv; goulennit, hag ho po, evit ma vo ho levenez peurleuniet. **25** Me am eus lavaret deoc'h an traoù-mañ e parabolennou; met an amzer a zeu na gomzin ken deoc'h e parabolennou; met me a gomzo deoc'h freals eus an Tad. **26** En dez-se, c'hwi a c'houlennem em anv, ha ne lavaran ket deoc'h e pedin an Tad evidoc'h, **27** rak an Tad e-unan ho kar, abalamour m'hoc'h eus va c'haret, ha m'hoc'h eus kredet on deuet eus Doue. **28** Me a zo deuet eus an Tad, hag on deuet er bed; lezel a ran a-nevez ar bed, hag ez an da gavout va Zad. **29** E ziskibien a lavaras dezhañ: Setu, bremañ e kombez freals, ha ne lavez parabolenn ebet. **30** Bremañ, ni a oar ec'h anavezez an holl draoù, ha ne'c'h eus ket ezhomm e c'houlennfe den netra ouzhit; abalamour da-se eo e kredomp out deuet eus Doue. **31** Jezuz a respontas dezho: C'hwi a gred bremañ? **32** Setu, an eur a zeu, hag deuet eo dija, penaos e viot stlabezet pep hini ouzh e gestez, ha penaos e lezot ac'hanon va-unan; met me n'on ket va-unan, abalamour va Zad a zo ganin. **33** Lavaret em eus deoc'h an traoù-mañ evit m'ho po ar peoc'h ennon; c'hwi ho po trubuilhou er bed, met bezit kalonek, me am eus trech'et ar bed.

17 Jezuz a gomzas evel-se, hag o sevel e zaoulagad etrezek an neñv, e lavaras: Tad, an eur a zo deuet; ro gloar da'z Mab, evit ma roio gloar da Vab dit, **2** hervez ma ec'h eus roet dezhañ galloud war bep kig, evit ma roio ar vuhez peurbadus d'an holl re ac'h eus roet dezhañ. (aiōnios g166) **3** Hag ar vuhez peurbadus eo, ma'c'h anavezint ac'hanout, te, ar gwir Doue hepken, ha Jezuz-Krist, an hini ac'h eus kaset. (aiōnios g166) **4** Roet em eus gloar dit war an douar; echuet em eus al labour az poa roet din d'ober. **5** Ha bremañ, ro gloar din, Tad, ez kichen da-unan, eus ar gloar-se am boa tost ouzhit a-raok ma voe graet ar bed. **6** Disklérieo em eus da anv d'an dud ac'h eus roet din eus ar bed; dit e oant, hag ec'h eus o roet din, hag o deus miret da c'her. **7** Anavezet o deus bremañ penaos kement ac'h eus roet din a zeu ac'hanout. **8** Rak roet em eus dezho ar gerioù ac'h eus roet din, hag o deus o degemeret, hag o deus anavezet e gwirionez on deuet ac'hanout, hag o deus kredet ec'h eus va c'haset. **9** Pediñ a ran evito, ne bedan ket evit ar bed, met evit ar eac'h eus roet din, abalamour ma'z int dit. **10** Ha kement a zo din, a zo dit; hag ar pezh a zo dit, a zo din; hag enno e vez roet gloar din. **11** Me n'on ken er bed, met ar re-mañ a zo er bed, ha me a ya da'z kavout. Tad santel, mir ez anv ar eac'h eus roet din, evit ma vint unan, eveldomp-ni. **12** E-pad ma oan ganto er bed, e tiwallen anezho ez anv. Miret em eus ar eac'h eus roet din, hag hini ebet anezho n'eo en em gollet, nemet mab ar gollidigezh, evit ma vije ar Skritur peurc'hraet. **13** Ha bremañ, me a ya da'z kavout, hag e lavaran an traoù-

mañ er bed, evit ma vo va levenez peurleuniet enno. **14** Roet em eus dezhzo da c'her, hag ar bed en deus kasaet anezho, abalamour n'int ket eus ar bed, evel n'on ket va-unan eus ar bed. **15** Ne bedan ket ac'hanout d'lelem eus ar bed, met d'o diwall diouzh an droug. **16** N'int ket eus ar bed, evel n'on ket va-unan eus ar bed. **17** Santela anezho dre da wirionez; da c'her eo ar wirionez. **18** Evel ma ec'h eus va c'haset er bed, em eus iveauz o c'haset er bed. **19** Ha me en em santela va-unan evito, evit ma vint iveauz santelaet dre ar wirionez. **20** Ne bedan ket hepken evito, met iveauz evit a re a gredo ennon dre o ger, **21** evit ma vint holl unan, evel ma'z out ennon o Tad, hag evel ma'z on ennout, evit ma vint iveauz unan ennomp, evit ma kredo ar bed eo te ac'h eus va c'haset. **22** Roet em eus dezhzo ar gloar ac'h eus roet din, evit ma vint unan, evel ma'z omp ni unan, **23** me enno, ha te ennon, evit ma vint unan en un doare klok, ha ma'ch anavezo ar bed ec'h eus va c'haset, hag e karez anezho evel ma ec'h eus va c'haret. **24** Tad, me a fell din e vo ganin ar re ac'h eus roet din, el lec'h e vin, evit ma welint ar gloar ac'h eus roet din, rak va c'haret ec'h eus a-raok krouidigezh ar bed. **25** Tad gwirion, ar bed n'en deus ket anavezet ac'hanout; met me am eus anavezet ac'hanout, hag ar re-mañ o deus anavezet eo te ac'h eus va c'haset. **26** Hag em eus roet da anavezout dezhzo da anv, hag e roin anezhañ da anavezout dezhzo, evit ma vo enno ar garantez ac'h eus bet evidon, ha ma vin iveauz enno.

18 Goude m'en devoe Jezuz lavaret an traou-mañ, ez eas gant e ziskibien en tu all d'all froud Kedron, e-lec'h ma oa ul liorzh; antreal a reas enni, eñ hag e ziskibien. **2** Judaz, an hini en gwerzhe, a anaveze iveauz al lec'h-se, abalamour Jezuz a oa aet allies eno gant e ziskibien. **3** Judaz eta, o vezañ kemeret ur vandenn soudarded ha serjanted ar veleien vras hag ar farizianed, a zeuas eno gant leternioù, gant gouloù ha gant armoù. **4** Ha Jezuz, o c'houzout kement a dlee c'hoarvezout gantañ, a yeas en o raok hag a lavaras dezhzo: Piv a glaskit? **5** Int a respontas dezhfañ: Jezuz a Nazared. Jezuz a lavaras dezhzo: Me eo. Ha Judaz, an hini en gwerzhe, a oa iveauz ganto. **6** Kerkent m'en devoe lavaret dezhzo: Me eo, e teujont a-drefiv, hag e kouezhjont d'an douar. **7** Goulenn a reas c'hoazh ur wech outo: Piv a glaskit? Hag int a respontas: Jezuz a Nazared. **8** Jezuz a respontas: Lavaret em eus deoc'h penaos eo me; mar deo eta me a glaskit, lezit ar re-mañ da vont kuit. **9** Kement-mañ a c'hoarvezas evit ma vije peurc'hraet ar gomz-mañ en devoe lavaret: Ne'm eus kollet hini ebet eus ar re ac'h eus roet din. **10** Neuze Simon-Pêr, a oa gantañ ur c'helez, a dennas anezhañ, a skoas gantañ ur servijer d'ar beleg-meur, hag a droc'has e skouarn dehou dezhfañ; ar servijer-se a oa anvet Malkuz. **11** Met Jezuz a lavaras da Bêr: Laka da gleze en e c'houin; ha n'evin ket an hanaf en deus an Tad roet din? **12** Neuze ar vandenn soudarded, ar ch'habitent hag an dud kaset gant ar Yuzevien a gemeras Jezuz, a ereas anezhañ, **13** hag a gasas anezhañ da gentañ da di Annaz, abalamour ma oa tad-kaer da Gaifaz, beleg-meur ar bloaz-se. **14** Kaifaz a oa an hini en devoe roet ar c'huzul-se d'ar Yuzevien, penaos e oa talvoudek e varvje un den hepken evit ar bobl. **15** Met, Simon-Pêr, gant un diskibl all, en devoe heuliet Jezuz. An diskibl-se a oa anavezet gant ar beleg-meur, hag ez eas gant Jezuz e palez ar beleg-meur. **16** Met Pêr a oa chomet er-maez, e-tal an nor. An diskibl all, hag a oa anavezet gant ar beleg-meur, a yeas eta da gomz ouzh

ar borzhieroz, hag a lakaas Pêr da vont e-barzh. **17** Neuze ar vatezh (ar borzhieroz) a lavaras da Bêr: N'out ket iveauz eus diskibien an den-se? Eñ a lavaras: N'on ket. **18** Ar mevelien hag ar servijerien a oa eno, o vezañ graet tan, abalamour ma oa yen, e tommant. Pêr a oa ganto, hag e tomme. **19** Ar beleg-meur a reas goulennou ouzh Jezuz diwar-benn e ziskibien, ha diwar-benn e gredenn. **20** Jezuz a respontas dezhfañ: Komzet em eus skaer d'an bud; atav em eus kelennet er sinagogenn hag en templ, e-lec'h m'en em zastum ar Yuzevien eus a bep lec'h, ha ne'm eus lavaret netra e-kuzh. **21** Perak eta e rez goulennou ouzhin? Gra da c'houlennou ouzh a re o deus klevet ar pezh am eus lavaret dezhzo: an bud-se a oar ar pezh am eus lavaret. **22** P'en devoe lavaret kement-se, unan eus ar servijerien a oa eno, a roas ur jodad da Jezuz, en ur lavarout dezhfañ: Evel-se eo e respontez d'ar beleg-meur? **23** Jezuz a respontas dezhfañ: Mar em eus komzet fall, diskouez ar pezh fall am eus lavaret; met mar em eus komzet mat, perak e skeoz ac'h-anon? **24** Hag Annaz a gasas anezhañ erreet da Gaifaz ar beleg-meur. **25** Simon-Pêr a oa eno, hag en em domme; lavarout a rejont dezhfañ: Ha n'out ket te iveauz eus e ziskibien? Eñ en nac'has hag a lavaras: N'on ket. **26** Unan eus mevelien ar beleg-meur, a oa kar d'an hini en devoe Pêr troc'het e skouarn, a lavaras dezhfañ: Ha ne'm eus ket da welet el liorzh gantañ? **27** Pêr en nac'has adarre; ha kerkent ar c'hilhog a ganas. **28** Neuze e kasjont Jezuz eus ti Kaifaz d'ar pretordi; ar mintin e oa, ha n'ejonnt ket e-barzh ar pretordi o-unan, gant aon d'en em saotrañ, evit ma c'helljent debriñ ar Pask. **29** Pilat, o vezañ aet d'o c'havout, a lavaras dezhzo: Pet tamall a rit a-enep an dense? **30** Respont a rejont dezhfañ: Ma ne vije ket un torfedour, n'hor bije ket e lakaet etre da zaouarn. **31** Pilat a lavaras dezhzo: Kemerit anezhañ hoc'h-unan, ha barnit efi hervez ho lezenn. Ar Yuzevien a lavaras dezhfañ: N'hon eus ket ar galloud da lazhañ den. **32** Kement-mañ a c'hoarvezas evit ma vije peurc'hraet ar pezh en devoe Jezuz lavaret, o verkañ dre beseurt marv e tlee mervel. **33** Neuze Pilat a zistroas d'ar pretordi hag o vezañ lakaet Jezuz da zont, e lavaras dezhfañ: Bez' out-te roue ar Yuzevien? **34** Jezuz a respontas dezhfañ: Ac'hanout da-unan eo e lavarez kement-se, pe reoù all o deus e lavaret dit? **35** Pilat a respontas: Ha Yuzev on-me? Da bobl hag ar veleien vras o deus da lakaet etre va daouarn. Petra ac'h eus graet? **36** Jezuz a respontas dezhfañ: Va rouantelezh n'eo ket eus ar bed-mañ; mar bije bet va rouantelezh eus ar bed-mañ, va mevelien o dije stourmet evit na vijen ket lakaet e daouarn ar Yuzevien; met bremañ va rouantelezh n'eo ket ac'h. **37** Neuze Pilat a lavaras dezhfañ: Te a zo eta roue? Jezuz a respontas: E lavarout a rez; roue on, evit-se eo on bet ganet, hag evit-se eo on deuet er bed, evit reïñ testeni d'ar wirionez. Piv bennak a zo eus ar wirionez, a selaou va mouezh. **38** Pilat a lavaras dezhfañ: Petra eo ar wirionez? Ha goude m'en devoe lavaret kement-se, ez eas a-nevez da gavout ar Yuzevien, hag e lavaras dezhzo: Ne gavan torfed ebet en den-se. **39** Met, bez' hoc'h eus ur c'his en ho touez, ma laoskfen deoc'h unan bennak gant ar Pask. Fellout a ra deoc'h eta e laoskfen deoc'h roue ar Yuzevien? **40** Neuze an holl a grias a-nevez: Na laosk ket hemañ, met Barabbaz. Ha Barabbaz a oa ul laer.

19 Pilat eta a gemeras Jezuz, hag a lakaas anezhañ da vezañ skourjezet. **2** Ar soudarded, o vezañ gweet ur

gurunenn spern, a lakaas anezhi war e benn, hag a wiskas anezhañ gant ur vantell voulk. 3 Hag e lavarent dezhañ: Roue ar Yuzevien, ni a salud ac'hanout; hag e roent jodadoū dezhāñ. 4 Pilat o vezaañ aet a-nevez er-maez a lavaras dezhō: Setu, e tegasan anezhañ deoc'h er-maez, evit ma ouiot penaos ne gavan torfed ebet ennañ. 5 Jezuz a yeas eta er-maez, o tougen ar gurunenn spern hag ar vantell voulk; ha Pilat a lavaras dezhō: Setu an den. 6 Met pa welas ar veleien vras hag ar servijerien anezhañ, e krijont: Ouzh ar groaz! Ouzh ar groaz! Pilat a lavaras dezhō: Kemer anezhañ hoc'h-unan ha kroazstagit anezhañ; rak me ne gavan torfed ebet ennañ. 7 Ar Yuzevien a respontas dezhāñ: Ni hon eus ul lezenn, hag hervez hol lezenn e tle mervel, abalamour ma'z eo en em rae Mab Doue. 8 Pilat, o klevout ar ger-se, en devoe c'hoazh muioc'h a zoujañs. 9 Distreiñ a reas eta er pretordi, hag e lavaras da Jezuz: A-belec'h out? Met Jezuz ne roas respont ebet dezhāñ. 10 Neuze Pilat a lavaras dezhāñ: Ne lavez netra din? N'ouzout ket em eus ar galloud da lakaat kroazstagañ ac'hanout, hag ar galloud da'z leuskel da vont? 11 Jezuz a respontas dezhāñ: Te ne'z piuje galloud ebet warnon, ma ne vije ket bet roet dit diouzh krec'h; setu perak an hini en deus va lakaet etre da zaouarn en deus graet ur pec'hed brasoc'h. 12 Adalek neuze Pilat a glaske e leuskel; met ar Yuzevien a grie: Mar laoskez an den-se, n'ou ket mignon da Gezar; rak piv bennak en em c'hra roue, en em laka a-enep Kezar. 13 Pilat, o klevout ar gomz-se, a gasas Jezuz er-maez, hag a azezas war e gador-varn, el lec'h galvet ar Pavez, hag en hebraeg Gabbata 14 (met kempennadur ar Pask e oa, ha war-dro ar c'hwech'het eur); hag e lavaras d'ar Yuzevien: Setu ho roue. 15 Met int a grías: Lam anezhañ! Lam anezhañ! Ouzh ar groaz! Pilat a lavaras dezhō: Ha kroazstagat a rin ho roue? Ar veleien vras a respontas: Ni n'hon eus roue all ebet nemet Kezar. 16 Neuze e roas anezhañ dezhō evit bezañ kroazstaget. Kemer a rejont eta anezhañ hag e kasjont Jezuz ganto. 17 Ha Jezuz, o tougen e groaz, a zeuas el lec'h anvet ar Ch'lopenn, hag a zo en hebraeg Golgota. 18 Eno e kroazstagont anezhañ ha daou all gantañ, unan en un tu, hag unan all en tu all, ha Jezuz er c'hereiz. 19 Pilat a reas iveau ur skrid, hag en lakaas war ar groaz; ennañ e oa skrivet: JEZUZ A NAZARED, ROUE AR YUZEVIEN. 20 Kalz eus ar Yuzevien a lennars ar skrid-se, abalamour al lec'h ma oa Jezuz kroazstaget a oa tost da gêr; skrivet e oa en hebraeg, e gresianeg hag e latin. 21 Beleien vras ar Yuzevien a lavaras da Bilat: Na skriv ket: Roue ar Yuzevien, met penaos en deus lavaret: Me eo roue ar Yuzevien. 22 Pilat a respontas: Ar pezh am eus skrivet, am eus skrivet. 23 Goude m'o devoe ar soudarded kroazstaget Jezuz, e kemerjont e zilhad, hag e rejont peder lodenn, ul lodenn evit pep himi; kemer a rejont iveau ar sae; met ar sae a oa hep gwri, eus ur wiadenn, adalek krec'h betek traorñ. 24 Lavaret a rejont eta etrezo: Na lodennomp ket anezhi, met taolomp ar sord da biv e vo. Evel-se a voe, evit ma vije peurc'hraet ar gomz-mañ eus ar Skritur: Lodennet o deus va dilhad, ha taoleto o deus va sae d'ar sord. Evel-se e reas ar soudarded. 25 Mamm Jezuz, ha c'hoar e vamm, Mari gwreg Klopaz, ha Mari a Vaggala, en em zalc'h e tost ouzh kroaz Jezuz. 26 Jezuz eta, o welout e vamm hag en hec'hichen an diskibl a gare, a lavaras d'e vamm: Gwreg, setu da vab. 27 Neuze e lavaras d'an diskibl: Setu da vamm. Hag adalek an eur-se, an diskibl a gemeras anezhi en e di. 28 Goude-se, Jezuz, o welout penaos e oa peurc'hraet holl,

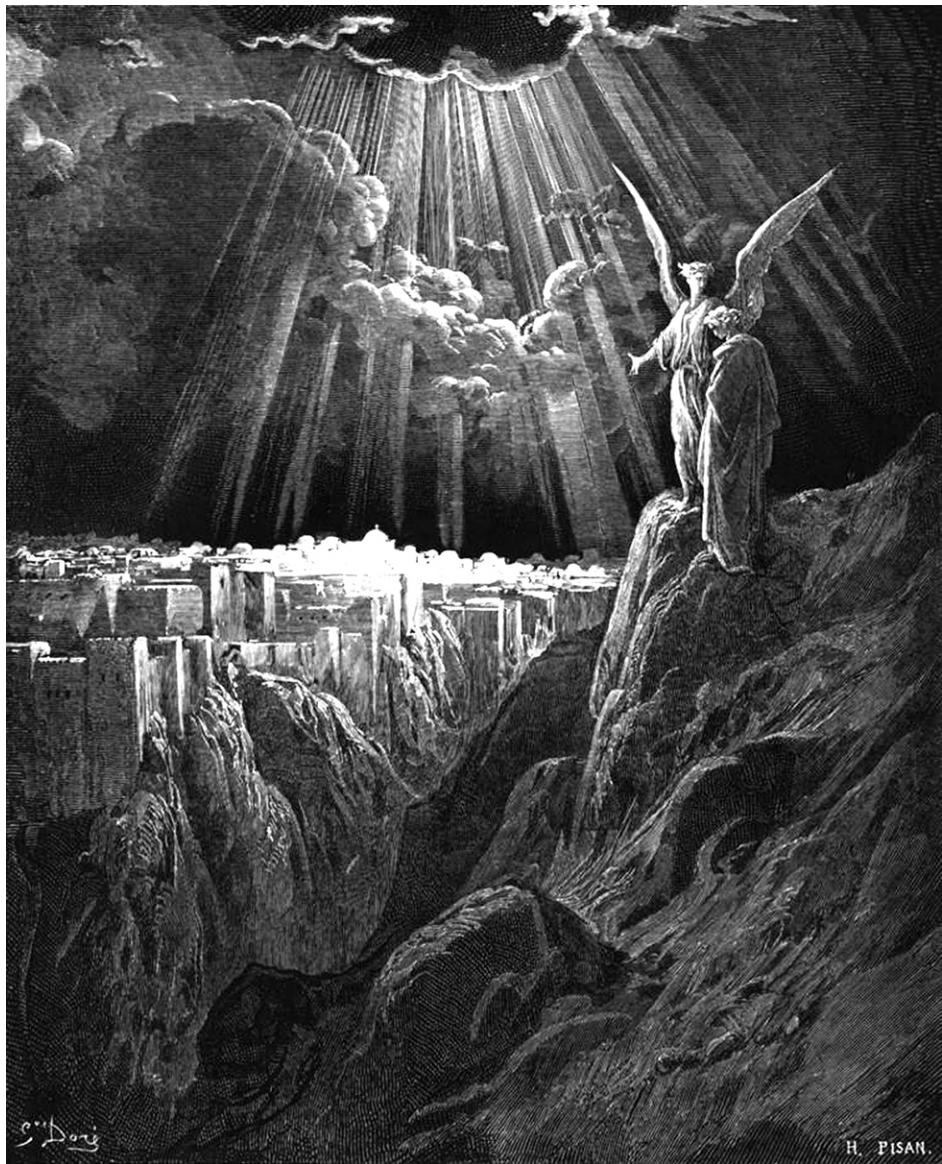
a lavaras, evit ma vije ar Skritur peurc'hraet: Sec'hed am eus. 29 Bez' e oa eno ul lestr leun a winegr. Leuniañ a rejont eta ur spoueeenn a winegr, hag o vezaañ he lakaet e penn ur gorzenn sikadez, e kinnigjont anezhi d'e c'henou. 30 P'en devoa Jezuz kemer ar gwinegr e lavaras: Peurc'hraet eo pep tra! Hag, o vezaañ pleget e benn, e roas ar spered. 31 Met, ar Yuzevien, gant aon na chomfe ar c'horfoū war ar groaz deiz ar sabad (rak kempennadur ar Pask e oa, hag ar sabad-se a oa un deiz bras), a c'houlennjont digant Pilat ma vije torret o divhár d'ar re groazstaget, ha ma vijent tennet ac'hane. 32 Ar soudarded a zeuas eta hag a dorras e zivhar d'an hini kentañ, goude d'an eil a oa kroazstaget gantañ. 33 Met pa zeujont da Jezuz, o welout e oa dija marv, ne dorrijont ket dezhāñ e zivhar. 34 Koulskoude unan eus ar soudarded a doullas e gostez dezhāñ gant ul lañs, ha kerkent e tilamas anezhañ gwad ha dour. 35 An hini en deus gwelet a ro testeni a gement-se (hag e desteni a zo gwirion, hag e oar e lavar gwir), evit ma kredot. 36 Ha kement-se a erruas evit ma vije ar Skritur peurc'hraet: E eskern ne vint ket torret. 37 Hag e lec'h all ar Skritur a lavar c'hoazh: Gwelout a raint an hini o deus toulet. 38 Goude-se, Jozef a Arimatea hag a oa diskibl da Jezuz, met e-kuzh gant aon rak ar Yuzevien, a c'houlennas digant Pilat lemel korf Jezuz, ha Pilat en lezas d'e gemer. Dont a reas eta hag e lamas korf Jezuz. 39 Nikodem, an hini, er pennkentañ, a oa aet en noz da gavout Jezuz, a zeuas iveau, o tegas war-dro kant lur eus ur veskadenn mir hag aloez. 40 Kemer a rejont eta korf Jezuz, hag e c'holojont anezhañ gant bandennoū ha gant al louzoū a c'hwezh-vat, evel m'o devoa ar Yuzevien ar c'his da sebeliañ. 41 Setu, e oa ul liorzh el lec'h ma oa bet kroazstaget, hag el liorzh ur bez nevez na oa bet c'hoazh lakaet den ennañ. 42 Lakaat a rejont eta Jezuz ennañ, abalamour da gempennadur ar Yuzevien hag iveau dre ma oa tost ar bez.

20 An deiz kentañ eus ar sizhun, Mari a Vaggala a zeuas mintin mat d'ar bez, evel ma oa c'hoazh teñval, hag e welas ar maen lamet diwar ar bez. 2 Redek a reas eta hag e teuas da gavout Simon-Pêr hag an diskibl all a oa karet gant Jezuz, hag e lavaras dezhō: Tennet eo an Aotrou eus ar bez, ha n'ouzomp ket pelec'h o deus e lakaet. 3 Neuze Pêr a yeas er-maez gant an diskibl all, hag ez ejont d'ar bez. 4 Hag e redent o-daou a-unvan, met an diskibl all-se a redas buanoc'h eget Pêr, hag a erruas da gentañ er bez. 5 O vezaañ en em bleget, e welas ar bandennoū war an douar, met ne deas ket e-barzh. 6 Simon-Pêr a heulie anezhañ, hag, o vezaañ erruet, a yeas er bez; gwelout a reas ar bandennoū war an douar, 7 hag al liennenn a oa bet lakaet dezhāñ war e benn ha ne oa ket gant ar bandennoū, met pleget en ul lec'h a-du. 8 An diskibl all, an hini erruet da gentañ er bez, a yeas iveau ennañ, hag e welas, hag e kredas. 9 Rak n'o devoa ket c'hoazh komprenet ar Skritur a lavare e tlee Jezuz adsevel a varv. 10 Hag an diskibien a zistroas d'o ziez. 11 Koulskoude Mari en em zalc'h e er-maez, tost ouzh ar bez, o ouelañ; hag evel ma ouele, en em blegas er bez. 12 hag e welas daou ael gwisket e gwenn, azezet unan ouzh ar penn hag egile ouzh an treid, el lec'h ma oa bet gourvezet korf Jezuz. 13 Lavarout a rejont dezhī: Gwreg, perak e oulez? Hi a lavaras dezhō: Abalamour ma'z eo tennet ac'h'an va Aotrou, ha n'ouzon ket pelec'h eo bet lakaet. 14 Hag o vezaañ lavaret kement-se, e tistroas, hag e welas Jezuz en e sav; met ne ouie ket e oa Jezuz. 15 Jezuz a lavaras dezhī: Gwreg, perak

e oulez? Piv a glaskez? Hi, o krediñ e oa al liorzher, a lavaras dezhafñ: Aotrou, mar ec'h eus e gaset kuit, lavar din pelec'h ec'h eus e lakaet, hag e kemerin anezhañ. **16** Jezuz a lavaras dezh: Mari! Hag hi, o vezañ distroet, a lavaras dezhafñ: Rabbouni! Da lavarout eo: Mestr! **17** Jezuz a lavaras dezh: Na stok ket ennon, rak n'on ket c'hoazh pignet etrezek va Zad; met kae da gavout va breudeur, ha lavar dezhø penaos e pignan etrezek va Zad hag ho Tad, hag etrezek va Doue hag ho Toue. **18** Mari a Vagdala a zeuas da gemenn d'an diskibien penaos he devoa gwelet an Aotrou, ha penaos en devoa lavaret kement-se dezh. **19** An abardaez eus an deiz-se a oa ar c'hentañ eus ar sizhun, an dorioù eus al lec'h ma oa an diskibien en em zastumet o vezañ serret gant aon rak ar Yuzevien, Jezuz a zeuas hag en em ziskouezas en o c'hereiz, hag e lavaras dezh: Ar peoc'h ra vo ganeoc'h!. **20** P'en devoe lavaret kement-se dezhø, e tiskouezas dezhø e zaouarn hag e gostez. An diskibien eta, o welout an Aotrou, o devoe ur joa vrás. **21** Lavarout a reas dezhø a-nevez: Ar peoc'h ra vo ganeoc'h! Evel m'en deus an Tad kaset ac'hanon, me ho kas iveau. **22** P'en devoe lavaret kement-se, e c'hwezas warno hag e lavaras dezhø: Degemerit ar Spered-Santel. **23** D'ar re e pardonot o fec'hedoù, e vint pardonet dezhø, ha d'ar re o dalc'hot, e vint dalc'het dezhø. **24** Met Tomaz, unan eus an daouzek, galvet Didim, ne oa ket ganto pa oa deuet Jezuz. **25** An diskibien all a lavaras dezhafñ eta: Ni hon eus gwelet an Aotrou. Met eñ a lavaras dezhø: Ma ne welan ket merk an tachouèn e zaouarn, ha ma ne lakaan ket va dorm en e gostez, ne gredin ket. **26** Eizh deiz goude, e ziskibien a oa a-nevez en ti, ha Tomaz ganto. Jezuz a zeuas, an dorioù o vezañ serret, en em zalc'has en o c'hereiz hag a lavaras: Ar peoc'h ra vo ganeoc'h!. **27** Neuze e lavaras da Domaz: Laka amañ da viz, ha sell ouzh va daouarn; astenn iveau da zorn, ha laka anezhañ em c'hostez, ha na vez ket diskredik, met kred. **28** Tomaz a respondas hag a lavaras dezhafñ: Va Aotrou ha va Doue! **29** Jezuz a lavaras dezhafñ: Abalamour ma ec'h eus va gwelet, [Tomaz,] ec'h eus kredet. Eürus ar re n'o deus ket gwelet hag o deus kredet! **30** Jezuz a reas c'hoazh dirak e ziskibien kalz a virakoù all, met n'int ket skrivet el levr-mañ. **31** Hag an traou-mañ a zo bet skrivet, evit ma kredet ez eo Jezuz eo ar Christ, Mab Doue, hag evit, o krediñ, m'ho po ar vuhez dre e anv.

21 Goude-se, Jezuz en em ziskouezas adarre d'e ziskibien tost ouzh Mor Tiberiaz. En em ziskouez a reas en doaremañ. **2** Simon-Pêr, Tomaz anvet Didim, Natanael eus Kana e Galilea, mibien Zebedea, ha daou all eus e ziskibien, a oa asambles. **3** Simon-Pêr a lavaras dezhø: Mont a ran da besketa. Int a lavaras dezhafñ: Ni a ya iveau ganit. Mont a rejont, hag e pignjont er vag; met ne dapjont netra en noz-se. **4** Ar mintin o vezañ deuet, Jezuz en em gavas war an aod, met an diskibien ne ouient ket e oa Jezuz. **5** Jezuz a lavaras dezhø: Bugale, ha n'hoc'h eus netra da zebriñ? Int a respondas dezhafñ: Nann. **6** Eñ a lavaras dezhø: Taolit ar roued en tu dehou d'ar vag, hag e kavot. Teurel a rejont eta anezhi, ha ne c'hellent ken he zennañ er-maez, abalamour d'an niver bras a besked. **7** Setu perak, an diskibl a oa karet gant Jezuz a lavaras da Bêr: An Aotrou eo! Ha Simon-Pêr, oc'h anavezout e oa an Aotrou, a lakaas e sae war-c'horre (rak en noazh e oa) hag en em daolas er mor. **8** Met an diskibien all a zeuas gant ar vag, o ruzañ ar roued leun a besked, rak ne oant ket pell diouzh an douar, nemet

war-dro daou-c'chant ilinad. **9** Pa voent diskennet d'an douar, e weljont glaou-bev a oa eno, ha pesked warno, ha bara. **10** Jezuz a lavaras dezhø: Degasit eus ar pesked-se hoc'h eus tapet bremañ. **11** Simon-Pêr a adipgnas hag a dennas ar roued d'an douar, leun gant tri hag hanter-kant pesk bras; ha petra bennak ma oa kement, ne dorre ket ar roued. **12** Jezuz a lavaras dezhø: Deut da leinañ. Hag hini ebet eus an diskibien ne grede gouleñn outañ: Piv out-te? o c'houzout e oa an Aotrou. **13** Jezuz eta a dostaas, a gemeras bara, hag a roas anezhañ dezhø, kenkoulz hag eus ar pesked. **14** An deirvet gwech a oa dija ma rae Jezuz en em ziskouez d'e ziskibien, goude bezañ adsavet a-douez ar re varv. **15** Goude m'o devoa leinet, Jezuz a lavaras da Simon-Pêr: Simon, mab Jona, ha karout a rez ac'hanon muioc'h eget ar re-mañ? Pêr a respondas: Ya, Aotrou, gouzout a rez penaos e karan ac'hanout. Jezuz a lavaras dezhafñ: Mesa va oaned. **16** Lavarout a reas dezhafñ un eil gwech: Simon, mab Jona, va c'harout a rez? Pêr a respondas dezhafñ: Ya, Aotrou, te a oar penaos e karan ac'hanout. Jezuz a lavaras dezhafñ: Mesa va deñived. **17** Lavarout a reas dezhafñ evit un deirvet gwech: Simon, mab Jona, va c'harout a rez? Pêr a voe glac'haret eus m'en devoa gouleñnet digantañ evit an deirvet gwech: Va c'harout a rez? Met eñ a lavaras dezhafñ: Aotrou, anavezout a rez an holl draoù, gouzout a rez e karan ac'hanout. Jezuz a lavaras dezhafñ: Mesa va deñived. **18** E gwirionez, e gwirionez, me a lavar dit: pa oas yaouank, te en em c'hourize da-unan hag ez aes e-lec'h ma felle dit; met pa vi kozh, ta a astenno da zaouarn, hag unan all a c'hourizo ac'hanout, hag a gaso ac'hanout e-lec'h na fello ket dit mont. **19** Met, lavarout a rae kement-se, evit merkañ dre beseurt marv Pêr a roje gloar da Zoue. Ha goude bezañ komzet evel-se, e lavaras dezhafñ: Heul ac'hanon. **20** Ha Pêr, o vezañ distroet, a welas o tont war e lerc'h an diskibl a oa karet gant Jezuz, an hini a oa gourvezet war askre Jezuz e-pad ar goan, hag en devoa lavaret dezhafñ: Aotrou, piv eo an hini a werzh ac'hanout? **21** Pêr eta, o vezañ e welet, a lavaras da Jezuz: Aotrou, hag hemañ, petra a erruo gantañ? **22** Jezuz a lavaras: Mar fell din e chomfe ken a zeuin, petra a ra-se dit? Te, heul ac'hanon. **23** Ar vrud eta en em skuilhas e-touez ar vreudeur, penaos an diskibl-se ne varvje ket. Koulskoude Jezuz n'en devoa ket lavaret dezhafñ: Ne varvo ket; met: Mar fell din e chomfe ken a zeuin, petra a ra-se dit? **24** An diskibl-se eo, a ro testeni eus an traou-mañ hag en deus o skrivet, ha ni a oar ez eo gwirion e desteni. **25** Kalz a draoù all c'hoazh a zo bet graet gant Jezuz, ha ma vijent bet skrivet dre ar munud, ne gredan ket e c'hellje ar bed memes kenderch'el al levrioù a vije skrivet. [Amen.]

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Brezhoneg at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of ten special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Brezhoneg at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Strong's: g12

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Strong's: g126

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn

Language: Koine Greek

Speech: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Strong's: g165

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Strong's: g166

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

Geenna

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Strong's: g1067

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Strong's: g86

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Strong's: g3041 g4442

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol

Language: Hebrew

Speech: proper noun, place

Usage: 65 times in 17 books, 50 chapters, and 63 verses

Strong's: h7585

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Strong's: g5020

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Breton---Breton-Gospels/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luc 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25

1 Peter 4:11

1 Peter 5:11

2 Peter 3:18

1 John 2:17

2 John 1:2

Jude 1:13

Jude 1:25

Revelation 1:6

Revelation 1:18

Revelation 4:9

Revelation 4:10

Revelation 5:13

Revelation 7:12

Revelation 10:6

Revelation 11:15

Revelation 14:11

Revelation 15:7

Revelation 19:3

Revelation 20:10

Revelation 22:5

aīdios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matthieu 12:32
Matthieu 13:22
Matthieu 13:39
Matthieu 13:40
Matthieu 13:49
Matthieu 21:19
Matthieu 24:3
Matthieu 28:20
Marc 3:29
Marc 4:19
Marc 10:30
Marc 11:14
Luc 1:33
Luc 1:55
Luc 1:70
Luc 16:8
Luc 18:30
Luc 20:34
Luc 20:35
Jean 4:14
Jean 6:51
Jean 6:58
Jean 8:35
Jean 8:51
Jean 8:52
Jean 9:32
Jean 10:28
Jean 11:26
Jean 12:34
Jean 13:8
Jean 14:16

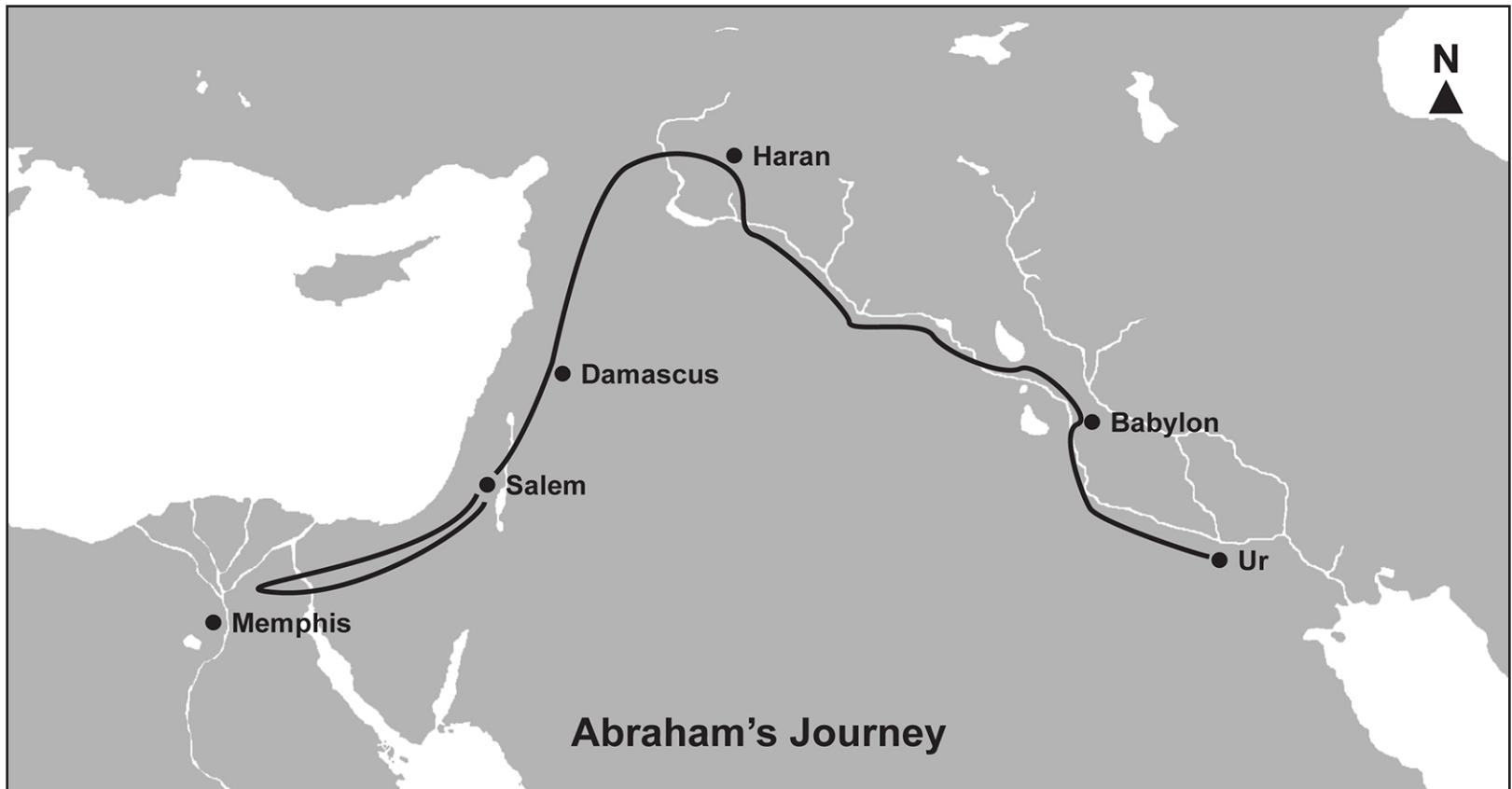
aiōnios

Matthieu 18:8
Matthieu 19:16
Matthieu 19:29
Matthieu 25:41
Matthieu 25:46
Marc 3:29
Marc 10:17
Marc 10:30
Luc 10:25
Luc 16:9
Luc 18:18
Luc 18:30
Jean 3:15
Jean 3:16
Jean 3:36
Jean 4:14
Jean 4:36
Jean 5:24
Jean 5:39
Jean 6:27
Jean 6:40
Jean 6:47
Jean 6:54
Jean 6:68

Jean 10:28
Jean 12:25
Jean 12:50
Jean 17:2
Jean 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
1 Timothy 6:19
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

Geenna
Matthieu 5:22
Matthieu 5:29
Matthieu 5:30
Matthieu 10:28
Matthieu 18:9
Matthieu 23:15
Matthieu 23:33
Marc 9:43
Marc 9:45
Marc 9:47

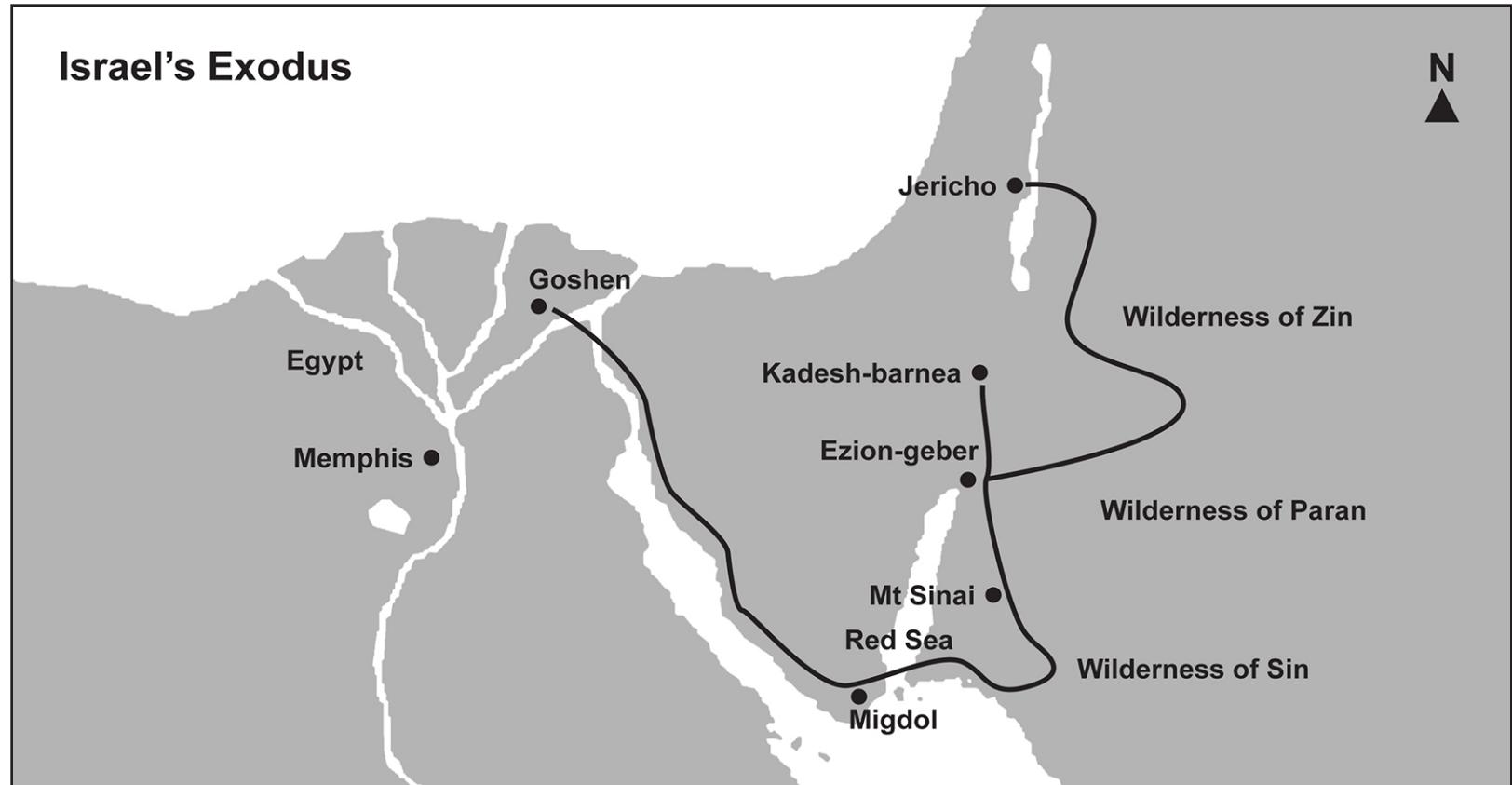
Luc 12:5
James 3:6
Hadēs
Matthieu 11:23
Matthieu 16:18
Luc 10:15
Luc 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14
Limnē Pyr
Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8
Sheol
Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5
Tartaroō
2 Peter 2:4
Questioned
None yet noted

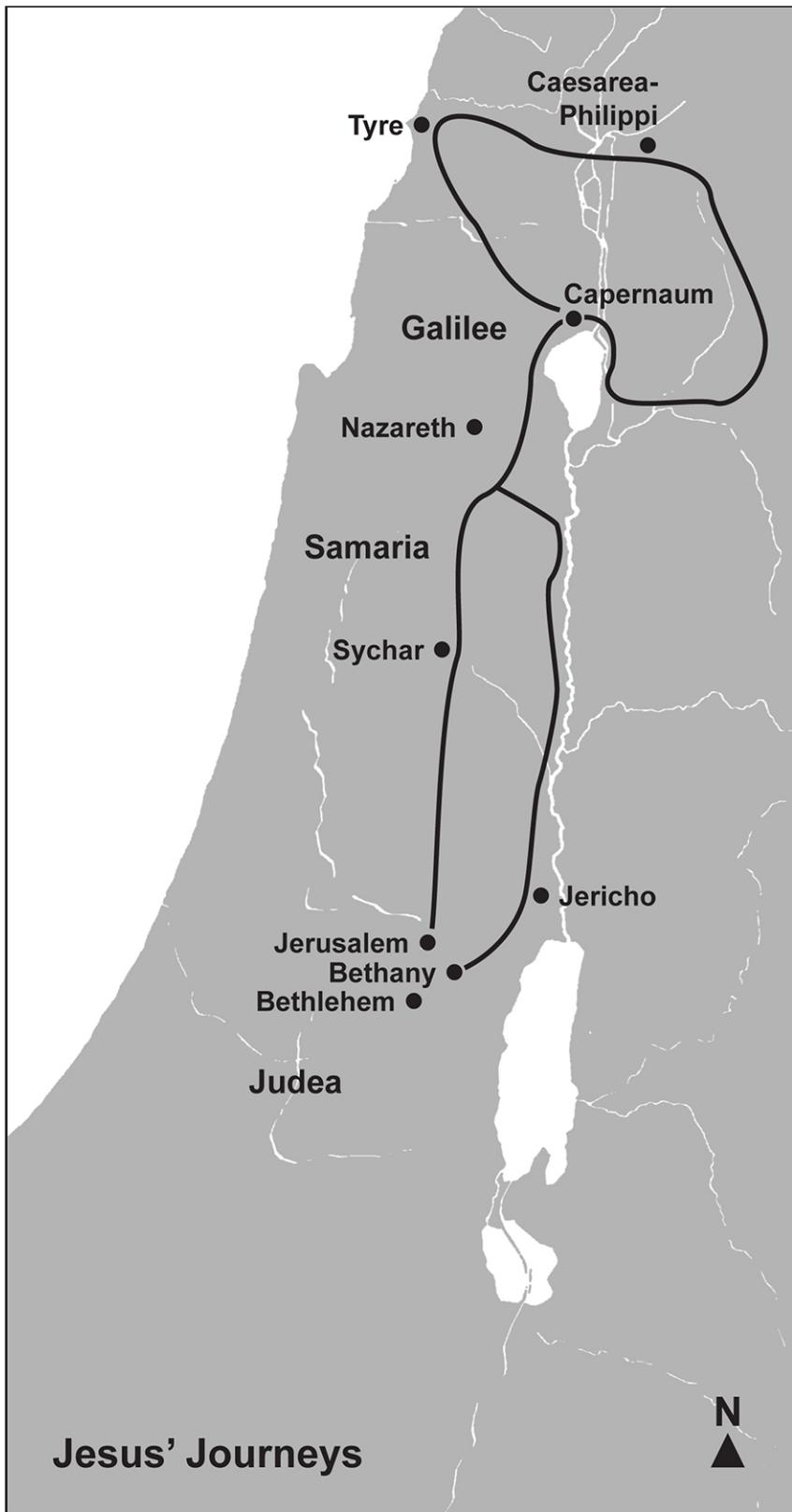
"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"
Hebrews 11:8

Israel's Exodus

N
▲

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Rak Māb an den n'eo ket deuet evit bezāñ servijet, met evit servijañ hag evit reiñ e vuñez e daspien evit kalz. - Marc 10:45

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3 Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19 Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼								
Where are we?			Innocence		Fallen			Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age
								New Heavens and Earth
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise			
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			
		Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus Revelation 20:13 Thalaasa	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels		
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			
		First Beast					Revelation 19:20 Lake of Fire	
		False Prophet					Revelation 20:2 Abyss	
		Satan						
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

World Nations

It eta, grit diskibien eus an holl vroadou, o vadeziñ anezho en anv an Tad, ar Mab hag ar Spered-Santel, - Matthieu 28:19